Růže, kterouž smrt zavřela

Městská knihovna v Praze

e-kniha • Praha 2018

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

**41 poboček, 3 pojízdné knihovny, 4 000 akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, 60 Kč za registraci**

www.mlp.cz knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

PRAHA PRAGUE PRAG

Růže, kterouž smrt zavřela

Výbor z české poezie barokní doby

Znění tohoto textu vychází z díla Růže, kterouž smrt zavřela tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Odeon v roce 1970. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

PUBLIC DOMAIN

Text díla (Růže, kterouž smrt zavřela: výbor z české poezie barokní doby), publikovaného Městskou knihovnou v Praze, není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko.

Verze 1.0 z 21. 8. 2018.

OBSAH

JAN ROZENPLUT ZE ŠVARCENBACHU Kancionál ... 11
Píseň, která se v kostele od čtyr pacholat na čtyry kůry spívati může ... 12
Zázrak a div neslýchaný… ... 13
Dčněte, vrata průchodící… ... 16
Divné boží narození… ... 22
O Sola magnarum urbium ... 25
Pange, lingua, gloriosi ... 28
Skonání Ježíšovo na kříži ... 32
Správce světa nejmocnější… ... 34
Jiný, též ranní spěv sv. Ambrože Aeternae rerum conditor ... 37
Před jídlem ... 39
Kdy živé, mrtvé souditi příjde ... 43
Jiná velikonoční Mundi renovatio nova parit gaudia ... 50
ADAM MICHNA Z OTRADOVIC Česká mariánská muzika ... 53
Vánoční noc ... 54
Vánoční magnét a střelec ... 56
Vánoční kolíbka a kolibání ... 58
Vánoční hospoda ... 60
Lahodnost Kristova ... 62
Rána života od ruky Spasitele ... 64
Svaté lásky labyrint ... 66
Láska k Lásce suplikuje ... 69
Boží jednota a trojice ... 71
Utrpnost křesťana s rodičkou boží pod křížem ... 73
Mariánský rytíř ... 77
Mariánské Ave ... 79
Mariánská myslivost ... 81
Duše v očistcovém ohni ... 85

Loutna česká ... 96
Předmluva ... 97
Povolání duchovné nevěsty Dialogus ... 99
Matky boží slavná nadání ... 103
Svadební prstýnek ... 106
Panenská láska ... 109
Žehnání s světem ... 113
Duchovní svadební lázeň ... 116
Duší věno ... 120
Anjelské přátelství ... 124
Svadební věneček ... 127
Den svadební ... 130
Domácí vojna mezi duší a tělem ... 133
Smutek bláznivých panen ... 136
Svatoroční muzika ... 139
Píseň adventní ... 140
O narození Pána Krista ... 142
Jiná o narození Pána Ježíše ... 144
Na Nové léto ... 147
O svaté panně Dorotě ... 149
O svatých Crhovi a Strachotovi, biskupích a patronech českých i moravských ... 152
Rozjímání umučení Syna božího ... 154
Poslední rozloučení Syna božího s svou nejmilejší matkou ... 157
Slavné Syna božího vzkříšení ... 160
Píseň času májového ... 163
O Duchu svatém ... 166
O svatém Prokopu, patronu české země ... 168
Druhá o svatém Ignaciusovi ... 171
Svatý Hippolyt, červená mučedlnická jindřichohradecká růže ... 174
O svatém Václavu, patronu a dědici českém ... 177

O svaté Kateřině mučedlníci ... 179
Outočiště bídných ... 181
O věčnosti ... 183
Pohrzení pomíjejícího světa ... 186
MATĚJ VÁCLAV ŠTEYER Kancionál český ... 188
Ó pacholátko přemilé ... 189
Sem, sem, děťátko, musíš ... 191
Umučení našeho Pána Jezukrista ... 194
Šel přes potok Cedron ... 200
Když Pán Ježíš na kříži pněl ... 203
Léto chvíle této veselé vydává ... 205
V pátou neděli po Třech králích ... 207
V neděli Květnou ... 210
V něděli velikonoční ... 213
Zdrávas, oděná sluncem ... 216
Ó světa rozkoše vítejte ... 218
Sedmero tvých radostí ... 220
Dnes společně vychvalůjme ... 222
Na den sv. Prokopa opata ... 224
Na den svatého Václava, knížete a dědice českého a mučedlníka božího ... 226
Když se den zlatý schyluje ... 231
Rozmlouvání duše v soužení s Pánem Ježíšem ... 233
Ó podvodná světa kráso ... 237
Ukrutná smrt, přehrozná smrt ... 238
JAN JOSEF BOŽAN Slaviček rájský ... 243
Zdrávas, Panno nebeská ... 244
Maria, pole vznešené ... 249
Ježíši, děťátko spanilé ... 251
Černěť já se přistrojím ... 254
Jiná o modlitbě Páně v zahradě ... 259

Předobrý Kriste Ježíši ... 262
Ó spasitedlná hostie ... 265
Podvečer tvá čeládka ... 268
Ó Panno, matko Ježíše ... 270
Na den svatého Antonína paduánského, založených a stracených věci zase k naleznuti obvzláštního patrona. 13. Junij ... 272
Na den svaté Máři Magdalény, jenž jest příklad a zrcadlo kajících hříšníkův. 22. Julij ... 274
Mějte se dobře, lucerny ... 279
Píseň o mukách pekelných ... 288
Píseň o slávě nebeský ... 297
ZATRACENÝ DUŠE HÁDKA S TĚLEM SVÝM PŘED POUTNIKEM ... 306
BEDŘICH BRIDEL Život sv. Ivana ... 321
Vítání pustin a hor Svatoivanských ... 322
Dychtění po nebi sv. Ivana ... 329
Jesličky ... 338
Rozjímání o nebi v noci na jitřní Božího narození ... 339
Narodil se Kristus Pán ... 360
Zdrávo buď, ó nemluvňátko ... 361
Když Panna plačícího ... 363
Ach, kdož podpal společný ... 365
Rozkoš vánoční ... 367
Veselé vánoční hody ... 370
Zavítej k nám ... 372
Slavíček vánoční ... 376
Druhý slavíček ... 396
Píseň o velebné boží drahé svátosti oltářní ... 403
Rozjímání sv. Ignacia ... 412
Co Bůh? Člověk? ... 421
Co jest Bůh? Duše odpočinutí ... 423
JAN AMOS KOMENSKÝ Kancionál ... 443

Žalm XXIII Hospodin nejlepší opatrovník 444
Žalm XXXV Boha na pomoc bráti proti nepřátelům — nejlepší zbraň 445
Žalm XLV Krista s cirkví snoubení 449
Žalm XLIX Marnost světa a slávy jeho 452
Žalm LXXIV Vroucí k Bohu upění v čas hrozného cirkve soužení 454
Žalm CII V dlouhé těžkosti a tesknosti Modlitba 458
Jobovo v netrpělivost upadnutí a nad narozením svým naříkání *(z kap. 3. v. 3.-26)* 463
Modlitba Šalomounova za moudrost *(Z Králov. 3 a Moudr. 9)* 466
Píseň písní Šalomounových 469
Víra o Bohu Otci a skutku stvoření 491
Děkování za všelijaká boží dobrodiní 497
Rozkoš duše věřící, Krista milovné, s nebeským chotěm svým 502
Toužení duše věřící po svém nebeském choti 506
Život náš na světě jen pout 510
Žehnání se duše věrné s světem 512
O desíti pannách, pěti moudrých a pěti bláznivých 515
FELIX KADLINSKÝ Zdoroslavíček 517
Nevěsta Ježíšova vychvaluje svého milého laskavým zpíváním 518
Nevěsta Ježíšova vypravuje svou srdečnou horlivost 521
Píseň milostná nevěsty Ježíšové v podletí 524
Nevěsta Ježíšova hledá svého ženicha a nachází jej na kříži 528
Zrcadlo lásky na Maří Magdaléně, která po židovském velikonočním svátku v Bílou sobotu ráno svého Ježíše v hrobě hledala, představené 534
Ecloga aneb Pastýřské rozmlouvání, kdež dva pastýři, Mavon a Davon, své dary vypravují, které Kristu Pánu obětovati chtějí 551
Toužebné rozmlouvání Krista Pána na kříži visiciho 559

Ecloga aneb Pastýřské rozmlouvání o Kristu ukřižovaném pod osobou Daffnysa vysvětlené, příkladem mladého zvířete od myslivce zabitého a na dubě zavěšeného 575
Na den Božího těla o nejsvětější svátosti oltářní 583
JAN IGNÁC DLOUHOVESKÝ Zdoroslaviček na poli požehnaném 589
Slaviček na poli požehnaném hlas líbý vydává a královně staroboleslavské k jejimu zalíbení samému zpívati začíná 590
SBORNÍČEK ANNY VITANOVSKÉ 602
Jiná, též pěkná 603
Jiná, veselá 607
Jiná písnička 609
Mé srdce tajně trápený… 611
Žaltář v krátkosti sebraný 616
Jiná pěkná 618
VÁCLAV JAN ROSA Discursus Lypirona 621
Pastýřské rozmlouvání o narození Páně 673
Ediční poznámka 677

JAN ROZENPLUT ZE ŠVARCENBACHU
Kancionál

Píseň, která se v kostele od čtyr pacholat na čtyry kůry spívati může

První kůr:

Budiž pochválen Bůh na výsosti,
dítě slavné, dítě sličné,
král mocný nebes i zemí
krále toho na výsosti.

Druhý kůr:

S synem svým v jedné bytnosti,
dítě, původ slávy věčné,
narodil se dnes na zemí,
chválme srdečnou radostí.

Třetí kůr:

Kterýž že se nám narodil,
které se nám narodilo,
chudý, aby chudobou svou,
prosíc, žádejme společně,

Čtvrtý kůr:

nás od ďábla vysvobodil,
životem nám posloužilo,
chudobu zbohatil lidskou,
by nás ráčil spasit věčně.

Zázrak a div neslýchaný…

Zázrak a div neslýchaný,
Bůh v jesličky položený!
V cizím chlévě nemluvňátko
leží jako nebožátko.

Ten, ješto vše, co jest, stvořil
a vlastní vášní obdařil,
sebe své zbavil vlastností
podstoupiv lidské těžkosti.

Kdož slýchal co takového,
jak mocí svrchovaného
s nižšími věc svrchovaná
v jednotu byla spolčená.

Neslýchané, nevidané,
nýbrž i sobě odporné,
v obyčej se uvozují,
za možné se pokládají.

Tu sobě matku vyvolil,
již, i všecko jiné stvořil,
kterýž všem pokrm dodává,
pannenských prsův požívá.

Ktereho nebesům z zemí
obsáhnouti možné není
a kterýž všudy panuje,
toho panenka pěstuje.

Nebesa mu nestačila,
však panenka jej shrnula
v lůno, v plénky obvinula,
v ouzké jesličky složila.

Plénkami se ruce víží,
zdržující země tíží
dlaň, jenž nebe rozměřuje,
pod povijanem se kryje.

Ó nohy, jimž za podnoží
vší země širokost slouží,
jak jste tak opovržené
ležíc v seně zahrabané!

Ej, všech smutných potěšení,
všech zámutkův polehčení,
jak jest se jen rozkvílilo
a, děťátko, rozplákalo!

Zima syna k naříkání,
plač matku má k slitování:
„Neplač, nekvíl, mé děťátko,
neplač, mílé pacholátko!“

Viz a podiv se, člověče,
jaká jest o tebe peče
v dítěti narozenému,
za syna tobě danému!

Ten, jenž dnes slzami smáčí
těmeno a místo pláčí

dává, po letech třidcíti
hotov jest za tě umříti.

Těch divův působiteli,
náš milý Vykupiteli,
jaks byl světu k podivení,
tak rač nám býti k spasení,

bychom, z tvého narození
vzácné majíc potěšení,
moci umučení tvého
došli života věčného!
Amen.

Dčněte, vrata průchodící…

Dčněte, vrata průchodící,
radost nová,
ať projde Kristus žádoucí,
radost neslýchaná!
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

V způsob blesku nebeského,
radost nová,
pošel z života čistého,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Vydštěly z hůry nebesa,
radost nová,
sprchla na zem z oblak rosa,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Spravedlivý z nebes sstoupil,
radost nová,
Kristus Ježíš nás vykoupil,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Co nám jístili proroci,
radost nová,
zjevilo se této noci,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Anjely z nebe spívají,
radost nová,
radost na zemi zvěstují,
radost neslýchaná,
dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost,

že se narodil Spasitel,
radost nová,
nás všech hříšných Vykupitel,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Jdou pastýři bez meškání,
radost nová,
dítě to naleznou v staní,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Vidí matičku s synáčkem,
radost nová,
obtíženým velkým pláčem,

radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Zima, seno pobodalo,
radost nová,
k pláči robátko nutkalo,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Diví se, však tomu věří,
radost nová,
že Bůh v seně jest bez peří,
radost neslýchaná,
dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost,

nebť jim to anjel ohlásil,
radost nová, že se tak narodit musil,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Hvězda od východu slunce,
radost nová,
k týmž jeslem vede mudrce,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Nemeškavše dary berou,
radost nová,

do Jeruzaléma jedou,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Hvězdu ztrativše se ptají,
radost nová,
v kterém by ležel král kraji,
radost neslýchaná,
dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Věda, že by měl v Betlémě,
radost nová,
splozen býti, v Júdské země,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Tam chvátají, hvězdu vidí,
radost nová,
kteráž jim na cestě svítí,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Přivedše mudrce k místu,
radost nová,
stojí, přejímaje cestu,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Mudrci dary chystají,
radost nová,
ochotně se k poctě mají,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Vida dítě Bohem že by,
radost nová,
bylo, věří bez pochyby,
radost neslýchaná,
dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Upřímným srdcem i myslí,
radost nová,
klanějí se Bohu v jeslí,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Vlastní konají povinnost,
radost nová,
dary svědčí svou poddanost,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Ježíši v chlévě ležící,
radost nová,
hvězdou se v nebi blýštící,
radost neslýchaná,

dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost,

zastkví se v zatmělých srdcích
radost nová,
tebe vyhledávajících,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Dej, bychom tě vírou znali,
radost nová,
s tebou věčně kralovali,
radost neslýchaná.
Dne přítomného radost
svědčí církevní slavnost.

Divné boží narození…

Divné boží narození!
Vše nás nutká k podivení;
kdož by chtěl jednom mysliti,
má se čemu podiviti
a Bohu poděkovati.

Plodnost mateřskou, panenství,
člověčenství, syna božství
okrašluje, osvěcuje,
nad vší míru ozdobuje
a nade vše vyvyšuje.

Kdo takovou matku vídal?
O takém synu kdo slejchal?
Matka pannou jsa, syn Bohem
byvše před časy i věkem,
ním zůstává, i člověkem.

Toť matička: „Ó synáčku,
nejsi-liž ty od počátku
pravým všech stvořitelem,
všech věci působitelem,
jakož pak i říditelem?

Ta, kterou's stvořil, tě rodí,
kterou's vychoval, tě kojí
prsy pannenskými, živnost
od té bereš, které's bytnost
udělil, i divnou plodnost.

V chlevě tvá všecka nádhernost
spatřuje se, i velebnost,
seno, jesle, sláma k spání
jest tvé lůžko, tvy dvoření
starec, olek, oslík v stání.

Nemluvňátko, přioditý
ležíš, v šatky zavinutý,
na tebe šarlat i drahé
jakkoli šaty, i zlaté,
sluší, jakožto na krále.

Neb že bys pravým králem byl,
anjel zvěstujíc oznámil,
hvězda jasná jako slunce,
k jesličkám veda mudrce,
jestiť té pravdy podpůrce.

Ty, jsa potěšením, kvílíš,
samou jsa sytosti, lačníš,
žížníš, vod živých pramene,
chudneš, bohatství poklade,
štěstí samé, vězíš v psotě!“

Věc divná: lká, pláče radost,
co povrhel leží vzácnost!
Jenž byl, jest a bude vždycky
Bohem nejvyšším, maličký,
od matky složen v jesličky.

Bytností, věkem i mocí
dítě rovné Bohu Otci,
které počátku ni konce
neznaje, vše v silné ruce
zdržuješ, buď náš ochránce!

O Sola magnarum urbium

Betléme, mezi jinými
šťastnější‘s městy jůdskými,
neb z tebe spasení původ
pošel, ten panenský porod.

Toť hvězda, slunce jasnosti,
jakož pak i velikosti,
přemáhaje svědčí celé,
že Bůh přišel v lidském těle.

Tu shlídna hvězdu mudrci
hned chystají drahé věci,
obětují (uznej víru)
zlato, kadidlo a mirru.

Kadidlo Boha a zlato
krále, smrtedlného nad to
člověka mirra znamená —
tať jest v těch dařích věc divná.

Divná věc jest, vysvětlena
však, ano zastíněna:
zlato krále vysvětluje,
zlato krále zastiňuje.

Zlato krále vyhlašuje,
zlata králík potřebuje.
Ó jaký to král musí být,
při kterémž nouzi až nazbyt!

Kadidlo Bohu samému
svědčí, ale rozenému
božství odporuje, v chlévě
leží-li Bůh jako zvíře.

Jest-liž Bohem, pročež mirru
podávají ku pohřebu?
Bez mirry nesmrtedlnost
všelikou přetrvá, věčnost.

Zlata dostatek pronáší
králi toliko vezdejší,
Kristus, nebeský král, zlata
váží sobě jako blata.

Nediv se, že zlata není
při tom, jenž lidské stvoření
od zlata přišel odvésti,
v království nebes uvésti.

Ne v samým chlévě, než všudy
byt Boha jest, ale tudy
tělem přioděný přišel,
by ho v těle člověk došel.

Oděv božství smrtedlný
byvše, byl i mirry hodný,
aby svatý neokusil
poškvrny, mirru připustil.

Tajemství tedy neznámé
vysvětlují nám pohané
dary, které obětují.
Kdež jsou, an v tom pochybují?

Králi, Bože smrtedlný,
popřej víry zřetedlný,
kteráž by v světské temnosti
nám svítila svou jasnosti!

Svět' nám hvězdou tvé známosti,
zapuď mysli zatmělosti,
dej, bychom tě vírou znali,
s tebou věčně přebývali!
Amen.

Pange, lingua, gloriosi

Boje přeslavné vítězství
kdo vymluvit postačí?
Svítězitele nadhernost
čí vysloví vejmluvnost
tomu, kdo by kdy uvěřil,
že padna kdo, svítězil?

Poslyš, věz, pozorůj světa,
že Stvořitel člověka
prvního, litujíc pád,
nový ustanovil řád
ku lidskému napravení
a od pádu pozdvižení.

Lstí ďábla jabka okusil
Adam a z ráje musil.
Lest ďábla dřevo proneslo
a škodu s sebú přineslo.
Dřevo znamenáno škodné
k napravě spasitelné.

Tomu pořádku spasení
náše chtělo, jednání
to bylo, zráda podvůdci
tak se měla převrci,
aby skrz co byl ublížil,
skrz to likem posloužil.

Odtud měl život pojíti,
odkud smrt pošla: žiti
náše věčné strom přetrhl,
smrt věčnou strom převrhl,
který na stromě přemáhal,
stromem přemožen ustal.

Když se tedy naplnil čas,
jejž prorokův jistil hlas,
z lůna Otce nebeského
poslán Stvořitel všeho,
co jest, bylo, bude, sešel,
z života na svět přišel.

Lká, pláče dítě v jesličkách,
leží svinulé v plenkách,
prospívá v letech, v rozumu,
jest se diviti čemu,
dél živ, divy provozuje,
vše k sobě přivozuje.

Po letech pak již třidcíti
chystá se navrátiti k Otci,
ješto ho byl poslal,
by všech spasení jednal
spasitedlným učením
a ctnostným obcováním.

Když tedy svůj běh vykonal,
k volné smrti pospíchal.
Jako beránek nevinný
svou smrtí snímá viny,

nebť jest se proto narodil,
by nás smrtí vykoupil.

Viz ocet, žluč i rakosi,
vychrchky, na kterých visí
hřebích tělo zbičované,
krvavou hrotou proklané,
hlavu žalostně sklopenou,
lohem korunovanou,

bok otevřený až k srdci
(věda, kde se máš utéci)!
Krev chlipí na vykoupení,
voda pak k očištění,
země, moře, nebe s světem
tímť se smáčí pramenem.

Ó kříži, dřevo spanilé,
nade vše ušlechtilé,
nelzeť najíti žádného
v světě tobě rovného!
Které dřevo světa cenu
mělo na sobě složenu?

Sehni větve, převysoký
strome, a ratolístky
stažené, spusť přirozenou
svinulost, rozhouževnou,
rozepni, roztaž v ohebnosti,
majíc však vlahy dosti!

Bůh, jenž tě i všecko stvořil,
na tobě rozpat složil

oudy těla přijatého
pro nás, smrtedlného.
Popřej místa i měkosti,
nehněť ssinalé kosti!

Ty jsi samé zasloužilo,
by na tobě viselo
všeho světa Vykoupení,
zmařilých potěšení.
Ta, již hrota z boku točí,
krev, vyprahlost tvou smačí.

Sláva i čest budiž Bohu
nade vše nejvyššímu,
s Synem, s Duchem, spolu Otci,
všem nerozdílné moci,
jichžto moc, síla a sláva
na věky věkův trvá.
Amen.

Skonání Ježíšovo na kříži

Smutné, ach, a přežalostné,
nenadále přichvácené
duše s tělem rozloučení
na ohavném kříže pění!

Klesl právě v prostředku let,
v poli jako spanilý květ
klečí, podvrácen jsa vadne,
před časem vyvrácen hyne.

Kdepak vina? Kde vejstupek?
Bez viny-liž má Bůh Člověk
bezbožným z světa odjíti
a vinných právo podjíti?

Nahač, oděvu svlečený,
na kříži pne roztažený,
jeruzalémští měšťané
tímť se odsluhují, Pane!

Jak šibal mezi šibaly
umíraje visí — zdali
tak života měl pozbyti
Život a smrt okusiti?

Ne na lůžku, než na sošce
umírá, z zemi vysoce,
všem divadlo učiněný
a od vlastních opuštěný.

Ó by ty, máti, svinula
synáčka v lůno, by měla
přistup syna přituliti,
nahé tělo přioditi!

Kdež jest Simeon zletilý?
Kde Jan nade všecky milý?
Mladého on pěstovaval,
ten dospělého prsy ssal.

Kýž na prsích odpočíváš,
Jene, kýž, starce, požíváš
sladkostí Ježíše! Sladkost
všecka se změnila v hořkost.

Ach, strnul tělem, bezdušný,
skřah na dřevě, Ježíš nuzný,
nikam rukou, nikam nohou,
nikam možné hnouti s sebou.

Ztupa příliš přikovaný,
příliš ztuha roztažený,
kdo by chtěl, možné přečísti
v těle natažené kosti.

Takť, ó hrůza, Bůh skonává,
tak hyne nebeská sláva,
radost v upění se mění!
Pláč, naříkej, vše stvoření!

Správce světa nejmocnější…

Správce světa nejmocnější,
Bože, v dařích nejhojnější,
tebe srdečným spíváním
chválíme s poděkováním,

neb se tvým darem vyskytla
naděje, růže rozkvetla
z Anny svaté, svatá Panna,
rodička Ježíše Pána.

Kteráž, ač neplodnou byla,
však s pláčem Boha prosila,
by jí ráčil potěšiti
plodem, život otevříti,

dáti ji plod k potěšení,
aby ušla zlořečení
tak, by rod svůj rozmnožila
a manželé potěšila.

Anjel Páně zjevil se jí,
dával jí dobrou naději,
aby sobě nestejskala
a v Pánu Bohu doufala,

že jí račí navštíviti,
milost svou s ní učiniti
a dáti jí dcerku krásnou,
nade všecky jiné šťastnou.

Věrné boží zaslíbení
přišlo k svému vyplnění,
Anna svatá matkou byla
a Mariji porodila.

Zdráva buď, matko přešťastná,
Joachimova manželko ctná,
matičko hojné plodnosti,
matko matky vší milosti.

Sličná, krásná i ozdobná,
novým plodem obdařená,
Bohu milá i pobožná,
všelijakých ctnosti plna!

Slušnéť Anny dáno jméno,
neb's, jakť bylo povědíno
od poslaného anjela,
dceru milostnou splodila.

Anna tři plodí Marije,
o nichž jedny prorokuje
Izaiáš v svém proroctví,
jakož o tom Písma svědčí,

že kořen Jesse vypukne
prut a z prutu květ vykvetne,
panna počne a porodí
syna, o čemž všichni vědí.

Anna jestiť tim kořenem,
Pannenka Maria prutem,

kvítek pak z prutu rozkvětlý
Kristus Ježíš, náš pán milý.

Svatý kořen, svatý proutek,
ale nejsvětější kvítek,
z prutu kvítek, prut z kořene
pochází, jako z plemene.

Ctíš kvítek? Ctí prut s kořenem,
prutem kvítek jako pěnem
stojí, žádný bez kořene
prut nežije, než hned hyne.

Poctu tedy zasloužila
Anna, ješto porodila
proutek, jejž boží svlažila
milost, ním svět ošlechtila.

Anna mátě mořskou hvězdu
porodila, i královnu
nebeskou na svět vydala,
skrz kterouž nás milost došla.

Nuže, dcero i s mateří,
obě svítící na moři
hvězdy, tonucím spomožte,
nás do radosti převezte!

Popros, dcero, syna svého,
máti, vnoučete milého,
abychom v ctném obcování
radostné měli skonání!
Amen.

Jiný, též ranní spěv sv. Ambrože
Aeternae rerum conditor

Ó Bože náš všemohoucí,
dny i nocí spravující,
časům časy kdy podkládáš,
líbost promenou přidáváš!

Již se stín noční stenčuje,
jejž světlo záři sužuje
k západu, blízkou jasností
slunce zahání temnosti.

Již dne hlasatel prokříká,
že noc namalé, kokrhá,
jenž pocestné v noci jistí,
pěním den od noci dělí.

Ním probuzen jsa světlonoš
prohlídá na nás z Krkonoš,
pro jeho hlas noční škůdci
od zlého přestati musí.

Ním se prácný plavec těší,
vlny na moři se tíší,
sám Petr po jeho pění
slzy smývá provinění.

Povstaňme tehdy zmužilé,
kohout ležící vzbuzuje,

ospalým pokoje nedá,
zapírajícím domlouvá.

S pěním kohouta naděje
ku zdraví nemocným věje,
škůdce noční hrotu skrývá,
víry Petr zas nabývá.

Jezu, na nás rač vzhlédnouti,
klesající pozdvíhnouti!
Vzhlídneš-li, padlí povstanou,
vší vinu pláčem zaženou.

Světlem jsa, nás osvítiti
rač a ze sna probuditi,
ty usta naše otevři,
tě dej, ať první slovo zní.

Budiž tobě dobrotivý
Otče, Synu lítostivý,
s Duchem svatým jeden v božství,
čest, sláva v věčném království!
Amen.

Před jídlem

Ó Bože, který's vše stvořil,
svět mnohým tvorem ozdobil,
tebeť my, lační, hledáme,
k tobě za pokrm voláme!

Pro pokrm, Pane, svlažuješ
hory, deštěm je skropuješ,
by oužitkem tvého díla
země nasycena byla.

Že každí živočichové
přebírají se v potravě,
tvou se to hojností děje,
bys nám nestratil naděje.

Hovadům seno, byliny
polní, k tomu i zeliny
všeliké slouží, žížaly
tím žijí, by pak nežaly.

Než k člověka nasycení,
k těžké žížní zapuzení
mocně chléb z země vyvodíš,
nápojem vinným ho pojíš.

Chléb vezdejší obživuje
člověka a poslňuje
v práci, srdci pak v žalosti
víno dodává radosti.

Tvou hojností nasycené
jest kdekolivěk sazené
dřevo, z zbytkův své sytosti
uděluje mnohým dosti.

Majíť v horách své doupata
nedvídkové i lvíčata,
v škulinách, které strom hyzdí,
nebeské se ptáctvo hnízdí.

Však kdekolivěk se skládají,
od tebe očekávají
pomoci a vychování,
v celým věku setrvání.

Havrankové osiřelí,
peřím ještě nedospělí,
hlasně k tobě prokřikují,
nebť jich staří nelitují.

Lvíčkové řváním zůřiví,
probíhaje se, lačniví
nětco pohltiť hledají,
od tebe pokrm žádají.

Nasyceni tvou štědrotou
bývají, také dobrotou
naplnění, nedostatku
není shledať při hovadku.

A to kdy na ně spomínáš,
tvé jim požehnání dáváš,

bez péči a bez starosti
všech potrav mívají dosti.

Pakli se tváři obrátíš,
ruky štědrotu ukrátíš,
daremní jejich volání,
neplatné zůřivé řvání,

neb tehdáž duše pozbýti
musí a se navrátiti
v ten, kterým jsou prvé byli,
popel, než se narodili.

My pak, rozumné stvoření,
věda, že pomoci není
jiné krom tebe samého,
Boha nám dobrotivého,

k tobě, ó Pane, voláme,
tebe za pomoc žádáme
ve všech naších nedostatcích,
v tom, i také jiných časích.

Života našeho mdloba
tobě známá jest, i doba
tělesného vyživení,
bez něhož žíti lze není.

V tebe (když se o vše staráš,
jakžto v Písmě nám předkládáš)
vše naší naději máme,
neopust nás, milý Pane!

Rač tvou štědrou otevříti
ruku a nám přispořiti
daru tvého požehnání,
v tebeť jest náše doufání!

Nedej v hojnosti plejtvati
a v nedostatku stejskati,
střídmost buď jistým pravidlem
jak po jídle, tak před jídlem,

bychom pokrmem tělesným
posilnění jsa, nebeským,
s duši mysl pozdvíhali,
tobě, darci, děkovali!
Amen.

Kdy živé, mrtvé souditi příjde…

Kdy živé, mrtvé souditi
příjde Ježíš, tehdy stkvíti
se slávou bude s anděly,
příští jeho hlasateli.

Zvučnou zahřmí troubou Michal,
aby každý z hrobu povstal,
stavěl se před soudce svého,
dal počet z života všeho.

Spravedlivých jaká radost!
An velkou mívali ouzkost,
bezpráví snášeli těžké
pro jméno Krista Ježíše.

Bezbožné strach a zděšení
obklíčí z soudce vidění,
strachem hned počnou zoufati,
z zoufání takto volati:

„Ó hory, na nás padejte,
pahrbkové nás přikrejte,
nebť hněvu nemožné snesti
soudce, ni jinám zalezti!“

Vtom Ježíš dí: „Ej, čas nastal,
bych všelijakou zlost strestal,
již jsou zločinci páchali,
mně k hněvu popuzovali.

Jáť jsem těžkou smrt podstoupil,
abych je z pekla vykoupil,
toho sobě nevažili,
dobrodiní mé zlehčili.

Nuž vy, nebeští duchové,
anděli, věrní poslové,
žeň vaše: koukol vybeřte
a v snopích v oheň uvřte!“

K tomu se hned budou míti,
kdy zlé od dobrých děliti
budou: tyto na pravici,
ony stavíc na lévici.

Hned po takém rozdvojení,
zlých od dobrých rozvedení,
Soudce nejprv k spravedlivým
hlasem řekne, přivětivým:

„Poďte ke mně, požehnání,
ješto jste v zachovávaní
mého rozkázu zvýkali,
byšte se mnou kralovali!

Přijměte vám zaslíbené
a před věky přistrojené
království, neb jste tak žili,
že jste jeho zasloužili.

Krmili jste mne, lačného,
napájeli jste žížného,

nahého jste přiodíli,
nemocného navštívili,

pocestného jste hostili,
vězného vysvobodili,
pochovali jste mrtvého —
buduť vám odplata toho!“

„Aj, když se to (spravedliví
řeknou) stalo, dobrotivý
Pane? Kdy jsme dobrodiní
také tobě učinili?

Zdáž jsme kdy tebe lačného,
žížnívého, neb nahého,
nemocného, pocestného
viděli, nebo vězného?“

„Co jste,“ řekne, „nejmenšímu
učinili, mně milýmu,
toť já sobě osobují
a za vlastní připísují.“

Potom se Soudce obráti
k těm, an lévo budou státi,
hrozným k nim promluví hlasem,
hrůza pohne každým vlasem:

„Preč ode mně, zlořečení,
odstupte, v oheň pekelní
jděte, kterýž pekelníkům
přistrojen, mým protivníkům!

V mé žížní a nedostatku
nestačovalo vám statku,
zlé jste po svý vůli žili,
můj rozkáz jste neplnili.“

„Bychom tě viděli, Pane,“
řeknou, „an tvé tělo chřadné
hladem, kdož by ti pokrmem
neposloužil, i nápojem?“

Na to jim Pán: „Ta výmluva
jestiť slaba a jalova!
Co jste mně činit myslili,
to kyž jste nuzným činili!“

Vtom se shloučí mnozí k Pánu,
těžkou již čijíce ránu,
řkouc: „Nám, Pane milostivý,
buď v potřebě litostivý!

Neb jsme moci jména tvého
mnoho činili divného,
i ďábly z těl vymítali —
dej, bychom tebe dostali!“

Těmť odpoví: „Jáť vás neznám,
kde jiní, i vy jděte tam!
Za dobré učení a zlé
žití jest odměna v pekle.“

Ach, jaké tu naříkání,
žalostné hořekování,

pláč přesedavý nastane,
po tvé vejpovědí, Pane!

Neb bez všeho smilování,
podlé tvého rozeznání
odejdou zlí k zatracení,
kde věčné zubův skřípení.

Vyvolení pak s radosti
poberou se do radosti
neslýchané, nevidané,
tam, kde jsi, Ježíši Pane.

Na to všickni spomínejme,
dokudž čas, se postarejme
o života polepšení,
vůli boží naplnění.

Hleďme Boha milovati,
jména nadarmo nebráti
božího, svátky světiti,
rodíče s vrchnosti ctiti,

vystříhati se kradeže,
mordu, smilstva i loupeže,
zlé o blížním nesvědčiti
a po cizím nedychtiti.

Cvičme se vší přemáhati
pejchu, pokoře zvykati,
hříchův naších nedostatky
znáti, na ně naříkati.

Nevládni námi lakomství,
v těle nepanůj obžerství,
užívejme dobře času
světa pobíhaje kvasu.

Žádného ať nerozlíti
hněv pro božího ujíti
hněvu, závist, nepřátelství
nemívej místa v křesťanství!

Šetříc svého povolání
po pravém dychťme pokání,
v kříži sobě nestejskejme,
všecko zlé milé snášejme.

Hledejme nebeskou radost
a vší jeho spravedlnost,
k té se bez velké starosti
časných potřeb přidá dosti.

K Bohu, sepna, pozdvíhujme
ruce, na milost se dejme,
na budoucí spomínejme
soud a nikdý nezhřešíme.

Ta, která Pán předpověděl,
znamení, by každý věděl
blízkost soudu, nastávají,
boží vůli vykládají.

Slunce, měsíc se zatmívá,
spravedlivosti ubývá,

lásku dusi hněv s závisti,
svět se rozmáhá vší zlostí.

Z čehož jest snadno poznáti
a nic nepochybovati,
že světa věk jest namalé
a Pán přijde nenadalé.

Počet s námi bude klasti,
neb nebudem více vlasti.
Musíš práv z všeho myšlení
býti, z řeči i činění.

Budeš-li křív, běda tobě,
nebť jest již pravě po tobě,
při tobě nebude státi
žádný, žádný zastávati!

By ty chtěl všecken svět dáti,
nim se z pekla vyplaceti,
žádnou cenou nevyplatíš,
jestliže se tehdáž stratíš.

Ó Bože, rač nás silniti
v víře, v nadějí tvrditi,
vroucní láskou rozhřívati,
ve všem dobrém rozmáhati,

abychom hříchu pozbuda
prvé, než nastane běda,
k tvému soudu se chystali,
na tě s radostí čekali!
Amen.

Jiná velikonoční
Mundi renovatio nova parit gaudia

Všeho světa obnovení
nové plodí radování.
Alleluja, alleluja,
kdy Pán Ježíš z mrtvých vstává,
všecko s ním zhůru povstává,
alleluja, alleluja.

Živlové čtyři tělesní
zouplna z sebou spojení,
alleluja, alleluja,
ví svého počátečníka,
jak jest dnes slavnost veliká,
alleluja, alleluja.

Vzlítá zhůru oheň hebky,
stačí se povětří lehký,
alleluja, alleluja,
v tocích voda teče plzká,
země se nehejbe z místa,
alleluja, alleluja.

Lehkostí se zhůru táhnou,
lehké dolů, těžké saknou,
alleluja, alleluja,
jich výsosti i nízkosti

zarodá stojí v mírnosti,
alleluja, alleluja.

Nebesa sloní jasnější,
moře teče pokojnější,
alleluja, alleluja,
povětří věje libější,
léto přináší vzácnější,
alleluja, alleluja.

Květne oudolní rovina,
okřívá každá bylina,
alleluja, alleluja,
omrzly strom, jak i ryvá
lističkem se přiodívá,
alleluja, alleluja.

Taje mráz smrtedlnosti,
ven se vymítá temností,
alleluja, alleluja,
kníže, které světem vládlo,
moci Ježíšovou pádlo,
alleluja, alleluja.

Kdy se snažoval zdržeti,
k čemu nemoh práva míti,
alleluja, alleluja,
o své vlastní právo přišel,
světa postoupiti musel,
alleluja, alleluja.

Z práva jeho nás vymocnil
Kristus Ježíš, nás vykoupil,

alleluja, alleluja,
z služebnosti těžké vybyl,
království věčné přislíbil,
alleluja, alleluja.

Cherubin vrtkým ustoupil
mečem, neb tak Bůh poručil,
alleluja, alleluja,
svobodnou cestu nechaje
do přerozkošného ráje,
alleluja, alleluja.

Život hořkou smrt přemáhá,
padly člověk zas nabývá,
alleluja, alleluja,
kterou hříchem stratil radost,
toť nám jísti dnešní slavnost,
alleluja, alleluja.

Jezu Kriste, slavný králi,
dej, ať tebe tvůj lid chválí,
alleluja, alleluja,
jehož's nadějí obnovil,
kdys vstána tělo oslavil,
alleluja, alleluja.

ADAM MICHNA Z OTRADOVIC
Česká mariánská muzika

Vánoční noc

Chtíc, aby spal, tak spívala
synáčkovi
matka, jenž ponocovala
miláčkovi:
„Nynej, rozkošné děťátko,
Synu boží,
nynej, nynej, nemluvňátko,
světa zboží.

Tobě lůžko jsem ustlala,
Spasiteli,
tvory k tvé chvále zvolala,
Stvořiteli.
Nynej, kráso a koruno
svrchovaná,
nynej, milujících ceno
vinšovaná.

Nynej, ta jest matky žádost,
holubičko,
nynej, všech anjelův radost,
má perličko.
Slávu, chválu vždy nabudeš
od mamičky,
když se vyspíš, jísti budeš
med včeličky.

Osladímť nim tvou kašičku
k tvé libosti,

otevřeš, vím, tvou hubičku
k té sladkosti.
Nynej, ráje mého kvítku,
rozmaryne,
z tebeť sobě dělám kytku,
jenž nezhyne.

Ó fialo, ó lilium,
ó růže má,
nynej, vonné konvalium,
zahradko má!
Ó loutno ma, ó labuť má,
můj slavíčku,
nynej, libezná harfo má,
cimbálíčku.

Na dobrou noc, ej, hubička,
nynej, dítě,
kolíbat bude matička,
nynej hbitě!
Spi miláček, umlkněte,
anjelové,
se mnou k Bohu přiklekněte,
národové!“

Vánoční magnét a střelec

Vítej, Pane Jezu Kriste,
narozený z Panny čisté,
vítej, laskavé děťátko,
roztomilé nevinňátko!

Jsi maličký a skrovničký,
však velikým Bohem vždycky,
jsi subtylní, jsi outličký,
ač jsou magnét tvé očičky.

S touto moci táhneš k sobě
srdce lidské, spojiv sobě,
tak ty ve mně a já v tobě
přebýváme v každé době.

V tom společném přebývání,
ach, jak svaté milování,
ach, jak zázračné konání,
jak milé božské kochání!

Ležíš v jeslech obvinuty,
však i někdy rozvinuty,
abys střílel k srdci mému
jako k terči laskavému.

Střílej, šťastný myslivečku,
raniž mne, mocný střelečku,
líce tvé jako růžičky,
jasné přebystré očičky.

S těmi poručíš mne všeho
a tak opanuješ všeho.
To tobě z srdce vinšuji,
nastotisíckrát vinšuji.

Vánoční kolíbka a kolibání

Čas jest, děťátko,
poď, pacholátko,
do plinek musíš,
co svět jest, zkusíš!
Nynej a svirej své očičky,
usni a spas nás, své ovčičky,
své ovčičky!

Ach, zlatý květe,
což seno hněte,
jesličky tlačí,
plénky nestačí!
Nynej a svirej své očičky,
usni a spas nás, své ovčičky,
své ovčičky!

Složiž ručičky,
přikrej nožičky,
zastři své líčko,
spi, mé srdyčko!
Nynej, a svirej své očičky
usni a spas nás, své ovčičky,
své ovčičky!

Spi, Ježíši, spi
a pokojně spi,
jižť u jesliček
spí vůl, oslíček.

Nynej a svirej své očičky,
usni a spas nás, své ovčičky,
své ovčičky!

Spi, Spasiteli,
mamička velí,
takť Jozef učil,
spáti poručil!
Nynej a svirej své očičky,
usni a spas nás, své ovčičky,
své ovčičky!

Serafín líbá,
cherub kolíbá,
všickni anjelé
slouží vesele.
Nynej a svirej své očičky,
usni a spas nás, své ovčičky,
své ovčičky!

Vánoční hospoda

Když veškeren svět byl popsán,
na svět přišel náš milý Pán.
Ó ty kráso má, ó ty lásko má,
což se v světě líbilo,
ó kráso má, ó kráso má!

Chudou sobě zvolil matku,
sám žádných nepřinesl statků.
Ó ty lásko má, ó ty kráso má,
ach, jak jsi bídným zůstal,
ó lásko má, ó lásko má!

Nechtěl ho mít Betlém město,
musel do chléva za město.
Ó ty kráso má, ó lásko má,
ach, což jsi se ponížil, ó kráso má,
ó kráso má!

Chlév ledva se hodí zvěři,
ani oken, ani dveři.
Ó ty lásko má, ó ty kráso má,
kde jsi se položil sem,
ó lásko má, ó lásko má!

Vítr pere, sníh spadává,
do marštale poprchává.
Ó ty kráso má, ó ty lásko má,
což jsi se opatřil zle,
ó kráso má, ó kráso má!

Bláta, smradu, hnoje dosti,
ach, což díš, nebeský hosti?
Ó ty lásko má, ó ty kráso má,
toť není v nebi býti,
ó lásko má, ó lásko má!

Z nebe Pán a mocnář vyšel,
na svět do chléva byl přišel.
Ó ty kráso má, ó ty lásko má,
svůj trůn več si proměnil,
ó kráso má, ó kráso má!

Jozef v jeslech Pánu stele,
neboť nebylo postele.
Ó ty rozkoš má, ó ty radost má,
a kde jsi sobě ustlal,
ó milost má, ó slávo má!

Lahodnost Kristova

Sladký med jest pouhá hořkost,
drahý cukr sama trpkost,
víno s jedem jest smíšeno,
s žlučí, s octem porušeno!

Ptáčkové v zeleném lese,
utište se! Ach, nenese
žádného obveselení
vaše píseň, než želení!

Již již umlkly varhany,
cimbály jsou již zacpány,
na harfách, houslech a loutně
strhaly se struny hřmotné.

Všecko se mně zprotivilo
a na odpor postavilo,
Pan Ježíš jestiť můj ptáček,
můj utěšený miláček.

Když mne těší, když rozmlouvá,
k upřímné lásce namlouvá,
hořím láskou, všecek hořím,
sotvaže jednom neshořím!

Nic mně po vás, mudráčkové,
nic, hbití v řeči žáčkové,
nic, rytmův skladatelove,
Latinici a Řekové!

Ježíš můj — radost anjelská!
Odstup odtud, lest ďábelská!
U noh jeho sedě žáčkem
budu, ano i miláčkem.

Onť vskutku mé potěšení
jest vždy, mé chtění, myšlení,
ach, jakáž v něm sladkost bude,
která se v nebi nabude!

Tamť rozkoš s nim mít budeme,
když života pozbudeme,
Boha budem vždy chváliti,
s nim se věčně veseliti.

Amen, nechť to nás nemine,
ale ať světa zlost mine,
aby, když ta jest proměna,
následovala odměna!

Rána života od ruky Spasitele

Raní mne — však jaká rána?
Rána z ruky Krista brána,
vskutku není to ranění,
když jde z lásky, ne z hanění.

Onen mrzký lokajíček
a nečistý mysliveček
jiným ať svou střelou hrozí —
mé srdce se ji nezhrozí.

Lučiště své láska boží
natáhlať jest a své zboží
vystřelila. Ach, má duše,
nemilůj lstivé Venuše!

Který si vše dobře přeje,
nechť se té příšeře směje,
ať jest Bohu cíl a konec.
Toť chce Ježíš mít nakonec.

Lítej, ó střelo laskavá,
v srdci lidském pronikavá,
nepřestávej mne raniti,
zlou krev ze mne vypuditi!

Raní, raní Krista láska,
po niž bývá velká částka
nebeského veselení
bez odkladu, bez prodlení.

Kdož by tak raněný býti
nežádal a s smrti sjíti?
Ač se smrt tam nenachází,
když Ježíš do srdce vchází.

Vitej, střelče milující,
lidské srdce zhojující,
čím více budeš raniti,
tím více budeš hojiti!

Svaté lásky labyrint

Ach, ach, nevím, kudy kam,
ach, točím se sem i tam,
    má lásko, ó Kriste můj,
    má lásko, ó Kriste můj!
Právě jsem v labyrintu,
v zmateným labyrintu.
    Má lásko, ó Kriste můj,
    má lásko, ó Kriste můj!

Kdož mne z něho vyvede
a ku Kristu přivede?
    Má lásko, ó Kriste můj,
    má lásko, ó Kriste můj!
Buď, lásko, Ariadna,
s nitičkou Ariadna!
    Má lásko, ó Kriste můj,
    má lásko, ó Kriste můj!

Přes pahrbky a skály
vandrůjme, buďme stálí!
    Má lásko, ó Kriste můj,
    má lásko, ó Kriste můj!
Hledejme bez přestání,
kde máš tvé, Kriste, stání!
    Má lásko, ó Kriste můj,
    má lásko, ó Kriste můj!

Jestli tě tam nenajdem,
snad tě v oudolí najdem.
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!
Přehledáme jeskyňky,
prozradí tě kaminky.
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!

Zdaliž si v hustém lese,
jenž drahně křoví nese?
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!
Skrz vše se pustme míle,
bude nám krátká chvíle!
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!

Zdaliž mezi fialou
skrýváš tvář tvou přemilou?
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!
Fialo, ach fialo,
vydej ho, ó fialo!
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!

Zdaliž mně vonná růže
s tebou loučiti může?
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!
Odlož trni, růžičko,
půjč Ježíše maličko!

Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!

Zdaliž lilium bílé
jestiť tobě tak milé?
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!
Ať netrápím se více,
rač potěšit mé srdce!
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!

Vítězství, již vítězství
nabyl sem, velké štěstí!
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!
Z labyrintu jsem vyšel
a k mému Kristu přišel.
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!

Budiž zdráv, milý hosti,
tebe maje, mám dosti!
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!
V mém srdci zaraz tvůj stan,
v mém srdci, Kriste, zůstaň!
Má lásko, ó Kriste můj,
má lásko, ó Kriste můj!

Láska k Lásce suplikuje

Poslyš, Ježíši, vzdychání,
z pouhého jest milování!
Žádost tobě mou předkládám,
mou prosbu na tebe skládám!
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Ranils před lety Františka,
serafínského Františka,
z těch ran znamení zůstaly,
jenž se stále červenaly.
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Nápodobně Kateřina,
z města Senys Kateřina
(ač tejně), byla raněná
a tak velmi zvelebená.
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Miloval jsi Kláru pannu,
z hory Falko pošlou pannu,
na památku milování
chtěls tvé v ni mít malování.
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Luthgardys, svatá panenka,
tvá stálá milá milenka,
v tvém srdci našla hostinu
a přesladkou stredovinu.
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Ach závidím (však bez pychu,
bez malého také hříchu),
ač nesmím toho žádati,
co jsi těm všem ráčil dáti.
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Toliko se mne dotknouti
račiž a se mnou pohnouti,
abych tě věčně miloval,
tebe věčně vychvaloval!
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

A to jest, Kriste, vzdychání,
z mého, pošlé, milování.
Mimo lásku nežádám nic,
mimo lásku nedávám víc.
Ach miluji, ach miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Boží jednota a trojice

Ó Bože můj, ó kdo jsi ty?
Tobě se všickni klaníme,
velikým Bohem jsi ty,
tobě se všickni modlíme,
ach, kyž tě, kyž spatříme,
jak krásný jsi, ó Bože náš!
Ach, kyž tě, kyž uzříme,
jak předobrý jsi, Otče náš!

Ty, Bože, sám jsi v sobě,
odtud my světla zbíráme.
Ač ty v trojí osobě,
však tě za jednoho máme,
v tom božství jediného,
v osobách trojnásobného,
v obojím velebného
slavíme Boha věčného.

Ty jsi prvním a předním,
před tebou nic jest nebylo.
Ej, padej všecko před nim,
abys se jemu líbilo!
Jemu se zalíbiti,
ach, postarej se, člověče!
On jest chtěl a chce míti
od všech slávu — tať tvá péče!

Ach Bože, ach Bože můj,
jsi bez míry spravedlivý!

Ach Bože, ach Bože můj,
jsi bez omylu pravdivý!
Jsi krásný bez způsobu,
i jsi věčný bez skončení,
tak trojí tvou osobu
co by zrušit mohlo, není.

Jsi, jsi bez noci nebe,
jsi mořem bez vlnobití,
aniž zamračí tebe
jakékoli krupobití.
Jsi, jsi bez pláče radost,
i jsi zdravý bez nemoci,
jsi, jsi naše všech žádost,
maje dobré všecko v moci.

I proto mimo tebe,
ó Bože, nežádáme nic.
Ach, uděl nám sám sebe,
a tak požádáme víc!
My s tebou spokojeni
na věky věkův zůstanem,
my s tebou jsouc spojeni,
budem spívat věčně: Amen!

Utrpnost křesťana s rodičkou boží pod křížem

Stála matka litující
u dřeva kříže, plačící,
když na něm pněl Kristus Pán,
když na něm pněl Kristus Pán.

Jejižto srdce žalostné,
zarmoucené a bolestné
prorazil meč z obou stran,
prorazil meč z obou stran.

Ó jak smutná a žalostná
byla ta máti milostná
pro syna jedinkého,
pro syna jedinkého!

Jenž kvílila a želela,
vše trnoucí, když viděla
ty mouky choti svého,
ty mouky choti svého.

Kdo by neměl zaplakati,
vida matku Páně státi
tím hořem obklíčenou,
tím hořem obklíčenou!

Kdo by neměl litovati,
kdyby chtěl považovati

máteř s synem ssouženou,
máteř s synem ssouženou!

Pro hříchy svého národu
viděla ho nésti škodu
a biči zmrskaného
a biči zmrskaného.

Viděla syna milého
při smrti opuštěného,
když pustil ducha svého,
když pustil ducha svého.

Ej, mátě, studně milosti,
propůjč mi nětco žalosti,
ať se s tebou rozkvílím,
ať se s tebou rozkvílím!

Čiň, ať se mi srdce rozžne
v lásce Kristové pobožně,
ať mu se tak zalíbím,
ať mu se tak zalíbím!

Díl druhý

Svatá máti, rač popříti,
bych moh mé srdce raniti
ranami syna tvého,
ranami syna tvého,

jenž ráčil pro mne trpěti
a tak těžce raněn býti,

rozděl mne z strasti jeho,
rozděl mne z strasti jeho!

Popřej mi s tebou plakati
a Krista vždy litovati,
dokud v těle zůstávám,
dokud v těle zůstávám,

vedlé kříže s tebou státi
a v tvé žalosti trvati,
za to tě věrně žádám,
za to tě věrně žádám!

Panno, jenž jsi nejjasnější,
již mi nebývej trpčejší,
dejž mi s tebou želeti,
dejž mi s tebou želeti!

Dejž, ať mohu smrt Kristova
nésti a ten los křížova,
a na rány pomněti,
a na rány pomněti!

Jeho ranami mne ukoj
a tím svatým křížem upoj,
pro lásku syna tvého,
pro lásku syna tvého

tak roznicen a rozpálen,
abych byl skrz tě obhájen
v hodinu dne soudného,
v hodinu dne soudného!

Rač mne křížem ostříhati,
smrti Krista odívati
a chovati v milosti
a chovati v milosti!

Když zde v světě tělo zhyne
a duše se z něho vyhne,
aby šla do radosti,
aby šla do radosti!

Mariánský rytíř

Z celého srdce miluji
tebe, Maria, miluji,
po Bohu tebe miluji
a nadevšecko miluji!

Tuto mou věz, světe, lásku
a neměj v ni žádnou částku,
Mariji srdce daruji
a od tebe se vzdaluji!

Nic mně od ni nerozloučí,
tak mně šlechetnost poroučí,
její na věky zůstávám,
ji milovat nepřestávám.

Hotov jsem všecko trpěti,
do lvův jámy vhozen býti,
ať mne pohltnou dokonce —
z toho se raduji konce.

Neb tak pravým milovníkem
a rytířským zápasníkem
poznán budu, když do nebe
k Panně půjdu, zapřev sebe.

Tak jest. Na to sem já se dal,
abych vše kříže na se vzal.
Voda, oheň nezastraší,
nože, břitvy neodstraší.

Nikdy žádný tak statečně
nešel a kráčel bezpečně
po květném poli a lukách
jako jaspis všechněch mukách.

Rozmazaný ten bojovník,
neupřímný ten milovník,
který jediné v rozkoši
své lásky zakládá zboží.

S tím se vždycky honositi
budu, že mne rozloučiti
nic nemohlo. V tom umirám
a tuto píseň zavírám.

Mariánské Ave

Stotisíckrát pozdravuji,
k tobě lásku obnovuji,
ach, mé, ach, mé pozdravení
budiž tebe zvelebení!

Budiž zdráva, vychválená,
Panno, matko oslavená,
s hvězdami korunovaná,
v lásce boží vychovaná!

Hrdličko má, ó ptáčku můj,
ach, holubičko, kyž jsem tvůj,
abych s tebou prospěvoval,
syna tvého vychvaloval!

Ó květná, pěkná zahrado,
v niž se pase bílé stádo
beránkův, ovčiček milých,
duše v Bohu vyvolených,

tvé bílé kvíti miluji,
růži červenou schvaluji,
pod stínem tvých ratolesti
odpočívat chci s radostí!

Stotisíckrát pozdravuji
a silu tvou vypravuji,
ó ženo nepřemožená,
ó panno neporušená!

Pozdravuji, pozdravuji,
jenž tě nad všecko miluji,
můj poklade roztomilý,
má perličko v každé chvíli!

Buď zdráva, nebeská bráno,
bezpečná všech nás obrano,
naděje všech putujících,
čerpadlo všech se plavících!

Včelička jsi, ó panenko,
muže neznajíc, milenko,
zbirej z nás sobě sladkosti,
zbav nás vši světa hořkosti!

Tak skonávám pozdravení,
lásky k tobě oznámení.
S timto dárkem nepohrzůj,
buď tvůj vínek, nezavrhůj!

Mariánská myslivost

Mariánští milovníci,
matky boží služebníci,
nuže, střely se uchopte
a k tomu lovu se chopte,
    lovit budem matku boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Víte, s jakou ji chtivosti
a s jak chytrou myslivosti
po ni se máte pouštěti,
nikdá se ji nespouštěti?
    Neb lovíte matku boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Nuže, leče roztahůjte
a lučiště natahůjte,
k lovu nástroje připravte
a do osidel ji vpravte,
    neb lovíte matku boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Po horách, dolech běhejte,
po ni tužebně vzdychejte,
sem i tam se obhlidejte,
na ni samou pozor dejte,
    neb lovíte matku boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Bystře se mějte, volejte
a po ni chytře střílejte,
třebas ona v lese, v háji,
věřte, vám se neobhájí.
    Neobhájí matka boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Třebas vskočila do moře
(nemějte vy nad tím hoře!),
jestli jste prvé byli lovci,
můžete také být plavci
    a ulovit matku boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Nic není tak vysokého,
ani co tak hlubokého,
kdež by jste se nevydali,
třebas by jste život vzdali,
    neb lovíte matku boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Třebas šla do hlubokosti
a pekelníkův ouzkosti,
bude ještě dobře s vámi,
když jest láska mezi vámi.
    Máte totiž matku boží,
    srdce matky, vaše zboží.

Kdo bez ni jest, smrt mu bývá,
vše potěšení pozbývá,
menší <jest> pekla trápení
než té zvěři obloupení.

Jest tato zvěř matka boží,
srdce vaše, vaše zboží.

Jestli pak odtud vyskočí
a na širé pole vskočí,
jest vám vinšované pole,
kdež se honí ta do vole,
která sluje mátě boží,
srdce vaše, vaše zboží.

Tehdáž okázat spomáhá,
kdo druhého v lásce zmahá,
jak jste v lásce upevněni
a jak vroucně zapáleni
proti máti, máti boží,
máti své a svému zboží.

Totiž pravým milovníkem
a pokorným služebníkem
sebe býti vypravuje,
když svou máti oslavuje,
vůbec z lásky máti boží,
máti svou, poklad a zboží.

Cožpak tehdaž učiníte,
což, bídní, začit miníte,
když bude chtít v nebi sidlo,
ne s vámi, než v nebi bydlo?
Ujde mátě, mátě boží,
mátě vaše, vaše zboží.

Ač ona to má na vůli,
budete však mít s ni zvůli,

můžete vy za ni jíti,
musí ona vás pojíti,
neb jest matka, matka boží,
mátě vaše, vaše zboží.

Když jste ji v světě sloužili,
slušno, abyšte užili —
vyjatí z jha ďábelského —
pohodlíčka nebeského,
neb jste ctili máti boží,
sodálové, vaše zboží.

Ó přešťastní služebníci,
mariánští milovníci,
kteří jste ji velebili
a s ni stále v lásce byli,
s máti vaší, máti boží,
vaším srdcem, s vaším zbožím.

Buďto sem i tam se vrací,
a kdekoli se obrací,
bez vás nemůže zůstati,
aniž vy bez ni obstáti.
Lovme, lovme matku boží,
srdce matky, naše zboží!

Duše v očistcovém ohni

Není, není v mé možnosti
pod kázni spravedlnosti
tak těžce se potiti.
Ostré máš tu věřitelé,
nedovoláš se přítele,
hleď do halce platiti!

Ó tryznění, ó trápení,
kdež oddechu vskutku není,
ó že jsem zle činila!
Nyní bych smutná nebyla,
těch muk sobě nedobyla,
ani bycha honila.

Ó marnosti nad marnosti!
Běda, že jsem vás s pilností
kdy tak vyhledávala!
Proto posavad v těžkostech,
v ohni a hrozných ouzkostech
stále jsem zůstávala.

Buď sem neb tam se vracuji,
a kdekoli obracuji,
všudy kříže, sočení,
všudy běda, naříkání,
úpění a utiskání
vidět, hrozná mučení!

Často sem prv žertovala,
nešlechetně šprymovala,
ze všeho žert, smích měla,
nyní pak v pláči, v kvílení
musím býti bez prodlení —
kyž jsem na to pomněla!

Tělo ještě se mnou není,
bylo spolu v provinění,
sama musím vystáti,
pro čtyry smysly i pátý
musím od hlavy do paty
sama v ohni dostáti.

Líčka prv se červenala,
již pak sprzněná zčernala,
tálov, mozk po nich teče,
žižaly pysky zžírají,
červi z nich pastvu zbirají,
není o žrádlo péče.

Mé jiným rozkošné vlásky,
kteří mně zejskali lásky,
kadeře své stratili,
ach, nastojte, ohnivými
ďáblové nástroji svými
naopak je zdrastili.

Očí, že jsou v zelenosti
zvůli měly z všetečnosti
vnadám svým se poddati,
nyní v truchlivosti v lkání

útrpné činím pokání,
neb příčinu muk daly.

Uši zlého nenechaly,
jen daremnice slýchaly,
proto, ó hoře, hořím!
Za to křik, skřípení, lkání
slýchám, běda, naříkání,
ó kyž jednou již shořím!

Na loutny, harfy se nehrá,
nebo není tu více hra,
když sotva kdo vytrvá.
Běda, běda, opakuji,
písně jiné zde nekují,
vzdy Miserere trvá!

Proč sem kytičky brávala,
vůně chřípí podávala?
Běda mně, přežalostné!
Dokud musím ten smrad žráti,
dokud s nim se ožírati?
Ó mučení žalostné!

Proč sem se stkvostně chovala,
proč nádherně hodovala?
Zde sem proto v tryznění.
Čim zhřešila, tím se mučím,
hladem ukrutně vzdy skučím,
ó kyž mám posilnění!

Přesuchá mám vždycky usta,
v která se již častě hustá

smůla, sira nalila.
Jenž jsem prv nestřídmě pila,
sebe z těla vytopila,
v tento oheň vylila.

Třebas břicho již nechtělo,
když se mně však to zachtělo,
již to býti muselo.
Třebas drahé nad stav bylo
a velmi těžce nabylo
předce mně se nosilo.

Pospěš, pro milého Boha,
neb já v žížni již, nebohá,
nemohu víc trvati!
Pospěš, příteli, omoč prst
(neb zde nelze žádati hrst),
hleď mne obvlažovati!

Druhý díl

Ó jazyku neskrocený,
jenž jsi se mnou zde zmučený,
v jakou's strast mne uvedl?
Skrze tvé oplzlé žvaní,
nestydaté vzdy spívání
jak, bídnou, jsi zavedl!

Pro špinavá pomlouvání,
pouhých klevet zpravování
a pro lživé tláchání
tebe škvaří, bodou, pekou,

z tebe mrzce vředy tekou,
po žvaní máš vzdychání.

Nebo zde na tomto místě
i z marného slova jistě
počet se vždycky stává,
čemu sme se posmívali,
co za zdvořilost mívali,
ohněm se potrestává.

Chtíc vždy býti sličná v tváři,
podobná nebeské záři,
často jsem se líčila.
Již pak čertí ohnivýma
líčí mne ličidly svýma,
ó jakž bych to nečila!

Hrdlo s kostmi slonovými
aneb s listy růžovými
mělas, že obloženo,
však halže se nekupuje,
než hrozný se mu kruh kuje,
by v něm bylo sevříno.

Proč jsem já to dělávala
a dlouho se šperkovala,
vzdy u zrcadla stojíc?
Nyní jak jsem osiřela,
až přes hlavu ohořela,
vždycky ďáblům přistojíc!

Mé ruce někdy běličké,
od přirození outličké,

jak jsou ďábli uzřeli,
hned pro neslušné makání,
sebe, jiných dotýkání,
ó nastojte, je dřeli!

My subtylny prstečkové,
na kterých se prstynkové
s kaminky někdy stkvěli,
řeřavé uhlí dostali,
ač z všech stran jiskry padaly,
hořící se nestkvěli.

S lahůdkami můj žaludek
jsa přecpaný jako dudek,
těžce jsem mohla jíti.
Zde živým uhlím, plamenem
a rozpáleným kamenem
musím zavděk přijíti.

Co jsou nohy provinily,
v tom tolikéž mne vinily,
běda mně, zarmoucené!
Po mně stále zde šlapají,
v ohni téměř zašlapají,
běda mně, skormoucené!

Že jsem jen zevlů hleděla,
pracovati se styděla,
nyní proto pečená
co zvěřina v láku ležím.
Ach, jak dlouho tu poležím
jako v srubu skličená?

Na trepkách jsem chodívala,
spupný chod co páv mívala,
ó jak sem se zavedla!
Zde se mi z noh krev pouštěla,
až mizka z kosti pištěla,
bídná jsem se podvedla.

Šla jsem často k dobré vůli,
kde sem musila mít zvůli
s kalány v tancovaní.
Zde běda a naříkaní,
piská se s ďábly v skákaní,
jakéž to hodování!

Pěkné šaty jsem mívala,
v měkých se povalovala,
ó jak toho lituji!
Zde mne ohněm ošatili
a do plamene zvrátili,
ach, kyž mne politují!

Dobré bydlo odkudkoli,
milý statek jakýkoli
sobě jsem naháněla,
aby vždycky přibyvalo,
nikdy nic neubývalo,
na to jsem jen pomněla.

Již toho mojí ujcové,
švagrové, spolu strejcové
vesele užívají,
kteří mnou se honosili

a všudy v ustech nosili,
víc mne neuznávají.

Zle sem sobě poradila,
že jsem jim to shromaždila
a do hrdla vstrčila.
Nyní bych špandy dávala,
všemi pěti rozdávala
a spíš se vyručila.

Musím svým dosazovati,
z všeho počet vydávati,
hotové vysázeti,
žádný nechce tu čekati,
zhřešil-li's, musíš se káti,
odtud nevycházeti.

Třetí a poslední díl

Ach, že jsem se všanc sadila,
v to místo se nahodila,
kdež se tak přísně jedná!
Nebo kdož se sem uvede,
lež, podvod jej nevyvede,
ani přízeň vyjedná.

Nic se tu dary nemaže,
než tehdáž se všecko smaže,
když zouplna doplatí.
Žádná u soudce vejmluva,
žádná smlouva neb námluva
při soudu víc neplatí.

Tu spravedlnost zůstává,
co on<a> chce, to se stává,
a počty s námi drží.
Třebas se co málo spáchá,
však předce ji hned zapáchá,
proto v ohni podrží.

Byl čas, ach, byl čas milosti,
byl čas někdy! Ó žalosti!
Ejhle, všecken pominul!
Ruka mne spravedlnosti
těžce kárá v své mocnosti,
řek bys, že bys hned zhynul.

Ó chvílko, vrať se, minulá,
která jsi nám uplynula,
v daremnicech strávena!
Kdybych tě ještě nabyla,
v těch bych mukách víc nebyla,
ano již oslavena!

Teskno, těžko v tom plameně,
kdež musím hořet nicméně,
ó kříži, ó tesknosti!
Hodina zde měsíc se zdá,
den div že se věčnost nezdá,
ach, sprosť mne z té věčnosti!

Ó vy všickni mojí milí,
jenž jste ještě v světa boji
pod Kristem bojující!
Pospěšte mne se ujíti,

k Bohu dnes, ne zejtra jíti,
mne zde politující!

Neb Bůh se mne dotýkati
nepřestává, mne mrskati,
slitůjte se nade mnou!
Tak jest, to jsem zasloužila,
že jsem Bohu nesloužila,
nepřicházejte za mnou.

Můžte mi snadně spomoci,
nebo jest to v vaši moci,
medle, neprodlívejte:
Almužnu poslední dejte,
s pomocí neodkládejte,
uši nezacpávejte!

Ach, pomozte mne zhostiti
a z té prohlubně sprostiti,
nebo jest vám to možné
u Boha se přimlouvati
a za mne orodovati,
což mně již jest nemožné.

Pomozte mně z toho hoře,
kdež kdo neshoří, vzdy hoře,
pospěšte pomahati!
Pomohou posty, modlení,
čiňte vše, však bez prodlení,
již nemohu dychati!

Ach, pospěšte mne slyšeti,
mé prosby neoslyšeti,

neb oheň hrozně pálí!
Hleďte chudým nětco dáti,
štědře almužny podati,
ať mne oheň nepálí!

Prosím, volám: Pamatůjte,
vše obzvláštně obětůjte
mocnáři nebeskému!
Pomahejte, pomahejte,
vzhůru častějí vzdychejte,
ať jdu k Pánu rájskému.

Když mše za mne vyslyšite,
obzvláštně mne potěšíte,
ach medle, pospichejte!
Nechť má prosba to dovede,
odtud co nejspíš vyvede,
křičte, dopomahejte!

Když pak svátost přijímáte,
církevní odpustky máte,
pro Boha mně to dejte!
Neb když příjdu do radosti,
spomním na vaše žádosti,
tu pomoc jen podejte!

Proste, ještě jednou proste,
Boha vašeho uproste,
ať mne již polituje,
bych se mohla radovati,
věčně jej vychvalovati,
jistě on se slituje!

Loutna česká

Předmluva

Kdo by tě chváliti žádal,
Maria, matko boží,
ten by nemožného žádal
očasný býti zboží!

Puntík tvé chvály jediný
všecky spěvy zarazí,
tvá nejmenší dobrodiní
vši muziku porazí.

Však nelze předce mlčeti,
loutnu mou beru v ruce,
nedá mně láska mlčeti,
žene mně k spěvu prudce.

Loutna sprostná, však důvěrná,
přijmiž ji mile k sobě!
Loutna synu tvému věrná,
ji připisuji tobě.

Ty nebeský dvůr spravuješ,
jsi přední dvořenínka,
s tvým synem v nebi panuješ,
jsi paní, jsi hraběnka!

Jsi kněžna, jsi královna,
máš fraucimoru dosti,
žádná však tobě v tom rovná
jest pro hojnost milosti!

Ženichovi i nevěstě
tuto mou loutnu vzdávám,
aby znila v Sion městě,
s ní se všecek oddávám.

Anno, starosto všem milá,
prostředkuj v mém mínění,
učin, tvá dcera přemilá
ať svou milost nezmění!

A tak já začnu spívati
a na mou loutnu hráti,
hledže mě následovati
a k loutně husle bráti!

Má se začíná muzika,
panicové a panny,
spívejte, hrejte, muzika
jest dcery svaté Anny!

Povolání duchovné nevěsty
Dialogus

Byly tři někdy bohyně,
sešly se v jedné hodině,
měla jablko nejpěknější
z nich vzíti ta nejkrásnější.

Teď stojí z nebe mládenec,
má zlaté jablko, má věnec,
v němž Boha na svět přináší,
lidé do nebe přenáší.

Anjel:

Dí on: „Správu dej, Adame,
od tebe, otče, žádáme,
zdaliž k tomu zasnoubení
jest v světě která, neb není?“

Adam:

„Dal mně Bůh Evu manželku,
tu bych rád dal za milenku,
kdyby to zas navrátila,
co jest svým pádem stratila.“

Anjel:

„V cestu Evu nevycházím,
jiná jest, k níž já přicházím.

Uvedla Eva neštěstí,
k mému jablku nemá štěstí.“

Adam:

„Sem, Sáro, Judit přemilá,
sem, Rebeko roztomilá,
jedna z vás jablko dostane,
tak naše hádka přestane!“

Anjel:

„Ach, mejlíš se, ó Adame,
těm zlaté jablko nedáme!
Judita mně zastrašila,
s krví ruku obarvila.“

Adam:

„Ej, teď Ester přívětivá,
královna vzdy milostivá!
Onať jest lid svůj hájila,
před skažením obhájila.“

Anjel:

„Aniž ta žena obstojí,
mé jablko o ni nestojí.
Za Amana neprosila,
od smrti nevyprosila.

Aby se křivda nestala,
svět křičí, aby povstala,
která by všecky slyšela,
žádného neoslyšela.“

Adam:

„Zuzana ještě přichází,
jenž jako slunce vychází.
Její tvář jako růžička,
jako lilium dušička.“

Anjel:

„Ach, příliš byla jest pěkná,
odtud i přišla nepěkná
od nich dvouch starcův horlivost,
pohoršitedlná horlivost!

Může být boží nevěsta
překrásná v tváři, nevěsta
však, aby k lásce čistotné
popouzela srdce ctnostné.

Anno, tehdy pozůstáváš,
k naději srdce dodáváš,
dostav se sem, ctná matrono,
mé této svadby patrono!“

Anna:

„Jsem již mnohým věkem sešlá,
krása všecka již odešla.
Jsem manželka ctná — panenka
má býti Bohu milenka!

Panenka nevěstou boží
má býti, hojného zboží
podlé těla, podlé duši,
kterou žádný hřích neruší!“

Anjel:

„Na tobě, Anno, přestanu,
odtud jinam nepovstanu.
Tvá dcera všecko napraví,
tak dí Bůh, tak nebe praví.

Neodpírej, šťastná matko,
vezmi zlaté sobě jablko
a poroď nám světa perlu,
jíž panskou dá nebe berlu!“

Matky boží slavná nadání

Ó vinšovaná hodino,
milé okamžení,
ó přeradostná novino,
libé vysvědčení!
    Již jest den jednou přišel
    a jednou světu vyšel,
    všecko osvícení.

Povězte nám, kdo jest tato,
jenž světu vychází?
Ej, blyští se jako zlato
a k nám všem přichází,
    jako jitřní záře
    jest jasnost její tváře,
    k níž slunce dochází.

Tať jest pravidlo pěknosti,
krása všeho světa,
jest zrcadlo nevinnosti,
bez který sic veta,
    jest všech panen koruna,
    mé loutny hlavní struna,
    jest všech svatých teta,

neb její všecko mínění
jest plné milosti,
též její všecko činění
jest božské hojnosti.

Ze všech jest vyvolena
za příbytek, zvolena,
nejvyšší Moudrosti.

Jinší při ní obyčeje
nejsou, leč šlechetní,
jejího křtalt obličeje
jest jako máj květný.
V nebeský apatyce
zbarveny její líce,
oči — dnové letní.

Jest nepoškvrněná země
bez trní, bodláků,
jest vlastné čistoty plémě,
jest pokrm bez láku,
jest zavřená zahrada,
vydává rajská jablka,
slunce bez oblaků.

Již se světa toho koule
točila k západu,
hnila, jako která kdoule,
pospíchala k pádu,
měla všecko občerstvit
Maria, i obnovit,
dlé božského řádu.

Toto panenské poledne
nechce se tajiti,
jak v noci, také i ve dne
chce ke všem přijíti.

Odtud to světlo svítí všem
a všecky chce míti
a sebou spojiti.

Ó blejskající kamínku,
karbuňkule řečený,
když o tobě mívám zmínku,
bývám osvícený!
Svěť, dcerko milá,
matko Krista přemilá,
dome posvěcený!

Ó ty chráme, velebností
božskou naplněný!
Ó zámku, panenskou ctností
z všech stran ozdobený!
Kdo zde milost nehledal
skrz tebe, nevyhledal —
teď Bůh neskončený!

Ej, sem všickni pospíchejte,
brána teď milosti,
sem bez odkladu chvátejte,
vás chce mít za hosti!
Lačným chleba podává,
žíznivým nápoj dává,
matička milosti.

Svadební prstýnek

Kleopatra, hrdá žena,
svému miláčkovi,
od lásky v tom přemožena
Venuší, ptáčkovi
drahou perlu jest připila.

Perlička nepřeplacená
jest ctnost, poníženost,
vyvolených drahá cena
jest i vyvýšenost —
přemožena's, Kleopatra!

O poníženost, kamínku,
dyamante jasný,
ó poníženost, prstýnku,
svazečku přešťastný,
bez tebe ctnost, ach, nejní ctnost!

Poníženost, ó perličko,
vítej nastokráte!
Syna božího rodičko,
vítej tisíckráte!
Skrz tebe jest Bůh bratr náš.

Chýlilo se všecko k pádu,
tys byla podpora!
Že Boha nechal svět zadu,
měl býti potvora.
Ty si všecko napravila.

Adam chtěl chválu nabyti
s svou milou Evičkou,
však oba byli zabyti,
tatíček s matičkou.
Poníženost jim scházela.

On Šalomoun, král nad králi,
divně jest mudroval,
odtud se jemu vysmáli,
neb byl přemudroval,
neměl doma poníženost.

Dej se jednou oblomiti,
duše zatvrdilá,
chceš-li v nebi částku míti,
nech hříšného díla
a vzdej se boží matičce!

Jmenujeme se křesťané,
s tím se honosíme,
požehnání se nestane —
rodičku musíme
s synem Kristem ctít, Mariji!

Zůve nás ranní zvonění,
v povětří ptáčkové,
všelijaké hudby znění,
na kruchtách žáčkové,
abychom Panně spívali.

Zdráva buď, paní betlémská,
hrabinko lauretská,
královno jeruzalémská,

kněžno nazaretská,
buď pozdravena na věky!

Tak, tak tebe pozdravují
tvoji milovníci,
z tvé milosti se radují
ubozí hříšníci.
Neopouštěj, matko, dětí!

Panenská láska

Sem všickni lidé přistupte,
vy, mé potěšení,
aniž ode mne odstupte
od světa zděšeni!
    Jestli mne tak milujete,
    jak já vás miluji,
    k věrný lásce zvolujete,
    v nížť já nechybuji.
    Toto skusil, jehož milá
    sem vzdycky rodičkou byla.

Nikoliv se zavozuje,
jenž mně se oddává,
skutek moudrý provozuje,
jenž mne sobě vzdává!
    Ó vy šlechetní mládenci,
    hledáte kvítí,
    já, Panna, k vašemu věnci
    chci přístupu míti.
    Já jsem ta běloučká růže,
    kterou každý trhat může.

Snad vás milé zamžikání
libě přivabuje,
černých očiček skákaní
mocně roznicuje.
    Snad i kadeřavé vlásky
    s zlatem otočený

vaše zejskávají lásky,
láskou přemožený.
Má krása Boha ranila,
jemu sem se zalíbila.

Kdo šlechetnost, kdo zdvořilost
panen si vinšuje,
svět ji nedá — rozpustilost
všecka v něm panuje.
Vlastní chloubu nenávidím,
však pravdu mluviti musím,
žádným nezávidím,
chci mou ctnost zjeviti.
Všecko v sobě obsahuji,
šťastni jsou, jenž mne milují.

Ó fraucimor urozený,
syna mého tobě
namlouvám, jenž jest splozený
ze mně, vem ho sobě,
nepřehlídně jej miluje;
právě jest vybraný
ze všech, a v nebi kraluje
pán nad všemi pány.
Jemu se klaní svět, peklo,
kdyby se pak všecko vsteklo.

Ve všech právích skušeného
doktora žádáte,
ej, i teď vinšovaného
syna mého máte!
Snad i uzdravitedlného
lékaře hledáte —

syna mého v tom šťastného
při mně nalézáte.
Vtip, umělost vynešena,
moudrost jest v něm vyvýšena.

Mistra díla kunštovného
jestli milujete,
mého syna rozkošného
i v tom nabudete.
Zlatem všecko ozdobuje,
s perlami zachází,
pěkný obrázky maluje,
v něm se vše nachází.
I věčného kvítí máje
i štípky křtaltuje ráje.

V rytířském běhu zběhlého
chcete kavalera?
Máte Krista zmužilého,
při němž velká víra,
při němž <se> síla nachází,
pekla se nebojí,
jako lev k boji vychází,
před světem obstojí.
Neutíkal, svědčí rány,
roztřískal pekelné brány.

Mnozí v světě urození
fendryši, hejtmané,
byli by s koně sraženi,
kdybys, Kriste Pane,
nebyl přiskočil k pomoci
a ruku nepodal,

chránil si je ve dne v noci,
jenž jich svět byl prodal.
A to pro mé přimlouvání
ráčils činit smilování.

Žehnání s světem

Ach, jak ve mně srdce hoří,
ach, sotvaže jen neshoří!
Láska mně na svět splodila,
láska se se mnou zrodila.
Život můj jest milování,
i má smrt jest milování.

Ej, teď hojnost stojí kvítí,
chtíc bezděk mou lásku míti!
Však se na mně směje darmo,
jiný kvítek bije larmo.
Ach, miluji, ach, miluji,
můj Ježíši, tě miluji!

Nelíbí <se> žádný člověk,
byť byl krásný jakkolivěk,
trváť on, jenž brzo zhyne,
jehož i smrt kvapně svine.
Protož i nám měří láska,
v Ježíši jest její částka.

Ach, člověče, nechej světa,
sic bude po tobě veta!
Láska boží trvá stále,
mimo ni jest vše nestálé.
Miluj Boha bez přestání,
v něm tvé stále mívej stání!

Milujme urozeného
od věčnosti splozeného
syna Boha jediného,
v kráse, ctnosti předivného,
jenž srdce lidské raniti
můž, i sobě podmaniti!

Z Judstva poselství přichází,
od ctné matróny pochází,
přináší kontrfekt mého
miláčka roztomilého.
Veroniko, k milování
přijímám tvé milé zvaní!

Mám-li se dát vymalovat —
ach, kdož mně bude malovat?
Kdež jest ten penžlík? Kde barva?
Neobstojím — z hlíny larva.
Mám-liž Bohu zasnoubena
býti já, z bláta zplozená?

Magdaleno, propůjč raddu,
však si z milujících řádu,
mám-liž kadeřavit vlásky,
abych boží došla lásky?
Marnost tato neostojí,
ten milý o ni nestojí.

Již, již sem se probudila
a smysly své sem vzbudila,
již vím, již vím, co činiti,
již vím, co Bůh můj chce míti!

Marný světe, měj se dobře,
s tebou trvat jest mé hoře!

Ten, který pro mně umíral,
ten dveře k lásce otvíral.
K tomu pospíchám srdečně,
jemu živa budu věčně.
O přešťastné milování,
ach, přerozkošné kochání!

Duchovní svadební lázeň

Díl první

Již jest lázeň zatopena,
ó lidé, pospěšte!
Nejní-li mysl stopena,
jiné vše zavěšte!
    Však jste dosti pošpinění,
    čistého oudu vás není
    pro tak těžké provinění.

Cokoliv jest nečistého,
k svadbě se nehodí.
Hosta žádám umytého,
sice se vyhodí.
    Hříchem jestli zapácháte,
    ke mně se nedomakáte,
    hroznou nelibku spácháte.

Sám můj Syn do lázně kráčí,
ač všecek jest bílý,
mýt se vlastní krví ráčí,
ten ženich přemilý.
    Odtud já nejsem vzdálena,
    při mně jest i Magdalena,
    nikdy od nás oddělena.

Na jednom prstu zavěsil
Bůh nebe, zem, moře.
Že se sám Jidáš oběsil,

nad ním větší hoře.
I vás, hříšné lidi, mývá
a pracněji vaše smývá
hříchy a nad nimi vzývá.

V posledním tažení ležel
ukrutně zraněný,
již duch na onen svět běžel,
bolestmi z trýzněný.
Žížnil pro krve pouštění,
nebylo nic k uhašení,
nic nebylo k potěšení.

Protož, ó slzy, padejte
po lících v hojnosti,
žížnivému nápoj dejte
dle vaší možnosti!
Srdce hoří, je polejte,
v krvi tune, pomáhejte,
pokropte je, ach, je smejte!

Ach, mé srdce, tvrdá skálo,
ach, jednou lámej se!
Dosti si již v zlosti stálo,
jednou vylívej se!
Této lázně jsi příčina,
dej tvé slzy místo vína,
na tě tvá naříká vina!

Díl druhý

Jak si se pak zachovala,
pověz, Magdaleno,

jak si tvůj hřích oplakala,
ó kající ženo?
Mé srdce chce vystydnouti,
uprostřed ohně vadnouti,
z lásky míní vypadnouti.

Oheň jak by se porovnal
s vodou, teď pokusím,
zdaliž by se se mnou srovnal
milý Ježíš, skusím.
Voda sem já, Ježíš plamen,
když mně tvrdý láme kámen,
zaspívala bych já: Amen!

Phoenix život svůj skonává,
divnou věc poslyšte,
a v skořici nalézává,
k tajemství pospěšte!
Jest plamen, jenž rozněcuje,
sám sebe tak obživuje,
tak mně k lásce podpaluje.

Takový David kající
byl v svém lůžku ptáček,
ve dne i v noci plačící,
byl jest lásky žáček.
Rozpálený byl lítostí,
odkud teklo pláče dosti,
měl oheň, vody v hojnosti.

Ach, jakž se tehdáž zachovám,
když Ženich můj přijde?
Zdaliž se tehdáž neschovám,

když proti mně vyjde? —
Jsa dokonce pošpiněna,
od hříchu všecka zprzněna
a před Bohem zavržena.

Petr zapřel svého Pána,
proto koutu hledal.
K pláči ta jej hnala rána,
Kristus jej vyhledal.
Pod zem se plačící schovám,
tak se tam dlouho zachovám,
až se milosti dochovám.

Duší věno

První díl

Povstaň, srdce milující,
Ženicha vyprovázej!
Zní trouba tě volající,
k jeho svadbě vycházej!
    O půlnoci on vychází
    a jde naproti tobě,
    s prázdnou rukou nepřichází,
    věnem tě loudí k sobě:

„Sem přistupte, urození,
a vaše věno spatřte!
Od šlechetnosti splození,
na marnost víc nepatřte!
    Zlatý řetěz přijímejte,
    mých rukou drahé dílo,
    s světem víc spolků nemějte,
    sic nebude mně mílo!

Tuto halži jsem strojiti
počal dle Otce vůli
a tužil jsem zhotoviti
k vaší budoucí zvůli.
    Při ní sem se potil mnoho
    za třidcet a tři léta,
    ach, což sem natrpěl toho
    od ukrutného světa!

Chudým býti dobrovolně
a po kříži choditi,
jest kráčeti velmi volně
a po nebi dychtiti.
Tu cestu jsem já přeměřil
a vás všecky předcházel,
a tak váš život vyměřil,
když sem od vás odcházel.

Po zboží jestli dychtíte,
v nebi se to nachází,
jestli světem pohrzíte,
vstříc vám ono vychází.
Vezdejší zlato jest bláto,
chotě má, je nehledej,
pošplíchá tě hlína tato,
jiný poklad vyhledej!“

Ó ctnost, anjelská čistoto,
zaphyre roztomilý,
panenské krásy jistoto,
lilium všecko bílý,
komu tě mám přirovnati,
drahý Karmele kvítku?
Nemůž se s tebou srovnati
svět ten, ó rajský štípku!

Druhý díl

„Tereza to uvážila
a mně své srdce dala,
do nějž ten kvítek sadila,
a taky jej mně vzdala.

Kdybych nebyl stvořil nebe,
nyní bych já je stvořil,
a to, Terezo, pro tebe,
a tak bych já ti dvořil!

Tvé lůžko jest spořádáno,
roztomilá panenko,
tvrdé se zdá a podáno
nepokoji, milenko.
Však aby v něm se složily,
mnohé panny přispíší,
v lepším mně nepoložily.
Ty k tvej správě zapíši.

Když tě sen bude trápiti,
takže sotva obstojíš,
nezoufej, nemůž strápiti,
ty v mé ochraně stojíš.
Pomine noc, jitro vyjde,
poznáš, co kříž přináší.
Po mračnu slunéčko přijde,
kříž do nebe přenáší.

Lůžko kvítím posypané,
ej, jak rozkošně kvetne!
Odtud barva, vůň povstane,
odtud ráj, máj vykvetne.
V tom ráji, máji panenky
tvé, Terezo, se pasou,
na těch lůžkách mé milenky
k věčnosti se vypasou.

Tvé roucho má být šlechetnost,
sice hostem nebudeš!
Ctnost tvůj hábit, nešlechetnost
ať jest pryč, sic mne zbudeš!
Ať svět pejchu provozuje,
nezáviděj mu zlata,
ať své milé zavozuje
a vykydne do bláta!

Mnoho se nyní přikrývá,
co sice špinavého!
Tak se had, drak v díře skrývá,
tak mnoho ohavného.
Však se někdy všecko zjeví,
v pokání, duše, trvej!
I tvý slzy se vyjeví,
do smrti v nich vytrvej!“

Anjelské přátelství

„Nebeští kavalerové,
vinšujte štěstí,
vy ste mé svadby družbové,
veďte z neštěstí
nevěstu mou, vám se věří,
mně a vám se ona svěří!
Veďte ji, anjelé,
ke mně, archanjelé!

Hrnou se do nebeského
paláce hosti,
jest z pokolení lidského
milenek dosti.
Musí pozadu zůstati
svět, a proto i zoufati,
již mu s pytlem dali,
místo jej mne vzali.

Ó Michale, můj rytíři,
meč již vytáhni!
Ó věrných duší vartýři,
tě nevyhání
žádná z tvé moci zchytralost.
V tobě jest obrana, stálost,
veď milou mou ke mně,
přej hostinu ve mně!

Před tebou ať peklo běží,
jeho lámej brány,

ať Luciper sražen leží
od božské rány!
Ať se tělo nevypíná,
podej mu žluč místo vína!
Skrz jeho šibalství
pokutuj nedbalství!

A tak se ke mně dostane
Choti má milá,
nic proti ní nepovstane
hříšného díla.
Ty jí stále buď při boku,
popřej jí tvého poskoku,
ten ať jest tvůj tanec,
zhyne pekla kanec!“

Tak za mně se teď přimluval
můj Ženich milý,
k mé pomoci vás namlouval,
pážata bílý.
Tak vás jmenuji, anjelé,
k vám volám, ó archanjelé,
slyšte mé žádosti,
čiňte mé žádosti!

Když můj milý měl vyjíti
od Otce svého
a na tento svět přijíti
dle těla mého,
tu převeselou novinu
(aby lidskou zetřel vinu)
Gabriel zvěstoval.
Člověk se zradoval.

Když já budu umírati,
tu poštu přines,
když budu oči svírati,
mně k Bohu vynes!
Ujisť mně, že mně miluje
ten, jenž na nebi kraluje.
Ó postmistře Pane,
nezapomeň na mne!

Tobiáš zraku drahého
pozbyl v starosti,
lékaře dostal zběhlého
s velkou radostí.
Oči mé jsou zaslepené,
marnosti lepem zslepené,
budiž, Rafaeli,
k mému zdraví smělý!

Častěji mně omámily
těla krmičky,
mne poddanu stále měly
tvé, světe, hříčky.
Ach, strážce můj, žluč podávej,
mne metlám, bičům oddávej!
Tak bujnost mou splatím,
dluh všecek zaplatím.

Anjelé, moji vůdcové,
ruce podejte,
nebeské svadby družbové,
mně Kristu dejte,
s kterým bych se radovala
a na věky hodovala
v nebeském paláce!
K té, pomozte, lásce!

Svadební věneček

Posypte mne s kvítkami,
s růží a s lilium,
obložte mně s kytkami,
spojte convalium!
Mé srdce v mdlobě leží,
to žádá lékařství,
ode mně můj duch běží,
nedbá na císařství.

Ó bolest s veselostí
v mém srdci smíšená,
trápíš a těšíš dosti,
ač nejsem zděšena,
v sladkém spívám trápení,
labuť milující,
dychtím po mém spasení,
po Bohu toužící.

Labuť sem vyvolila
k mé loutny muzice,
aniž nejsem spoždilá
k té její písničce.
Barva její i hlásek
k mé svadbě se hodí,
mnoho spůsobí lásek,
vše zlé pryč zahodí.

Vějme věnce k veselí,
lásko, podej kvítí!

Buďme přitom veseli,
ty mně budeš míti,
jiných všech se vzdaluji.
Svítězilas, lásko!
Tebe, Krista, miluji,
drahá srdce částko!

Dominicus otvírá
zahrádku přemilou,
Norbertus nezavírá
louku k svadbě milou,
Ignatius i háje
přeje k mému sňatku,
nebeské kvítí máje
propůjčuje k svátku.

Venuše poražena
jest s svým myslivečkem,
moc její vyražena
s krvavým střelečkem.
S vítězstvím, ó vítězství,
naše věnce vějme!
Ó mé veliké štěstí!
Mír a pokoj mějme!

František v sněhu leže,
lilium obílil,
v trní Benedict věze,
růži jest ozdobil.
K mému věnci kvítkové
tito budou svatí,
ti boží miláčkové
mne choti ošatí.

Zbiti jsou nepřátelé,
panenky, spívejte,
anjelé jsou přátelé,
věnečkem zahrejte!
K svadbě směle přistupte,
již ženich vychází,
z těla, světa vystupte,
Ježíš k vám přichází!

Den svadební

Začněte, panny, spívati,
natáhněte hlásky,
sluší se teď radovati,
den jest božské lásky!
Cecilia varhanice,
hrej, spoj sobě panen více,
anjelé měchy zdvihají,
též k tvým varhanům spívají.

Černá barva, žádný smutek
teď se nespatřuje,
žádný k pláči nutí skutek,
veselost panuje,
jest liberaj zde čistotná,
jest bravada panen ctnostná,
favory jsou nevinnosti,
jsou nevinní všickni hosti.

Jako křešťál se bělíme,
jsme i korálový,
aniž se v věku dělíme
rovni ženichovi,
spolu sedíme pokojně,
o žádné nevíme vojně,
jako slunce se stkvějeme,
stále se libě smějeme.

Žádná zde není vrtkavost,
hlava v ní nebolí,

neobtěžuje váhavost,
nejní zde oudolí,
v kterém bys plakal bolestně
a vzdychal, vzýval srdečně.
Po Sion horách skákáme,
vší rozkoší oplejváme.

Srovnávají se hlasové
při zdejší muzice,
diškantové a basové,
triply jsou v písničce,
tutty všickni prospíváme,
pauzy žádný zde nemáme,
loutny v rukou nemlčejí,
housle, trouby, bubny znějí.

Kateřino, ta odplata
jest po tvém trápení,
ta jest radosti jistota
po tvém zarmoucení!
Tak se ti, Barboro, platí!
Nic se zde více nehatí,
co jest připověděl, dává
Kristus a vás, panny, vdává.

Anjelé jsou truksasové,
nosí k stolu jídla,
jsou tolikéž mundtšenkové,
slouží jejich křídla,
aby větříček nescházel,
aby zephyras vycházel
po světě, těla broukání
a pekla větrův foukání.

Jeruzaléme nebeský,
má perlo jediná,
jak jest býti v tobě hezký,
ó ceno předivná!
O Sion, horo zelená,
nebudiž od nás vzdálena,
veď do modrého kvartýru,
ďáblům nechej smůlu, síru!

Velká jest zde mzda, náhrada,
poslyšte, křesťané,
kterou dává ta zahrada,
jenž věčně zůstane!
K této svadbě ve dne v noci
pospíchejme, ku pomoci
přispěj, ó ženichu, Pane
Kriste, dej, ať se tak stane!

Domácí vojna mezi duší a tělem

Kdež pospícháš, hříšné tělo,
zdaliž's konce nevidělo,
těch ubohých dušiček,
těch povolných družiček?

Pozdě bude rokovati,
v onem světě bojovati,
poslouchej, co já pravím,
všecko krátce vypravím:

Tebe Pán Bůh a mně stvořil,
tebe jest mně on připojil,
máme jemu sloužiti,
nebesa vysloužiti!

Jestli nechceš se mnou státi
a boje světa vystáti,
jdi, kam se tobě líbí,
jsi mně všecek nemilý!

Jak bychom na kluzkým místě
stáli oba, vidíš jistě,
každá hodina mine,
všecko pomalu hyne.

Měří na nás nepřátelé,
není věrného přítele,
brousí se střely, meče,
o tom nemáme péče.

Troja jest již vyhořela,
sláva její jest shořela,
neskončuje se peklo,
by se pak i vsteklo.

Do něhož, když se dostanem,
zdaliž se smluvíme s Pánem,
by podal ruku boží
a nám své popřál zboží?

Hrob poslední jest hospoda,
nevyplatí se ta škoda,
zdvořilost neomluví,
výmluvnost nevymluví.

Tělo, v oudech subtylničký,
jenž tebe šetří panicky,
snad po tobě šlapati
hned budou sedlský paty.

Balšánová zejtra vůně
pomine, však těžce stůně
namazaná dívčice —
tím smrdět bude více.

Jak jest se člověk narodil,
hned jest spolu smrt porodil,
odtud vandruje Vítek,
sprchává jako kvítek.

Vyhazuje se z zahrady,
že se světa nebál zrady,

váže se v malý snopček,
peče se tento skopček,

a nikdy se nedopeče.
Bojme se té pekla pece,
jenž na věky páliti
bude, tě, mně škvařiti!

Protož slyš mně, tovaryši:
abychom v nebeské říši
oba byli společně,
radujíce se věčně,

na tobě všecko záleží,
co i mně činit náleží!
Držme se božské vůle,
nechejme marné zvůle!

Šlechetně spolu kráčejme,
srozumění svaté mějme,
nemilujme jen Boha,
všecko trpme pro Boha!

Smutek bláznivých panen

Ó žalostné dřímání
přivedlo nás k zmrhání
jak drahého času,
tak milého <kvasu!>
Otevřete dveře —
nebezpečno ve hře!

Tlučeme, neoslyšte,
volající vyslyšte!
Ej, k nohám padáme,
srdce naše <dáme,>
jsme z vašeho řádu,
nenechte nás zadu!

Dopomáhej k milosti
nás, přenešťastné hosti!
Ó předlouhá věčnost,
věkův neskončenost,
my k tobě křičíme,
po tobě toužíme!

Propůjč nám čtvrt hodinky,
té nezavržuj zmínky!
Pokání činiti,
život náš změniti
srdečně žádáme,
cele se vzdáváme.

„Již darmo!“ odpovídáš,
již z svadby vypovídáš,
již si se zavřela;
již peklo zahříla
<spravedlivost tu>há —
svědčí nebes duha.

Pryč stříbro, pryč zlato,
podvodné světa bláto,
pryč roucho to skvostné,
ach, kyž bylo sprostné!
Jak draze platíme,
se nevyplatíme.

Vlasy zlatem ztočené,
s hady nyní skroucené,
jak jste nás zapletly,
v oheň pekla vpletly!
Ach, nyní hoříme,
nikdy neshoříme!

Očičky křištálový,
což vás ďáblové loví!
Často ste skákaly,
nikdy neplakaly,
již z vás slzy tekou,
bolestí se vstekou!

Všetečné duši běda,
již s vámi jest přeběda,
jiná zde muzika!
Čertům duše zvyká,

tať teď zlořečena,
tať jest věčná cena.

Ta na světě zvířátka
a v povětří ptáčátka
a v moři rybičky
nejsou tak bídničký
jak my, odsouzené,
panenky zděšené.

Již se slunce zatmělo
(někdy k nám srdce mělo),
nyní nám zapadá,
od nás již odpadá.
Noc nás obkličuje
a v kozla skličuje.

Vždy se v síře topíme,
v smůle, ohni potíme,
již s námi jest veta!
Opuste vy světa,
jenž ještě milostí
můžte nabýt dosti!

Svatoroční muzika

Píseň adventní

Hle, přijde Pán, Spasitel náš,
zdávna žádaný Mesiáš!
Hospodu mu přichystejme,
všickni ho k sobě vítejme,
neb on jest Vykupitel náš!

Zdvořile se k němu mějme,
do chléva ho nevolejme!
Jest vzáctný host, božské plémě,
všemocný pán nebe, země —
vzáctnou hospodu chystejme!

V srdci ať se mu byt strojí,
pán lásky o srdce stojí.
Kdo ho žádáš hosta míti,
hleď srdce čistotné míti,
nevediž ho k hříchův hnojí.

Skrze svátostní pokání,
pravé hříchův oplakání,
smej škaredost nepravosti,
vyžeň z srdce smrad chlípnosti,
ať jest hodné přebývání!

Ať místo není studené —
vroucí láska mráz zažene —,
opatrnost hlídej dvéří,
samému Kristu otevří,
ať jsou všem jiným zavřené.

Krásné čalouny všech ctnosti
rozvěš, stálost s horlivosti,
ať se všecko jasně třpýti!
Vzáctný host má k nám přijíti,
uctěmež ho dle možnosti!

Krásnou kolíbku s plénkami
zjedná štědrost almužnami,
neb kdo chudého odívá,
Pána Ježíše přikrývá —
jest ten příjem z Písma známý.

O kašičku není péče:
krmíš-li chudé, člověče,
sladkou kaši krmíš Krista!
Čeká tě odplata jistá,
věčnýť med v nebi poteče.

Dobrá vůně jest modlení,
bez toho ať srdce není!
Jakož ani bez světlosti —
svět tehdy příkladem ctnosti,
toť jest nejlepší svícení!

Spěv se ještě nedostáva —
ten se anjelům necháva,
tiť budou sladce zpívati,
hosta obveselovati,
spívajíc své staré: Sláva!

Hospodu jsme připravili,
přiď tehdy, hoste přemilý!
Přiď, Ježíši vinšovaný,
celým srdcem milovaný,
čekáme tě každou chvíli!

O narození Pána Krista

Děťátku my prospěvůjme,
by pospalo,
všemu světu vypravůjme,
co se dálo!
    Nynej, všeliké stvoření,
    nynej, spívej,
    v tom nejlepší zalíbení
    vždy tvé mívej!

Panna syna porodila,
divné věci,
panenství však nestratila,
divné řeči!
    Nynej, panenský synáčku,
    odpočívej,
    nynej, všemocný panáčku,
    lehce zdřímej!

Dcera matkou jest zůstala,
otec synem.
Již, ó lidské pokolení,
víc nezhynem!
    Nynej, nynej, ó paňátko,
    ó mocnáři,
    nynej, překrásné robátko,
    krásné v tváří!

Pastuškové navštivili
svého Pána,

jemu poklonu činili
hnedky zrána.
Nynej, panenská růžičko,
kvítku krásný,
nynej, předrahá perličko,
slunce jasný!

I my tehdy to srdýčko
navštěvůjme,
zahřeje nás to slunýčko,
prospěvůjme:
Nynej, ó naše spasení,
usni tíše,
nynej, smutných potěšení,
nynej spíše!

Jiná o narození Pána Ježíše

Nuž, andělíčkove,
boží poslíčkove,
zvěstůjte noviny:
Syn boží jediný,
Kristus, se narodil,
host se k nám zahodil!

Divné narození,
k lidskému spasení!
Spívejte vesele
ke cti Spasitele,
hosta k nám vítejme,
děťátku spívejme!

V chlévě má místečko
co ptáček hnízdečko,
hřejí vůl, osliček,
ze všech stran větříček
přeprudce zavívá —
čim Panna odívá?

Do slámy, do sena —
jaká to proměna! —
vložila synáčka,
krásného miláčka,
vložila v jesličky
děťátko maličký.

Třese se miláček,
ten světa panáček.
Půjč peří, hrdličko,
spusob ty, matičko,
měké podušticky,
zaviň ty oudičky!

Ach, vyskoč, slunýčko,
zahřej to hnízdičko,
zahřej tvou teplosti,
poslož v té ouzkosti,
poslož miláčkovi,
Panny synáčkovi!

Hle, cedí slzičky
ty krásné očičky!
Nijakž své neřesti
nepláče, neštěstí —
lidské nepravosti
jsou původ žalosti.

Aspoň pastuškové
jdou, ti sprostáčkove,
vnově zrozeného
synáčka krásného
pěkně pozdravují,
dary obětují.

Anjelé spívají,
čáku nám dávají
věčného pokoje.
Však musi do boje

to malé dětátko
to slíčné poupátko.

Poskoč i, dušičko,
návštěv to hnízdičko,
láskou tvou zahřívej,
štědrosti odívej,
stírej ty slzičky,
pláč, na čas maličký!

Spívej s nebešťany,
zahrej na varhany,
hrkej jak hrdlička,
šetř tvého srdéčka,
hlásek pusť veselý —
tak čas tento velí!

Na Nové léto

Co jest to smutného,
že na den léta Nového,
když se svět raduje,
Nový rok sobě vinšuje,
krev tvou vycezuješ,
bolest na se uvozuješ,
rozkošný Ježíši,
radost věrných duší?

Nejsi hříchem vinen,
a protož nejsi povinen
obřezován býti,
tvou nevinnou krev cedíti!
Sotvas na svět přišel,
z života tvé matky vyšel,
a již chceš trpětí
v bolestech upětí!

Ještě nemáš dosti,
že snášiš mnohé ouzkosti?
Máš chudičkou matku,
snášiš mnoho nedostatku,
jsa Pán nebe, země,
hněteš se v chlévě na seně,
žádáš víc trápení
pro naše spasení.

Ó milé děťátko,
ó žádoucí nemluvňátko,

odpusť si v dětinství!
Zdaliž nevíš, jaké v mužství
podstoupíš trápení,
krvavý pot, omdlévaní,
pohlavky, rouhání,
posměch, uplvání?

Když chceš krev vyliti,
počkej, až katane lití
budou tě mrskatí
a s trním korunovati!
Když tě na kříž vbijí,
ruce i nohy probijí,
tehdáž smrt podstoupíš,
nás, hříšné, vykoupíš.

Ach, nechceš čekati!
Hned chceš lásku ukázati!
Dlouhéť se čekání
zdá pro velké milování!
Hned v dětinském věku
žádáš pomoci člověku.
Ó jak nás miluješ,
jak se obtěžuješ!

Růžičko červená,
svou vlastní krvi zbarvená,
již jsi mi milejší,
nad všecken svět příjemnější!
Láskou tě objímám,
do mého srdce přijímám,
vykvetníž v mém srdci,
růže přežádoucí!

O svaté panně Dorotě

Pěknou dnes velmi růžičku
přesazenou do rájské zahrádky,
drahou nadmíru perličku,
přenešenou na nebeské hrádky,
vidíme s radosti,
s mnohou veselosti!

Krásná jest této růžičky
barva, nad barvy všechny krásnější,
větší jest této perličky
cena, nad ceny všechny vzáctnější.
Jest Bohu milejší,
mnohem příjemnější.

Sluší její ctnosti znáti:
nuž tehdy společně vypravůjme —
a všem o ni známost dáti —
vesele častokrát opakujme,
všem, všem oznamujme,
vůbec vyhlašujme!

Její moudrost převeliká
jak Sapricio se vyjevila,
pilnost tu ihned všeliká
k převrácení ji se přiložila,
ale nesvolila,
nijakž odstoupila.

Panna by obětovala —
poručil tyran — bohům pohanským.
Když se ona zpečovala,
zacházel s ni spůsobem tyranským:
dal jest ji páliti,
přeukrutně zbíti.

Nejprv však její sestříčky,
které prv víru svatou zapřely,
o krásu této růžičky
z poručení jsou se pokoušely.
Oč jsou se snažily,
brzičko zkusily.

Naučení sestry přijavše,
hned krásu růže zamilovaly,
k dobré cestě se vrátivše,
zase k církvi svaté se přiznaly,
více nespustily,
oheň podstoupily.

Tu víc ukrutník rozpálen
velel Dorotu ohněm mučiti,
od hněvu jsouce ošálen,
rozkázal ji hrozně v usta bíti,
neb jest se mu smála,
na muky nedbala.

Pod meč jsouce odsouzená
na místo s radosti pospíchala,
panenka blahoslavená,
vesele na smrt se ubírala

do rájské zahrady,
čekajíc náhrady.

Theophilus ji se smějíc,
z té zahrady růže chtěl viděti —
slíbila, nepochybujíc,
vroucně nepřestala se modliti.
Brzo, co žádala,
mocná ruka dala.

Času ačkoliv zimního,
růže i ovotce přinešené
od poslíčka nebeského
k Theophilovi jest donešené.
Tak se mu líbilo,
jej s Bohem spojilo.

Panna hrdlo pod meč dala,
krev nevinná pro Krista cezená.
Budiž Bohu čest a chvála,
budiž i svaté čest rozmnožená
zde, v nebeském hradě,
i v ty rájský zahradě!

O svatých Crhovi a Strachotovi, biskupích a patronech českých i moravských

Svatí Crho a Strachoto,
naši patronove,
svatých biskupův ozdobo,
naši zástupcove,
    orodůjte,
    orodůjte za nás, svatí otcove!

Z východních jste krajin přišli
do země moravské,
nám nejprvnější hlásili
učení křesťanské.
    Orodůjte,
    orodůjte za nás, svatí otcove!

Vy jste nás v Kristu zplodili,
ó otcove svatí,
víře křesťanské učili,
dali Bohu znáti.
    Orodůjte,
    orodůjte za nás, svatí otcove!

Velice jste pracovali,
když jste lid učili,
byšte nás Kristu zejskali,
v bídě, nouzi byli.

Orodůjte,
orodůjte za nás, svatí otcove!

Pokrmem drahých svátostí
lid jste nasytili,
v svaté víře i stálosti
všecky utvrdili.
Orodůjte,
orodůjte za nás, svatí otcove!

Ó milí svatí otcove,
na nás spomínejte,
ač jsme nehodní synove,
však se k nám vždy znejte!
Orodůjte,
orodůjte za nás, svatí otcove!

Od moru, hladu, rozbroje
nás vždy ostříhejte,
radost svatého pokoje
šťastně vyžádejte,
orodůjte,
orodůjte za nás, svatí otcove!

Rozjímání umučení Syna božího

Plačte, andělove,
nebeští kůrove
slzy vylívejte,
na to se dívejte,
co svět ten začíná,
jaká jeho vina,
jak s Bohem ukrutně
zachází, jak smutně!

Poželte, zvířátka,
divte se, hovádka!
Lidé nelitují,
s Kristem se katují.
Vy aspoň litůjte
a je vyučujte
žalosti, lítosti
nad jich nepravostí!

Pot teče krvavý
(ó pote přezdravý!),
oči mu zalívá,
hříchy světa smývá.
Jidáš ho zrazuje,
lstivě pozdravuje,
katané svazují,
ukrutně sužují.

Ach, ach, politůjte,
více nesužujte

napolý mrtvého
zástupce vašeho!
Na prosbu nedbají,
lítosti nemají,
bíji, v tvář plvají,
poličky dávají.

Vinný nevinného,
člověk Boha svého
na smrt jest odsoudil —
ó jak svět pobloudil,
když Boha bičoval,
trním korunoval!
I na smrt žádali,
„Ukřižůj!“ volali.

Beránku nevinný,
které jsou tvé činy
toho zasloužily,
by tě tak ssoužili?
Ó hříšná dušičko,
pro tě to slunýčko
tak se jest zatmělo,
tak se jest zardělo!

Kříž hněte ramena,
klesá na kolena —
pomocti nechtějí,
rouhajíc se smějí.
Katane strkají,
kopají, šlehají,
ran mu přidávají,
lítosti nemají.

Ukrutně křižují,
hrozně natahují,
ruce přibíjejí,
hřeby prohánějí,
podobně i nohy.
Člověčku nebohý,
toho's ty příčina,
tvá, tvá jest ta vina!

Ach, nechtěj meškati,
hříšniče, plakati,
nad hříchův tvých množství
pukej se žalosti,
ti jej obtěžují,
bolest rozmnožují.
Ještě nelituješ?
Žalostným nesluješ.

Poslední rozloučení Syna božího s svou nejmilejší matkou

Když čas přišel, by Syn boží
život skonal
a na tvrdém kříže loží
běh dokonal,
uzřev matičku plačící
hořce zplakal,
s ni, srdečně bolestící,
tak se žehnal:

„Ej, již ta poslední chvíle,
má matičko,
v světě nedá bydlet dýle,
ó hrdličko!
Smrt se blíži a již dělí
tělo s duši,
abych se bral, Otec velí,
jíti sluší.

Hle, poslední pohlezení,
má matičko,
mé lásky budiž znamení,
holubičko!
Zvední dřív, než z světa sejdu,
tvé očičko!
Což k tomu dí, když odejdu,
tvé srdýčko?

Měj se dobře, má jedinká,
kráso světa,
poslední bije hodinka,
jižť jest veta!
Po smrti s tebou se shledám
v mé jasnosti,
beze mně zůstati nedám,
v mé radosti.

Duši svou Otci poroučim
nebeskému,
s tebou, matičko, se loučím
k konci svému.
K tvé ochraně stráž andělskou
zanechávám,
bych vykonal vůli božskou,
rád skonávám."

Ó předivné proměnění,
Život umřel,
boží oko, Pán stvoření
oči zavřel!
Nesmrtedlný od věčnosti
smrt podstoupil,
aby od ďábelské zlosti
svět vykoupil.

Lituje všeckno stvoření
Pána svého,
pro hříšných lidí spasení
umrlého.
Hory, skály se pukají,
tmí se slunce,

žádné lítosti nemají
lidské srdce!

Ti, kteříž byli zemřeli,
z hrobů vstali,
Kristové smrti želeli,
hořce lkáli.
Živý člověk v té žalosti
sám nepláče,
ještě z hrobu nepravosti
ven neskače!

Ach, člověče, nad kamení
jsi tvrdější,
nad bezsrdečné stvoření
ukrutnější,
že se s kamením nepukáš
od žalosti,
že s sluncem tvář nezatmíváš
od litostí!

Slavné Syna božího vzkříšení

Ó převeselá novina!
Ó arcíšťastná hodina!
Chval, duše má, Hospodina!
Vstalť jest z mrtvých můj Spasitel,
smrti, ďábla vítězitel.
Radůj se všecko stvoření
z Páně vzkříšení!
    Chvála Bohu,
    chvála Bohu,
    chvála na výsosti!

Vítej, Ježíši vzkříšený,
bleskem slávy oblečený!
Již zašel čas zarmoucený,
temnost se včas obrátila,
žalost v radost proměnila,
minuly těžká trápení,
všecko se mění.
    Chvála Bohu,
    chvála Bohu,
    chvála na výsosti!

Růže, kterouž smrt zavřela,
dnes se zase otevřela,
krásnější než prv rozvila!
To jest ten kvíteček z ráje
nebeského, rozkoš máje,
z něhož libá vůně vzníká,

srdce proniká.
Chvála Bohu,
chvála Bohu,
chvála na výsosti!

I bodlavé trní kvete,
jižť je Pilát víc nezplete,
svaté hlavy nepohněte!
Rány se mile rozvily,
v kvítečky se obrátily.
Do mého srdce zahrádky
vsadím ty kvítky.
Chvála Bohu,
chvála Bohu,
chvála na výsosti!

Strom života smrt podťala,
když Kristu život odňala,
dnes přemožena zůstala,
neb vykvetly ratolesti
v krvavém dešti bolesti
na dřevě kříže trpkého
Ježíše mého.
Chvála Bohu,
chvála Bohu,
chvála na výsosti!

Věčné jaro jižť jest blíže,
neb vykvetše dřevo kříže —
na němž skonal rájský kníže —
ovotce dalo spasení,
zbavilo nás zatracení,
otvírá nebeskou říši

Kristu Ježíši.
Chvála Bohu,
Chvála Bohu,
chvála na výsosti!

Ej, tehdy všickni vesele
velebme Vykupitele,
slavného vítězitele!
Alleluja spívajíce,
veselým hlasem zvůčice,
přemožen jest náš nepřítel —
přemoh Spasitel!
Chvála Bohu,
chvála Bohu,
chvála na výsosti!

Chvála tobě na výsosti
z té tak veliké milosti,
že jsi nás zbavil žalosti!
Nechcem být v světě bez tebe,
přijmiž nás k sobě do nebe,
kdežto kraluješ v tvé říši,
Kriste Ježíši!
Chvála Bohu,
chvála Bohu,
chvála na výsosti!

Píseň času májového

Májové kvítky
zbírejte, dítky,
zbírejte všickni křesťane!
Jsou kvítky krásný,
ačkoliv časný,
až jaro jiný nastane.

Zbírejte bílý,
každému milý
líbezné vůně kvítičko!
Větříček věje,
všecko se směje,
přemilé svíti slunýčko.

Travička vzchází,
zima ucházi,
škřivánek se pozdvíhuje,
slavíček spívá,
slunýčko zhřívá,
všecek se svět obnovuje.

Lesy, hájove
vesměs májové
barvy na se přijímají,
osení, louky,
pole, palouky
přepěkně se zelenají.

Kořenné kvetnou
zahrady, lettnou
jaks, šedivější štěpníce,
puči se rývi,
to vinné dřívi,
zelenají se vinice.

Fiala roste,
kvítičko sprosté,
vyskytuje se růžička,
všeliké kvíti
k věnečkům vití,
vychází husí nožička.

Veliké zboží
toto podnoží
zem člověku ukazuje,
ale pěknější,
mnohém krásnější
Bůh zahradu svou maluje,

kdež kvíti žádné
nikdy nevadne,
čerstvé bez konce zůstane.
Není se báti,
že vůni stratí,
blaze, kdo se tam dostane!

Májové časy
tam, stálé kvasy,
tam rozkoš jest neskončená,
tam všecko květné,

mladné, neletné,
tam léta blahoslavená!

Nebeští ptáci,
andělští žáci
tam velmi pěkně spívají.
Nikdy slavíček,
ani stehliček
tak zde líbezně vrzají.

Těch zahrad krásu,
není zde hlasu,
který by moh vysloviti.
Ten nejšťastnější,
kdo z ty vezdejší
do oný může přijíti!

O Duchu svatém

Ach, jak mám srdce studené,
tuhý mráz v něm panuje,
není v něm lásky plamene,
srdce mé nemiluje,
    ach, nemiluje tebe,
    Kriste můj, má lásko z nebe!

Ach, kdo tu zimu vypudí,
kdo mé srdce zahřeje,
kdo v něm oheň lásky vzbudí,
ať Ježíše miluje?
    Ty, ó plamene božský,
    Duše svatý, Bože lásky!

Ty sám srdce zapaluješ
paprškem tvé milosti,
ty tvým nadšením vzbuzuješ
jiskřičky horlivosti.
    Přiď, ó plamene božský,
    zapal ve mně oheň lásky!

Blaze, když budu hořeti
láskou mého Ježíše!
Kyž lze tim ohněm shořeti!
Ó staň se to tim spíše!
    Přiď, ó plamene božský,
    spal mé srdce ohněm lásky!

Bože, ta obět zápalná
hned se obětůj tobě,
co mám, dámť všecko zouplna,
nic nezanechám sobě!
Přiď, ó plamene božský,
spal mne se všim ohněm lásky!

O svatém Prokopu, patronu české země

Spívejte poustevníčkovi
na pouští, ptáčkove,
zaspívejte sousedovi,
vy lesní žáčkove,
navštěvůjte ho v jeskyni,
lanky, též zvířátka jiný!
Ustupte ďáblove,
pekelní hadove!

Všickni řeholní řádove
Prokopa uctěte,
kláštery, boží chrámove
k jeho cti zazněte,
chvály jeho vypravůjte,
natisickrát opakujte,
vesele začněte
vstanouc, než usnete!

V klášteře po svém učení,
břevňovském, z mladosti
to bylo jeho cvíčení
v svaté pobožnosti.
Odtud se do jeskyně dal,
nad Sazavou místo vybral,
odkud divných hostí
vypudil v hojnosti.

Ďáblove byt svůj tu měli,
překážku činíli,
hned ustoupiti museli,
jak Prokopa číli.
Museli skály vorati,
z lidských těl vystupovati,
mnozí jsou užili
té lásky v tu chvíli.

Velmi často navštěvován
od lidu českého,
od něho jsouc zamilován,
rostla chvála jeho.
Shromáždil si tovaryše,
následovali tim spíše
šlépějí svatého
muže velikého.

Bohu velmi vroucně s nimi
sloužil za dlouhý čas,
jehož on dary divnými
obdařit ráčil zas.
Vodu v víno jest obrátil,
žížeň knížetcí ukrátil.
Svatý, spomeň na nás,
připusť náš k sobě hlas!

Když se s tim světem rozžehnal,
odplatu hojnou vzal,
bratřím jeho Bůh požehnal;
napomenutí dal
Prokop biskupu římskému,
by jeho k počtu svatému

bez meškání připsal,
neb prv na odpor stál.

Pros, bychom i my připsání
byli k počtu tomu,
v pravém umrouce pokání
přišli do těch domů,
kteří více neletnají,
ale věčně státi mají.
To národu tvému
upros, z nás každému.
Amen.

Druhá o svatém Ignaciusovi

Všem se sluší radovati,
s vděčností vychvalovati
Ignacia svatého,
neb rozličná dobrodiní
jak před časy, tak i nyní
každý beře od něho!

Radůj se, církev křesťanská,
chval, stolice apoštolská,
Ignacia svatého!
Onť jest tvá veliká sláva,
on tě chrání i zastáva,
obranu máš od něho.

On pohanstvo i kacířstvo
skrz své svaté tovaryšstvo
potlačuje a ruši,
vši nepravost vypleňuje,
ctnosti v křesťanstvu štěpuje
k spasení mnohých duší.

Všickni duchovní řádove,
výborné vojsko Kristové,
chvalte Boha s radostí,
že věrného pomocníka
proti hříchům bojovníka
dal vám z velké milosti!

Jenž příkladem i učením,
dobrým mládeže zvedením
počet řeholních množí,
obnovil řeholní kázeň,
zbudil spasitedlnou bázeň
i vroucí lásku boží.

Těšte se, lidé učení,
neb ctné literní umění
Ignacius osvítil,
že mnozí Boha poznali,
mnohé umění dostali,
Ignacius učiníl.

Radůj se, mládež šlechetná,
buď bohatá, neb potřebná,
děkůj muží božímu,
že mímo křesťanské ctnosti
učená býváš s pilnosti
umění liternímu!

I vy v zámořských krajinách,
prve neznámých končinách,
chvalte božího muže,
že skrz jeho přičinění
křest i křesťanské učení
vám se hlásiti může!

Slovem — velicí i malí,
vzdejte jemu hodné chvály!
Žádný nemá mlčeti,
neb skrz své, neb skrze sebe

každého vede do nebe.
Dej se každý slyšeti!

Ignáci, svatosti slavný,
mnohých synův otče hodný,
zrcadlo horlivosti,
hvězdo pravých řeholníkův,
věrných Boha milovníkův,
chválen buď pro tvé ctnosti!

Ó podporo církve boží,
perlo nebeského zboží,
pravidlo pobožnosti,
vzáctný hloupých učiteli,
všech marnosti nepříteli,
radůj se na věčností!

Svatý Hippolyt, červená mučedlnická jindřichohradecká růže

Jaký to kvítek červený
vidím v hradeckém rolí?
Zajistě byl on barvený
před lety v římském poli!
Karafilát nebo růže
zdaliž jest, kdo nám poví?
Kdo jej rozeznati může,
řci, ať se každý dívi!

Růže jest ovšem červená —
kdo chce pochybovati? —,
Hippolytum ji zejmena
můžeme jmenovati,
velice hustá od ctností.
Ctnosti ji naplnily,
ukrutníci svou litostí
přepěkně obarvili.

Jaká bude vůně její,
jak kořen přehluboký?
Nechť větrové, jak chtí, vějí,
růst však bude na věky!
Ó kvítku převelmi krásný,
ó Hippolyte svatý,
ty jsi jak denníce jasný,
neb's v rájské pole vzatý!

Ó růže přelibé vůně,
hodná jsi té zahrady,
slouho, Hippolyte, Páně,
v nebeské's přijat hrady!
Tvá krása právě růžová
jak Hradec okrášluje!
Červenost Hippolytová
nebe obveseluje.

Ej, tehdy hlasy zdvíhejme,
staří i také mladí,
ke cti patrona zpívejme
ve dne i v noci rádí!
Dnešního dne začal kvísti,
když nad tyranem slavné
skrze smrt dostal vítězství.
Ó slavme jeho slavně!

Vlastní krví jest zalitý
ten kvítek předůstojný,
již pro víru tyran litý
vycedil množství hojný.
Přelibá z něho vychází
vůně před tváří boží,
též v světě jenž se nachází,
všech svatých vůni množí.

Ó drahé barvy růžičko,
ó kráso červenosti,
slyš nás, Kristová perličko,
ať prospíváme v ctnosti!
Po tvé vůni chcem kráčeti,
ty chtěj nám pomáhati,

o tvých chválách nemlčeti,
tebe vychvalovati!

Naposledy prosbu naši,
ó Hippolyte, přijmi:
z bidy, jenž česká zem snáši,
Jindřichův Hradec vyjmi!
Odvrať hlad, mor, nakažení,
bys byl ode všech chválen,
k věčnému přiveď spasení,
my tě vzýváme! Amen.

O svatém Václavu, patronu a dědici českém

Svatý Václave, kníže náš,
věrný zástupce náš,
k tobě, Čechové, voláme,
pomoci žádáme!

Ó dědici české země,
spomeň na své plémě,
v těžkých bídách postavené,
ze všech stran ssoužené!

Svatý Václave, nám milý,
vudce skomonilý,
zažeň naše nepřátely,
k naší zhoubě smělý!

Odvratiž od svého lidu
hlad i jinou bídu,
chraň nás od kacířské roty,
od sucha, drahoty!

Upros, ó svatý Václave,
nám povětří zdravé,
ostříhej lid tvůj poddaný
od morové rány!

Svatý náš orodovníče,
boží milovníče,

orodůj za svou milou vlast,
odvrať všelikou strást!

Jediné máme doufání
v tvém orodování —
které jsi chránil na zemi,
chraniž i na nebi!

O svaté Kateřině mučedlníci

Svatá Kateřina panna,
milovníce Krista Pána,
hned od své mladosti
stkvěla se velkou moudrosti
a jinou všelikou ctnosti.

Od císaře ukrutného
jsouc do žaláře temného
pro Krista vsazená,
mnohých mysli osvítila,
pravé víře vyučila.

Mudrce když přehádala
a do nebe předeslala,
rozkazem tyranna
ukrutně zmrskaná byla,
pro Krista svou krev vylila.

Vsazená zas do temností,
Kristus s velikou jasností
navštívil i těšil.
Zasloužila panna čistá
potěšená být od Krista.

Po tak sladkém potěšení
smála se všemu trápení
Kateřína svatá,
tyranna směle trestala,
víru křesťanskou vyznala.

Hrozné kolo přichystali,
nožmi, hřeby prostrkali,
tim ji můčit chtěli.
Než její panenské tělo
tu bolest snesti nemělo,

neb se hned povětří strhlo,
ukrutný nástroj roztrhlo,
mnoho lidu zbilo.
A protož s stětim skonala,
Bohu duši odevzdala.

Ó věcí nové a divné,
že místo krve červené
z rány mléko teklo!
Anděle pak tělo vzali,
na hoře Sinai schovali.

Ó přeslavná mučedlníce,
věrná Krista milovnice,
svatá Kateřino,
buď naše orodovníce,
buď v potřebách pomocníce!

Upros nám milost u Boha,
naše protivenství mnohá
silně přemáhati,
tebe zde následovati,
potom se k tobě dostati!

Outočiště bídných

Ó Bože můj, ó lásko má,
tys jediná naděje má,
tys mého srdce kochání,
nad tebe nic krásnějšího,
nic mi není milejšího,
v tobě skládám mé doufání!

Jak u slepice kuřátko,
jak u matičky děťátko
své vyhledáva obrany,
tak já se utíkám k tobě,
outočiště hledám sobě
u tvých smilování brány!

Nechť jsem v moři všech ouzkosti,
v bídě, nouzi i žalosti,
Boha mého se nespustím,
přivalte se na mne vlny,
všelikých zlých příhod plný,
od naděje neupustím!

Prudcí větrové neštěstí
zanesou-li mně v bolesti
na hory pusté a skály,
na tvrdých skalách i pouští
žádného Bůh neopouští,
kdo má při něm srdce stálý.

Byť pak v zámořských krajinách,
neb v jakýchkoli končinách
bylo někdy mé bydlení,
i za mořem Boha mého
naleznu, milosrdného,
on jest mé jisté spasení.

Opusti-liť mně přátele,
jak na duši, tak na těle
postaveného v žalosti,
jedinký mně bude přítel
můj milý Bůh, můj Spasitel,
on mně ode všeho zprostí.

Ó Bože, mé potěšení,
mé outočiště v soužení,
rač mně sám opatrovati,
po moři světských ouzkostí
rač větříčkem tvé milosti
loď mou na rájský břeh hnáti!

O věčnosti

Čeho po svém skončení
má se člověk báti,
co po světa zkažení
má zlého nastati?
Ach, hrozná věčnost nastane,
to rozvažůj, ó křesťane!

Hrozná věčnost nastane,
jak vyjdeme z světa,
koho v hříších zastane,
jižť jest po něm veta!
Podle svého zasloužení
půjde k věčnému trápení.

A což jest věc střášlivá,
rychle se k nám blíži,
není věčnost lenivá,
již již se přiblíži.
Vždy buď hotov, ó člověče,
komu o spasení péče!

Kdo s pokáním odkláda
a dobrý čas tratí,
když se nejméně nadá,
smrt jeho zachvátí.
Tuť mu zlá věčnost nastane,
kyž na to pomníš, křesťane!

Nezdrahej se slyšeti,
coť dím o věčností!
Chciť pravdu povědíti
k strachu, užaslostí:
Věčnost počna vždycky trvá,
nikdá ji nic nepřetrvá.

Jako v kole žádného
konce nevidíme,
tak času posledního
v věčnosti nevíme.
Nikdy věčnost neskonáva,
vždy v své celosti zustáva.

Mysli vrch písku státi
z země až do nebe,
jak dlouho by měl bráti
z toho (ptám se tebe),
kdo by, začnouce nyníčko,
každých sto let vzal zrnýčko?

Ach, bylť by aspoň někdy
konec toho braní,
ale věčnosti nikdy
nebude skonání!
Když by nic z vrchu nebylo,
z věčnosti nic neubylo.

By kdo v pekle plačicí
slzičku jedinou
vylil, v letech tisici
zase vylil jinou,

ach, jak by dlouho ten plakal,
než by jich s žejdlik vyplakal!

Nicméně by ty slzy
Bůh svou moci choval,
co ten bidník vyslzi,
tolik by dochoval,
že by celý svět ztopily,
všecky hory přestoupily,

však po tom všem slzení
peklo se nezhasi,
věčnosti konce není,
všecky její časy
v své celosti zustávají.
Kyž to lidé rozjímají!

Čti let na sta, tisíce,
nic není k věčnosti,
přidej million více,
ještě není dosti,
rovnáš-li ten čas s věčností,
činíš skutek nemoudrostí!

Sečti mořské krůpěje,
i byliny zemské,
i prach, jimž vítr věje,
i hvězdy nebeské,
množ to podlé své líbosti,
nepřijdeš na čas věčností!

Pohrzení pomíjejícího světa

Co pomáhá světská sláva,
an pomíji jako tráva?
Dým v povětří větrem hyne,
život náš dnes, zejtra mine!

Co trůn pánuv, berla králuv,
co koruny potentátuv?
Všecko někdy vezme konec,
smrt poslední chce mít tanec.

Co spomahá krásným býti,
třebas tvář anjelskou míti?
Nejpěknější zprchá růže,
v hrobě hníje tělo, kůže.

Měj i oči křištálový,
měj i pysky korálový,
buď vlas žlutý víc než zlato —
v brzkém čase bude bláto.

Měj zlatohlav neb hedbáví,
a cokoli oči vábí,
zlato země jest červená,
marná jest u lidí cena.

Co jest roucho šarlatové?
Krev jest, lejno hlemejžďové!
Pejše musi sloužit moře —
bude někdy těžké hoře.

Co choditi v aksamitě?
Ošaťte se, jak umíte!
Pošlo z červíčkuv přediva —
nač se světa pejcha dívá!

Co červ z sebe vyhazuje,
velice člověk šacuje,
v tom se sadí a nadýmá,
své kochání, rozkoš mívá.

Měj se dobře, marný světe,
kratičký dym, jarní květe!
Nedám se tobě mámiti,
volím věčnou rozkoš míti!

Čiň, jak tě tvá vede líbost,
já nestojím o tvou milost,
vzdychám, dychtím po věčnosti,
časně sahám k pobožnosti!

MATĚJ VÁCLAV ŠTEYER
Kancionál český

Ó pacholátko přemilé...

Ó pacholátko přemilé,
děťátko spanilé,
nad lidi's krásnější,
nad slunce jasnější!
Ó poklade věčný,
ó sklade bezpečný,
    ty raníš srdce mé,
    ty raníš srdce mé!

Když tvář tvou sobě rozjimám,
z lásky velké říkám,
nad tebe na zemi
neni, ani v nebi,
nic zpanilejšího,
nic rozkošnějšího,
    Kriste, Synu boží,
    Kriste, Synu boží!

Než tomu se velmi divím,
že tě v jeslech vidím,
že v plénkách malého
vidím Boha mého
pohodlí nemíti,
zimou se trápiti
    pro naše spasení,
    pro naše spasení!

Seno, slámu za postel máš,
s hovady přebýváš,

hovadské jesličky
jsouť místo kolíbky,
volek a oslíček
jsou tvůj statek všecek,
    tvojí jsou dvořané,
    tvojí jsou dvořané.

Mrázem se mění ručičky,
třesou se nožičky,
sláma tebe tlačí,
přivozuje k pláči,
z tvé nebeské tváře
nejde jasnost, záře,
    v tmavém chlévě ležíš,
    v tmavém chlévě ležíš.

Tvá láska jest k nám předivná
a nezpytatedlná,
že se sám na zemi,
jsa králem na nebi,
tak hrubě snižuješ,
bídám podrobuješ,
    pro naše spasení,
    pro naše spasení.

Sem, sem, děťátko, musíš…

Sem, sem, děťátko,
musíš, robátko,
do kolíbčičky,
v tvrdé jesličky!
Utiš se, zamuř očičky své
a dej nám utěšení pravé!
Sem, sem, děťátko,
musíš, robátko,
do kolíbčičky,
v tvrdé jesličky!

Volek, oslíček,
tvůj komorníček,
přestal již řváti,
počni ty spáti!
Usni, děťátko roztomilé,
usni, nebeská kratochvíle.
Volek, oslíček,
tvůj komorníček,
přestal již řvati,
počni ty spáti!

Ježíšku krásný,
nad slunce jasný,
polož nožičky,
vztáhni ručičky!
Nynej, rozkošné pacholátko,
nynej, zlatičké nemluvňátko!

Ježíšku krásný,
nad slunce jasný,
polož nožičky,
do kolíbčičky!

Jozef tu stojí,
když mátě kojí,
v tvrdé postýlce,
v špatné kolíbce
zdřímej, zdřímej, mé Jezulátko,
spi, spi, nevinné pacholátko!
Jozef tu stojí,
když mátě kojí,
v tvrdé postýlce,
v špatné kolíbce.

Nebeč, volčátko,
neřič, oslátko,
Pán tvůj již zdřímá,
spáti počíná!
Spi, spi, ó můj milý synáčku,
upokoj se, ó můj miláčku!
Nebeč, volčátko,
neřič, oslátko,
Pán tvůj již zdřímá,
spáti počíná!

Vy pozorůjte,
pilně vartůjte,
ó anjelové,
cherubínové!
ať žádný nebudí páňátko,
ať žádný neděsí děťátko!

Vy pozorůjte,
pilně vartůjte,
ó anjelové,
cherubínové!

Umučení našeho Pána Jezukrista…

Umučení našeho
Pána Jezukrista,
jehož sepsal svatý Jan,
ten evangelista.

Ježíš Kristus, Bůh — Člověk,
moudrost Otce svého,
ráčil mnoho trpěti
v světě pro hříšného.

Tu neděli na Květy
Pán Jezukrist plakal,
blížil se hod židovský,
smrti na se čekal.

Vyšli k němu za město,
čest mu učinili,
než minuly čtyři dni,
jinak se změnili.

Odšed Jidáš Škariot,
Pána svého prodal,
za třidceti stříbrných
židům zlým ho vydal.

Ve čtvrtek po večeři
byl s svými v zahradě,

Bohu Otci se modlil,
kalich píti maje.

Potřikrát za to prosil,
byť ho mohl minouti,
až se krvavě potil;
nemohlo to býti!

Přišli na něj se zbrojí,
jakožto na zlého,
Jidáš svým políbením
zradil jest jim jeho.

Když naň ruce vložili,
počal Petr mstíti,
Malchovi ucho uťal;
nedal víc Pán bíti.

K biskupům jej přivedli,
po své vůli měli,
celou noc s ním nespali,
bili, jakž jsou chtěli.

Tvář jeho uplvali,
oči zavázali,
poličky mu dávali,
hádati kázali.

S strachem Petr velikým
u ohně se zhříval,
potřikrát Pána zapřel,
než kohout zazpíval.

Na den v první hodinu
veden před Piláta,
křivě naň žalovali
starší i knížata.

Pilát nechtěl souditi
věda jej bez viny,
zkřikli: „Buď ta krev na nás
i na naše syny!“

K mrskání přivázali
k sloupu tak nahého,
na němž nezůstavili
místečka celého.

Těžké korunování
ráčil podstoupiti,
tak velmi utrýzněný,
ještě na smrt jíti.

Času šesté hodiny
veden s křížem z města
u veliké potupě.
Ó přesmutná cesta!

Městské ženy plakaly,
an trpěl bez viny.
Řekl jim: „Neplačte na mne,
ale na své syny!“

Byl tak velmi ztrápený,
nemoh s křížem jíti,

Šimon, sedlák, přinucen
pomoci kříž nésti.

Když jej na kříž rozpjali,
hořký nápoj dali,
o roucho los metali,
jakž proroci psali.

Janovi poručená
jeho matka milá,
když to se jeho duše
s tělem již dělila.

O deváté hodině
volal Kristus: „Eli!“
Řkouc: „Eliáše volá!“
rouhajíc se smáli.

Zvolal hlasem velikým
k Otci v svých ouzkostech:
„Ej, jak jsi mne opustil
v velikých těžkostech!“

Za nepřátely prosil,
aby jim odpustil,
a své hlavy nakloniv,
duši jest vypustil.

Když náš milý Spasitel
na kříži umíral,
želelo vše stvoření,
an v mukách dokonal.

Opona se roztrhla,
slunce se zatmělo,
ze dne noc učiněná,
vše se zarmoutilo.

Veliká žalost byla,
když se země třásla,
centurio to jistil,
že on Syn boží byl.

Vidouc divy veliké
mnozí jej poznali,
i skály se pukaly
a mrtví vstávali.

Hned tu jeden z rytířův
bok otevřel jemu,
krev s vodou vyplynula
k spasení našemu.

Sňat jest z kříže k večerou,
dán jsa od Piláta,
když byl již za nás umřel
Vykupitel světa.

Jozef z Arymathye,
jehož následoval,
v hrobě svém jej položil,
neb jest ho miloval.

Vizmež, milí křesťané,
to nám Pán učinil,

an všecko pro nás trpěl,
sám nic neprovinil!

Blaze těm, kteříž s nim mrou,
majíť z mrtvých vstáti,
když se tento svět skoná,
s nim vždy kralovati!

Když nám bude umříti,
s tělem se děliti,
dejž, Bože, v tvoje ruce
duši poručiti!

Kriste, pro tvé tryznění,
umučení tvého,
dovediž nás po smrti
do království svého!

Ať tebe s Bohem, Otcem
tvým, i s svatým Duchem
velebíme, slavíme,
na věky věkův! Amen.

Šel přes potok Cedron…

Šel přes potok Cedron k hoře
Kristus v mnohé pokoře,
pobyv tu, potom šel dále,
svému Otci se modle
a řka: „Otče, uslyš syna,
jdeť naň těžká hodina!

Tak, jakož tvá milost zná mne,
vzhlédniž laskavě na mne,
nepřátelé chtí mne jíti!
Přizřiž k svému dítěti!
Kalich trpění mám píti,
vešken svět vykoupiti.

Jakož ty chceš, tak i já chci,
odporen býti nechci!“
Potom k učedlníkům přišel,
v těžkém spání je našel.
K nimž řek: „Není slušné spáti,
ale k modlení vstáti!

Vizte nyní, co se děje
od Jidáše zloděje,
kterýž s sebou zlostné vede
a tudiž je přivede.
Jenž ke mně jako k lotru jdou,
jmouc mne, s nectí povedou.“

Mluvě to Ježíš ještě stál,
a Jidáš hned nemeškal,
židům pravil a řka zrádně:
„Tuť ho najdem v zahradě!
Kohož já políbě minu,
naň svým prstem pokynu,

ten jest Ježíš, toho držte,
a mé mzdy nezadržte,
a jmouce ho moudře veďte,
kamž vy víte, doveďte!
Toť já vám k libosti pravím,
tak Ježíše prozradím.“

Když s zástupem přišel Jidáš,
řekl jim Ježíš v ten čas:
„Ej, kohož vy nyní v noci
hledáte s takou moci?“
Řkou: „Ježíše z Nazaréta,
ptajíť se naň knížata.“

K nimžto dí Ježíš: „Aj, ját sem!“
K té řeči všickni zpátkem
odšedše na zemi padli,
když Pán chtěl, tedy vstali.
Ját jsa Ježíš i byl veden,
k Annášovi přiveden.

V kněžském domu nebyl jest ctěn,
od jich slouhy neuctěn,
dal mu poliček ukrutně,
odpověděl pokorně.

Potom ho zašijkovali,
tvář jeho zeplvali.

Kristus trpěl prvé v noci
od zlé duchovní moci,
potom světská ruka ve dne,
od jítra přes poledne,
jej ukrutně bičovali
i na kříži rozpjali.

Jenž sme tak draze koupeni,
drahou mzdou vykoupeni,
nedávejmež místa ďáblu,
raději Kristu Pánu!
Kriste, jenž jsi umřel za nás,
sám z milosti své spas nás!

Obrať nás k svému životu,
ať nehledíme k světu,
marnost jeho poznajíce,
k sobě se vždy blížíce,
jej konečně opustili,
k tobě se připojili!

Když Pán Ježíš na kříži pněl…

Když Pán Ježíš na kříži pněl,
naskrz tělo raněné měl,
velmi velikou žalostí
řekl sedm slov v bolesti,
těch považ každý s pilností:

Ponejprv řekl laskavě:
„Odpusť jim, můj Otče, pro mne,
neb ačkoli zavinili,
nevědí sami, co činí,
netrestiž jich <pro ty viny!“>

Potom lotru kajícímu,
by naň pomněl, prosícímu
brzké slibil radování
řka: „Dnes se mnou budeš v ráji,
u věčném odpočívání!“

Ohlédna se na matku svou
pod křížem stojící, truchlou,
řekl: „Ženo, hle, teď syn tvůj!“
K Janovi řekl: „Milý můj,
hle, matka tvá, ji opatrůj!“

„Žížním!“ čtvrté slovo bylo.
Jeho pak srdce žížnilo
ne tak nápoje zemského,
jako spasení lidského,
neb chtěl spasiti každého.

Páté vzdychání Kristovo
a žalostné bylo slovo:
„Bože můj, proč's mne opustil?“
Neb tak mnoho trpět musil,
jako by ho Bůh opustil.

Pošesté v kratičké chvíli,
maje umříti Pán milý,
řekl: „Již jest dokonáno,
nebť již vše, co bylo psáno,
bylo skutkem prokázáno!“

Sedmé slovo bylo jeho:
„Jáť poroučím ducha mého,
Otče, v tvé otcovské ruce!“
Tak skonal a sstoupil vbrzce
do pekel, z nichž vzal ctné otce.

Pro těch tvých sedm slov, Pane,
dej pomoc, ať se to stane,
abychom se z hříchů káli
a tvůj zákon zachovali,
pak se do nebe dostali!

Léto chvíle této veselé vydává…

Léto chvíle této
veselé vydává,
spolu všecko stvoření
Pána svého vyznává.
Na jeho slavné vzkříšení
všickni ptáčkové zpívají,
radost, veselé mají.

Toho času slunce
tim jasnější svítí,
otvíraje svou moci
všecko polní kvítí.
Trávu zelenou vydává,
dřívíčko listem odívá,
kořeničko obžívá.

Člověk jsa rozumný,
máť se radovati,
že mu Bůh dal ve zdraví
těch hodů dočekati,
z jeho slavného vzkříšení
majíc v srdci utěšení
z věčného vykoupení.

Pelikán nám toho
příklad ukazuje,
ten své ptáčky zhynulé
svým srdcem obživuje.
Také náš milý Kristus Pán

dal se jest umučiti sám,
chtě všecky obživiti.

Po svém umučení
do pekla jest vstoupil,
Adama i otce svaté,
všecky, kteréž vykoupil,
vyvedl z žaláře temného,
přivedl do ráje věčného
i lotra zpozdilého.

Potom dne třetího
ráčil z mrtvých vstáti,
Petrovi, také jiným,
ráčil se ukázati
řka jim: „Nelekejte se,
ale všickni radůjte se
již z mého zmrtvýchvstání!“

S učedlníky svými
po smrti přebýval,
z nedověry je trestal,
Písma svatá jim otvíral
řka: „Musil Kristus trpěti,
všeckna Písma naplniti
a tak do slávy vjíti!“

Pane Jezu Kriste,
rač nám to za dar dáti,
bychom se v tomto světě
mohli svých hříchův káti,
„Alleluja“ spívajíce,
dnešní den se radujíce,
s tebou přebývajíce!

V pátou neděli po Třech králích

Jestiť pěkné podobenství
v evangelitském poselství,
jež do dílu spisu svého
vepsal Matouš třináctého.

Máť být království nebeské
podobno v práci ratejské
člověku, jenž dobré míti
símě hleděl, a to vsíti.

Když pak zesnuli dělníci,
přišed nepřítel, v pšenici
koukol vdrobil a odešel,
mlče zlého se odepřel.

Když bylina vyrostala
a obilé vymetala,
také se koukol vyvrhl,
jejž byl nepřítel podvrhl.

Což služebníci spatřivše
a ku Pánu přistoupivše
na příhodu žalovali,
snažné práce litovali

řkouce: „Pane, však's dobrého
vsíti dal do pole svého
semene; kdež je se pak vzal
koukol, jehož jsi ty nevsál?“

Co se zběhlo, Pán vše zvěděv
a slouhám svým odpověděv
řka: „Jest (co mi není mílo)
nepřítele mého dílo!“

Nad čimž se uzastavili
slouhové a promluvili:
„Pane, chceš-li, hned půjdeme,
vsatý koukol vyplejeme.“

„Nikoli“, Pán odpověděl,
koukol trhat zapověděl,
„byšte, koukol trhajíce,
nevypleli i pšenice,

nechte (ještě času dosti)
obého až do žní rosti!
Co nyní chcete dělati,
to se potom může státi.

Tehdážť dím žencům: ‚Trhejte
koukol nejprv a zbírejte,
trhaný v snopky k spálení,
nebo sic k ničemu není.‘

Pšenici pak vyčištěnou
a na stranu odloženou
do stodoly dám klíditi,
kdež ji nemá nic škoditi.“

Jezu, dobrý hospodáři,
viz, jak siji tvou v nás maří
nepřítel! Plej to, co jeho
jest, dej vzrost tomu, což tvého!
Amen.

V neděli Květnou

Co Matouš evangelista
píše (věc jest pravda jistá)
v podílu dvadcátém prvním,
toť vám dnes zpívati míním,

že když se k Jeruzalému
blížili, k městu svatému,
a až do Betffaje ušli,
k hoře Olivetské přišli,

odtad Ježíš učedlníky,
své stále následovníky,
dva vybrané napřed poslal
a takový jim rozkaz dal:

„Vidíte před sebou všecko
i to proti vám městečko,
do něho upřímo jděte,
oslici v něm naleznete.

Oslici spolu s oslátkem,
svázané jedním provázkem,
odvázavše ven vyveďte
a k mé potřebě přiveďte.

Rcete, řek-li by kdo co vám,
že Pán jich potřebuje sám,
a žádný jich zdržovati
nebude, než káže bráti.“

Toto se pak všecko stalo,
aby se vskutku shledalo,
co řceno bylo před časem
od proroka božím hlasem.

Pověztež dceři siónské,
jůdské, a ne babylonské,
jež od dávna potěšení
svého čeká, i spasení:

„Hle, král tvůj beře se k tobě,
Spasitel, v chudé podobě,
na oslici a oslátku
sedě v tichosti bez statku!“

Jdouce pak ti učedlníci,
Pána věrní služebníci,
jaké poručení vzali,
tak se Pánu zachovali.

Hovádka krotká přivedše
a ta rouchem svým oděvše,
Pána na ně posadili
a jako krále uctili.

Mnohý, jenž Pána provázel,
zástup, roucha na zem házel,
jiní z stromův ratolestí
metali na cestu dosti.

Zástupové zpředu, zzadu,
jdouce všickni v pěkném řádu,

vesele prokřikovali,
„Hozanna“, Bohu zpívali,

„Hozanna, synu Davidů,
jenž přetrhne naší bídu,
s níž jsme všickni zapášeli,
v štěstí žádném neprospěli,

budiž věčně požehnaný,
ve jménu Páně poslaný,
buď posilněním v těžkostech,
buď Hozanna na výsostech!“
Amen.

V něděli velikonoční

Když sobota pominula,
láska, milost nezhynula,
ale předce stálá byla
a se nezměnila,

nebo milovnice Krista
Spasitele, svého Mistra,
upřimné jsou nalezeny
tři ctné svaté ženy.

Jedna byla z těch tří žena
svatá Máří Magdaléna,
pak Maria Jákobová
a Salomeova.

Nakoupily vonných mastí
chtíce je na rány klásti
milého Pána Ježíše,
a proto tím spíše

hned ještě v pravé svítání,
beze všeho ostejchání,
po sobotě prvního dne
šly k hrobu svobodně.

Pak přicházejíc k němu blíž,
když slunce z hory vzešlo již,
mezi sebou rozmlouvaly,
takto se staraly:

„Kdo nám ten kámen odloží,
jimž jest zavalen hrob boží?
My, jsouc mdlé ženy, jej víme,
že neodvalíme.“

A když k hrobu pohleděly,
ten velký kámen uzřely,
an již u hrobových dveří
odvalený leží.

I všedše směle do hrobu,
uzřely jsou tam osobu
mládence velmi krásného,
vzezření jasného,

an sedí tam na pravici
a roucho bílé mající,
jimž ho vidouc oděného,
ulekly se jeho.

Kterýmžto on hned řekl pak:
„Nelekejte se, ženy, tak,
však vím o tom neomylně,
že hledáte pilně

Ježíše Nazaretského,
v tento hrob pochovaného.
Ej, není ho tuto, vstalť jest
pro svou slávu a čest.

Hle, místo prázdné, kdež byli
jeho Milost položili,

o tom vy vězte a věřte,
jděte a povězte

učedlníkům jeho chutně,
Petrovi, jenž pláče smutně,
vzpomínajíc na svou vinnu,
zvěstůjte novinu,

že jest rozmilý Mistr váš
ráčil již z mrtvých vstáti zas,
v Galileji vás předejde,
jináč se nenajde.

Ej, jistě ho uzříte tam,
jakož jest předpověděl vám!“
Což se jest vskutku shledalo,
věrných nesklamalo.

Zdrávas, oděná sluncem…

Zdrávas, oděná sluncem,
Nevěsto jasnosti,
svatým's Duchem počala
všech Pána z výsosti,
    tak's nám, bídným, vydala
    slunce spravedlnosti,
    změnilas staré Evy
    přetěžké bolesti!

Měsíc máš po nohami,
krásnější's nad nebe,
všecka říše nebeská
zvelebuje tebe!
    Matku světla tě chválí,
    tys knížetcí brána
    věčně, nyní i vždycky
    od věků zavřená!

Korunu drahou neseš
na tvé svaté hlavě
s dvanácti přejasnými
hvězdami ozdobně,
    jakžto slunce papršlek,
    tak i, Panno čistá,
    ó růžičko přelibá,
    porodilas Krista!

Plášť se na tobě vine
jako ranní záře,

ó překrásná dennice,
patř na naše hoře!
Tys kmen Jesse, Davida,
tys Aronů proutek,
jenž se pučil, zelenal,
vydal krásný kvítek.

Ó stkvoucí mořská hvězdo,
outočiště lidské,
nechť nás netopí vlny
chytrosti ďábelské!
Zasvěť bídně hynoucím
v strastném tom životě,
pomoz tě vzývajícím
v tom vrtkavým světě!

Ó věže upevněná,
z nížto zlatých štítů
tisíc visí, bezpečná
zbraň silných oděnců,
vyhlaď roty všeliké,
dej církvi jednotu,
zbav pádu, jistou ukaž
všem cestu k životu!

Ó světa rozkoše vítejte…

Ó světa rozkoše vítejte,
Panno a Synu panenský,
tisíckrát vítejte,
Ježíši s Marii!

Ty jsi keř hořící, Maria,
jenž hoříš, ale neshoříš,
neb toho kře plamen
jestiť Syn Marie!

Tys archa umluvy, Maria,
netrpící porušení,
než manna té archy
jestiť Syn Marie!

Ty jsi kořen Jesse, Maria,
panenka a prut kvetoucí,
ale proutku kvítek
jestiť Syn Marie!

Ty jsi trůn královský, Maria,
obraz božského umění,
však trůnu Šalomoun
jestiť Syn Marie!

Tys krásná monstranci, Maria,
perlami, zlatem třpýticí,
monstranci hostia
jestiť Syn Marie!

Ty jsi oko světa, Maria,
nad měsíc, slunce jasnější,
zřetedlnice oka
jestiť Syn Marie!

Ty jsi světa nebe, Maria,
v němž jest vše dobré zavřeno,
však těch nebes radost
jestiť Syn Marie!

Ty jsi dvéře nebes, Maria,
skrz něž se vchází do nebe,
ale klíč těch dveří
jestiť Syn Marie!

Ty jsi srdce světa, Maria,
milosti, lásky příbytek,
však srdce prostředek
jestiť Syn Marie!

Eja, eja, světa rozkoše,
Panno a Plode panenský,
tisíckrát vítejte,
Jezu a Maria!

Sedmero tvých radostí…

Sedmero tvých radostí,
Panenko Maria,
které's z božské milosti
v srdci svém cítila,
tobě připomínáme
žádajíce tebe,
abychom, jakž doufáme,
skrz tě došli nebe:

Předně's se radovala,
když v tvém čistém těle
předivně si počala
světa Spasitele.
Druhá tvá radost byla,
Panno, vždycky čistá,
když's na svět porodila
žádoucího Krista.

Třetíť radosti byla
ta jistá příčina,
když's tři krále spatřila,
že ctí tvého syna.
Čtvrtáť radost nastala,
když po smrti jeho
v třetí's den uhlídala
slavně vzkříšeného.

Když v slávě a s jasností
vstupoval do nebe,

pátou velkou radostí
obveselil tebe.
Šestou's radost dostala
skrz Ducha svatého,
když's jej v srdce přijala
z nebe seslaného.

Sedmé veselosti tvé
nelze vysloviti,
nabyté, když ráčil tě
Syn do nebe vzíti,
kdež se s nim radovati
budeš bez skončení,
dejž nám tam se dostati
skrz tvé přimluvení!

Dnes společně vychvalůjme…

Dnes společně vychvalůjme
svaté Doroty přepěkné ctnosti,
všem k příkladu představůjme
krásný obraz pravé statečnosti.
Slušíť ji chváliti
a příklad z ni vzíti.

Když její moudrost veliká
Apriciovi se vyjevila,
pilnost tu ihned všeliká
k převrácení jí se přiložila.
Však panna žádnou lstí
nedala se svesti.

Sestry byvše podvedené
i ji od Krista odvesti chtěly,
ale od ni napravené
křesťanskou víru zase přijaly,
pro niž i trpěly,
skrz oheň umřely.

Chtěl tyran, aby ta panna
obětovala bohům pohanským,
jimiž když ona zhrdala,
zacházel s ní způsobem tyranským,
dal ji hrozně bíti,
ukrutně páliti.

Pak jsouc pod meč odsouzená
vesele se na popravu brala,
panenka blahoslavená,
pro Krista umřít sobě žádala,
neb se brala tady
do rajské zahrady.

Teoffil tomu se smějic
z té zahrady chtěl růže viděti,
Dorota v Bohu doufajic
slibila mu je z nebe poslati.
Nato sťatá byla,
však slib naplnila,

neb hned, ač času zimního,
čerstvé růže přinešené z nebe
ty od anjela božího,
když Teoffil vzal a měl u sebe,
od víry pohanské
přistoupil k křesťanské.

Kriste, rač nám milost dáti
skrz přímluvy tvé svaté Doroty,
ať se můžeme dostati
k tobě, Bože nesmírné dobroty,
do přerozkošného
ráje nebeského!

Na den sv. Prokopa opata

Zpívejte poustevníkovi
na poušti, ptáčkové,
božímu služebníkovi
ustupte, ďáblové,
chvalte Prokopa svatého,
opata ctnostmi stkvělého,
mníšští klášterové,
svatých příbytkové!

Do kláštera břevňovského
dal se hned v mladosti,
tam bylo cvičení jeho
ve všeliké ctnosti.
Odtud se do jeskyně dal,
nad Sazavou místo vybral,
kdež by v samotnosti
hověl pobožnosti.

Ďáblové pak tam bydlili,
jenž mu překáželi,
ale ustoupit musili
božímu příteli,
skrz jehožto poručení
i k tomu jsou přinuceni,
že skálu vorali,
pak se po svejch brali.

Potom Pán Bůh milostivý
Prokopa svatého

mnohými jinými divy
učinil slavného,
takže učedlníků mnoho
zejskal sobě času toho,
chtících ho s vroucností
nasledovat v ctnosti.

Svatý Prokope, pros za nás,
ať s boží milostí
po všecken náš budoucí čas
varujem se zlosti
a tak nasledujem tebe,
že bychom přišli do nebe,
kde s Kristem kraluješ,
za nás oroduješ!

Na den svatého Václava, knížete a dědice českého a mučedlníka božího

Když let osm set bylo,
čtyři devadesát,
v Čechách se vyjasnilo,
počalo vše plesat.
Svlažená rosou boží
vydala země květ,
dostala z nebe zboží,
zaradoval se svět.

Květ ten svatý Václav byl,
vyrost z kmene Krista,
všemu světu divný byl,
nedal ďáblu místa.
Květné ovotce nosil,
víry katolické
nepravosti udusil
v vlasti své pohanské.

Byl lidem, Bohu milý,
i svatým anjelům,
jehož vždycky bránili
proti nepřátelům.
Ctnosti svaté miloval,
stkvěl se pobožností,
mši svatou obliboval
s velikou vroucností.

Milovník chudých lidí
byl živý i mrtvý,
jak se v kronikách vidí,
žádnému škodlivý.
Obcházel chrámy v noci
bosýma nohama,
božské hledal pomoci
v kostele i doma.

Kostelův katolických
vystavěl jest mnoho,
zanechaje pomp světských
chválil Boha svého.
Kříž na čele zlatý měl,
když ho císař viděl,
anjely vůdce jest měl,
jakž císař pověděl.

Po čemž císař poklonu
velkou mu učinil,
posadiv na svém trůnu,
sám se níž posadil.
Tak slouhy své miluje
Pán Bůh všemohoucí,
dary je obdařuje,
aby byli stkvoucí.

Druhý díl

Svatý Václav, jsa ctnostný,
před Bohem se nížil,
bratru, matce nevděčný,
když k smrti se blížil,

zpověd svatou učiniv
vzal velebnou svátost
a ctně kolena skloniv
měl umříti žádost.

Přede dveřmi kostela
bratr naň vyskočil,
ucho odťal od těla,
mečem ho prostrčil.
Krev svatá zeď skropila,
nemůž se zatříti,
jak z těla vyskočila,
musí tak vždy býti.

Hned se divy veliké
činily po světě
a králi země Dacké
rozkázano jistě,
aby kostel vystavěl
Václavu svatému,
modlitbou se poručil
mučedlníku ctnému.

Tři leta v Boleslavi
tělo svaté bylo,
jako slunce s hvězdami
ve dne, v noci stkvělo.
Odtud potom do Prahy
když vezeno bylo,
bez mostu, lodí, vláhy
přes tři vody přešlo.

K žaláři přivezeno
odtad jít nechtělo,
až bylo vypuštěno,
což tam vězňův bylo.
Vtom ucho přinešeno,
jenž odťato nejprv,
jak k hlavě přiloženo,
přirostlo jako prv.

Třetí díl

Veselte se, slovanští
všickni národové,
chvalte Boha nebeští
všech svatých kůrové,
že jest světu tomu dal
Václava svatého,
jenž by zde rozšiřoval
božskou slávu jeho!

Poznali to zajisté
ctní naší předkové,
jenž byli víry čisté
silní obhájcové.
Skrz Václava svatého
vítězství mívali,
a že jest pomoc jeho
platná, cítívali.

Račiž z nebe laskavě
i na nás vzhlednouti,
nedej, svatý Václave,
nám bídným hynouti,

ale rač nás vyvesti
z všelikých ouzkostí,
po smrti rač přivesti
do věčné radosti!

Když se den zlatý schyluje…

Když se den zlatý schyluje
a temná noc uvádí,
na své hříchy zpomínaje,
jenž na mne smrt přivádí,
    pro žalost a pro truchlení
    vypouštím z očí slzy
    a patře na hvězd třpýtění
    temnost hříchů mne mrzí.

Ach, ouve, jaké v mém srdci
pocíťuji svírání!
Jaké snáším ve dne v noci
pro hříchy mé kárání!
    Ach, kyž sem nikdý nepoznal,
    co jest hřích a co vinna!
    Byl bych nepochybně seznal,
    jaká jest zbožných cena.

Tečte hojné z očí vody
a tečte bez přestání,
smejte hříchy i jich škody,
pomozte ku pokání!
    Ach, Bože, plný dobroty,
    ach, jak sem těžce zhřešil,
    když sem z nevážné slepoty
    přikázaní tvá zrušil!

Jak se opovážím nyní
před tebou se postavit,

jestliže považím vinny,
nelze co pro stud zpravit.
Uznávám se hodným býti
smrti, ohně i pekla,
nevím, pro strach co činiti,
tak se má duše lekla.

Ach, Pane, jen v prchlivosti
neber před sebe mou zlost,
popuzen jsa k hněvivosti,
netresci mou bezbožnost,
ale přikrej nepravosti
mé hojným smilováním
a je v mořské hlubokosti
potop svým slitováním!

Patř na srdečnou skroušenost
a na plynoucí slzy
a způsob pro tvou vznešenost,
ať jsem očištěn brzy!
Obmej mou hříšnou škaredost,
ó Pane, tvou milostí,
a nabudu zas krásy dost,
kteréž sem pozbyl zlostí!

Rozmlouvání duše v soužení s Pánem Ježíšem

<Duše:>

Když pak přijde můj Pán Ježíš
ke mně v slzích zemdlené,
zmoh se můj zármutek příliš,
kdo mně pomůž, ztrápené?
Pane, dlouhý čas prodlíváš,
mé žalosti si nevšímáš,
hořkýť kalich mám píti,
přijď mi jej osladiti!

Pán Ježíš:

Choti má, proč si stěžuješ
na kalich tvých těžkostí?
Jestli mne právě miluješ,
vypí jej k mé líbosti!
Láska v trápení záleží,
s láskou ouzkost v závod běží,
rád trpí, kdo miluje,
láska ouzkost spojuje.

Duše:

Jiným není žádný kříž znám,
nevědí o žalosti,
já pak stále kříž na kříž mám,
nevím nic o radosti.
Jiným se po vůli děje,

štěstí se na ně vždy směje,
já pak bez potěšení
vždy zůstávám v soužení.

Pán Ježíš:

Kterým štěstí pochlebuje,
jichž život jest pouhý květ,
zvůle, rozkoš podrobuje
a ve všem jim slouží svět,
kterým ve všem jestiť blaze,
budou někdy platit draze!
Krátká jest světská radost,
věčná pak po ní žalost.

Duše:

Jest-li možná, když se tlačí
na mne všecky ouzkosti,
že ani oddechnout v pláči
nelze, a v truchlivosti?
Již mi srdce nestačuje,
po kříži kříž následuje,
mám snášet, nežalovat
a sobě nestěžovat?

P<án> J<ežíš:>

Tak máš ke mně špatnou lásku,
tak mne málo miluješ,
že mých muk jen malou částku
od sebe odvrhuješ?
Ten, kdo miluje srdečně,
vše trápení snáší vděčně,

pravé lásky nemá nic,
kdo nechce trpěti víc!

Duše:

Ach, uznávám, že jsem slabá
nesti ten tak těžký kříž,
nechť jej vezmou na svá záda
jiní a zkusí tu tíž!
Nech, Pane, ať si pohovím,
neb, ať věrnou pravdu povím,
mně samé to soužení
snesti již možné není!

Pán Ježíš:

Hledíž, s otcem válčí dítě!
Mlč, mé vůli se poddej,
vem to břímě na se hbitě,
že tak chci, dost na tom měj!
Co jest ti medle po jiných?
Nes kříž svůj na ramenách svých,
mlč a poď, mne následuj,
chceš-li, ať jsem ženich tvůj!

Duše:

Trpět stále není hříčka,
není to tak snadná řeč,
trápit se, neříct slovíčka,
ach, co jest to těžká věc!
Mám já se o to pokusit,
bez potěšení to zkusit?
Již mne jednou, Pane, sprosť,
neb jsem již trpěla dost!

P<án> Ježíš:

Jen se o to zčerstva pokus,
dobrý díl máš vyhranej,
učiň jednou hrdinský kus,
zcela kříži se poddej!
Nech, ať s tebou já zacházím,
jak se mi zdá, semtam házím,
pro lásku mou k tomu svol,
nech jest ti vol neb nevol!

Duše:

Když má tak být, ať již jest tak,
staň se, Pane, vůle tvá,
jižť já na svět nedbám za mák,
ty budeš sám rozkoš má!
V kříži tě chci následovat,
tebe samého milovat,
rozkoše se odříkám,
jen ať tě, Ježíši, mám!

Pán Ježíš:

Tak jest dobře, tak chci míti,
tak jsi mé milé dítě,
v nebi chci ti nahraditi
za to, co zde souží tě!
Trp v světě, jak jsem já trpěl,
když jsem tě vykoupiti chtěl,
budeš mít věčnou radost
za zdejší časnou žalost!

Ó podvodná světa kráso…

Ó podvodná světa kráso a tvářnosti!
Ó daremní lidská péče a starosti!
Ó pomíjející živote sladkosti!
Ó příliš zemdlená sílo a moudrosti!

Jak větrové prudcí, když sem i tam vějí
a vojnu prchlivou mezi sebou dějí,
lístičkem stromovým sem a tam házejí,
tak lahůdky světa brzo pomíjejí.

Více věř oblakům, kteří prudce běží,
neb ukrutným vlnám, jenž plynou po moři,
neb ptáčkům létavým, jenž nedlouho slouží,
než světu bídnému aneb jeho zboží!

Proč věříš v tvou sílu? Láme se kamení,
mramor zkázu beře, ač jest tvrdý velmi,
železo i vocel též se časem lomí,
co před léty bylo, to již více není!

Cokoliv živého na ten svět přichází,
maličko pobude, zas z světa odchází.
Slunce teď vychází, po chvíli zachází,
tak všechno v tom světě k skončení přichází.

Cokoliv jest v světě, jako voda plyne,
a jak stín člověka pojednou pomine.
Na zemi stálého nic není, vše mine,
cokoliv milého komu jest, zahyne!

Ukrutná smrt, přehrozná smrt…

Ukrutná smrt, přehrozná smrt,
střely své natahuje,
měří mírně, spouští silně
a s žádným nežertuje.
    Tratíme se jak dým vbrzce,
    nelze komu vyhnouti,
    slepě raní krále, pány,
    bere i malé děti.

Jak přijde její hodina,
tuť se žehnají s tebou
tvojí známí i rodina,
od tebe se rozejdou.
    Ty musíš sám daleko tam
    do krajiny neznámé,
    jen což's činil, když si živ byl,
    tě provodí to samé!

Tvůj obličej se přepadá,
tvé milé oči blednou,
těžká ouzkost tě napadá
a mdlobou tvá usta schnou.
    Tvář milostná, teď žalostná,
    náhle divně se mění,
    hrůza smrti suší kosti —
    žádné tu lhůty není!

Ten, jenž tě prvé miloval,
nyní zdaleka hledí,
jenž prv u tebe hodoval,

s ošklivostí tě vidí.
Ujde z domu tejně k tomu,
nechce tě znáti více,
tys na loži, tebe zsouží
počet nastávající.

Tělo bude zapáchati,
zažene jiné smradem,
svůj nos budou zacpávati,
vypoví je z domu ven.
Jen ven s tělem v času rychlém,
neb ho nerádi vidí,
je přikryjí, ať v pokoji
spí, aniž ho víc zbudí.

Po smrti s tělem tvým hnedky
k hrobu s křížem pospíší.
Poslední radost jsou dítky:
tě smutkem, pláčem těší.
Trvá půl dne lkání smutné,
aniž víc na tě myslí,
tys zakopán a pochován,
žádní toho neušli.

Budou v hrobě vůkol tebe
žáby, hadi a červí,
tiť dvořiti budou tobě,
mrzcí, hrozní a tmaví.
Tuť svobodná bude strava
bez platu a nákladu,
jich jest radost tvá přítomnost,
zdarma tě jísti budou.

Tvé přátelstvo na krátký čas
po tobě smutek nese,

po půl létě odloží zas,
na tě zapomene se.
Dělíc statek činí zmatek,
tě zatím v hrobě hryzou,
zeměplazy tvoje oudy
trhají mezi sebou.

Sotva jedinký rok přijde,
již tělo zpráchnivělo,
kdo tě hledá, nic nenajde,
krom kostí prachu málo.
Kdež pak srdce? Kde jsou líce,
oči neb krásná hlava?
Nic toho tu není více,
tak lidská hyne sláva!

Druhý díl

Nelze komu v jisté víře
oznámit, kdy umřeme,
jak zatluče smrt na dveře,
tu hned za ni musíme.
Bere mocí, zavra oči,
žádného nevynímá,
staré, mladé, mocné, chudé,
všecky vesměs zajímá.

Dvůr královský v ouzkou jámu
obrátí se, jak umrou.
Kdož by se nedivil tomu
pro tak proměnu smutnou?
Králův pejcha tu se zmíchá,
s chudými bydlet budou,

za slávu svou, za pejchu svou
přijmou odměnu chudou.

Jich království komu padne,
poklad, i drahé zboží?
Jiný to k sobě přitáhne,
málo na ně naloží.
Jich stavení, jich znamení
brzce svůj konec berou,
leží v hrobě a v tom sobě
pomáhati nemohou.

Hned jak jen pochován budeš,
památka tvá zahyne,
jak z očí, tak z mysli sejdeš,
jiných láska tě mine.
Všecka známost i upřímnost
s tebou se zavře v jámě.
Běda tomu, svět se komu
líbí, neb ho oklame!

Třetí díl

Smrt se beře kradmým krokem,
na tě, člověče, táhne.
Než se nadáš, rychlým skokem
k tvojímu hrdlu sáhne.
Musíš, by rád nebo nerád,
ji se v poddanost dáti,
žádná tu moc, ani pomoc,
nemůž ji odolati.

Ó tělo, tělo pochlebné,
jak mnoho jich si svedlo!

Vydávalos se za pěkné,
a tim's do pekla táhlo.
Kdo tvá slova měl za pravá,
draze to nyní platí
v ohni muky, kde na věky
má bez odpočinutí!

Snad jest dnešní den poslední
tvého zde přebývání,
ó člověče, mne poslechni,
dej se hned na pokání!
Co se byli nenadáli,
kteří dnes z světa sešli,
a do nouze věčné mnozí,
než slunce zašlo, vešli.

Protož bedlivě přistroj se,
bdi pilně nocí i dnem,
když smrt k tobě přiblíží se,
udeří na tě s hurtem!
Ty hrdinský s ní do půtky
budeš se moci dáti,
zejskáš chválu, mzdu nemalou,
v onom světě po smrti.

Služ Bohu myslí udatnou,
svět krásný měj za smeti,
i budeš mít za vyhranou,
nic tebe nezarmoutí,
duše s tělem, s samým Bohem,
aby již jedno byla,
a bezpečnou, pod ochranou,
občerstvení své měla!

JAN JOSEF BOŽAN
Slaviček rájský

Zdrávas, Panno nebeská…

Zdrávas, Panno nebeská,
slovem si počala,
zdrávas, kojící Syna,
pannou si zůstala!
Zdrávas, nebeská radost,
matko Pána Krista,
uzdraviž mně, hříšného,
od hříchů a světa!

Maria, matko boží,
ty jsi chrám milosti,
Maria, božské lůže,
studnice sladkosti!
Maria, má naděje,
most, břeh v mé ouzkosti,
rač na mne zpomenouti,
prosím tvé milosti!

Milosti svrchovanou
Bůh tě jest naplnil,
milosti hrubě vzáctnou
matku tebe zvolil,
milosti nejpevnější
Bůh tebe potvrdil.
Ten mne rač potvrditi,
jenž tě, matku, zvolil.

Plná jsi vší dobroty
nad vše, Panno čistá,

plná jsi cti i chvály,
matko Jezu Krista!
Plná jsi každé ctnosti,
jasná hvězdo mořská,
pekla rač mne zprostiti,
královno anjelská!

Hospodin v tvém životě
ráčil se vtěliti,
Hospodin ráčil se jest
z tebe naroditi.
Hospodin za lid hříšný
ráčil se snížiti,
hříšnému, prosím, rač mně
milost uprositi!

S tebou božství přebývá,
nebť sám Bůh jest s tebou,
s tebou Trojice svatá —
ať jest též vždy se mnou!
Svrchovaná dobroto,
pomoz mi, slepému,
nenechávej v temnostech,
dej milost nuznému!

Ty sedíš již na trůně
v nebi ozdobená,
tys od svaté Trojice
již korunovaná,
ty jsi převelmi slavně
synem povýšená,
budiž mně i všem hříšným
vždycky nápomocná!

Požehnaná jsi Panna
v panenské čistotě,
požehnaná jsi Panna
v panenském životě.
Požehnaná též Panna
v čistém obcování,
rač nám býti pomocná
při našem skonání!

Mezi ženami ty jsi
Panna nejsvětější,
mezi ženami ty jsi
Panna nejkrásnější,
mezi ženami ty jsi
Panna nejmoudřejší,
mezi ženami buď nám
nejmilostivější!

Požehnaný Hospodin,
jenž tobě posloužil,
požehnaný jest ten Syn,
jenž se z tebe zrodil!
Požehnaný Duch svatý,
jenž tobě zastinil!
Požehnejž nám, prosíme,
jenž tě sobě zvolil!

Plod stkvoucí jest vykvetl
s velikou sladkosti,
plod sladkosti jest vyšel,
z tebe bez bolesti.
Plod svatý ozdobený
všelikou moudrostí,

plod ten rač nás zbaviti
pekelné hořkosti!

Břicha tvého čistota
ten plod v sobě měla,
břicha tvého těhotnost
bez bolesti byla.
Břicha tvého též plodnost
lid obveselila,
dej, aby nás ta plodnost
v upění těšila!

Tvého milého Syna
matkou jsi nazvaná,
a pro milého Syna
od všech jsi uctěná.
Tvého milého Syna,
jehož jsi kojila,
vezmi na pomoc, by nás
od zlého zbavila!

Ježíš dej zatracenců
nám se odečísti,
Ježíš s spravedlivými
dej společnost míti!
Ježíši, nás vystříhej
muk pekla přehroznych,
Ježíši, popřej s sebou
nám místo v nebesích!

Amen, zpívejme, by nám
bylo polehčení,
Amen, řceme, ó Bože,

dej nám utěšení!
Amen, řekněme, prosíc
za víry srovnání,
Amen, dej, Všemohoucí,
s tebou kralování!

Maria, pole vznešené…

Maria, pole vznešené,
ctnosti květem okrášlené,
od Boha poslané z nebe,
vydej, vydej polní kvítek z sebe!

Maria, jasná denníce,
od věčnosti se třpýtice,
od Boha světu slíbená,
vydej, vydej rosu, Boha Pána!

Maria, bráno zavřená
a zahrado ohražená,
vydej světu kvítek rájský,
vydej, vydej ovotce nebeský!

Maria, archo umluvy,
vydej nám prut Aronový,
vydej mannu, chléb nebeský,
vydej, vydej nám pokrm anjelský!

Maria, trůne královský,
Maria, dome císařský,
ukaž nám krále věčného,
Šalomouna vydej pokojného!

Maria, rájská studnice
a vody živých plodnice,
voda života věčného,
vydej, vydej Krista, syna tvého!

Maria, ve tmach hynoucích
a v moři světa tonoucích
ranní a mořská hvězdičko,
ukaž, ukaž nebeské slunéčko!

Vydej rosu, vydej nebe,
kterou zem žádá od tebe,
obvlaž srdce milujících,
uslyš, uslyš hlasy volajících!

Ježíši, děťátko spanilé…

Ježíši, děťátko spanilé,
ó milé pachole,
jak outlé nožičky,
tak malé ručičky,
spanilé očičky,
ó Pane nad pány!
Čižičkové, stehličkové,
pole zanechejte,
k jeslem pospíchejte,
děťátko vítejte!
Den přeslavný jest k nám přišel,
v němž má býti každý vesel,
ó milý pachole, Ježíši můj,
děťátko rozmilé, ó Bože můj!

Ó Ježíši, nad slunce, nad měsíc
pěknější neni nic!
Jak jsi tak ponížen,
musils vyjíti ven!
Nechejte Betlehém,
jsouce všudy pánem,
kurotvičky a hrdličky,
zanechte pastvičky,
navštěvte jesličky,
zpívejte písničky!
Dítě se nám narodilo,
proroctví se naplnilo.

Ó milý pachole, Ježíši můj,
děťátko rozmilé, ó Bože můj!

Ježíši, jak ležíš chudičký
u chudé matičky!
Jsa v nebi bohatý,
zde ležíš bez šaty,
od lásky zajatý,
ó svatý nad svatý!
Papouškové a pštrosové,
z Indye přileťte,
péří své mu dejte,
děťátku zpívejte,
že se narodilo dítě
v Betlémě, v tom malém městě.
Ó milý pachole, Ježíši můj,
děťátko rozmilé, ó Bože můj!

Ó Ježíši, koruno anjelská,
kde berla královská?
Královna — tvá matka,
anjele — čeládka,
dvořané — hovadka.
Ó Králi nad králi,
anjelové, spěváčkové,
muziku zjednejte,
k Králi pospíchejte,
vesele zpívejte!
V hospodě místa nemělo,
mezi hovady leželo.
Ó Kriste, Králi můj a Pane můj,
Ježíši spanilý, ať jsem jen tvůj!

Ó Ježíši, očičky slzičky
vylévaji vždycky,
tvé outlé nožičky,
tvé krásné ručičky
zimou třepetají,
ó Ježíši malý!
Sem, lištičky a králičky,
kožičky svláčejte,
Ježíše přikrejte,
tak Pána zahřejte!
Kriste, pro tvé narození
dej nám hříchův odpuštění!
Ó dítě spanilé, ctíme tebe,
přijmi nás všechny k sobě do nebe!

Černěť já se přistrojím…

Černěť já se přistrojím
tobě, Kriste, králi,
a nad tvým umučením
srdce mé mně bolí!
    Pro naše provinění
    umučen's nevinně,
    kdo tě litovat nechce,
    má srdce kamenné!

Zelenou sukni vemu,
na Olivet jde Pán,
hledí truchlivě, smutný,
třikrát se modlí tam.
    Kalích před sebou vidí,
    potí se krvavě,
    anjel ho z nebe těší
    v jeho těžké mdlobě.

Travnou mi barvu dejte,
půjdu do zahrady,
zajat jest Pán, nastojte,
z Jidášové zrády!
    Židé, ach, nevinného
    Ježíše strkají,
    provazy svázaného
    přes cestu smejkají.

Modrou mi barvu dejte,
tvář Páně zmodrala,

nevinným udeřením
krvi se zalila!
V domu u Kaifáše
do půlnoci hrají,
nevinného Ježíše
divně vysmívají.

Mořskou mi barvu dejte,
Pán drží mořský trest,
slzavé oči mějte
pro jejích směšnou lest!
Na stolici ho sází,
třtinou potloukají,
na jeho milostnou tvář
nevážně plvají.

Červené vezmu šaty,
Pán můj krev prolivá,
od hlavy až do paty
zmrskaný, omdlívá.
Všeho zranily metly,
i také udice.
Dosti jste, židé, bili,
ach, nebíte více!

Vezmu plášť šárlatový,
Pán v šarlatě stojí,
maje věnec trnový
za krále se stroji.
Krále svého ohavně
židé korunují,
tepou nemilostivě,
rouhavě klanějí.

V barvě pochodím vodní,
Pilát se umývá,
že smrti není hodný
Pán, lidu povídá.
    Židé křičí: „Ukřižůj,
    ukřižůj, Piláte,
    císaře se nestrachůj,
    odpovíme za tě!“

Šedivě se přistrojím,
již jest ortel vydán,
zlostní židé se smějí,
že na smrt musí Pán.
    Již předce musí jíti,
    politůjž ho nebe!
    Musí předce umříti,
    zlý světe, pro tebe!

Bíleť já se přistrojím
tobě, Kriste, králi,
neb jsi velmi posměšně
veden byl před židy.
    Majíc tě litovati,
    nic sobě neváží,
    ano i v tom zastávat —
    z tvé sukně tě svláčí.

Roucha popelatého
budu užívati,
již Ježíše milého
na smrt vedou katí.
    Kříž těžký s sebou nesa
    na zemi připadá,

častokrát pod ním klesá,
bledne i omdlívá.

Vlasový stroj vylévá,
Pán visí na kříži,
hříšné tělo pozvedá,
k Bohu Otci touží:
„Ach, Bože můj, můj Bože,
proč jsi mne opustil?
Přijmiž mé velké hoře,
by hříšným odpustil!“

Barvu vezmu nebeskou,
pohlídnu do nebe,
zvím, co řiká nad hořkou
smrti Stvořitele.
Slunce svou jasnost mění,
měsíc se zatmívá,
pukají se kamení,
země se otvírá.

Do barvy se zavíji
posléz fialové,
Kristus po své pašíji
odpočine v hrobě.
Kamenem přivalený
měj se dobře, Pane,
na tebe do skonání
srdce mé vzpomene!

Píseň tuto barevnou
šťastně ten překládal,
který smrt Krista Pána

v své paměti míval.
Známi, také neznámi
všickni ji spívejte,
Kristovo umučení
v své paměti mějte!
Amen.

Jiná o modlitbě Páně v zahradě

Na procházku z kratochvíle
půjdu do zahrady,
kvítky vonné a spanilé
budu tam trhati:
růže bílé i červené,
fialy a rosmaryne,
rozkoše hledati.

Ach, rozkoš v velký zármutek
mne se obracuje,
když krvi zbarvený kvítek
srdce mé spatřuje!
Způsobem nepřirozeným roste
kvítek, vskutku vidím,
klečíc se skloňuje.

Modlí se kvítek, Ježíš můj,
oči k nebi točí,
žalostivý Spasitel můj,
žádaje pomoci.
Ač jest horlivá modlitba,
však, Kriste, smutná novina,
ach, tvé tělo děsí!

Otec anjela posílá,
kalich ti podává,
ačkoliv těžká nádoba,
však bys z ni pil, žádá.
Nebo jináč nelze býti,

chceš-li hříšnika spasiti,
řci: „Staň se vůle tvá!“

Krvavý pot z tváře kape,
záhonky skropuješ,
smrti ouzkosti jdou na tě,
tak se zarmucuješ.
Duch sice tvůj jest hotový,
ale z těla velké mdloby,
smrti se strachuješ.

Ó kvítku můj, Spasiteli,
proč krev svou vyléváš,
hříšníka Vykupiteli,
sám se jímat dáváš!
Vedou tě jako zločince,
katané svázali ruce,
libá zrádný Jidáš.

Šel bych za tebou v rychlosti,
obávám se sebe,
snad bych zhřešil z své křehkosti,
s Petrem zapřel tebe.
Zůstanu zde, pryč nepůjdu,
kvítek rozjímati budu
vždyckny, Krista tebe.

Budu se tam procházeli,
sem i tam chodíce
krev tváře tvé rozjímati,
obojího líce.
Tuť kvítky budu trhati,

kytku sobě z nich činiti,
dnem, nocí kvílice.

Ó fialo ponižená,
hojnou vůni dávej,
krvi Ježíše skropená
víc pláče přidávej!
Utrhnu též rosmarynku,
karafilát, konvalinku,
růže, neodcházej!

Těšiti se s vámi budu,
kdyžkoliv přivoním,
víc k pláči síly nabudu,
o tom já dobře vím,
když na kříž Krista patřiti
a s nim se budu těšiti,
tak umříti míním.

Předobrý Kriste Ježíši…

Předobrý Kriste Ježíši,
Samsone nejsilnější,
bojuj za nás, za svou říši,
zvlášť tento čas nynější!
Utíkáme se k tvé tváři,
pomoz římskému císaři,
ať se nám pokoj zdaří!

Ať se více nevylévá
nadarmo krev křesťanská,
v potentátích ať zůstává
svornost, láska přátelská!
Předstíráme naší mdlobu,
předstíráme naší škodu,
smilůj se v tuto dobu!

Na náklonku lidu nás všech
jsouc nanejvejš strápeni,
nedopouštějž nic víc do Čech
k našemu zahlazení!
Zažeň války, zažeň boje,
kníže svatého pokoje,
volá království tvoje!

Kriste, silný Gedeone,
vládaři celé vojny,
svou pravici bojůj za nás,
uděl pomoci hojný!
Rceme všickní jedním hlasem:

„Ó Bože, v království našem
dej pokoj křesťanům všem!

Královno slávy nebeské,
milostivá Maria,
pošli své houfy anjelské,
k tobě volá zem česká!
Shladiž vysokomyslnost,
pejchu, tyranskou ukrutnost,
na nás se valicí moc!

Skrze tvou slavnou přímluvu
k obraně země české
přimlouvej se k svému Synu,
ať skrz houfy nebeské
nepřátely jména tvého
shladi, vyvráti pyšného,
učiní podnož jeho!

Svatý Michale archanjeli
a církve svaté strážný,
k tobě Čechové volají,
jsouc hrůzou přestrašení!
Zažeň draka dychticího,
krev křesťanskou žížnícího,
mečem panujícího!

Svatý Václave, kníže náš
a slavný mučedlníče,
pomáhejž vojsku našemu
a chraň svý země české!
Nedávejž dědictví svého

národu katolického,
lidu tvého českého,

v pohanění, v zavedení
od tyrana zlostného,
odvrať krve prolévání
skrze meč, ukrutného!
Upros pokoj v církvi naší,
ať v skutcích naších svatějších
zůstane po vše časy!

Všichni svatí pomáhejte
u knížete pokoje,
ať dědictví své zachová,
zažene války, boje!
Bychom v pokoji na zemi
‚Svatý, svatý' mu zpívali,
navěky jej chválili!"

Ó spasitedlná hostie…

Ó spasitedlná hostie,
ty jsi Pán a Bůh můj,
po tobě lační srdce mé,
ty jsi ten pokrm můj!
Ach, kdožkoli jsi lačnivý,
chléba koštůj anjelského,
ten pokrm sám jest Bůh!

Ach, což jest mi po nebesích,
jestli tebe nemám,
co po radostech všelikých,
když při nich nejsi sám!
Ty jsi ten Pán nejkrásnější,
ty jsi ten Pán nejmocnější,
tys nebe anjelův!

Zapal mé srdce studené,
ať láskou rozplyne,
rozsvěť světlo spasitedlné,
ať věčně nezhyne!
Kdož tou láskou jest rozpálen,
věky věkův bude při něm,
neb Ježíš jest oheň.

Ó manno, chlébe anjelský,
duše potěšení,
nad tebe nám zde na světě
nic dražšího není!
Což nevidím, tomu věřím,

chléb vidím, ale Boha ctím
při této svátosti.

Jakož se slunce zastírá
na nebi oblakem,
tak se můj Ježíš zastírá
pod malým oplatkem.
Však věrou na něho hledím,
že jest zde, o tom dobře vím,
v velebné svátosti.

Lidé, duše, jenž žížníte,
sem, sem pospíchejte,
chléba toho anjelského
s chuti požívejte!
Však se nestaráť o zlato,
neb se neplati nic za to,
rozdává se darmo.

Jelinku, duše křesťanská,
jestliže tak žížníš,
a pakli po tom nápoji
tak horlivě dychtíš,
přistup, když tě žížeň pálí,
voda se prejští z té skály,
nebudeš žížniti!

Ježíši, rozkoš anjelská,
pokrme nebeský,
tebe žádá mysl lidská,
pokrme nejdražší!
Ó lidé, kdož jest lačnivý,

kterýkoliv jest žížnivý,
hleď sem přistoupiti!

Ježíši, Bože jediný,
tebeť nyní žádám,
ó Kriste můj nejmilejší,
kterého požívám!
Kdožkoliv tě kdy požívá,
ten nikdý dosti nemívá,
ó lásko nestíhlá!

Poroučím já se v tvé ruce,
ty mě rač chrániti
a nedopouštějž mně více
již tebe hněvati,
bych mohl tebe milovati,
s tebou věčně přebývati
v nebeské radosti!

Ó Bože můj, ó lásko má,
dejž, ať tě miluji,
ó svátosti převelebná,
dejž, ať tě užiji!
Když na mně smrti hodina
přijde, ukrutná novina,
dejž v tobě usnouti!
Amen.

Podvečer tvá čeládka…

Podvečer tvá čeládka,
co k slepici kuřátka,
k ochraně tvé hledíme,
laskavý Hospodine!

Že's ráčil z své milosti
dobrého zdraví příti
tento dnešní celý den,
z toho tobě děkujem!

Jestliže pak jaký hřích
našel se v naších tělích,
odpusť tvému stvoření
v Kristovu zasloužení!

Pokojné noci nám přej,
ďáblům škoditi nedej,
ale sám nás ostříhej
jakžto ochránce silnej!

Ať tělo odpočine,
sen zlý, hrozný pomine,
všecka dobrá myšlení
dej nám, Pane, ve spaní!

Snům nedej nás mámiti,
pokoje rač popříti,
ať bychom lehnouc zdraví
vstali ráno veselí.

Neb ďábel usiluje,
divnou moc provozuje,
přitrhuje nás k sobě,
bychom byli bez tebe.

Ó Bože všemohoucí,
buď při nás svou pomocí,
nedávej nás ďáblu v moc,
ostříhejž nás celou noc!

Toběť se poroučíme
a pokorně prosíme,
při nás buď svou milostí,
budeť nám na tom dosti!

Učiň to pro své jméno,
ať jest od nás chváleno
dosavád až na věky,
Pane Bože veliký!

Ó Panno, matko Ježíše…

Ó Panno, matko Ježíše,
k tobě, hříšný, volám!
Na způsob řeky zamrzlé
tě vidíc rozplývám.
Ty jsi nad hvězdy jasnější,
nad dyamant jsi silnější,
ty lásky srdce jsi!

Kdo se k tobě utíkaji,
potěšení mají,
kteří svobody žádají,
skrz tě nalézají.
Tys potěšení všech lidí
v světě, jak mnoho jich vidím,
ty brána nebes jsi!

Nic nad tvé líce milejší,
nic nad tě krásnější,
nic nad mysl čistotnější,
nad srdce libější!
V plást tvé pysky rozplývají
a nad stred tvé políbení,
ty jsi med sladkosti!

Kolik v hájích, v lesích dříví,
kolik krůpějí v moři,
kolik v břehu písku, kolik
na nebi hvězd hoří,
kolik srdcí smrtedlných,

kolik lilium zahradních,
tolik jsi hodná cti!

Když já se před tebou modlím
a na tebe patřím,
láskou tvou všecken rozpálen,
srdcem, mysli hořím.
Tvé očičky jsou hvězdičky
hořící co dvě lampičky,
roznítíš mne jími!

Co matka Eva stratila
jablko trhajíce,
to tvůj život nám navrátil,
v něm Boha počnouce.
Co skrze jablko uvadlo,
to z tebe zase vykvětlo,
ty jsi ráj rozkoše!

S tim se tobě zakazuji,
dokavád živ budu,
že tě tisíckráte více,
Matku, vzývat budu.
Ty mně, hříšného, s Ježíšem
že učiníš tovaryšem,
tať jest má naděje.

Všechen se tobě oddávám
s tělem, také s duší,
před tvé svaté nohy skládám
mou vůli i smysly.
Pod tvou ochranu mé vždycky
poroučím tělo i duši,
přispěj mi k pomoci!
Amen.

Na den svatého Antonína paduánského, založených a stracených věci zase k naleznuti obvzláštního patrona. 13. Junij

Jestliže divů hledati
budeš, věz, že utíkati
musí smrt, bída, ďábelství,
blud, též i malomocenství!

Nemocní zdraví vstávají
a Bohu chválu vzdávaji,
ustupuje též i moře,
svazkové oudův, i hoře.

Stracených věci hladají
a je zase nalezaji
jak mladí, tak také staří,
každému se dobře daří.

Pomijí nebezpečenství,
přestává i nouze množství,
tak o tom ti vypravují,
kteří toho zakušují.

Nechť Paduanští povědí,
neb oni nejlépe vědi,
ustupuje též i moře,
svazkove oudův, i hoře.

Uslyš, tě žádáme, Pána,
pro přímluvu Antonína,
bychom za naše vzývání
došli s tebou přebývání!

Sláva budiž Bohu Otci,
Synu jeho, rovné moci,
také Duchu svatému,
v troj osobách jedinému!

Jakož se dála z počátků,
tak buď i více bez zmatku,
tobě, jenž sám všeho Pánem,
až na věky věkův. Amen.

Na den svaté Máři Magdalény, jenž jest příklad a zrcadlo kajících hříšníkův. 22. Julij

„Kdež mám hledat Ježíše,
jehož sem stratila?
Kdo ví, pověz a netaj,
hřešit jsem přestala!

Zemdlená jsem milosti
hledajíc milého,
po městách a krajinách
nenaleznouc jeho.

Do které já krajiny
mám se odebrati,
abych Krista Ježíše
mohla naleznouti?

Volat budu po lesích:
‚Kde jsi, kvítku vonný?
Nade všecko milejší
dušem dáváš vůni.‘

Nebo jsem zabloudila,
na poušť se dostala,
Krista Pána, Ježíše
smutná jsem stratila.

Na té poušti veliké
koho se ptát budu,
po pahrbkách, dolinách,
nic tu nenaleznu.

Lod pustím svou na moře,
tak k němu poplynu
a veliké potopy
vic se bát nebudu.“

Jak jest moře přeploula,
na břeh se dostala,
neb jest k Pánu Ježíši
velkou lásku měla.

„Láska mně nedá státi,
ukazuje cestu
k městu Jeruzalému,
tam tě hledat budu.

Byť bych život stratila,
jen když tebe najdu,
neb se ve dne i v noci
spokojit nemohu.

Slzy budu vylévat,
pokáni činiti,
Krista Pána, Ježíše
chci následovati.

Oko nebeské, slunce,
pověz, kde ho vidíš,

před tebou se nekryje
Spasitel, můj Ježíš!

Hvězdy mé, již netajte,
věděti mi dejte
o Pánu mém, Ježíši,
rychle mi oznamte!

Neb svou mysl nikterak
spokojit nemohu,
pokud Krista Ježíše
smutná nenaleznu.

Snad tě v zahradě najdu,
milého Ježíše,
zahradníka se zeptám,
povi mi o tobě.

Pujdu aspoň na tu pouť,
horu Kalvarie,
tam já hledati budu
milého Ježíše.

Pověz aspoň ty, kříži,
kam se děl Pán Ježíš,
kterýž byl ukřižován
od židův nevěrných!“

„Na klín Panny Marie
z kříže jest Pán složen,
v plátno bile obvinut,
do hrobu položen.“

Jak ten hlas uslyšela
Maria Magdaléna,
vonné masti nakoupíc
k hrobu pospíchala.

Chtíce rány mazati
milého Ježíše,
anjel se ji tu ozval:
„Vstal jesti zajistě!“

Teprv veliká žalost
jest ji nastávala,
když Pána Krista sveho
v hrobě nenalezla.

„Kyž mám křídla orlice,
snesla bych se vzhůru
pod oblaky nebeské
ptáti se anjelův!“

„Neplač a nenaříkej,
Maria Magdaléna!“
V způsobu zahradníka
ukázal se ji Pán.

Jaká radost veliká
tu je jí nastala,
když Pána Krista svého
v zahradě viděla!

„Neplač a nenaříkej,
hleď se hříchů káti,

máš nebeské království
u mně si zejskati!“

„Když mám tebe, všecko mám,
nespustím se tebe,
ó Ježíši, choti můj,
zůstanu u tebe!

Pro tebe svět opustím,
marností se zbavím,
rozkoší všech zanechám,
tebe se přidržím.“

Dejž nám, Kriste Ježíši,
všech se hříchů káti
a do nebe po smrti
k tobě se dostati!

Mějte se dobře, lucerny…

Mějte se dobře, lucerny
paláce nebeského,
zlaté slunéčko, stříbrný
měsíčku, bratře jeho!
Pomíjí den, nastává sen,
jejž musím dlouho spáti,
až zazvučí a poručí
anjelská trouba vstáti.

Mějte se dobře, hvězdičky,
které v noci svítíte,
a jako drahé perličky
na nebi se třpýtíte!
Svěťte kupcům, světa bludcům
na tom moři plynoucím!
Jáť jsem doploul a již připloul
lodi k břehům žádoucím.

Mějte se dobře, štěpnice,
s červenými jablíčky,
a vy, převonné květnice
s všelikými kvítíčky!
Ó hrdličky samotničky,
již mi víc necukrůjte,
slavíčkové, stehličkové,
od zpívání pauzůjte!

Žehnám se s vámi, živlové,
a s vším, co se v vás plodí,

buď že v krajině vodové,
aneb nad ní se rodí,
s rovinami, hlubinami,
se všelikou výsosti,
všecko jmění, co Bůh není,
mrzí mne. Jdu. Mám dosti.

Ukrutná smrt ke mně kráčí
s ohnivými střelami,
kopím proti mně zatáčí,
zahubit chce ránami.
Požehnám svět, zvadnu co květ,
co sklo musím puknouti,
bych dal zlato, perly nad to,
ach, nedá sebou hnouti!

Nejde s hurtem, ale krokem
kradným proti mně táhne.
Než se nadám, rychlým skokem
k hrdlu mojímu sahne.
Musím (bych rád nebo nerád)
v poddanost se ji dáti;
žádná tu moc ani pomoc
nemůže odolati.

Neoblomí se mou krásou,
ani mou vejmluvnosti,
rekové se před ní třásou
se vší svou udatnosti.
Vezme mocí zavrouc oči,
kvaltem k hrobu povleče,
jistá věc jest, ani jezdec
před holkou neuteče!

Když přijde její hodina,
budou se žehnat se mnou
mojí známi i rodina,
ode mně se rozejdou.
Musím jít sám a nevím kam,
do krajiny neznámé,
co jsem činil dřív, než jsem hnil,
to mne provodí samé.

Můj obličej se přepadne,
červené líce zblednou,
srdce ouzkosti uvadne,
oči do hlavy vsednou.
Prv milostná, teď žalostná
tvář se předivně změní:
budou kosti schnout tesknosti,
rty se slinou zapění.

Ten, jenž mne prve miloval,
zdaleka bude hledět,
jenž často se mnou hodoval,
stíží se u mne sedět.
Půjde z domu, tajně k tomu,
jak by mne nikdý neznal,
nechá ležet, v mdlobách vězet,
tuť jsem přítele seznal!

Jak duch ven z těla vykročí
a oudy počnou stydnout,
zakryjí mi hadrem oči,
bych nemoh víc prohlídnout,
svaží usta dosti ztlusta —
snad abych neoddechl —,

sepnou nohy, snad, ubohý,
abych jim neutekl!

Zatim kolik's prken truhlář
v hromadu naspěch srazí —
tať bude moje kancelář,
do nížto mne zarazí.
Na krok jeden nevýjdu ven,
musím tam vždycky vězet,
a v té malé boudce stále
bez hnutí naznak ležet.

Tělo začne zapáchati
jako mrcha na drahách,
budou nosy zacpávati,
položí je na marách.
Výjdou s ním ven třebas ten den,
zakopají do hrobu,
nechají ho samotnýho
v jámě ležet tu dobu.

Půjdou s pláčem za marami
domácí i přátelé,
těšit mne budou hranami,
klinkáním při kostele.
Po hodině všecko mine,
pláč se v radost obrátí,
za mou duši až pod uši
pít budou, hodovati.

Zatim v zemi s mrtvým tělem
dvořiti budou hadi,
žáby, červi, s tim popelem

obírati se rádi.
Taťjim strava bude zdravá,
nejchutnější lahůdka!
O mé kosti hádek dosti
povstane, snad i půtka.

Mé přátelstvo na krátký čas
smutek po mně ponese,
po půl létě složí jej zas,
nad mnou zapomene se.
Můj pak statek vezme zmatek,
manželka, děti schudnou.
Sloužiti mši za mou duši
sotva dá dědič jednou.

Takhle člověk z světa zchází,
památka jeho hyne,
z očí i z mysli vychází,
láska co voda plyne.
Stará známost padá pod most,
zavírá se s nim v jámě.
Běda tomu, svět se komu
líbí, nebť ho oklame!

Po pohřbu ledva rok mine,
již tělo zkázu vzalo,
najdeš v truhle zboží jiné:
kostí, popele málo.
Kdež pak plíce, kde jsou líce,
kde srdce, oči, střeva?
Zčervivěly, zpráchnivěly,
v nic přišly jako pléva.

Hádal jsem, že po mé smrti
v pokoji budu ležet,
ale to zdání se zvrtí,
nedají mi tam vězet.
Z té komňátky mé ostatky
po létech hrobník výjme,
a jiného, neznámého
podruha do ní příjme.

Já pak s kostmi stěhovati
musím se do kostnice,
bude nás v té přebývati
chaloupce na tisíce.
Nepůjdem ven, než celý den
budeme koukat dírou,
však žádný z nás nic za ten čas
nespatří, pod mou vírou!

Tu chlap podlé pána leží,
doktor vedle sprostáka,
lejk nechce ustoupit knězi,
rytíř tlačí sedláka,
pěkná dáma chtěla sama
místo míti prostranné,
ale selka dí: „Jsem velká!
Položímť se po straně.“

Pocestný půjde mimo nás,
zeptá se, čí to hnáty?
Umlkneme všichni v ten čas,
nedá se žádný znáti.
Takhle pýcha tu se míchá,
nemožné povědíti,

kdo byl boháč a kdo voráč,
kdo bouru před, kdo nítí.

Někdy se veskrz děravá
z kostnice kost vyvalí,
anebo oblezlá hlava
stezku jdoucím zavalí.
Tu, ubohou, kopnou nohou,
až se semotam koulí,
ona neckne, ani řekne:
„Ach, budu míti bouli!“

Měj se tedy dobře, světe,
žehnám se opět s tebou,
předivně se v tobě plete,
nebeřeme nic s sebou.
Všichni mřeme, k hrobu jdeme,
chudí, též i bohatí,
páni, kmeti, staří, děti,
sedláci, potentáti.

To pak mne nejvíce bolí,
že neznám té hodiny,
v kterou mně smrt hlavu sholí
a vymaže z rodiny.
Že umru, vím, ale nevím,
kdy, kde a jak zahynu,
zdali z lože či z rohože
půjdu do smrti stínu.

Snad jest dnešní den poslední
mého zde přebývání —
ó duše má, mne poslechni,

dej se hned na pokání!
Kolik ten den šlo z světa ven,
jenžto se nenadáli!
Dřív než soumrak připad na zrak,
do pekla vandrovali.

Kdoví, zdali mne podobně
nepotká dnes neštěstí?
Jdu večer spat, snad až do dne
dá mně smrt v noci pěstí.
Dočkám rána, holky rána
snad do noci nemine,
mnoho vody a víc škody
v tolik hodin uplyne.

Protož dám bedlivý pozor,
bdít budu dnem i noci,
když na mne přijde smrti mor,
udeří se vší mocí,
bych byl hotov, žádných okov
hříchu neměl na sobě,
z světa hoře, ó můj Bože,
pospíchal přímo k tobě!

Tu pak teprv chválu pravou
budu mít a slout pilným,
jestli anjelskou potravou
na cestu se posilním.
K tomu oudy, zlosti proudy,
olejem dám pomazat,
neb tak můj Bůh všeliký dluh
ráčí mi z kněh vymazat.

Tak sobě kdos rozjímaval
svou smrt, i jiných lidí.
A kyž tak činí, říkával,
jenž po marnostech slídí!
Není concept, ani recept
platnější v apatyce
proti smrti, jako v smrti
hloubati víc a více.

Tak i ty čiň a pamatůj,
že zde jináč nebude!
Tou cestou šel již předek tvůj,
potomek taky půjde.
Co se stalo jiným, dálo,
ani tebe nemine:
starost, mladost, žalost, radost,
čest, sláva — všecko hyne!

Píseň o mukách pekelných

Rozškleb se, tlamo pekelná,
zatemnělá jeskyně,
buď mi aspoň dnes zřetedlná,
ať vkouknu do tvé síně!
Nebť mám bídu všemu lidu
zatracencův malovat,
jejich muky, ďáblův hluky
všem vykontrfektovat.

Slyšán jsem — stojí dokořen
ten žalář odevřený!
Duch můj jest ve mně umořen,
strachy jsem omámený.
Ach, nevím sám, kde začít mám
žalostnou píseň zpívat,
na žaláře, či vládaře,
či věznů strast se dívat?

Když se ohlížím k žaláři,
vidím propast bezednou,
jížto žádní marináři
závažím neprosednou.
Uhle nebe jsou blíž sebe,
blíž západ od východu
než dno tmavý té šatlavy
od hořejšího schodu.

Po pudě toho vězení
ohnivé moře plyne,

od něhož každé stvoření,
jak se ho dotkne, zhyne.
Dejm smradlavý a nezdravý
z komínu ven se valí,
vše sazemi, jak pod zemi,
tak i v povětří kálí.

Tmy nad egypské tmavější
věčnou noc uvádějí,
neb slunce, měsíc, vezdejší
hvězdy tam nesvítějí.
Ba ani ten žravý oheň
nikdý se nezablejskne,
ach, v té psotě a mrákotě,
což se bydleti steskne!

Chceš věděti, jaká brána
tu šatlavu zavírá?
Jest železím mřižovaná,
mosazím se zapírá.
Klíč od zámku má v svým stánku
schovaný sám Syn boží,
zpečetíno jest, zavříno,
vše jako drahé zboží.

Před vraty divné potvory
jako na vartě sedí,
koho by do té komory
přivábit mohly, hledí.
Hodovánky, sladké tranky
mimojdoucím slibují,
zatim samou tráveninou
a jedem je zmíchají.

Pejcha co holub nadutá
v šarlatě tu obchází,
Smilstvo, nevěstka smrdutá,
kurevským očkem hází.
Hněv, bys se rval, Žrádlo, bys žral,
Skrbnost, bys bral, popouzí,
Závist, Lenost, ohavná Zlost
vábí k té věčné nouzi.

Pověděl' jsem o žaláři,
slyš nyní o kataních,
jenžto smaží, pekou, vaří
v pánvích, kotlích, kuthaních,
zatracené, odsouzené
k věčným mukám hříšníky.
Ach, kdož mi dá, abych nikdá
nebyl s těmi bídníky?

Tak jsou hrozní ti popravci,
že jich nelze vypsati,
černější jsou než krkavci,
jako bejci rohatí.
Rozmanitých šelem litých
tvářnost na sobě mají,
z chřípí, z očí dnem i noci
plamen hrozný foukají.

Když počnou štymovat hlasy,
ach, jaká tu muzika!
Vstávají na hlavě vlasy,
kdo zaslechne, utíká!
Co kůň hničí, co slon řičí,
co kocouří mňoukají,

tento kváká, onen kráká,
tito pak kokrhají.

Jak ta muzika utíchne,
začne se ihned nová,
když totiž se k práci zdvíhne
ta čeládka čertova.
Kříže, skřipce, šibenice,
klády, kola svrubují,
palečnice a vidlice,
řetězy, pouta kují.

Tu slyšet hrozné vrzání,
dýmaní a fučení,
skřípání a hoblování,
bouchání a tlučení.
Ne tak hučí, ani zvučí
vlnobití na moří,
ani když hrom udeří strom,
aneb Sodoma hoří.

Nyní vězňů politujme,
ač — proč mám jích litovat?
Sami sobě byli k ujmě,
nechtěli se retovat!
Co na koni, k tomu ohni,
poštovským, pospíchali
a vnuknutí boží, hnutí,
za zblo se nevšímali.

Věziž tedy, že hříšnici
také tam muky snáší,
jakých žádní nákeřníci

netrpí v vlasti naší.
Kůl, hák, rožen, ač jest hrozen,
jest pouhá v pekle hřička,
tam hranice jest lednice,
šibenice — tenká tyčka.

Cokoliv staří pohané
o pekle vymyslili,
aneb prorokové Páně
o něm nás ujístili,
toliko stín jest povědín,
tisíckrát jest tam hůře!
Kdo nevěříš, že uvěříš,
ujišťuji tě, vskůře!

Cokoliv světla nebeská
zlého na svět vlévají,
aneb střeva země peská
z sebe ven vylévají,
na bídence, zatracence
to všecko se svaluje,
žádného z ních těch věcí zlých
jízlivost nešanuje.

Není oudu jedinkého,
jenž by své neměl muky,
musí každý skutku svého
pomstu vzít z boží ruky.
Maso, kůže, kost nemůže
trápení prázdná býti,
i ty žíly v jistou chvíli
musí svou bolest míti.

Ty někdy jasné očičky,
jenž se nad hvězdy stkvěly,
a jako drahé perličky
na čele se třpýtěly,
místo krásných věcí, jasných,
musí na ďábly hledět
a na věčnost co slunečnost
jest, nikdý víc nevědět.

Uši, kteréžto v muzice
libě svou rozkoš měly,
harfy, loutny, citařice
velmi rády slyšely,
v naříkání, stěžovaní,
pláči svůj content mají,
sarabanty a koranty
smutně jim čerti hrají.

Usta, jenž ráda mlaskala
lahůdky a pamlsky,
prolézá mrzká žížala,
kráčejí žáby plzký.
Hadi, brouci a pavouci
jsou jim stkvostné krmičky,
žluč, pelyněk, šalomounek
nejsladčejší trančičky.

Chřípě, co kdy prohřešily
voněním drahých mastí,
to jim páry stuchlý, shnilý,
vykuřují z propasti.
Ambra, balsam neb pížmo
tam vůně jsou neslýchané,

stroj bobrovej, trus čertovej
tyť jsou věcí vídané.

Pátý smysl (dotýkání)
snáší trpčejší rány,
protože více kochání
míval na všechny strany.
Hřeby, biče, břitvy, špice,
ty mu pilně sloužejí,
kleště, pily, meči, žíly,
bejkovce jej soužejí.

Ó jak žalostná proměna
všech stavů tu se děje!
Pánům velikého jména
jináč se štěstí směje:
stříbro, zlato v trupel, bláto,
v červy se mění perly,
náramnice jest dračice,
had v ruce místo berly.

Místo zápony na čele
královnám žába vězí,
místo šarlatu po těle
žíněný pytel leží.
Ach, naušnic není tu nic,
z uší visí pavoucí,
kde kučery, tu ještěrky,
kde prsten — hrozní brouci.

Rytíři, páni, hrabata
nejsou než nůzní chlapí,

jimžto pekelná zvířata
po hlavách pyšně šlápí.
Nižádnému, ač mocnému,
tu se nevašnostuje,
urozenost jest služebnost,
otrokem každý sluje.

Ten fraucimor rozmazaný
sírou, smulou se líčí,
k službám svým mají kálány,
jenž je pomlází bičí.
Těch oprašnic obojí cic
noční můry cecají,
mouřeníni v tmavé síni
v strašáka s nimi hrají.

Kněžstvo (které rozpustile
živo bylo na světě)
místo koruny spanilé
trnový věnec hněte.
Místo štoly plášť ze smoly
z ramena dolu visí,
ornát zlatý jest mu vzatý,
dán za to plíšek lysý.

Nespravedliví soudcové,
jenž na trůnu sedali,
sirotku a chudé vdově
bezpráví činívali,
před soudnici a stolici
Luciperovou stojí,
z jejích kůže, kde jen může,
řemeny čert si krojí.

Slyšeli jste mne, hříšníci,
ach, jednou sebou hněte,
a té ohnivé hranici,
dokud čas jest, vyhněte!
Běda stokrát i tisíckrát,
jestli se nelepšíte,
přijde na vás pekelný ras,
snad dnes, neb zejtra zvíte!

Potom žádný nespomůže,
byste snad krásně chtěli,
zavřou se nebesa tuze,
byste řvali, křičeli!
Zacpá uši Kristus, duši
do věčných muk potopí,
neskončená, neskrocená
smrt vás za hlavu chopí.

Píseň o slávě nebeský

Proč, ach, proč v tomto oudolí
plačtivém, duše, vězíš
a prostřed těla mrtvoly
jako v žaláři ležíš?
Víš, že štěstí v světě třeští,
krajiny vojnou hoří,
že starosti suší kostí,
co živo, to smrt moří!

Vylítni rači k paláci,
jenžto nad tebou stojí,
kdežto Bůh věčnou traktaci
svým vyvoleným strojí!
Tamť žádané, vinšované
odpočinuti najdeš,
všem bolestem a neřestem
tohoto světa zajdeš.

Co se děje? Aj, má duše
letí ven z mého těla
prudčejí, nežli když z kuše
puštěná bývá střela.
Jako ptáček, lesní žáček
do povětří se vznáší,
nevidí již žádných lidí,
ani hor vlasti naší.

Ó stokrát šťastná poutnice!
Zdařila se ji cesta,

nebude se toulat více,
vchází do ráje města.
Jak zatloukla a ponoukla,
Petr, klíčník, otevřel,
skrze vrata z perel, zlata,
vjíti tam neodepřel.

Ach Bože, jaké dívadlo
ta vlast očím zjevuje?
Na srdce lidské nepadlo,
co se tu vyskytuje:
dvanácte bran z dvanácti stran
perlových praví býti,
zdi, ulice, rynk, škřídlice
od zlata jen se třpytí.

Není v tom městě žádného
slunce, hvězd ni měsíce,
Beránek jest světlo jeho
a nejjasnější svíce.
Neprší tam, nesněží tam,
nehřímá, ni nemrzne,
žádný vichr, ani vítr
v tom tichu nezavrzne.

Na trůnu šmaragdýnovým
Trojice svatá sedí,
na niž okem vždy hotovým
měšťané všichni hledí.
Cherubíni, serafíni
„Svatý, Svatý“ zpívají,
archanjele a anjele
na loutny, harfy hrají.

Maria, jenž služebníci
Páně řekla se býti,
sedí Synu na pravici,
v zlatém rouše se třpýtí.
Zač jen žádá, hned vyžádá,
Synť Matky neoslyší,
Otec Syna, když jen spíná
ruce, prosbu vyslyší.

Jan Křtítel, předchůdce Páně,
jenž bydlíval na pouští,
má sesli po levé straně
v pomoránčové houští.
Místo žíně v karmazině
nad krále se honosí,
a tu hlavu, proti právu
sťatou, pod věncem nosí.

Po ních svatí patriarší
před Beránkem se klaní,
Abel zdá se být nejstarší,
od bratra zmordovaný.
Abrahama světu známá
poslušnost vyvýšuje,
Izák kleče, otce meče
již se víc nestrachuje.

Po patriarších proroci
pořádně následují,
o Kristové slávě, mocí,
zpěvy své opětují.
Nade všecky izrahelský
král David hlas vynáší,

umlkli by před ním libí
muzikantové naší.

Apoštolové s zlatými
troubami se prochází,
na znamení, že jsou svými
naplnili svět hlasy.
Jméno Páně každé straně
země když rozhlásili,
do kníh živých, Bohu milých,
miliony zapsali.

Co pak svatí mučedlníci,
jenžto krev svou vylili,
aby Pánu, služebníci,
pravou víru zjistili?
Ti šarlatem, tkaným zlatem
draze se červenají
a své rány szavíraný
balsámem zalívají.

Vyznávače pak (ačkoli
krve své nevylili,
však že v tom bídném oudolí
mnoho slz vycedili)
ten Beránek v pěkný stánek
s mnohou hudbou uvádí,
„Neplačtež víc, neb zde vás nic
nesouží!“, tak jim radí.

Ty pak přečisté panenky,
jenž svůj kment nezčernily,
ale, nebeské milenky,

Kristu se zasnoubily,
ty Barušky, ty Bětušky,
Dorotky a Markytky,
s Chotím chodí, onť je vodí,
kde rostou vonný kvítky.

Za těmi stojí národu
nezčíslní houfové,
v mravích rozdilní a v chodu,
v tvářnosti, řádu, slově.
V tom pak rovnost a podobnost
mezi nimi jest jistá,
že když z těla vyletěla
duše, šla k nebi čistá.

Když určitý čas přichází
za stolem k hodování,
tu se hned všickni zasází
dle zásluh a nadání.
Syn pak boží sám jim slouží,
kmentem v bok přepásaný:
„Píte, jezte, mojí hosté!“
napomíná pozvaný.

Myslí, co jest nejlepšího
v krmích — tu toho dosti,
hádej, co jest nejsladšího
v trancích — to pijí hosti.
Mezi všemi však krměmi
jedna jest velmi zdravá:
totiž sám Bůh, jenž dle zásluh
všem se za pokrm dává.

Chceš vědět, jaké rozprávky
ti hosté s sebou mají?
Své půtky s všemi přidavky
upřímně povídají:
tento muky z kruté ruky
Neronové vyčítá,
on kolik ran, hrozný tyran
Maximin dal, počítá.

Někteří pak prodloužile
s ďábly pasit musili,
jiní opět jak zlotřilé
tělo posty ztrýznili.
Tato panna jak kalána
násilného přemohla,
ona jak si v ony časy
na hustou poušť pomohla.

Když se dost narozprávěli,
vstávají od tabule,
jdou na procházky veselý,
každý podle své vůle.
Díl na kvítí k věnců vití,
díl do zahrad kořenných,
díl k štěpnicím, díl k studnicím,
díl do hájů zelených.

Rekrací ta, když pomine,
jdou všichni do svých domů,
jdouce však mimo, nemine
žádný života stromu,
by jednoho aspoň z toho
neutrh si jablička.

Tim ovotcem proti mocem,
smrti, sílí srdýčka.

Tak činí vždy bez přestání
a jistě mnohem více,
není v rozkošech ustání,
ač jest jich na tisíce.
Jdou z radosti do radosti,
z rozkoše rozkoš plyne,
sto jich smyslí Bůh v své mysli
dřív, než jedna pomine.

Chceš-li taky, ó člověče,
těch lahůdek koštovat,
živ býti v nebi bez peče
a na věky kralovat?
Povímť cosi, znamenej si
pilně moje naučení,
tato má řeč jistá jest věc,
není v ní omylení:

Jsou mnozí, jenžto širokou
chtí cestou k nebi jíti,
dmou se svou myslí vysokou,
žádají všecko miti.
Jiní stkvostném hodováním
tělo co vepře krmí,
u jiných zlost má hrubý zrost,
vězí v hříších co v trní.

„Ach, blázni, ach, což bloudějí!“
Spasitel dávno křičí,
„ouzkou bránou se pouštějí

lidé k nebeské říši.“
Co? Ne bránka — jest škulinka.
Ani škulinka není!
Od maličký jest jehličky
ouško k velkému jmění.

Jakž tedy velbloud shrbený
s filcem hříchů proníkne?
Kudy krejčí dost zkušený
těžce nitku provlíkne?
Hloupý tele! Tuť fortele
a kvaltu jest potřebi,
kdo v šarlatě, stříbře, zlatě
chce chodit pansky v nebi.

Jináč, ach, jináč musíte
té pevnosti dobývat,
pokudž v ni šťastně myslíte
s Bohem věčně přebývat!
Syn boží sám ukázal vám
k tomu osum způsobů,
všichni svatí v nebe vzatí
učinili již probu:

Buďte chudí, milosrdní,
plačte, trpte, lačněte,
buďte tíší a pokojní,
čistí — nebe dojdete!
Lepší rady bez vší vády
neumím uděliti,
kudy moudrost, boží milost
řekla jít, tudy jíti.

Půjdeme-li, jistě uzříme,
co oko nevídalo,
co v té vlasti uslyšíme,
co ucho neslýchalo.
Nezná smysl náš, ni mysl,
jaká jest v nebi radost!
Ach, což může vyhrat duše
mnoho, skrz špatnou žalost!

Já, abych v té živ byl vlasti
s tebou, ó Bože milý,
nebudu se báti strasti,
byť se hned na mne lily!
Važ zde, řež, tluč, suž, seč, pal, muč,
jen rač mi nebe slíbit,
toť mně mílo se zlíbilo,
líbí a bude líbit!
Amen.

ZATRACENÝ DUŠE HÁDKA S TĚLEM SVÝM PŘED POUTNIKEM

Poutnik:

Když jsem počal dřímati chůzí unavený,
jsa hříchy rozličnými těžce obtížený,
duch jakýsi přečerný z svého těla vyšel,
nad rozloučením smutným žalostivě želel.

Podle těla tu dušička stála a plakala,
mluvíc s hořkým pláčem, takto naříkala:

Duše:

Ó tělo přemizerné! Kdož tě tak porazil,
kteréž svět svým bohatstvím nedávno obdařil?

Zdaž tobě svět nesloužil veškeren pokorně
a celé království bálo se tě poddaně?
Kdež se děla čeládka, tě nasledující,
jako ocas pávový tě ozdobující?

Nejsi v zámcích vzdělaných z kamene pevného,
ani v krásných palácích díla mistrovského!
Jižť máry posluhují a dosti kratičký
tě hrob v zemi potomně zachová maličký.

Což tobě prospívají dvorové překrásní?
Pod zemí, jestli můžeš, pyšné nohy vstáhni!
Již nebudeš žádného nepravě souditi! —
Ach, máme pro tě oba v pekle se trápiti!

Ach, já duše, vznešenou jsoucí učiněna,
k podobenství vlastnímu od Boha stvořena!
Ó bídné tělo! Se mnou již jsi zatracené,
by poznalo trápení nám přihotovené.

Jižť vpravdě říci můžeš: „Ach, žeť jsem splozeno,
ó bych bylo do hrobu z života neseno!
Proč jsem světlo nebeské oblohy spatřilo?
Proč kdy svět uzřelo a jemu sloužilo?“

Neníť div, to uznávám, že, když’s živo bylo,
mně’s dobře působiti nedovolilo,
ale vždycky v neřesti mne jsi uvodílo,
pročež oboum těžkosti věčné’s spůsobilo.

V mukách trpkých nýni jsem, ano vždycky budu,
žádnému jazyk živý to nedal za pravdu!
Trápení hrozná snášim, ach ouve! přetěžce,
však s nadějí sproštění nesla bych to lehce.

Kdež jsou nýni dvorové, kteréž’s shromáždilo?
Palácův, věží hojnost, kteréž’s založilo?
Veliká suma peněz, již jsi milovalo?
Perly, nimiž prsteny tak okrašlovalo?

Kdež i to měkké lůžko zlatem ozdobené?
Roucho divně barvené, k pýše připravené?
Rozličné vonné masti, vůně přelibezné?
Nádobí drahé, stoly a rouchy přepěkné?

Kdež jsou ptáci, zvěřina, kde jest maso jiné?
Kdež jsou ryby rozličné a víno výborné?
Skopcí ani slepice v kuchyni nevoní.
Takových přihod hřišní želíc, bycha honí.

Jak se nýni tobě tvůj dům ozdobný líbí,
ješto jeho štit pevný nad tvým nosem stojí?

Jižť jsou očí zavřené, jazyk krásný mlčí,
nic aby získu hleděl na světě, nekřičí!

Cožskolí nachovalo bídně, zlým způsobem,
strachem, bítim, pohrůžkou, falešným podvodem
za živobytí tvého i s prací nesmirnou,
toť všecko mocně smrt vydřela rukou silnou.

Kdež jest milost přátelská, ještoť lahodila?
Jak tvá krása pojednou v nic se obrátila!
Všecka láska jako dejm mizící zhynula,
ano, také manželky žalost již minula!

Aj, v tvých příbuzných marně neufej v přátelství,
neb jim zanechané jest tvé všecko bohatství
a všecek poklad, pro nějž musíš muky snésti.
Neželíť ani dědič tvůj tvého neštěstí!

Mám za to, že manželka tvá, neb dítě věrný,
nedaliť by pět honův té louky mizerný,
aby nás, jenž jsme z světa smrtí bídnou vyšli,
od trápení vytáhli, do kterých jsme vešli!

Již vidíš, tělo bidné, že jest sláva světská
podvodná, nebezpečná, škodlivá, tyranská,
bolestmi oplývajic, zlostmi nakažena,
nešlechetným ďábelským jedem naplněna.

Skvostně drahým oděvem nejsi oblečeno,
tvé roucho halířem dostí jest zaplaceno.
Spatřuji tě přikryté chatrným hadřičkem!
Zdaž ti ourok přinesou poddaní s pytličkem?

Ač pak ještě neznášiš hrozného trápení,
však potom neujdeš těžkého odsouzení!
Jest od Pisma svatého svědectví vydáno,
že se mnou potom věčně budeš v muky dáno.

Nebylos otcem chudých, ale loupežnikem!
Jižť tě červův hojnost jí, stav se odporníkem.
Nemohu dále s tebou, neb odejdu, státi,
zdaž můžeš na žalobu mou odpověď vzdáti?

Poutnik:

Jak duše to s bolestí pověděla, tělo,
jako by živo bylo, hned se jest schopilo,
a když mnoho slzavých vzdycháni vypustilo,
kdo by ty věcí mluvil, s zármutkem pravilo:

Tělo:

Snad ty, má duše milá, tak důtklivě mluviš,
ač není všecko pravda, na což sobě toužiš?
Aj hle, jistě důvody mnohými ukáži,
že nětco, však ne všecko, s pravdou se uráží.

Přičinou jsem častokrát bylo pobluzení,
jest tak — a od šlechetných skutkův odloučení,
ale svedlo-li jsem duši, jenž moc měla,
většíť jestiť hřich duše, věřiž, nežli těla!

Nebo svět s ďáblem chytrý spolky učinili
a tělo přemizerné z sebou jsou spojili.
Kteréžto jestli duše nebude krotiti,
oba do okov hřichu musí spolu jíti!

Ale jakž jsi pravila, Pán Bůh tě vznešenou
stvořil, štědře obdařil myslí urozenou
a k svému podobenství tě řádně zformoval,
abych slouhou tvou bylo, mne tobě daroval.

Jestliže tehdy pani tys byla stvořena,
a rozumem rozšafným hojně obdařena,
jimž by mne spravovala, proč's mi lahodila?
Pročež jsi v věcech scestných tak uzdu pustila?

Zdaž právem bídné tělo má duše viniti,
jenž se (jsa paní) dává v službu podrobiti?
Neb duše bujné tělo má v službu poddati,
žížní, hladem i bítim, když chce, panovati!

Tělo bídné bez duše nemůž nic činiti,
ani bez její mocí může živo býti!
Tělo, jenž moci duše poddané nebývá,
snadno rozkoši světskou omámené bývá.

Tělo porušitedlné samo zlého neví,
všecko prostředkem duše zřejmé se mu zjeví.
Činim-li, což přikážeš, toběť hřich povstává!
Tělo zbavené ducha mrtvé hned zůstává.

Jestliže tělo duše vůli snažně činí,
pročež z žalobou trápiš je beze vší viny?
Hřích se dotýká duše, ješto přikazuje
to, co tělo poddané zlostně spůsobuje.

Věř mi, že jsi ty více než tělo hřešila,
když jsi neřádnou žádost jeho naplnila!

Aj, hrozné červův množství hryže mi má střeva!
Odejdi, duše milá, neníť slov potřeba!

Duše:

Ještě budu (dí duše) s tebou tamto státi
a tvým slovům, jak mohu, snažně odpirati.
I proč, přebidné tělo, tak tu smíš mluviti?
A břemeno vši zlosti na mne chceš vložiti?

Ó tělo, bídné tělo, jenž's prv živé bylo!
Ó nesmyslné, marné, kde jsi se naučilo
takovým tvrdým slovům, kteráž jsi mluvilo? —
ač jsi poněkud vpravdě mi v notu trefilo!

Jest ovšem, což ty praviš, nemohuť zapřiti,
že jsem měla tvé vůli snažně odpirati.
Ale tvá křehkost, ke zlé náchylná žádosti,
nemohla toho snésti vždy mluvic své zlosti.

Když jsem tě, bídné tělo, chtěla potrestati,
bujné, bítim, bděnim neb hladem zdržovati,
hned tebe marnost světská trápiti počala
a přivoliti věcem daremným nutkala.

A tak jsi mne v služebnost bidnou podrobilo,
jako tyran domácí těžce podmanilo.
Bezděčnou jsi mne vedlo po rozkošich světských
až do propasti hluboké hřichův mých přetěžkých.

Vinna se dávám jistě, v tom jsem prohřešila,
že, jsouc sama paní, tě jsem neskrotila.
Ale tys mne podvodem falešným podvedlo,
pročež jsi hříchův těžkost na se přitahlo!

Kdyby bylo rozkoše světa podvodného
opravdově tupilo, spolu falešného
ďábla lsti, a sloužilo Bohu nebeskému,
byli bychom přidaní k houfu anjelskému.

Ale svět se byl tobě s rozkošmi zalibil,
a šťastný, dlouhý život podvodně přislibil.
Nemyslilos umříti, smrt na to nedbala,
hleď, jak tebe z paláce do hrobu poslala!

Podvodných a oulisných lidí svět nestálý
obyčej má, neb marné cti lstivě podá-li
kterým, ty hned podvede a život jich zmaří,
též místo zlata červy a smradem obdaří.

Jenž hotově službami sloužili živému,
nechtí očí skloniti v zemi pohřbenému.
Čemuž tělo srozuměvši, přehořce plakalo
a poniženou řečí mluviti počalo:

Tělo:

Živé jsem nad mnohými pyšně panovalo,
zlato, stříbro, klenoty, perly shledávalo.
Hrady krásné stavělo, soudem lid řidílo,
žeť bych do hrobu padlo, toť jsem neminilo!

Ach, což již dobře vídim a mám vpravdě za to,
že ani urozenost, ani hojné zlato,
čest, sila, moc lékařských spísův a umění
prospěje proti smrti těžkému trápeni.

Oba, jest tak, můžeme být od Krista trestaní,
ale nijak nebude to rovné kárání,

neb od tebe, ó duše, jest více spácháno,
jistými to důvody můž být ukázáno!

Každý rozumný člověk to dobře poznává,
právo hlásí i rozum tomu misto dává,
aby komu více jest darův darováno,
od toho též vicejí bylo požádáno.

Život s dobrou pamětí, rozum dokonalý
dal tobě Bůh, i smysl, ovšem ten dospělý,
aby tim nezřízenou žádost skrocovala,
a to, což jest božiho, právě milovala!

Ty jsi mnohými ctnostmi dobře okrášlena,
proč jsi mě byla v službu těžkou podrobena?
Mým lahůdkám nezřízeným proč's neodpirala?
Věz, že jsi většímu hřichu tim se poddala!

I přidám to, co mluvim srdcem velmi těžkým
a spatřuji nadmiru zrakem velmi ostrým:
Když duše z těla vyjde, zdaž co tělo dělá?
Zdaž snad podruhé mrtví smrt nešťastná těla?

Vidí-li aneb mluví? Toť jest věc pravdivá,
že duše obživuje, tělo neprospivá.
Kdyby duše věčného Boha milovala,
nijakž by tělu vůle k zlému nedávala!

Kdyby, živa jsouc, boží láskou se krásila,
aby pře právem chudých dobře rozsoudila,
a <s> zlobivým se mužem nikdá nespolčila,
byla by mne ani tě věčně nezatratila.

Bylo jsem živé skvostně, hedvábím oděné,
ach, čimž ze všeho toho již dědim zmařené?
Smradem, červy, shnilotu, s tímto domem dědim,
tak po rozkošech světských zohyžděné sedim!

Též to vim dobře, z mrtvých že zase mám vstáti
v den poslední a s tebou v trápení trvati
až na věky. Ach, běda! smrti těžká,
jenž žádného skončení na věky nečeká!

K tomu duše ubohá skřikla velmi hbitě:

Duše:

Ach, bych nikdá viděna nebyla na světě!
Proč dopustil Bůh věčný, žeť jsem kdy stvořena,
věda, že mám na věky býti zatracena?

Ó šťastné přirození hovad nerozumných!
Neb s tělem smrtedlným mizí duše jejich,
odkud po smrti ujdou věčného trápení,
ó, byť bylo takové bezbožných skončení!

Tělo potom mluvilo k duši zarmoucené:

Tělo:

Zdaž jsi, ó duše, byla v místě tom pekelném?
Pověz mi, mají-li též hřišnící doufání
o potěšitedlném božim slitování?

Co důstojným osobám tam přihotoveno,
jejich tělo zdaž na trůn bude postaveno?
Budoucího zdaž čáka jest vysvobození,
za stříbro, dvory, zlato, aneb jiné jmění?

Duše:

Ó tělo, bez rozumu mluvíš i uznání,
když do pekel hřišnící bývají dávání,
neníť o vykoupení již žádné naděje,
nechť kdo chce co chce činí, i páteře pěje!

Byť pak všickní věřicí spolu se modlili
a všecku sumu peněz chudým rozdělili,
by společnost řeholní všecka se postila,
žádného by z pekelných svazkův nesprostila!

Ukrutný tyran ďábel, onť by nepropustil
nižádné hřišné duše, kterouž do muk vpustil,
byť mu mnohá poplužní byla za ní dána,
aby poněkud bolest byla umenšena.

Což se pak ptáš, jaká by věc ustanovena
urozeným osobám byla, neb spravena?
Věz, čim vice na světě kdo rozkoší skusí,
tim ukrutnějším mukám poddán býti musí!

Kdyby tehdy bohatý přišel v zatracení,
věčně bývá podroben většímu trápení,
poněvadž vedlé jeho zde vyvýšenosti
obkličí jej na věky věkův muk v hojnosti.

Poutnik:

Když s zármutkem velikým to mluvila duše,
aj, pár ďáblův přečerných pozadu k ní kluše!
Jichž by žádný nemohl mrzutost vypsati,
ani malíř umělý ty vymalovati.

V rukou háky železné, hrozné jsou drželi,
oheň s sirou smrdutou z svých tlam vypouštěli.
Jako motyky zuby své ukazovali,
z nosův hojnost přišerných hadův vypouštěli.

Uši visuté, hnízu plné ošklivého,
na čele rohy zrostu velmi velikého.
Z rohův též smrtedlný jed hojně metali,
místo nehtův pazoury hrubě vypínali.

Ti tenaty ubohou tu duši zatáhli
a do pekelných tmavých muk násilně táhli.
Jimž množství jiných duchův zlých v cestu vyběhlo
a místo spěvu na ni hned zuby skřípělo.

Ji nevděčným tim křikem, ubohou, vítali,
někteří přeukrutně řetězy vázali,
jiní pak ohnivými háky tak tahali,
jiní volovo horké do ust nalivali.

Jiní přetěžkým bítim ukrutně trápili
a smrad všeliký na tvář ustavičně lili,
jiní zuby hroznými pysky jí kousali
a v ničemž odpočínutí žádného nedali.

K tomu vskřikli ďáblove jako unavení:

Ďáblove:

Tak také následujicí nás budou poctěni!
Tuť začátek odměny tvé, duše, přijimáš,
ještě však stokrát více trápena budeš!

Tu potom duše smutná truchlivě povzdechla
a jakým hlasem mohla, slova svá pronesla,
vida hrozného pekla tu strašlivou bránu:

Duše:

Jezu, synu Davidův, smiluj se nade mnou!

Ďáblove:

S hlukem hrozným ďáblove řekli: Ach, nebohá!
Již přiliš pozdě jméno vzýváš tvého Boha!
To „smiluj se nad mnou!“ jižť málo prospěje,
žádného vic sproštění není zde naděje!

Již s jinými nespatříš světla dne bílého,
již zašla krása tvého lička červeného,
již nebudeš jiného míti potěšení,
jediné, že zůstaneš s námi v zatraceni!

Poutnik:

To ve snách vida, hrozným strachem obkličený
byl jsem, ano procitiv, jako omámený
pozdvih ruce k nebi, za to jsem Boha žádal,
aby od muk pekelných duši mou zachoval.

Svět klamavý se všemi věcmi jsem potupil,
zlato, klenoty, dvory, které jsem byl skoupil,
opovrhši, samého chci Krista hledati,
a jeho se na věky věkův přidržeti!

Aj, svět hyne v přetěžkých hřiších jsa zmotaný,
točí se kolem a jest jako střeštěný.
Vyhnána spravedlnost, hyne služba boží,
pročež i všecko mizí časem krásné zboží.

Svět nesvětlý starý kmet táhne k zahynutí,
neb blud od cest svých bludných nedá sebou hnouti.
V němž kdo má hojné zboží, zlata, peněz dosti,
budeť ozdoben slávou, by pak neměl cnosti!

Vira, naděje, láska jižť jsou udušené,
lakomství, podvod a lsti nejvýš vyvýšené.
Což z cnosti svůj původ má, nemá již vážnosti,
neb za dobré počtěny jsou všeliké zlosti.

Jsi-li z rodu slavného, postavy spanilé,
pokorným, vhlidným, tichým, až hleděti milé,
nejsi-li možným, málo neb nic neprospěje,
neb zboží dá krásu, urozenost přeje!

Jsi-li pak urozený, oděv stkvostný maje,
ochotně hned čeládka hojná posluhuje.
Tuť jsi moudrý, učený, právě bohabojný,
ten — tvůj vnuk, jiný — přitel, ten — bratr pokojný!

Ty věci jak pominou, tak i všecko hyne,
ano přátelství krevní dokonce odplyne.
Přestane známost každá, nebude tě znáti
ten, jenž na každém mistě musel ti plat bejti.

Ó přemarná marnosti! Žádost žalostivá!
Zboží svědomi jako jed věc škodlivá!
Proč tak mnoho tvým stinem lidi oklamáváš,
jenž okamžení mizíš, slavnou se vydáváš?

Kdyby svět moh bohatým tyto věci dáti,
věk stálý, ukrutné smrti se vyhnouti,

pěkné a trvanlivé dítky vychovati,
mohli by snadně poklad do svých truhel hnáti.

Než člověče, pomysli, že tomu smrt nedá,
neb kdo jest se narodil, jehožto vyhledá.
Dnes živ jest, zejtra mrtvý bude hniti,
žádnému smrt člověku nechce odpustiti.

Všickní víme to dobře, že máme zemříti,
však nevíme, po smrti kam máme přijiti.
Rmoutim se, kdyžkoliv má mysl rozvažuje,
co jsem, kde jdu, co se mi již tam připravuje?

Když o smrti rozjímám, kvílim a se rmoutim,
jedno, že mám umřiti, a čas smrti nevim,
třetí, že nevim jistě, k komu budu spojen.
Dej, abych byl při tobě, Pane Kriste! Amen.

BEDŘICH BRIDEL
Život sv. Ivana

Vítání pustin a hor Svatoivanských

Vítejte pustiny,
v nichžto sám jediný
budu přebývati,
Bohu děkovati,

že mne vysvobodil,
když jho světa shodil!
Přetrhl Pán veliký
všechny marne pletky.

Pán můj — velký mocnář,
všeho světa císař.
Jeho komorníkem
budu, služebníkem.

Budu i knížetem,
pánem neb hrabětem,
budu dvořenínem,
nejvyžším kanclířem,

neb jemu sloužiti
jest království míti.
Každý člověk svatý
má jeho klíč zlatý.

Jeho tejná radda,
co má duše žadá,

co jen budu chtíti,
všechno budu míti.

Ó samotné hory,
mého Pána dvory,
vaším dvořenínem
budu, měštěnínem!

Ó poušt roztomilá,
mně's neomejlila!
Ó bez hluku místo,
budeš mně za město!

Hájové, lesové,
krásní pahrbkové,
ten váš obšírný plac
bude mne za palác!

Vítej, širé pole,
vítej i oudolé,
u vás budu stálý,
přijměte mne, skály!

Utěšený kraji,
v tobě, jako v raji,
milé oddechnutí
i odpočinutí!

K toběť, unavený,
ó dome kamenný,
z světa se ucházím,
nový hrad nacházím.

Vítej, můj pokoji!
Odpočnu po boji,
svět má velký rozbroj,
zde jest stálý pokoj.

Vítej, má jeskyně,
tys má přítelkyně!
V této já zahradě
budu jako v hradě.

Vy moje upění
poslyšte, dychtění!
Vám oznámím směle,
že k vám jdu vesele.

Bez ošemetnosti
zde, v mé samotnosti,
bez světa, bez křiku,
všelikého hříchu,

k Bohu volám stícha,
vylévám i ducha.
Když vylévám ducha,
Pán půjčuje ucha,

hned bez zatlučení
dává vyslyšení.
Se vší paciencí
dává audiencí.

V této zelenosti
jest nové království,

zde mám zlaté berly,
drahé také perly.

Vítejte, stromové,
mojí příbytkové!
Královská stolice
budeš, borovice!

Vítejte, kamení,
mé milé ležení,
nebo mně za oltář
budete, neb polštář!

Vítej, ó studnice,
budeš má vinice!
Připíte bez škody
křištálové vody!

Vítejte, mé vody,
netřeba nádobí,
když vás budu míti,
kdy chci, budu píti.

Vítejte, hájové,
obydlí májové!
Vítejte, smrkové,
mojí příbytkové!

Kam mne cesta vede,
budete sousedé
mojí, i ty, má zvěř,
kamkoliv chceš, se beř!

Nic se nelekejte,
se mnou přebývejte,
ó měšťané druzí,
neb aspoň podruzí!

Vítej, i má laňko,
ó má hospodyňko,
tobě má jeskyňka
otevře okýnka!

Vítejte, lahůdky,
mé milé jahůdky!
Co vynáší pole,
bude na mém stole.

Vítejte, byliny,
bukvice, maliny!
Vámi se budu pást,
buďte mne za postpast!

Čím Bůh svou zvěř krmí,
budou mne pokrmy,
to mé hodování
bude, radování.

Ó milé pustiny,
sladké samotiny!
Ty pak, milá skálo,
nemáš zboží málo!

Nechť kdo chce má práci
při panském paláci,

stoje na klouzavým,
na místě vrtkavým,

ó místo mé milé,
tys má kratochvíle!
Zde bydlí samá ctnost
a sestra nevinnost.

S žádným nechci být znám,
dost, že zná Pán Bůh sám.
Jemu se poroučím,
s světem se pak loučím.

Odtud po všechen čas
nenavrátím se zas,
neb zde se položím,
zde mé kostí složím.

S žádným neproměním
obydlé, nezměním,
zde mé oddechnutí
i odpočinutí.

S knížaty a s pány,
s měšťany, zemany,
s císařem i s králi
neproměním skály.

Ti se smrti bojí,
kteří v světě stojí,
jiným všem jsou známí,
sobě však neznámí.

Zde můj bude kostel,
mé lože, má postel,
když složím nádobu,
zde chci jít do hrobu.

Když můj život skonám
a práci dokonám,
ó skálo má, z tebe
potáhnu do nebe.

Poslyšte poslední,
všíchni lidé bídní,
Ivan, všechněm, v skále
vinšuje vám vale!

Dychtění po nebi sv. Ivana

Ó nejjasnější Králi,
   nepřemožený Císaři,
jak tebe všechno chválí,
   velikomocný mocnáři!
Ach, co sme my jen, lidé?
   Opovržení tvorové.
Co jest po světské bídě?
   My sme jednom červíčkové.
Ach, já všecken studený
   mezi těmi jiskřičkami,
od tebe jsa vzdálený
   mezi tvými hvězdičkami,
tobě vzdávám korunu,
   kterou's mně dal, zas darují,
nechci sedět na trůnu,
   co jest tvého, navracují.
Již vím, proč sem studený,
   proč láskou boží nehořím,
že sem všecken zželený,
   stydnu, avšak se nekořím.
Abych tě vyhledával,
   mou zem, vlast všecku opustil,
s tebou obydlí míval,
   statek, zboží sem propustil.
Sem sem přišel na skály,
   do lesův tyto pustiny,
kde tě stvoření chváli,
   chtěl sem sloužiti jediný.

Než předce, Bože, chřadnu
   z přirozené studenosti,
však předce i zde vlažnu,
   nepřidáš-li horlivosti.
Ó lásko, ó můj Bože,
   předce mne vždycky vzbuzuješ,
dáváš pokrm i lože,
   ve dne v noci podněcuješ.
Za to tvé dobrodiní
   velice tobě děkuji,
žes mně dal hospodyni,
   nížto já se obživují.
Všechno, co vůkol vidím,
   k boží lásce podněcuje,
až se hned v tvář mou stydím,
   abych ti sloužil, vzbuzuje.
Skála má i stromoví
   mně povídá dobrodiní,
obydlí mé i křoví,
   aj, mně z nevděčnosti viní.
Skála dobytá křížem,
   když sme zlé duchy zahnali,
jako nějakým klíčem
   toto sme místo dostali.
Na tu věčnou památku
   když zanechám za znamení
kříž k budoucímu svátku,
   bude mluvit dobrodiní.
Ó nebeská štědroto,
   jak se staráš o své děti,
nevýmluvná dobroto,
   vše živíš, co jde, co letí!

Spomenuls na mne tvého,
dal jsi tvému služebníku,
neopustils věrného,
za chůvu — zvířátko laňku.
Ta mne svým časem chová,
jako by byla rozůmná,
ta mně k hrobu dochová,
ačkoliv jest nerozumná.
Ach, já všecken studený,
ještě Boha nemiluji,
měděnný i železný,
za tvou laňku neděkuji.
Ach, ty moje bylinko,
též i okolní kvítkové,
i též má konvalínko,
buďte mé lásky svědkové!
Ach, vy zemské hvězdičky,
růže polní i fialo,
vy jste moje očičky,
u vás se mé srdce zhlídlo!
A ty, sestro včeličko,
propůjč mne nyní křídýlka,
ať já navštívím kvítko,
bude tomu malá chvílka.
Když budu lásky boží
z kvítku sobě med zbírati,
jak jen uhlídám růži,
hned začnu k nebi lítati.
Ach, kvítkové šlépěje,
vy jste to boží zrcadlo,
až se mne srdce směje,
když vidím boží dívadlo!
Když já se na vás dívám,

hned mne do nebe vedete,
s vámi obcuji, spívám,
vždy tovaryše najdete.
Vy jste mne za žebříček,
po němž do nebe vstupuji,
vy jste mne za vozejček,
voj k nebi můj obracují.
Ach, vy jste jen jiskřička
té neskončené jasnosti,
ach, malá krupějička
všemohoucí líbeznosti!
Jak musí býti krásný
prst, který vás tak maluje!
Bůh — malíř velmi jasný,
ten mne skrz vás potahuje.
Pomíjející kvítí,
nějaký obraz světlosti,
na čas, na čas se svítí
se vší svou krátkou milosti.
Pojednou krása mine,
ona věc věčná zůstává,
než se nadám, pomine,
proti, která mne nastává.
Již se nad zemi vejším,
již se k nebi přibližuji,
co po květu vezdejším,
již mezi hvězdy tancují.
Mějte se dobře, kvítí,
spolu i zelená trávo,
míň vaše krása svítí,
marnosti si, světská slávo!
Již, již já zhůru lítám,
již nový měsíc nastane,

jiné již kvítí vítám,
   ale to kvítí nezvadne.
Vítej, ó krásný Bože,
   vítej, srdce oddechnutí,
jenž jsi na věčné hoře,
   tys mysli odpočinutí!
Ach, bude, bude ten den,
   když tě, ó kráso, uhlídám,
když pomine noc i sen,
   když se s vámi, svatí, shledám.
Bude, bude, když trupel
   hlíny země se rozvali,
když bude tělo popel,
   vyletí duše ze skály.
Na ohnivém oltáři
   láskou boží podpálený
vyletím k věčné záři,
   budu všechen obnovený.
A ty, boží hvězdičko,
   když na ty věčné podletí
učiníš mne hnízdičko,
   když z těla duše vyletí!
Ej, jak na louce kvítko
   když se znova rozviňuje,
dělá sobě křidýlko
   a k nebi se pozdvihuje!
Vonný, libý větříček
   po lukách, po poli věje,
teplý padá deštíček,
   až se zvadlé kvítí směje.
Ej, jak červená růže
   milosti boží plápolá,
který tě spasit může,

abys miloval, vše volá!
Ej, jak se břečťán vzhůru
pne lístím vždycky zeleným,
vede k věčnému kůru
svým pohleděním veselým!
Ej, jak pláče travička
ranní rosou pokropená,
slza jako perlička
visí co hvězdička krásná!
Rosa vede po zvěři,
zajice, lišku šlakuje,
mé srdce tomu věří,
že po Bohu pokračuje.
Ach, všechno Bohu slouží,
všechno to jemu k libosti,
jak můž, po Bohu touží,
co já učiním v lenosti?
Ach, vše slouží, jak může,
kvetne červená, zelená,
i liliům i růže,
všechen tvor Boha znamená.
Když se to všechno Bohu
k líbosti, kvítí, maluje,
proč já též, jak jen mohu,
nectím, duše nemiluje?
Svou všechno zelenosti
mne zve k Boha milování,
svou slávou, svou slíčnosti,
kvítí boží milování.
Já sám lenivý budu?
Co jsem povinen, opustím?
Za nim já rychle půjdu,
s Bohem, jeho se nespustím.

Co jest, co k zemi tlačí,
   proč se k nebi nevypínám?
Proč mých hříchů nepláči?
   Proč k Bohu ruce nespínám?
Ach, Bože můj, tě všechno,
   co se na lukách maluje,
jest jako lásky okno,
   všechno tě kvítí miluje!
Dej, Bože, ať milosti
   tolikerými miluji,
kolik jest v lese lísti,
   kolik kvítí nám malují!
Kolik na louce kvítí,
   kolik jest v moři krupějí,
kolik se i hvězd svítí,
   kolik stromu i vícejí,
kolik v zahradě kvítkův,
   kolik bylin v poli leží,
kolik po lesích lístkův,
   kolik řek, potokův běží,
tolik, Bože, dej srdci,
   tolik ust, ať tě vyznávám,
pojmi mne k sobě brzy,
   ač mne nehodným uznávám!
Ej, jak pěkně spívají
   polesní tvojí ptáčkové,
jenž semotam lítají!
   Slavičkové jsou žáčkové.
V rozsedlinách samotné
   po tobě touží hrdličky,
bez svého Boha smutné
   po kvítkách zvučí včeličky.
Oni větříčkem hnutí

klaněji se ti hájové,
jak mohou, se vší chutí,
líbezně znějí májové.
Po kamínkách padají
libí čerství potůčkové,
jak mohou, vyznávají,
jako nějací broučkové.
Ach, všeckno svému Pánu
hejbá se, slouží, tancuje,
k večerou nebo k ránu,
vždycky se Bohem raduje.
Všechen tvor svými hlásky
Pána svého vychvalují,
sou svědkové tvé lásky,
jak mohou, Boha oznamují.
Ach, já samotný mlčím,
až sem v tvé chvále oněměl,
nepovídám, nekřičím,
jako bych jazyka neměl.
Propůjč mne, Pane, usta,
dej tolik, Bože, jazyků,
ať tato místa pusta
nejsou bez chvály, bez křiku!
Dej, kolik mají včely
medu, kolik ptáci hlasu,
ale ať jsou veselí,
kteří chválí boží krásu!
A ty, má hospodyňko,
vejdi na pastvu zelenou,
od Boha daná laňko,
ale ať tě nenaleznou!
Ty jsi má milá chůva,
ty mne krmíš, ty napájíš,

tebou mne můj Bůh chová,
   ty mne těšíš, ty mne krmíš.
Mne, starce již sešlého,
   an všecken do hrobu padám,
až do dne posledního
   chovej, já se v hrobě skládám.
Vejdi, vejdi, má laňko,
   když se budeš tam vně pásti,
vejdi, má hospodyňko,
   oči budu k nebi klásti!

Jesličky

Rozjímání o nebi
v noci na jitřní Božího narození

Psaní ku Pánu Bohu
Připis

Bohu všemohoucímu,
i největšímu císaři,
srdce nejtejnějšímu
mého, též světel mocnáři.

*

Ó Bože, jenž u tebe
jest jako sukno zmodralé
rozprostřené tvé nebe,
králi světa, a tak dále!

Mdlím — mně příliš tvá láska
nutí, ať více milují.
Ejhle, lásky rozprávka —
nevím, zdali pochopují.

Žádostiv jsa zvěděti,
nechtěj mně odpověď dáti!
Chci tě, Bože, viděti,
sám ti musím list napsati.

Dátum v zemi na jitřní,
v hod Božího narození,

kráso mé duše vnitřní,
příjmi tvé špatné stvoření!

Není kterého roku,
neb mně milá neskončenost
přinutila skrz lásku,
abych zde podepsal

Věčnost.

*

Ach, živ sem, sotva živý,
jako bych tonul na vodě,
stín smrti nedůživý,
tělo moje jako lodě.

Zde tonu na tom moři,
jako v ňáké bouřce vězím,
již se má loďka boří,
po tobě, ach, často slzím.

Vira, naděje — dvoje
jsou jako lodi podpory,
až tato loďka moje
přetrhne kostí závory.

Když zatluče na dveře,
když se můj konec přivine,
hned ji tíše otevře,
do nebe duše poplyne.

Poplyne vzhůru, vzhůru,
v blesku svatých nebešťanův,

nahoru k svému kůru
křídly blažených měšťanův.

Tou se nadějí kojím,
když nastává vlnobití,
u mé kotvice stojím,
když mne straší hromobití.

Nedbám na bouřky moře,
neb mezi těmi bouřkami
Bohu poroučím hoře,
zahravám si s hvězdičkami.

Ó nebesa! Ó hvězdy,
když se po nebi beřete,
kdýž své míváte sjezdy,
mně moje srdce kradete!

Kolikrát se třpytite
stříbrnými očičkami,
tolika mně raníte
srdce jakými's střelami.

Chcete, abych byl prázen
pozemských nárůživosti
a od marnosti vzdálen,
a to jen k vaší líbosti.

Ó jiskřičky, odstupte,
nebo dřív, než se naději,
se mnou býti nemůžete,
není bejt dobře s zloději!

Nýbrž, ó hvězdy, stůjte,
byť by byly tuplovaný,
s tvrdým srdcem bojůjte,
ty ono miluje rány!

Poďte, raňte, hvězdičky,
vezměte si zajatého,
jak má běh náš vojenský,
veďte před Boha vašeho!

Jak ste se mně zastkvěly,
ať sem byl slávou, jenž se stkví,
již ste mně svého měly,
obdržely jste vítězství!

Nestavím se vám stůha
naproti — milé zajetí!
Chci býti boží slouha,
a to jest svátek držeti.

To místo daru prosím,
nedávejte odpuštění
mně, kterou se honosím,
vemte lásky do vězení!

Vězení prosicího
jest nebeské obcování,
vy pak milujícího
chovejte, prosím, nadání!

Ach, jaké, kdož tě dojde,
budeš, Bože, potěšení!

Když k tobě, Bože, příjde,
jaké to bude bydlení!

Jak slíční, které stvořil,
jak slíční jsou příbytkové,
jenž jsi tvým přihotovil,
věčně milí pahrbkové!

Ach, jak okrouhlé vzhůru,
ach, jaké nebe klenutí!
Na tom anjelském kůru
jaký řád, běh, i hvězd hnutí!

Jak hned před tebou stojí
slunéčko, světlo největší,
měsíc hned svůj běh strojí,
teď sme — řka hvězdy — nejmenší.

Ej, jak to slunce ranní
v svém vychází osvěcení,
i hvězdy, světel páni,
berou i své posvěcení.

Když si hledím na hvězdy,
volám, až se třese všecko:
„Vojanské snad jsou sjezdy,
ach, jak jest to slíčné vojsko!“

Když nastává svitání,
když se stkví všecko, když svítí
rosou stříbrnou ranní,
nebe pozdravuje kvítí.

Potom pěkně vychází,
jako kníže postupuje,
po nebi se prochází
slunce, tak den vyměřuje.

Večer se potom blíží,
tu zase v nebeském krají
měsíc den k zemi blíží,
opět spolu hvězdy hrají.

Potom pak zase svitá
přeroztomilou proměnou,
zas kvítí slunce vítá,
noc se, i hvězdy, zaženou.

Slunce krásné, i měsíc,
krásné světlo, co se míhá,
kolikkoliv jest tam svíc,
jsou jen pěkná boží kníha:

nebe místo papiru,
jehož pěkné rozložení,
běh, jenž má jistou míru,
jako ňáké vyložení,

dvě hvězdy proti sobě
dcky jsou, stojí stále jistý,
z obou strán světa obě,
den, noc kníhy sou dva listy.

V té kníze planétové
jsou litery nejhlavnější,

čárky jsou kométové,
hvězdy písmo nejdrobnější.

Každý zde čísti může,
což jsou dost drobné některý,
dana kníha do kůže,
zřetedlné dost jsou litery.

Boží je ruka píše,
když nebes světla rejsuje,
pérem spěšným, než tíše,
ty litery popisuje.

Svůj také rozdíl mívá,
když se den, noc rozděluje,
dvouch písařů užívá,
čas měsíce popisuje.

Ej, jak se měsíc točí,
nelenuje a neleží,
jako nějaký kočí
semotam po nebi běží.

Péro toho písaře
běžně popisujícího
barva jest, světlo, záře
světla v nebi svítícího.

Jestli jsou pak slouhové
ta nebeská boží světla,
jsou nám k nebi vůdcové
jako ňáká k nebi vesla.

Tento svět jest jen škola
všech dobrých kunstův umění,
co kdo chce, se dovolá,
však velký rozdíl v učení.

Hvězdy svou veselostí
jsou lekcí, kunst roztomilý,
s tou svou velkou jasnosti
mívávají krátkou chvíli.

O čem se zde povídá,
jaký nápis této knižky,
den a noc tobě vydá
nemalé zatim veršíčky.

Na dvý naší veršíčky
v naší se škole rymují,
ty verše jsou hvězdičky,
na nebi sobě tancují.

Spěvy, než podivnými,
svou působí prozodyjí,
mezi spěvy jinými
divnou mají melodyjí.

Netřeba kdo se učí,
aby jiné měl výklady,
každému se propůčí,
patrné mají důklady.

Byť by se hvězdy kryly
neb měsíce ubývalo,

byť by za ňákou chvíli
také se zatmění stalo,

byť by se svrchu krylo
jakékoliveč zatmění,
zas by se vyjasnilo,
zas slunečné osvícení.

Jedna se zdá být práce
slunce, jedno jeho dílo,
ať povím jednou krátce,
aby měsíce přibylo.

Když se mezi ně vloží
příčina slunce zatmění,
zem prostřed slunce leží,
to bývavá položení.

Zase když měsíc vstoupí
a slunce tělem zastíní,
dříve nežli odstoupí,
bývá zatmění bílední.

Ach, jakou nás Bůh krásou,
ach, jakou světlosti učí,
hned nevídanou barvou
i umělostí propůjčí!

Učí Bůh skrz známení
vedlé řádu obecního,
pln měsíc vyučení
každého, též i hloupého.

Zdá se mně býti nebe
nějaký trh ku prodají,
nahlídnu-li do sebe,
divné věci povídají.

Jsou zde divné noviny,
není samá gramatyka,
vyměřené hodiny,
zde se zas najde kronyka.

Každý den má své činy,
okolkování měsíce,
každý běh má čas jiný,
historijí spytujíce.

Zde se dočteme hodin,
jak jsou rovně rozvržené,
jež spravuje Hospodin,
rovně od sebe vzdálené.

Tento se pak běh skládá
ze dnův, hodin, též i z roku,
zas se v to slunce vkládá
k předešlému svému kroku.

Jaká k nám boží láska,
jak veliké ušetření,
neb každá v roce částka
předkládá nám pěkná čtení.

Když slunce po obloze
v roce semotam probíhá

jako v ohnivém voze,
bývá čtvernásobní kniha,

totižto každoročně
čtveré býváji proměny,
každá čtvrtka posloupně
dělí se vlastními jmény.

Jinou se barvou jaro,
a to rozličnou maluje,
léto má jiné péro,
jináče se vypisuje.

Podzimek jest sebraní
vesměs z rozličných autorů,
hroznův, jablek zbíraní,
nesou dolu i nahoru.

Zima třeskutá tlačí,
tiskne tůze v své vichřici,
až mnozí zimou plači,
když sobě čtou metelici.

To čtveré rozvržení,
ta čtvernásobní proměna
jest lékcí nebo čtení
autora divného jména.

Mělo-li někdy válku
slunce časem v ročním běhu,
zas napraví z začátku
roku, i v létě, i v sněhu.

Opět to krásné tebe,
jako nějaká muzika,
ach, podpaluje nebe,
tvá vnitřnosti všeliká.

Zima třesoucí basu
s tremulantem intonuje,
jaro libého hlasu
vysoko si prospěvuje.

Léto pak dyškant spívá,
na nejvýš si vystupuje,
podzimek tenor mívá,
prostředně si vykřikuje.

Byť by někdy na světě
nětco se nedostávalo,
buď v zimě, nebo v létě,
buď že mnoho, nebo málo,

tehdy předce, jak praví,
z jedné nebo z druhé strany
nebe to zas napraví,
ony okrouhlé varhany.

Ach, ten nebeský palác
jest jako ňaké lešení,
krásné dílo, modrý plac,
jest libých hlasův slyšení!

Sedm hvězd, jenž tam hrají,
jako sedmerého hlasu,

Bohu pěkně spívají,
jeho chválí vždycky krásu.

Slunce jest jedna struna,
ozdoba jako pápršlek,
jakožto strůn koruna,
v níž osvěcuje okršlek.

Chceš-li pak strůn míti víc,
buď malé nebo veliké,
vem sobě spolu měsíc
i jiné hvězdy všeliké.

Když na ty housle hrají,
na harfy nebo na loutny,
zdá se mi, že jsem v ráji,
nedbám ani na koruny.

Láska muziku řídí,
sama strůny natahuje,
chtě vzbudit všechny lidí
sama spívá i štymuje.

Poslyš, pěkně jak spívá,
již začíná, nastav uši,
všechna žádosti chtivá
chtěje pohnouti tvou duši!

Člověče, nech marností,
nemilůj to, co pomine,
neb marnosti jsou zlosti,
milůj to, co nezahyne!

Víno, zem, krása, kvítí
není, není nic stálého,
zem hyne jako lístí,
milůj to, co jest milého!

Promeň, promeň tvé lásky,
ach, pošetilý člověče,
láska má být bez vrasky,
pozemské vše preč uteče.

Co se kolivěč rodí,
není nic trvanlivého,
to, co nebesa plodí,
milůj, co vpravdě milého!

Ba, ani i to nebe
rovně nic nemá stálého,
nemůž nasýtit tebe,
milůj, co vpravdě milého!

Vidíš-li co marného,
byť bylo nětco pěkného,
není, není stálého,
není nic vpravdě milého!

Proč semotam sám hledáš,
co by ti bylo milého?
Však si nic nevyhledáš,
není na světě milého!

Po stvoření se plazíš,
nemiluješ, co milého,

sám sobě milost kazíš,
ach, Boha milůj samého!

Proč se sám rozptyluješ,
proč hledíš zboží marného?
Když Boha nemiluješ,
nemiluješ co milého!

Milůj, člověče, Boha,
milůj, co nikdý nezhyne,
v něm milost, rozkoš mnohá,
sic jiné všecko pomine!

V Bohu hořkosti není,
toho člověče samého
milůj, on se nemění,
každého nechej jiného.

Ó kdo mne půjčí křídla,
sprosté milé holubice?
Na věčná vzhlétnu sidla,
na zemi nechci být více.

Velmi vzlítnu vysoko,
k stanu nespytatedlnému,
kde milé boží oko —
k tomu samému milému.

Nechci křidel i peří,
nepotřebuji jiného,
nechť mne, kdo jen chce, věří,
Boha, Boha chci samého!

Sama láska má peři,
jimiž se vznáší a lítá,
jemůž se duše svěří,
že ho k sobě zůve, vítá.

Nechtějí vzlítnout křídla,
abych se bral k slávě boží,
na ty nebeská bydla,
kde mne zem bude podnoží.

Pohleď, ó duše, vzhůru,
popatř, co se třpí a míhá,
jaký běh v onom kůru,
kdo ji skládá, jaká kníha?

Ach, kolik hvězd, jaký běh
vidím po nebi leckdesí!
Tolik také vidím kněh —
v jaké je tláčí impressi?

Kdo skládal? Kde formaty
vzali, z jakého obrazu?
Stříbrný nebo zlatý,
čili jsou jiného rázu?

Odkud, kolik jest řádků,
které v nebi hvězdy mají,
tak rozličných pořádkův,
když se po sobě střídají?

Odkud pochází vítr,
jaké punkta všelikerý?

Kolik hvězd, tolik liter,
canon — hvězdy jsou litery.

Nejsou samy od sebe,
nejsou stvořené náhodou
hvězdy, slunce i nebe,
ale jistou jsou vejsadou.

Svatá Trojice původ,
sám impressor v té impréssí,
Slovo věčné jest důvod,
pres ten, jenž vládne nebesy.

Co se zde koliv dole
skládá, píše neb rymuje,
v tom presse jako v kole,
od něhož se vypisuje.

Jaká se v nich zaráží
věčné lásky ta jiskřička,
kde se světlem obráží
každá od slunce hvězdička!

Proč tehdy, ó má duše,
proč věziš v nějaké částce?
Milůj, milůj Ježíše,
s jiným se nezdělůj v lásce!

Všechno na světě větří,
vše, co v něm bohaté, světlé,
od něho nic nežebří,
jest marné, špatné a vethlé.

Vzhůru, vzhůru viz nebe,
měj ten pobožný obyčej,
ono čeká na tebe,
k němůž tvůj stvořen obličej!

Na tvého Boha šetří,
jenž stvořil slunce i měsíc,
se samého ušetří
a na zem potom nedbej víc!

Vidíš, že nebe dobré
jest jako sukno prostřené,
ňáké zavití modré,
v němžto jest božství zastřené.

Na němž několik tisic
i víceji svítí hvězdiček
jako rozsvícených svic,
jak mnoho vidět jiskřiček!

Ach, kdo si to na mysli
bére, kdo si to spytuje?
Kdo na to jen pomyslí,
kdo jen hlavu pozdvihuje?

Bůh jest největší nebe,
ta nemá zvířat obloha.
Přijď, přijď již, volá tebe,
všechna jest rozkoš u Boha!

Nechci viděti nebe,
nebe jest jednom zatmění,

ó Bože, žádám tebe,
tvému překáží vidění!

Bůh jest mé nasycení,
jedinké odpočinutí,
ach, ó Boha vidění
všechna má spokojí hnutí!

Co jest po Dobropánu,
Smrtonoši a Venuši?
Ježíši, mému pánu
samému, vzdávám mou duši.

Jiné já mám znamení,
jiná moje zvířetice:
svatí jsou má znamení,
spolčení slunce, měsíce.

Můj jest měsíc předivný,
Panna spolu rodička,
sluncem jest Syn jediný,
Matička mořská hvězdička.

Když Mátě blízko k Synu —
divné bývá sjednocení!
Nemá žádného stínu,
měsíce jest doplnění.

Když tak bývá na blízko
měsíc a slunce spojený,
ač bývám dosti nízko,
všechen bývám vytržený.

Od nich zase potáhnu
srdcem na ní i na něho,
oboje k sobě nahnu,
jak Syna, tak Matku jeho.

Již, již vidím, proč svítí,
proč sobě hvězdy tancují:
Pánu se svému třpytí,
novou radost oznamují.

Protože Všemohoucí,
hvězdy tancují, plesají,
narodil se dnes v noci,
tim svou radost vyznavají.

Ó člověče, by tebe
vykoupil, Pán se narodil,
nechal rozkošné nebe,
aby tebe vysvobodil!

Ejhle, jak tvůj Pán malý
místo nebes leží v chlévě!
Všechny jej hvězdy chválí,
maje se k němu dychtivě.

Jak spívají na jitřní,
hvězdy jak se stkví! Jak hrají!
Napřed jde hvězda jitřní —
jak mohou, chválu vzdávají.

Slunce potom, když svitá,
vesele se ukazuje,

jak můž, tak Pána vítá,
všechno jasně osvěcuje.

Jiní dolu padají
zanechavše svou oblohu,
poslyš jen, jak spívají:
Sláva na výsostech Bohu!

Ach medle, prosím tebe,
pohleď jen do toho chlíva,
an se obrátil v nebe,
jaké hodnosti nabývá!

Ej, Pán, jenž jest nejvyžší,
teď se skládá do jesliček,
učiněn hned nejnižší,
plno vůkol má hvězdiček.

Tim bohdá budu vyžší,
jestli se k němu přivinu,
čim budu Boha bližší,
k Panenky Marie Synu.

*

Proto se slunce svítí,
že jako slunce projde sklo,
chtějí dnes piseň míti,
že již
Slunce z Hvězdy vyšlo.

Narodil se Kristus Pán…

Narodil se Kristus Pán,
veselme se,
z růže kvítek vykvět nám,
radůjme se!
    Z života čistého,
    z rodu královského
    narodil se.

Jenž prorokován jest,
veselme se,
ten na svět poslán jest,
radůjme se!
    Z života čistého,
    z rodu královského
    narodil se.

Člověčenství naše,
veselme <se>,
ráčil vzíti na se,
radůjme se!
    Z života čistého,
    z rodu královského
    narodil se.

Goliáš obloupen,
veselme se,
člověk jest vykoupen,
radůjme se!
    Z života čistého,
    z rodu královského
    narodil se.

Zdrávo buď, ó nemluvňátko…

Zdrávo buď, ó nemluvňátko,
Jezulátko,
všickni jsou tvojí slouhové,
ó božské paňátko!

Jak malý, však Bůh veliký,
Jezulátko,
z matky, z života panenky,
nevinné děťátko.

Outlé přišlo na tento svět,
nemluvňátko,
tvou silou stojí, nejde spět,
silné Jezulátko!

Jak's chudičký, jsa bohatý,
nemluvňátko,
dej nám tvé bohatství svatý,
chudé nemluvňátko!

Ó slunce, ó světlo jasné,
nemluvňátko,
zatmělo se v chlévě časné,
slíčné Jezulátko.

Lásko má, oheň a plamen,
ó milátko,
rozpal stydlých srdcí kámen,
ohnivé holátko!

Tak jako serafínové,
ó milátko,
tvojí budeme slouhové,
nevinné robátko!

Vem naše nám srdce, dej tvé,
ó milátko,
neb učiň, ať jest jedno dvé,
slíčné pacholátko!

Sláva nebeskému Otci,
ó robátko,
jenž vše působí svou moci,
ó malé holátko!

Když Panna plačícího…

Když Panna plačícího
chuť pospat majícího
znamenala synáčka,
tak spívala rodička:
„Spi, milý, roztomilý Ježíšku!

Spi, spi, mé milé děťátko,
nynej, ó nemluvňátko,
spi, mé milé spasení,
pokud máš polehčení,
spi, milý, roztomilý Ježíšku!

Ó medovitý synáčku,
můj živote, můj miláčku,
spi, má předrahá perlo,
spi, spi, královská berlo,
spi, milý, roztomilý Ježíšku!

Ó radosť tvé matičky,
spi, Ježíšku maličký,
tys můj otec i můj syn,
ke mně se, synu, přivin,
spi, milý, <roztomilý> Ježíšku!

Chceš-li mít jiné žáčky,
zavoláme pastušky,
oni sou nejpřednější
a v hlasích nejzvučnější,
spi, milý, roztomilý Ježíšku!

Budou spívat, děťátko,
medovité robátko,
nynej na tvrdém lůžku,
roztomilý Ježíšku,
<spi, milý, roztomilý Ježíšku!“>

Ach, kdož podpal společný…

Ach, kdož podpal společný
Syna a Mateře
můž spívat, oheň věčný,
láska jak velce vře!
Světu ctná Panenka
z života rodí,
z květu malého Ježíška.

Panna chová synáčka
v svém panenském klínu,
přesladkého miláčka,
spívajíce synu.
Též míle kolíbá,
čelo i outlé tělo
přečistotně líbá.

On když můž rozvinutý
vztáhnouti růčičku,
z kolíbky vyvinutý,
objímá matičku,
na ní míle hledí,
svou panenku — milenku,
v jejímž lůnu sedí.

Matka v prosté plénčičky,
ač velmi neráda,
do chudé kolíbčičky,
do jesliček vskládá,
skládá smutná máma,

děťátko, ctné robátko,
byť by hnětla sláma.

Syn vztahuje růčičku,
když jej trápí zima,
hledí na svou rodičku,
jejž míle objímá,
až slza padala,
spolu svého synáčka
matička plakala.

Když zimou tuhou trne,
do plen jej povíjí,
k prsům, k srdci přitrhne,
až se slzy lijí.
Kojila, líbala
líce, tělo velice
milostně chovala.

Zase poctil matičku
rozmilý synáček,
když ji podal hubičku
maličký miláček;
u prsův matičky,
s nimiž míle zahrával
bezzubý maličký.

Když jej chce spokojíti,
aby pospal, spívá,
hned se oheň vznítí,
srdýčko obžívá.
Ó kdybychom brzy
tak mohli milovati
upřímnýma srdci!

Rozkoš vánoční

Toto malé děťátko,
to milé nemluvňátko,
tvéť jest pacholátko,
Maria Panno, matko!

Toto dítě radostné
klade se v plénky sprostné,
od matky své tak ctnostné,
což jest velmi milostné!

Jeho tělo nebeský,
jeho život anjelský
co slunečné papršlky
tak se stkví, plod panensky.

Ó jak slíčné to líčko,
jakžto rájské jablíčko,
jako jasné slunýčko,
ó jak's šťastná, rodičko!

Jak nožičky maličký,
jak ručičky běličký,
jak milostné očičky!
Spas, Kriste, tvé ovčičky!

Ó jak panenka ctnostná,
ó jak kolíbka sprostná,
ó jak chaloupka špatná
Ježíše chová Pána!

Chudičké to děťátko,
nažičké nebožátko,
v chlévě jako hovádko
leží, to nemluvňátko.

Plénky nejsou ozdobné,
dokonce nespůsobné,
polštářičky kamenné,
poduštičky slaměnné.

Ty slzičky litostné,
ty očičky žalostné,
té matičky milostné
činí srdce bolestné.

Ó spanilý synáčku,
ó přemilý miláčku,
na jesličkách dvořáčku,
mezi hovádky žáčku!

U jesliček oslátko,
to tupičký hovádko,
to mlčlavé zvířátko
pozdravuje děťátko.

Jozef s boží milostí
obzvláštní svou pilností
z vnitřní srdce radosti
má dítě v své starosti.

Aj, anjelé písničky
na harfy, na housličky

zpívají a maličky
kolíbají jesličky.

Ó Kriste, nový hosti,
tě všickni z upřímnosti
ctíme v poníženosti,
přiveď nás k tvé radosti!
Amen.

Veselé vánoční hody…

Veselé vánoční hody,
spívejte všichni koledy,
o tom, co se nyní stalo,
že se lidem narodilo
děťátko.

Onť jest světa Spasitelem,
Slovo učiněno tělem,
Syn boží a Syn člověka,
otec budouciho věka,
děťátko.

Jehož Panenka počala,
v zimě v chlévě porodila,
položila do jesliček,
obvinula do plínčiček,
děťátko.

Vůl a oslíček tu stáli
a na Pána jsou dychali,
zahřívali nemluvňátko,
roztomilé pacholátko,
děťátko.

Košilky ani pasmičky
nemá od chudé matičky,
jehož všudy hněte sláma,
nemůž opatřiti máma,
děťátko.

Potmě ležíš, nemáš svíčky,
na nebi svíti hvězdičky.
Ty, jenž všechněm oděv dáváš,
sám jsi nahý a nic nemáš,
děťátko.

Chudým duchem pastuškové
vydali se v chvály nové:
„Vítej k nám, andělský králi,
tebe sme zdávna žádali,
děťátko!“

Herodes chtěl zahubiti,
ale to Bůh nechtěl míti,
mordujíc, dítě, pro tebe,
schoval Bůh v Egyptě tebe,
děťátko!

Zavítej k nám…

Zavítej k nám, Dítě milé,
smutných kratochvíle!
Žes nebylo přišlo dýle,
byla smutná chvíle.
Tebe ctí z nebes vesele
anděle, spívaji mile,
ó korůnko mého cíle,
ó Dítě přemilé!

Když patřím na tvé očičky,
vidím dvě hvězdičky,
z nich skáči jasné jiskřičky
světlé co perličky.
Plynou spanilé slzičky
co křištálové potůčky.
Ó svěťte světu, očičky,
ó tečte, slzičky!

Když dvě líčka rozvažují,
dvě růže spatřují,
jenž se nad krev červenají,
i nad sníh bělejí.
Ne tak malíři malují,
ne tak růže v poli stojí —
voni ty růže chutnější,
mileji, líbější.

Šetřím-li krásné nožičky,
jsou mramor bíličký,

zimou trnoucí prstičky
jsou jako jiskřičky.
Zleťte sem, malý čížičky,
svlečte své perné kožišky,
udělejte poduštičky,
zahřejte jesličky!

Čížičku, jestli prodlíváš,
že péří malé máš,
s nimž bys tak krále velkého
nezahřel, dobře znáš,
pojmi k sobě jiných více,
slavíkův, i ty hrdlice,
skřivany i holubice,
havránky, orlice.

Poleťte tehdy, ptáčkove,
nevinní žáčkove,
s nímiž spolu pastuškove
zvůčte písně nové
tak, jak Panenka kolíbá,
když svého Ježíška líbá!
Jaké s ním kochání mívá,
když mu „Nynej“ spívá!

Nebo v tomto narození
všeho obnovení,
noci v jasnost obrácení,
Boha jest vidění.
Nebe, země se raduje,
i léto se obnovuje,
všechno všudy obživuje,
Bohu posluhuje.

Engaddy, jůdské vinice
kvetnou, i štěpnice,
tekou hojné olejnice
dnes z rájské studnice.
Lesove se zelenají
i stromove zakvítají,
louky se kvítim sypají,
jablička padají.

Hvězdy na nebi tancují,
sobě poskakují,
své harfy, housle štymují,
nebesa hodují.
Osvěcuje svět slunýčko,
jasně vychází raničko,
zahřívá zmrzlé srdýčko,
studené místečko.

Med, cuker spadly na kvíti,
až se stříbrem svíti,
jestliž chceš obouch užiti,
musíš zrána jíti!
Cukroví potoci tekou,
plynou medovitou řekou —
čistotnou, koštuj, hubičkou,
stříbrnou trubičkou.

Ó Ježíšku, tys slunýčko,
tys, krásná hvězdičko,
med, cukerkander, perličko!
Spívej, ó rodičko!
Vítej, stredová studýnko,
vítej, bílá konvalinko,

vítej, dozralá meruňko,
mé hlavy korůnko!

Hledím-li na tě, jsem v ráji,
mé vnitřnosti zraji,
žíly se všechny starají,
kosti ve mně hrají.
A když tě slyším mluviti,
nevím, co sobě začíti,
mám-li tebe kolíbati,
neb líce líbati.

Skonejte: Nynej, děťátko,
přeslíčné robátko,
již tě zahřívá oslátko
i malé olčátko!
Nynej, nynej, Dítě milé,
nynej, nynej, roztomilé,
ty jsi naše kratochvíle,
s tebou krátká chvíle!

Skonávám píseň, čížičku,
maličký králičku,
mnohobarvený stehlíčku,
zavírám písničku!
Hledíš ty na tvou rodičku,
na osamělou hrdličku,
novou ji spíváš písničku,
nebeský slavíčku!

Slavíček vánoční

Slavíčku, milý žáčku,
že nebude zimy,
polesní, spívej, ptáčku,
vícejí na zemi!
Posaď se na větvíčku,
již nebude zimy,
začni novou písničku,
že přívalu není!

Přiď ke mně, pošli tebe,
kam nemohu jíti,
nemohu být bez tebe,
máš obveseliti!
Poletiš-li do nebe,
jestli budu chtíti,
miluji tě nad sebe,
ty mne musíš jíti.

Přijď, přiď ke mně, slavíčku,
půjdeš, půjdeš jistě,
propůjčiš mně jazýčku
spívajíce čistě!
Půjdeš k mému Miláčku,
půjdeš na mém místě,
řekneš, že tvému žáčku
není, není čistě!

Jestli se někdo táže,
proč jsme tě vybrali,

tomu se hned ukáže,
proč sme tě poslali.
A vskůtku se dokáže,
že jsme čitávali,
an se líbíš, prokáže
maličkému Králi.

Pročež, ó nejmilejši,
hleď, jak ten slavíček,
bedlivě nastav uši,
ostrý má jazýček!
Následůj ho, jak sluší,
budeš i ty žáček,
muzikant ten nejlepší
zustaneš, spěváček!

O tomto se slavíčku
čte, že zrána spívá
šedna si na větvičku,
když návěšti mívá
o smrti, a hubičku
vzhůru k nebi zdvíhá,
tu rozličnou písničku
bez přestání mívá.

Předchází s svými hlasy
hvězdu ranní, jítřni,
když vychází papršlky,
v hodinu po jítřni.
Natahuje své pysky
se vši moci vnítřní,
bez pauzy, bez přestávky
spívá, i zevnítřní.

Při hodině pak třetí
tu spívá nejvíce,
že můž dobře slyšeti
město i ulice.
Míry nemůž věděti,
radost roste srdce,
nemůže zamlčeti,
musí spívat více.

Potom pak ze vší moci
okolo poledne,
více než o půlnoci
spívá si bíledně.
Div padna do nemoci
že se nepřetrhne,
tu, kde tekou potoci,
na větví zasedne.

Praví o tom slavíčku,
že když slunce pálí,
nakloňuje hlavičku,
předce však jest stálý.
Otvírá svou hubičku
i pysky svý malý,
byť by, spívá písničku,
střeva se pukaly.

Když hubičku otvírá
přenáramným křikem,
očičky své zavírá
přemožen jsa horkem.
Ach, od nás se odbírá,
sešlý mladým věkem,

od deváté umírá,
nehýbá víc pyskem.

Ejhle, krátce pověděl
jsem o tom slavíčku,
abys, člověče, věděl,
jakou máš písničku,
a na jiného hleděl,
o němž nyní zmíňku
skládám, aby svět zvěděl
o novém slavíčku.

Hle, návěští se dáva
z tohoto slavíčka,
zde se vyznamenává
pobožná dušička.
V této vlasti hledáva
milého Ježíška,
proto k tomu nastává
novotná písnička.

Rozjímati si máme,
nezdá se, není sen,
zrána, jak jen vstáváme,
že jest přišel ten den.
Žádostivý čas máme,
v němž přišel k nám onen,
sobě připomínáme,
z nebe Pán na svět ven.

O první, slyš, hodině,
v tom čase vtělený,
o veselé novině,

též i narození.
Do betlémské jeskyně
vešel Jednorozený,
ta jeho přítelkyně,
leži obalený.

Tu plyne srdce s duši,
vždy poslušný Otci,
rozjímá o Ježíši,
jakž o tom proroci,
zanechaje svou říši,
chtě zhojit nemoci,
zvolivše sobě skrejší
přišel o půlnoci.

S pláčem, řka, prospěvuje,
ó studně milosti!
Kdo tě tak obaluje
v plénky chudé dosti?
Kdo tě tak navozuje
majíc všeho dosti?
Vím, kdo tě přinucuje:
vroucnost s pobožnosti.

Vroucnost jistě přilíšná,
skůtek ten řečený,
jak moudrost boží slíčná,
Král, Pán přemožený.
Vidouce duše pyšná
takové sníženi,
nebudiž více hříšná!
Dal se svázat v pleny.

Ó děťátko mi milý,
není tě rovného!
Šťastný, kdo v tuto chvíli
může líbat jeho
tvář, tělo, ruce bílý,
těšit maličkého,
ach, všechen roztomilý,
hlidati milého!

Nemohu tě, rozmilý,
žádným přirovnati,
však to děťátko kvíli,
kyž mohu líbati!
Jako by neměl síly
s plačícím plakati,
chtěl bych rád každou chvíli
na službu mu státi.

Ach, nemohl sem, běda mně,
milého hladiti,
s pláčicím též náramně
mé slzy vyliti,
outlé tělo lahodně
v mém lůnu nositi,
u kolíbky milostné
své obydlí míti!

Zdá mi se, že maličký
to by mně propustil,
jak obyčej dětinský
smějíc se, připustil.
Kdybych zplakal, slzičky
také by své spustil,

zavrouc milé očičky
hříchy by odpustil.

Přešťastný toho času,
kdo té slavné Máti,
opustíc světskou chasu
mohl přisluhovati!
Aby za den tu krásu
jen jednou líbati,
půjčil bych já i hlasu,
bych moh kolíbati!

Rád bych Pánu zatopil
tepličkou lázničku,
vody bych dost natočil,
zahřál bych vanničku.
Na službu bych přiskočil,
vypral bych pasmičku,
vysušil, i přistrojil
malému kašičku.

Tu si duše rozjímá
velikou chudobu,
velmi si jeho všímá
šátky i osobu.
Práci on za radost má
až právě do hrobu,
svět sobě nic nevšímá,
i jeho ozdobu.

Když se tak o dětinství
roztomile spívá,
prima, jak se vůbec ví,

své skonání mívá.
Tu se písni novou stkví,
až se duše dívá
na jeho mládenectví,
v tom tercia bývá.

Přistupuje se k třetí,
tu sobě rozjímal,
že můžeme věděti,
jak Kristus chodíval,
když staré, může, děti,
i všechny učíval,
co tam musel snášeti,
pohodlí nemíval.

S pláčem si tu počítá
jeho pracování,
obchází všechny místa
v učení, v kázání.
Hříšníky vábí, vítá,
zůve bez přestání,
po ta svá všeckna léta
volá ku pokání.

Láskou hlas podpálený
počíná mysliti,
dušičky omámený,
až počíná mdlíti.
Chtěje býti zproštěný
světa, nemůž číti,
že všechen jest skálený,
chce světu umříti.

„Ó sladký kazateli,
Pane milostivý!“
volá, „ó těšiteli
smutných litostivý!
K tobě, ó Spasiteli,
každý běží živý,
světa Vykupiteli,
hříšnik, spravedlivý!“

Když to, i mnohé jiné,
duše rozjímává,
děkujeť, Hospodine,
hotová bývává.
V tom tercia pomine,
spěv se dokonává,
k šesté se pak hodině
blíži, ta nastává.

Oci, oci, tu brzy
o tom spívá stavu,
až nad tim hořce slzí
chtě mu vzdáti chválu.
Že nemá to při srdci,
vida nebes slávu,
až ji to velmi mrzi,
kde svou složil hlavu.

Tu jako opojená,
jaká jeho bída,
v poledne omámená
na Pána si vzhlídá.
Láskou jsa promrštěná,
bez niž není nikdá,

slz a bolesti plná
pašiji povidá,

jak Pána židé jali,
když trval v zahradě,
usta zrádně líbaly
Jidášová, kradě,
přeukrutně svázali,
vedli, táhli k raddě,
z noh krůpěje skákaly,
neb raději k zradě.

Oči dvě zavázané
od potvorné chasy,
ubité, uplvané,
zervané i vlasy,
hrozně spoličkované,
nebylo znát krásy.
„Ukřižůj!“ Žid — pohané
křičí všemi hlasy.

O Ježíši ztryzněný,
ach, jak’s zohavený,
od lidu zavržený,
od všech pohaněný!
Jak’s ukrutně ztrápený,
žádné síly není,
naposledy, nevinný,
na smrt odsouzený!

Ó ušlechtilá hlavo,
jak jsi pobodená,
nebe i země slávo,

naskrz zohavena!
Čelo se zamračilo,
tvář smutně zbarvená,
oko se zamouřilo —
můj hřích jest příčina!

Potom's všechen metlami
na těle zedraný,
s biči a s ostruhami
navedli katany.
Mnohýma pružinami
tak jsi byl zmrskaný,
nepoznali tě známí
pro toliké rány.

Pláče tu každý věrný
Beránka milého,
jenž jest byl bez poškvrny,
korunovaného.
Hlavu proníká trní,
i zbičovaného
nelitují nevěrní,
odpolu mrtvého.

Ven ho doprovodili
všeho zmrskaného,
v vlastní roucho odili,
jakožto známého,
veliký kříž vložili
na tak ztrýzněného,
potom na zem hodili,
ach, Pána nahého!

Okolo pak devátý
tu se vrtá díra,
položen mezi katy,
kříž se též podpírá.
Nahý Pán všech bohatý,
bok se mu otvírá,
Syn boží, můž přesvatý,
slavíček umírá.

Tu, tu se spívá smutně,
pláč a lamentaci,
jak se mění žalostně
Ježiše po práci
zbodená přeukrutně
tvář umírající,
oči sklopil bolestně
na kříži visicí.

Tak-li se odměniti
měli, hodné není,
hříšnici, usmrtiti,
nevděčné stvoření?
Pán chtěl tak svítěziti
skrz své umučení,
ráčil to učiniti
lásky na znamení.

Ta jsou lásky znamení
první i poslední,
spojuje dobrodiní
vyžší s nejnižšími.
I krve vycedění
tolika ranami

lásky jest doplnění
jako škulinami.

Potom nešpor se zvoní,
když ho z kříže sňali,
tu drahé masti vonný
Pána obmývaly.
Balšam, vonné koření
nové udělali,
potom po usmrcení
v hrobě pochovali.

Pamatůj, ó člověče,
na to umučení!
Voda, krev z boku teče —
zproštěn jsi vězení.
Vždyckny z zásluh poteče,
první jsa poslední,
pamatůj, ó člověče,
na ta dobrodiní!

Taková rozjímání
duše pouští k srdci,
nedbá na katování,
všecken ji svět mrzi,
nic nedbá na trápení,
lká po nebi, slzí,
po svém dychti spasení,
kyž jen přijde brzy!

Oči jsou pohřížené
v ranách Krista svého,
nebudou spokojené

času nižádného.
Plačí, že zavěšené
u svého milého
na kříži, usmrcené
nejsou vedlé něho.

Nevěda co činiti,
sama se tu níži,
nový život začíti
chce, k němu se blíží.
Chuť měla velkou míti
jakoukoliv tíži,
by jen mohla přijíti
k přesvatému kříži.

Kříž, strom, krásná větvíčka,
tu, kdež svaté tělo,
měla mého slavíčka,
Krista Pana pnělo.
Vyletěla dušička,
slunce se zatmělo,
skonala se písníčka,
jej zastříti chtělo.

Ó kříži, strome krásný,
ó rájská větvičko,
ó kříži, strome vzáctný,
Kristové hnízdičko!
Na kříži, ptáček slavný,
poshověj maličko,
když přijde, budeš hlásný
muzikant brzičko!

Od kříže se nevzdálím,
žádný nezabrání,
u kříže budu stálým,
večerní i ranní.
Buď velikým, nebo malým
by zbráníli pání,
u kříže budu stálým,
nechť sekaji, raní.

A tak, milý slavíčku,
jako vytržený
skrz hlasitou písničku
vnítř jsa podnícený,
rád dáš hlavu setníku,
by osvobozený
moh být prázen hříšnikův,
od světa zbavený.

Kvíli, pláče srdečně,
vzdychá a lituje,
zase ráda bezpečně
že sama hoduje,
svět nenávidi slušně,
nic si nešanuje,
s Bohem chce býti věčně,
k ranám přibližuje.

Všechno na tomto světě
jest ji za žluč a jed,
schne, vadne jako v létě,
rozpouští se co led.
Po mukách touží dychtě,
svět si má jako vřed,

s Kristem chce býti hbitě,
nebe ji jako med.

Na slavíčka vzpomíná
chtě odsud odjíti,
smrt jeho připomíná,
volí si umříti.
Volá: „Dobrá novina,
že mám préč odjíti,
přešťastná ta hodina,
nechci živa býti!“

Že on drahé své tělo
za pokrm ji dával,
když ji se jen zachtělo,
krvi svatou smýval.
Srdce mu se složilo,
aby duše získal,
dokonce obnažilo,
známo, jak miloval.

Jaký pokrm a nápoj,
ach, jaké kochání,
jaký klíč, jaký pokoj,
jaké obcování!
Byť by nastal nepokoj
v tom odpočívání,
bída, nevole, rozbroj,
ode všeho chrání.

Naposled duše volá,
jako omámená,
v niž láska tvá plápolá:

„O Bože, zbavená,“
řka, „já jsem také měla
býti, zkrvavená,
když duše vyšla z těla.
Proč nejsem spojená?“

A když se již hrdýlko
křikem rozpustilo,
s jazýčkem i srdýčko
nejposléz umlklo.
U kříže si ustlalo
poslední své lůžko,
vtom duši vypustilo,
s životem uteklo.

Místo slov a mluvení
pláče duše milá,
litujíc umučení,
ušla Pána síla.
Má srdečné upění,
až se skormoutila,
s Synem své potěšení
všechno potratila.

Když naposledy dílo,
jakož jest voláno,
naše spasení bylo
všecko dokonáno,
její srdce dychtělo,
aby též skonáno
umřelo její tělo,
a tak dokonáno.

Za takové skonání
Requiem nemáme,
Gaudeamus v plesání
všickni začínáme.
Jestli se v pláči, v lkání
za ni modliváme,
jak praví nařízení,
křivdu mu děláme.

Ó přesladká dušičko,
drahá pro tvé ctnosti,
lilium, ó kvítičko,
nechtělas mrzkosti,
ó vonná má růžičko,
ni světské marnosti,
ó nebeská hvězdičko,
poď, poď do radosti!

Radůj se, ó perličko,
že jsi svítězila,
ó Kristová drůžičko,
život si dobyla!
Radůj se, konvalinko,
družička jsi byla,
Ježíšová milenko,
již jsi Bohu milá!

Jestli's prve plakala,
již se můžeš smáti,
čehož's se prvé bála,
nechtěj se víc báti!
Co jsi sobě žádala,
to, co jiní svatí,

v hojnosti jsi dostala,
chce ti Bůh vše dáti.

Všechen kříž a trápení
tvé již pominulo,
věčné máš potěšení,
všeckno se splnilo.
V nebeském posvícení
již se rozednilo,
jest boží nasýcení,
to jest boží sidlo.

Již přestaly plakati
oči bez zármutku,
počíná je stírati
pro vezdejší půtku,
sám ti chce věnec dáti,
nebudeš víc v smutku,
co mají jiní svatí,
toho dojdeš vskůtku.

Často tehdy spívejme,
má sestro, písničku,
zde sobě nestýskejme
při tomto slavíčku.
Někdy si i zahrejme
za malou chvílčičku,
oba si vychvalujme
Ježíše, Matičku.

Pověz tehdy, ó duše,
proč bys plakala víc?
Máš radost, máš Ježíše,

nedostávať se nic.
Pleše též celá říše
a s ni mnoho tisíc,
přiviň se k ni tim spíše,
budeš všeho dědic!

Již po zimě podletí,
bolesti přestaly,
již, již duše poletí,
nás neoklamali,
bude Ženicha míti,
svatí ji vítali,
zasnoubená chce býti
nebeskému Králi.

Druhý slavíček

Vítej, slavíčku,
propůjč jazýčku,
chci o Ježíšku
dnes mít písničku.
Nový slavíček
nechal hvězdiček,
Ježíš — slavíček
jde do jesliček.

Zanechal nebe,
zmařil sám sebe,
aby do nebe
uvedl tebe.
Svou líbost maje,
měsíce máje
na svět do háje
přiletěl z ráje.

Přišel od Otce
po půl měsíce
v zimě, prasince,
spasit své ovce.
Vědomost maje,
že my, trhaje
jablko, mrhaje,
vyhnáni z ráje.

Měv všeho dosti
dobrého v vlasti,

však nám k líbosti
zvolil hořkosti.
Tu, kde pustiny,
bývá jediný,
nechce mít jiný
zde, samotiny.

Špatné hnízdičko
v chlévě místečko!
Ustel, matičko,
boží rodičko!
Ta ctná panenka,
mátě, milenka,
povíjí plnka
slavíčka, tenká.

Chudičká máma
koji ho sama,
za polštář sláma,
kolíbku tu má.
Postel — jesličky,
lázeň — slzičky
chudé matičky,
svíčky — hvězdičky.

Dvořané dvojí
v chatrném kroji
v panském pokoji
okolo stojí.
Jeho osliček
jest komorníček,
jeho též olček
jest dvořeníček.

Pána zhřívají,
když naň dychají,
když řvou, vítaji,
se ozejvaji.
Schudl slavíček,
malý Ježíšek,
Jozef ten dvorček
spravuje, starček.

Když přišly lita,
žádný nevítá,
každý zamítá,
semotam lítá.
Řídit nebesa
leti, do lesa,
oslem se nesa
pro Herodésa,

pro vražedlníka
Pán, ukrutníka,
krále zlostníka,
jinam utíká.
Zas se vracuje,
vlast navštěvuje,
nic nelenuje,
svým posluhuje.

Potom náš ptáček
učiněn žáček,
ztracen miláček,
hledá ho starček.
Neví přátele,
potom vesele

jako ve škole
našli v kostele.

Nalézen v chrámě,
poslušen mámě
přebývá v domě
ptáček, soukromě.
Tu se zstavilo,
se utíšilo,
slyšet nebylo,
chodil na dílo.

Ach, jsa mocnářem,
světa císařem,
všeho vládařem,
zůstal tesařem.
Dal se pokřtíti
v Jordáně, mýti.
„Musím," řka, „jíti
Zákon splníti."

Tu holubička
vítá slavíčka,
z nebes synáčka
chválí bilčičká.
Dřív než slyšeti
dal se, viděti,
dnův byl na poušti
přes čtyřidceti.

Leti na svatbu,
plnou nádobu
proměnil vodu

v víno v tu dobu.
Tu milé spívá,
procházky mívá,
řeč svou rozsívá,
každý slyšívá.

U studně sedá,
unaven hledá,
o všeckým věda,
řka: „Hříšným běda!“
Jeho spívání
jest pláč a lkání,
každé volání
zve ku pokání.

Zástup se vali,
zas Pána chválí;
jiní se smáli
novému králi.
Tu mnoho lidí
zázraky vidí,
zlobiví židí
slavíčka šidí.

Chtějí lapiti
jej v řeči, jíti,
však ustoupiti
musí, préč jíti.
Až když čas přišel
určitý, vyšel,
Pán jim neušel,
každý ho našel.

Býval v zahradě
s svým Otcem v radě,
polikli kradě
oni, v své zradě.
Býval v májové,
i v olívové —
lapili lvove
ptáčka, v cedrové.

Býval v bethánské,
neb olivetské,
lapen v cedronské,
jat v getsemanské.
Jak čteš v Proroku,
Pán pil z potoku,
toho jsa věku
v posledním roku.

V ten poslední rok
měv cestou svůj krok
všel katanům v bok
přes Cedron potok.
Otci se modlil,
v modlitbě prodlil,
a když své budil,
Jidáš ho zradil.

Kladl mu léčky,
nastavil smečky,
když své jidášský
podal hubičky.
Jak ho dostali,
hned ho svázali,

tělo zedrali,
ptáčka šklubali.

Tak náš slavíček
hned od jesliček,
bez podušticek,
byl vždy chudiček.
Vzlét na větvičku
k svému hnízdičku,
skloniv hlavičku
skonal písničku.

Kříž jest větvička
mého slavíčka,
jehož chudičká
leti dušička.
Ach, mezi vrahy
Pán Ježíš, drahý
slavíček, ahy,
umírá nahý.

Tak on pro tebe,
zmařiv sám sebe,
člověče, tebe
by vzal do nebe.
Chceš-li věděti,
kde ptáček letí?
Na své podletí
do nebe letí.

Píseň
o velebné boží drahé
svátosti oltářní

Zlaté stroj se, stroj svítání,
růži tvé posyp čelo,
spusť nám z božského snídání
sladký chléb, boží tělo!
Spusť vejsluhu na zem dolů,
jak padá na ní rosa,
z toho nebeského stolu,
z pšenice a ne z prosa.

Holubičně bílé dcery,
sionské čisté plémě,
hrejte nám dnes na citery,
ráda se ozve země!
S námi se družice spojí
zpívajíc bez tesknosti,
nový pokrm nám přistrojí
z té nebeské radosti.

Výsoce bude vážený
zlatožlutého zrna,
tuk, běl pšenice zemlený,
buď duše v víře věrná.
Chléb a nechléb, chléb sic zdravý,
jejž za večeři jedli,
dvanáctý počet když pravý
s svým si Pánem zasedli.

Tu při poslední večeři
Pán s svýma jsa třináctý.
Manhu? Co to? řkou někteří,
spolů počet dvanáctý.
Vezma chléb, vezma i víno,
podal svým milým, připil,

chléb v tělo, v krev změnil víno,
kterou na kříži vylil.

Chléb vezma, chléb nad sníh bílý,
do svých rukou, požehnal,
mění se chléb hned v tu chvíli,
podstatu chleba zahnal.
Potom víno rovnou měrou,
při němžto také činí
svým slovem Pán moci divnou,
v krev opravdovou mění.

Dále když za stolem sedí,
dal jim moc, ať to činí,
ten chléb požehnaný jedí,
jak oni, tak i jiní.
Jak chléb slovy požehnává,
oni se podělili,
všudy Pán celý zůstává,
kněží od nich zdědili.

Ó lásko velmi veliká,
jak's s Bohem zapasila!
I Boha tvá moc proniká,
mnoho's sobě dobyla.
Slovo věčné slovem krátkým
chléb, víno proměňuje
působem divným, než sladkým,
sám se tu Pán pěstuje.

Chléb a víno v Páně tělo
nadpodstatně se mění,
to, jenž jest na kříži pnělo —

vzpomeň na umučení!
Pěkná obět, rovná k sněhu,
všudy se obětuje,
zlatá pošta kde v svým běhu
končiny navštěvuje.

Zrána koně slunce vrany
jak na nebi zapřáhá,
i k večeru na vše strany
vždy se stkví svatost drahá.
Nejvyššímu k věčné chvále
má se ta obět díti
a to tělo boží stále
všecken svět krmí, syti.

Chléb a víno v své bytnosti
v tělo a v krev se vtěli,
chleba, vína připadnosti
odtud se sic nedělí.
Vína košt, barva, podoby
čerstvě se vynachází,
ale to jsou jen působy,
podstata se pak kazí.

Způsoby jsou prázdné, nahý,
víno, chléb bez podstaty
nemá kůry poklad drahý,
ani střídy, chléb svatý.
Chleba, vína jsou vlastnosti,
stojí tu bez podkladu,
neni však v obouch bytnosti,
barva, běl, bez základu.

Nicméň předce se tu kryje
Bůh celý, ale skrytý,
jako za koltrou se čije,
připadnostmi zavitý.
Nebe se diví, zem bojí,
až se všecko uleklo,
jako omámená stojí,
všecko všudy umlklo.

Co prv bylo, víc tu není,
velmi velký jest rozdíl,
podoby se sic nemění,
byť se zdal běl a blesk čil.
Zde šmakuješ, co zde není,
tak, jak se církev chlubí,
zmařilo chléb posvěcení,
i vína bytnost hubí.

Nečije se, co zde pravé
tělo a krev přítomné,
obouch užíváme zdrávě
pod spůsobou rozdílně.
Tělo berem v tom spůsobu,
ač ne v spůsobu těla,
ani krev by se v tu dobu
za krev v tom vínu měla.

Všecko se tu všudy tratí,
avšak bez nedostatku,
smyslové se čtyři krátí,
věříme však bez zmatku.
Jak věřiti církev učí,
velká se zde věc děje,

víra rozůmu propůjčí,
velká se tu věc kreje.

V spůsobu vína krev leží,
Bůh člověk tam zakrytý,
pod spůsobou vína boží
krev, Bůh jest tu zavitý.
Podobojí však nic více
než jen jako podjednou,
byť přijali na tisíce,
nic si více nevezmou.

Jedenkaždý drobček svatý
podjednou, podobojí,
tak mocný, tak též bohatý,
rovně tak mnoho stojí.
V krůpěji, v drobtu věc jistá,
užíváš v své osobě
celého tu Pána Krista
v malé, v velké podobě.

Byť by i v nejmenší droby
boží chléb se rozdrobil,
byl by pod všema spůsoby,
nic by se nerozdrobil.
Tak v celým, jak v polovici,
i v drobtu nejmenšímu,
slunce nesvítí svou moci
víc tomu než druhýmu.

Tělo boží jest nedílné
jak v nebi, tak i dole,
všudy na všech místech plné,

při každém božím stole.
V tolika mnoho kostelích
na tolika oltářích
tisíc krůpěj mívá kalich,
však se nikdý nezmaří.

Ten, jenž zná naší sám bídu,
kdož může pochopiti,
nasýtil šest tisíc lidu,
až posavad víc sytí.
Od východu až k západu,
co jich koliv může býti,
ku povstání neb ku pádu
všecky to tělo sýtí.

V jednom čase s jednou chuti
mnohonácté hostyjí
jednou se může mnoho jísti,
velcí se divy kryjí.
Sama víra dosahuje,
oko odtud utíká,
smysly sobě podrobuje,
rozům nic neproniká.

Kdo se o to sic pokusí,
že se sám nerozsoudí,
ten nýsti soud přísný musí,
k tomu velmi zabloudí.
Kteří se pak skusí hodně,
před stolem budou jísti,
ti měří <k> nebi svobodně,
tak, jakž jsme pravdou jistí.

A protož, co se zde děje
v pokoře a v tíchosti,
hlavu, nohy, obličeje
skloňůjme v uctivosti!
Svátost boží i v monstranci,
již kacíř zavrhuje,
slavme s rozkvetlýma věnci,
jak zvyk nás vyučuje.

S rozmarýnou, levanduli,
růži červenobílou,
sypej kvítí zhůry, zdůli,
s všelijakou bylinou.
Rynky ratolestmi, májí,
vůkol domy, ulice
koberci se vykládají.
Dejte kvítí i věnce!

V nebi kladou své korůny
ctní, ušlechtilí starci,
zde hrejte na všecky strůny
při této boží práci!
Když tak na nebi zpívají,
na kůry bez přestání,
kyž se u nás ozejvají,
na zemi se lid klaní.

Trouby, bubny nejvejšejí
ať obrážejí uši,
loutny, harfy, housle znějí,
víc na Boha přísluší!
Ej, buď, manno, požehnaná,

jenž jsi nám zhůry spadla,
od Boha lidem seslaná,
buď ti na věky chvála!

Rozjímání sv. Ignacia

Jednou, když do nebe hledí,
tak Ignacius spívá,
když dole na zemi sedí,
tato rozjímání mívá:

Ach, ach, svět mně se vším mrzí,
města, země, lid, moře,
až mne tekou z oči slzy,
činí bolest, velké hoře!
Ej, již jsem se všeho vzdálil,
nebe, hvězdy spytuji,
abych tebe, Bože, chválil,
tisíckrát se rozněcuji.
Hluku jsem se byl ustranil
v soukromí, v nočním času,
vtom mně mé Bůh srdce ranil.
Když rozjímám věčnou krásu,
Sion, Sion, on mně zhůry
po sobě táhne, město,
tam kde jsou anjelské kůry,
ušlechtilé boží místo.
Věže, brány města Říma,
převysoká stavení,
nejsou k nebi cesta přímá
i k mého Boha vidění.
Zde na světě tato města
jsou jakés obmezení,
jsou bezcestná, temná, pustá,
žalář, žalostné vězení.
Ó kdy, ó kdy svazky strhnu,
nimž jsou oudy svázani!
Ó kdy pouta z těla svrhnu,
jaká budou radování!

Ach, proč zde má duše vězí,
proč tak dlouho prodlívám?
Jsa okovaný řetězy
zármutkem téměř omdlívám.
Oudové jsou ty řetězy,
i ty mně žíly váží,
v nichž můj duch tak smutně vězí,
tělo mně k nebi překáží.
Svědčí to častá vzdýchání,
jež duše opakuje,
má upění, moje lkání,
když o nebi si spytuje.
Nevím, co sobě začíti,
mysl vždy vzhůru běží,
nelze však pokoje míti,
tělo tíží, dole leží.
Div, proč vzhůru tělo těžké
mé hvězdy potahují,
zdá se jako pero lehké,
k nebi se již přibližují.
Když tak mysl k nebi vzdychá,
těžké tělo překáží,
když k svému Bohu pospíchá
tělo zemské, jenž se kazí,
duši se násilí činí,
s Bohem-li obcování?
Ach, kdo mně, chudého, nyní
zprostí z toho katování?
Když nelze vzhůru vzniknouti,
v těle, v tom smrti stínu,
míle musím podniknouti,
až se tam k Bohu přivinu.
Zatim to míle snášejme

do poslední hodiny,
spolu stále setrvejme,
pominou smutné noviny!
Když k nám sestra smrt přiskočí,
svlečem naší smrtedlnost,
duše se z těla vytočí,
oblečem se v nesmrtedlnost,
v nebi sobě zasedneme
v rozkošném oddechnutí,
s hvězdami hráti budeme
v rozmilém odpočinutí.
Když se na to nebe dívám,
tíží ztrápený těla,
oheň vroucí, plamen mívám,
duše by se loučit chtěla.
Po mém nebi zlatým, milým,
chtě plamen udusiti,
po mém nebi toužím, kvílím,
nelze plamen uhasiti.
Duše má žádá velice
jít k božímu oltáři,
ta žádost roste vždycky víc,
rozžata nebeskou září.
V tom mně mé nárůživosti
vzhůru vzhlédnout nedají,
z přirozené zpozdilosti
půtku mně protivnou mají.
Ač to bujné, hříšné tělo
trápí se, ssouží, moří,
do nebe se brát nechtělo,
srdce mé však předce hoří.
Předce se vzhuru pojímá,
až nad nebes oblohu,

kde je láska boží jímá,
vede nad nebesa k Bohu.
Srdce mé mně již zajali
ti horní nebešťané,
láskou je boží svázali
mého Pána ctní dvořané.
Proto dolu z nebe jíti
srdci jest velká tíže,
na zem se zase spustiti
nemůže se dolu níže.
Medle, jaká zde společnost,
co jest svět? Jest žehrání,
zrada, neřest, ošemetnost,
haní, tupí, dobré raní.
Země se vší okrouhlosti
jakás pod stínem marnost,
počátek a základ zlosti,
jakás i nadutá prázdnost.
Než nebeští planetové,
i hvězd jakýs milý skok,
měsíci i kometové
jest světla velký potok,
jsou toho světla velkého
jako ňáké jiskřičky,
moře toho nestálého
božství jakés krůpějičky.
Když já sobě hledím v noci
na to nebes dívadlo
a na zem pomijející —
ta jest jen hrozné strašidlo.
Ohyzdno na zem hleděti,
na mrzkost, na ničemnost,
tu když mám zrána viděti,

zlato, postříbřenou sličnost —
pfuj, zem, hrozné požíradlo,
nemá žádné podstaty,
nemoci, smrti dívadlo,
zem tupí každý muž svatý.
Pfuj, zem, hrob jsi obílený,
svět jest smrtedlné heslo,
ty pak, slunce pozlacený,
vítej, ryzí zlato, světlo!
Ó slunce! Tys měřič země,
měříš dny, měříš časy,
tebou vše okřívá plémě,
radují se z tvé okrasy.
Nač jsou bez slunýčka barvy,
nač jsou luka zelená?
V noci, ve tmách jsou jen larvy,
buď bílá, nebo červená.
Hned jak slunýčko zapadá,
všecka se krása tratí,
kvítí všeckna barva spadá,
v noc, v temnosti se obrátí.
Zase když slunce vychází
v své nebeské světlosti,
noc, tmy zase préč uchází,
mrakoty, noční temnosti.
Odkudž můžeme souditi,
že tak jako z studnice,
vše pochází, všecko svítí,
počátek bere od slunce.
Od toho já pravím slunce,
jehož láskou svět mrzí,
od Boha, od světel otce,
k němuž plynou moje slzy.

Buď noc neb den, hned já kvílím,
zžírají mne bolesti,
toužím po mém Bohu milým,
než boží toužím milosti.
Zas buď že slunce zapadá,
neb že svítá nahoře,
hned mne zármutek popadá,
nastává žalost i hoře.
Láska ve mně vždycky hoří,
víc mysl rozněcuje,
živí mně, než neumoří,
všeckny kosti podpaluje,
láska sobě osobuje,
chtěje mne vězně míti,
zahrává, se mnou žertuje,
nelze ji nikam ujíti.
Zas jak jen vychází měsíc,
hned mně měsíc zaráží,
s měsícem hvězd mnoho tisíc,
i slunce mysl obráží.
Měsíc, slunce — dvě škuliny.
Tak hledí na mně božství.
Kdy mne, ó Bože jediný,
do tvého vezmeš království?
Ó lásko, lásko, dlouho-li
tak se se mnou zahrává?
Až mne moje srdce bolí!
Šťastný, kdo nebe vyhrává!
O lásko, lásko, dlouho-li
na světě si prodlívám?
Až mne mé vnitřnosti bolí,
že se k nebi neubírám!
Co z nebe tomu přisluší,

proč se neubíráme
na tu, jenž jest z nebe duši,
že k nebi s ní nechvátáme?
Zem ohyzdná, i svět mrzí,
k nebi se nestěhuji,
po licech mne tekou slzy,
že se tam neosazuji.
Kdy se z mého těla svleku,
proč se po zemi plazím,
když se v slávu, v blesk obleku,
proč si z země nevycházím?
Zde na zemi jsme v podružství,
až se tam dostaneme,
věčného blahoslavenství
páni měšťané budeme.
Ó nebesa, ó vy, hvězdy,
světlonoší pochodně!
Ó vy pozlacené sjezdy,
k vám půjdu jako do ohně!
Ó hvězdy, mojí poslové,
jak na vás vzhlídám, pláči!
Stříbrní, zlatí houfové,
mé lásky buďte tlumači!
Již vím, co si hvězdy chtějí,
když se sem obracují!
Po mém spasení dychtějí,
mnoho ony navrhují.
Snad že nechci se stvoření,
ani srdce svěřiti,
chci, kde jsou blahoslaveni,
k božímu trůnu vstoupiti.
Co chci, jaké jest mé zdání,
chci-li k Bohu list psáti?

Počkejte, hvězdy! Ej, psaní —
nechci vás více meškati!

Tak si Ignacius zpíval,
kdy jest na zemi seděl,
tak i o nebi rozjímal,
když do nebe z světa hleděl.

Co Bůh? Člověk?

CO

BŮH? ČLOVĚK?
Kdokolivěk?
Co já? Co ty,
Bože svatý?
Já hřích, pych, lest,
tys sláva, čest.
Já hnis, vřed, puch,
tys čistý duch.

Tak, jak mohu, o mém Bohu
zpívám, vzdychám
i pospíchám,
k nohám padám,
chvály skládám,
jak i první, tak v poslední
okamžení.

PATER è CoeLIs DeVs,
MIserere nobIs.

Co jest Bůh? Duše odpočinutí

Jaký boj? Jaké hnutí
   mně vstupují na myšlení?
Mám-li snad zahynouti?
   Čiji mdlé mé přirození.
Což to, věc velmi rychlá —
   aneb jest-li ňáké zdání?
Rostou mně jakás křídla,
   strojí se všecko k litání.

Zdá mi se, že k vysoku
   již se nad planéty beru,
odtud jen na poskoku
   z země se k nebi poberu.
Ňáký mně oheň živí,
   kostí vnitřnosti protírá,
oheň, div, než bez dříví,
i tělo, i duši zžírá.

Tak-liž mne obnovuješ?
   Srdce mé, mozek, mé žíly,
Bože, si zhotovuješ,
   oheň, ten mně mdlí i sílí.
Z světa, z toho oudolí,
   k sobě mne, můj Bože, voláš,
kde všecko stůně, bolí,
   když tak v vnitřnostech plápoláš.

Nemeškej, neprodlívej,
   srdce mé již jest hotové!

Nejsem zpozdilý, línej,
srdce rychlé, srdce nové,
znám tvůj hlas, jenž mně volá,
a z volání se raduji,
láskou srdce plápolá,
s tebou se smluvit zpečuji.

Tvůj blesk, tvá všemohoucnost,
moc, síla, trůn nad nebesy,
světlo, záře, velebnost,
mně velmi straší a děsí,
a samého mně mrzí
má mrzkost, hrůza, ohavnost,
duše skropená slzy,
tělo má svou zlost, ničemnost.

Promluvím, an jsem popel,
k tobě, Bohu nejvyššímu,
hnis, blato, země trupl,
což řekneš mně, nejnižšímu?
Co jsem já? Co, Bože, ty?
Bych se před tebou ohrozil,
tys Bůh velký, Bůh svatý,
s tebou rozmlouval, tě prosil.

Co jsem já, abych užil
užíváním mého Boha?
Já jsem, abych se ssoužil,
jednom neřest, bída mnohá.
Já jsem prach, truple hlíny,
ten rod můj, to pokolení,
odtud prvorozený,
odtud jsme lidé smrtedlní.

Smím-li já, z hlíny hrstka,
   jednom před tebou pisknouti,
prášek, neb prášku částka,
   nětco se snad podřeknouti?
Ach, Bože můj, co jsi ty?
   Co jsem já? Malý červíček!
Kyž jsem hlasem chvály tvý!
   Jsem, pravím, špatný človíček.

Já jsem dejm, vítr, pára,
   z semena spolu smíšený,
krátký den a dnův čára,
   zrozen jsem z života ženy.
Tys propast, z nižto všeho
   všech všudý věcí zrození,
rod jednoho každého,
   život první i poslední.

Já jsem pařez, mech shnilý,
   všecken tvrdý a zdubělý,
z hliny ruce slepily
   mně tvé, tupy, neuměly.
Tys pevnost hlubokosti,
   podpora jsi země svatá,
duch světa od věčnosti,
   všech všudy věci podstata.

Kapka rosy tekoucí,
   krůpěje ranní, jedinká,
prázdný ořech padoucí,
   pomíjející bublinka.
Tys pak slunce bez rána,
   mou nádobu naplňuješ,

jenž tebou bývá plná,
   s ní se sám obveseluješ.

Já jsem vejražek pletli,
   z šťavy květ jsem mladý polní,
můj život velmi rychlý,
   k hrobu mně brzy zazvoní.
Ty pak kuješ kamínek
   z hnisu, rosy a z krůpěje,
duši drahý prstýnek,
   můj se rod odtud sem leje.

Já popel, prach a blato,
   trupl země a hnůj shnilý,
ty sem přidáváš zlato,
   činíš můj nástroj spanilý.
Co jsi, ó Bože svatý?
   Coť mám před tebou řeknouti?
Tvou jsem, ach, láskou, jatý,
   smím-li jen k tobě vzdechnouti?

Já jsem bída, neřestí,
   chudoba, samé žebrání,
tys poklad, pouhé štěstí,
   všeho dobrého oplejvání.
Tys původ všeho dobrého,
   tys poklad velmi podivný.
Já kořen všeho zlého,
   mrzký, nestálý, pochybný.

Co teď, co budoucího,
   ty jsi všeho povědomý,
já jsem srdce tupýho,

sám svého nepovědomý.
Tys smysl, rada všeho,
neomylná prozřetedlnost,
já pak pychu zlostného
všecka všudy ošemetnost.

Tys propasti dno, svršek,
já nejmenší krůpějička,
ty jsi slunce okršlek,
já jeho malá jiskřička,
ty jsi květu samý květ,
já jsem jen pejří polední,
rosy's rosa, nový's svět,
já pak bublínka večerní.

Já mlha, mráz, kruh ledu,
tys radosti neskončenost,
náchylný k bídám, k pádu,
tys pak pevná trvánlivost.
Já jsem kroužek bolesti,
ty jsi stalostalá pevnost,
já jsem kolo žalosti,
ty jsi neskončená radost.

Já kvílení, bublání,
tys zpěv, zvuk, pěkné varhany,
toužení, naříkání,
proníkáš na všecky strany.
Tys světlem, já temnosti,
já bláto, a tys čistota,
tys milost, já tesknosti,
tys bezpečnost, a já psota.

Ty jsi sladkost a já jed,
   tys lahodný, já kyselý,
já žluč, hořkost, a tys med,
   já smutný, a tys veselý,
já nemoc, tys zhojení,
   já zimníce, tys uzdravení,
já hřích, ty odpuštění,
   já nepravost, tys spasení,

já škaredý, tys pěkný,
   já zlost a tys oslavení,
já mrzký, tys počestný,
   já putka, tys svítězení,
já bitva, tys můj věnec,
   já práce, tys má odplata,
tys potejkaní konec,
   tys odplata drahá zlata.

Tys perla, kment, hedvábí,
   tys božská, hrozná velebnost,
ta k sobě všecko vábí,
   neobsáhlost, neskončenost.
Já pak jáma, sklep — co jsem?
   Jsem potvora nepravosti.
Já kazichléb jen — co jsem?
   Hra všelijaké marnosti.

Já nad peři létavé,
   i nad vítr jsem marnější,
nad ty prášky mihavé,
   i nad prach sem vrtkavější.
Já jsem nadutá pěna,
   v štěstí sem nejvyskočnější,

potom, když je proměna,
   v neštěstí nejzlobivější.

Já nad oteklé vředy,
   i nad hnůj jsem ohavnější,
všecken zapuchlý, bledý,
   nad jed i mor ohyzdnější.
Já jsem samý pouhý vřed,
   umrlčina zprachnivělá,
puch, hnůj, hnis, jízlivý jed,
   pro svrab oplzlého těla.

Já jsem hříchův kaliště,
   sama a pouhá shnilota,
červ, pouhé smradlaviště,
   neřest, nouze, bída, psota.
Mně rak ohyzdný zžírá,
   já jsem jednom nakažení,
v němž se hnis a hnůj zbírá,
   smrti jisté předzvědění.

Já jsem zakrytou skrejši
   hadův, jenž se ve mně plazí,
já, v němž jako v peleši
   rádi zlí duchové vězí,
já jsem pekla pochodně,
   věčně vždy hořící svíce,
neskončeného ohně
   pokrm, potrava a píce.

Já semotám motání
   jako vichr se točící,
pracné pavoukův tkání,

tělo se rozpouštějící,
já mám se klást na máry,
živ jsem s neveselou duši,
pára, blésk i požáry,
opustí i tovaryši.

Já vání a mráz ranní,
jenž se hned sluncem rozpálí,
já jsem červův snídání,
v rubáš mne brzy obalí.
Já jsem sám červ ničemný,
co zem préč někam odloží,
bez zbraně, nah, mizerný,
já jsem jen smrti podnoží.

Já jsem přivřená v těle
mrzkost se vší ohyznosti,
mé tělo bude vcele
zeměplazům za dědictví.
Já jsem velmi laciný,
nedali by za mně halce,
poněvadž jsem vzat z hlíny,
nedali by ani malce.

Já nad slámu, květ, seno,
jako pléva jsem laciný,
i nad žabí plemeno
špatnější, i nad luštiny.
Já pravdy stín zatmělý,
nejsem nětco, než nijakost,
já jsem šat, střep zetlelý,
mrcha, mrva, kůže a kost,

moucha, červ, slaby proutek,
   aneb co je lehčejšího,
chlup, nebo vlny chloupek,
   neb co můž být špatnějšího.
Slovem: nic jsem, i míně,
   neb poněvadž Bůh jest všecko,
já jsem jalové simě,
   tráva, larva, sen a seno.

Ó Bože můj, ach, co jsem?
   Zdali se mně jen nětco zdá?
Že jsem, jsem-li, neb co jsem,
   nevím, jsem-li, čili se zdá.
Jsem, jsem, než od samého
   jsem, Bože, jsem než od tebe,
ne od sebe samého,
   od tebe, jenž's stvořil nebe.

Nic nejsem, ani stínu
   stín, ani nějaká barva,
nic nejsem pro mou vinu,
   ňáké zdání, ňáká larva.
Neb jestli mně tvářnosti
   zbaví Bůh, tehdy znamení
ani stínu jakosti,
   ani nebude myšlení.

Jako bych nikdý nebyl,
   všecko se o mně zavrhne,
na světě ničimž nebyl,
   jako voda se zalehne.
Zdání budou, než prázdná,
   všecko umlkne, zaletí,

zmínka nebude žádná,
   nebude ani paměti.

Kyž můj zrak můž viděti,
   jak jest Bůh velký velice!
Kyž mohu pověděti,
   co jest to svatá Trojice!
Jak plodná boží bytnost,
   jaká moc božského ohně,
jaká otcovská plodnost,
   jak Slovo plodí podivně!

Proto žádám, co jsi ty,
   ach, kdo tebe mi ukaže?
Ach, Bože můj, co jsi ty,
   z lásky se má duše táže,
cos ty, Bože nad bohy,
   jak budu s tebou mluviti?
Důvod i původ mnohý,
   všecken's z krásy, všecken z kvítí.

Slovo plodí usta tvá,
   jedno sic Otec s svým Plodem,
není dvoje, než jsou dva
   jakým's podivným spůsobem.
Když se spolu líbají,
   oba květ lásky vzdychají,
zas když se objímají,
   srdýčko lásky vzdávají.

Věčné tu potejkání
   mezi božskýma, vzdychání,
to lásky milování

věčně trvá bez ustání.
Ta jest božská mrakota,
to ta otcová plodnost,
ta pramen, ta jistota,
ta Ducha svatého rovnost.

Což tehdy ty, co jsi ty,
v té nepřistupné mrakotě,
sám ty sobě, co jsi ty,
vykládáš světle v čistotě.
Tys slunce od samého
sebe, dálej nemůžeme
tě, Boha velikého,
raděj prosme, chvalme, ctěme.

Troj jsi anebo trojí,
aneb tři jste v jednom božství,
tebe se všecko bojí,
tys horkost, světlost v světlosti.
Třikráť s velká hlubina,
která neni bez plnosti,
nejsi bez tvého Syna,
ani nejsi v samotnosti.

S Otcem Syn také plodný,
plodnost jeho též v jistotě,
slunce jste jakés trojný,
než v jediné té mrakotě.
Co jsi dále, ach, co jsi?
Kde bydlíš a co působíš?
Ach, medle prosím, kdo jsi?
Co nastane, co hotovíš?

Činíš bez zaměstknaní,
   v práci bez zaneprázdnění,
starost v odpočívání,
   neoddycháš v uprázdnění.
Vše vážíš, nic netížíš,
   co činíš, to uvažuješ,
když váží, se nenížíš,
   vážen, všecko převažuješ.

Všem svítíš, nejsa vidán,
   v mrakotě jsi znamenitý,
když hejbáš, nejsi hejbán,
   hneš světem nemohovitý.
Oděv tvůj nemá šaty,
   živ jsi než bez vyživení,
bez ouroku bohatý,
   cítíš, než ne bez citění.

Za prvního tě máme,
   od tebe, co od počátku
co vidíme, co známe,
   ty nepočítáš začátku.
Cesta's, než ne na poli
   stezník bez šlapějí sice,
hora, ne bez oudolí,
   věž bez špice, makovice.

Ty jsi koule třihranná
   a bezedna okrouhlosti,
ty jsi okrouhlost trojná,
   tys bezedna hlubokosti.
Spravedliv bez pravidla,
   přímý bez šňůry, námětky,

sličný, než bez líčidla,
   věčný přese všecky věky.

Krásný's, ale bez vrásky,
   ty nad radost veselejší,
všecky přemáháš lásky,
   nad čistotu jsi čistější.
Živ jsa, starým nebýváš,
   časové nezalítají,
žádné měny nemíváš,
   léta ti nezapadají.

Z tebe jde všecka pravda,
   není tu nedokonalost,
s tebou vše býti žádá,
   neb's všech věci dokonalost.
Zem jsi, než tě nevoří,
   jsi voda a nejsi vlhký,
moře's, v němž se nebouří,
   ty jsi Bůh bez míry velký.

Plamen jsi, než bez dejmu,
   povětří's, než se neklátíš,
moři jsi velikému
   bez břehu roveň, vše trátíš,
oudole jsi bez hory,
   slunce jsi, než bez východu,
potok, než nejdeš z hory,
   světlo jsi, než bez západu.

Růže jsi, než bez trní,
   studně, nemaje začátku,
konec poslední, první,

jakož bylo od počátku.
Láska bez pečování,
víno čistotné bez kvasu,
pres jsi bez presování,
kniha, než bez slov, bez hlasu.

Háj jsi bez zastínění,
zlato ryzí bez ouhony,
krása jsi bez líčení,
trůn slavný, ne bez zápony.
Nebe jsi, než bez noci,
moře jsi bez vlnobití,
zdraví jsi bez nemoci,
smích jsi, nemůžeš kvíliti.

Zahrada jsi bez křoví,
ovotce jsi bez luštiny,
sklad, než kdo o něm ví?
Propasť s veliké hlubiny.
V té se topím propasti,
v tomto se světle zatmívám,
v té mé rozmilé vlasti
všecken pohřížený bývám.

Co jest Bůh můj, se táží.
Všecko se zde mate, plete,
kolem se tu obchází,
brzy se rozům zaplete.
Vždy žádám, ale nikdý
nemohu Boha smysliti,
co přidavám, než nikdý
nemohu při něm skončiti.

Jakás mně přichází noc,
   když sobě to tak spytuji,
jak jest velká boží moc —
   rozumem nevystačuji.
Chřadnu, když tak oplývám,
   vždy chci dále pochopiti,
rád jsem, když se tak smejvám,
   v božství chci se potopiti.

Bože, co na ulici
   vně hledám, co jsi, spytuji?
V tobě a v tvé pravicí
   všecko dobré obsahuji.
Proč si hledám líbosti
   světa ve vší okrouhlosti?
Proč si hledám sladkosti
   v samé a pouhé hořkosti?

Tys medovitá dílně,
   sladkosti ten nejlepší stred,
jejž včela dělá pilně,
   nejvýbornější plasty med.
Ty zahrad kratochvíle,
   utěcha, květ, ráj, zelenost,
místo přeroztomilé,
   rozkoš, chládek a veselost.

Proč hledám jásnost, světlost
   z slunce anebo z měsíce?
Proč hledám líbost, milost
   v žluči, v pelýnku na louce?
Víno a jiné košty,
   jídla, pokrmy, nástroje,

proč jiné marné trošty
přespolní, cizí nápoje?

Chci-li mléko, smetanu,
neb kruhy cukrkandrové,
u tebe vše dostanu,
cukrové, koriandrové.
Nač balšám, nač z ryb barva,
nebo roucho šarlatové,
nač kment, předivo z červa,
roucho tkané i kmentové?

Láska má nové šaty,
jest to nejlepší odění,
oděv lásky bohatý,
nepotřeba jiné jmění.
Láska nejlepší barvy,
nejvonnější libá vůně,
netřeba jiné larvy,
po ní nižádný nestůně.

Láska boží nejkrašší,
láska boží nejsličnější,
láska boží nejdražší,
láska nejušlechtilejší.
Préč, láska nezřízená,
préč, láska toho slepého,
nestydatá, zmařená,
jiného já mám milého!

Chci-li míti líbání,
Bůh jest nejlepší líbání!
Chci-li mít objímání,

v Bohu bývá bez stejskání!
Ty mne, ó Bože, sýtíš
nejčistějším milováním,
mé srdce sám nasýtíš
libým tvých ust obcováním!

Ty nebeskou sladkosti
sýtíš, ale bez sytosti,
kdo tě zná, nemá dosti,
lační vždy víc bez tesknosti!
Hledám-li čest, ouřady,
milosti, mnohé nadání,
i jiné k těm důklady,
rozkoše neb hodování,

kde se můj Bůh nachází,
tam jest ten nejlepší statek,
kdo až k Bohu přichází,
tam nebude nedostatek.
Radosti stanoviště,
slávy jsi největší palác,
zboží mé, outočiště,
svobody ten nejširší plac.

Proč hledám naušnice,
proč perly, drahé zápony,
proč krajky, drahé špice?
Nejsou, nejsou bez ouhony.
Proč aby se vše lesklo
drahým na hlavě kamením,
čelo bylo jako sklo,
tim libezným omámením?

Perly, drahé kamení,
   jenž se stkvějí svou sličnosti,
i jiná všecka jmění
   nic nejsou k boží milosti.
Bůh perla, drahý kámen,
   průbíř, erb diamantový,
lásky hořící plamen,
   vše přemáhá, rudy, kovy.

Tou se perlou pečetí,
   láska se tim tiskne, kuje,
božskou divnou pečeti
   všeckno dobré obsahuje.
V tě, Bože, trojjednomu
   jest bytnosti oučastenství,
třem sláva, čest jednomu,
   v třech se jen jedno božství stkví.

Věno téhož spojení
   jest jednota než v trojnosti,
než třech jedno spolčení
   jest spojení než v bytnosti.
Nejvíce sobě váží
   v jednotě spolčení svazku,
tam se spojením váží
   skrz věčnou, nestíhlou lásku.

To já tak myslím sice
   jako červíček nejmenší.
Ach, co's, svatá Trojice,
   ty máš vědomost nejlepší!
V tomto když sjednocení
   trojí rozjímám osobu,

mně bývá rozloučení
   těla s duši — jdu do hrobu.

Když si myslím o Bohu,
   všecken se mi rozům tratí,
ach, dále víc nemohu,
   všecko se míhá a krátí,
o tom nestíhlém moři,
   ó ty bezedná propasti,
před nimž se všecko koří,
   nemůžeš nijakž obstáti.

Aristoteles stoku
   nemohše v moři seznati,
coť já o tom potoku
   mohu v Bohu vyskoumati?
Nelze-li pochopiti
   tu mořskou semtam zátoku,
musí mne pochopiti
   sama, bude na poskoku.

Když si myslím o Bohu,
   což mám dělati, musím díti:
Ach, Bože, víc nemohu,
   rač mně v sobě potopiti!
Čim dál o něm rozjímám,
   všecken se zouplna točím.
Kam půjdu, Bože, jinám?
   Do tvé velebnosti vskočím!

Tak, tak, jak nejvíc mohu,
   červíček na zemi vzdychám,
o všeckomocném Bohu,

k němužto rychle pospíchám.
Já, ten nejmenší cvrček,
k nohám trůnu jeho padám,
zeměplazí červíček,
cosi v temnostech předkládám.

JAN AMOS KOMENSKÝ
Kancionál

Žalm XXIII
Hospodin nejlepší opatrovník

Hospodin ráčí sám pastýř můj býti,
nebuduť v ničemž nedostatku míti,
onť na pastviskách mne pase rozkošných,
uvodí časně k pramenům vod živých,
pro jméno své mou duši očerstvuje,
po stezkách přímých šťastně provozuje.

Byť mi se pak kdy dostalo i jíti
přes údolí stínu strašlivé smrti,
tys, Pane, se mnou, nebojím se zlého,
z berly těším se, též i z prutu tvého.
Ty mne sytíš sám hojně při svém stole,
an na to hledí mojí nepřátelé.

Ty olejem mé hlavy pomazuješ,
i kalich můj sám štědře naplňuješ,
nýbrž pokudž stává mého života,
tvá zprovodí mne milost i dobrota.
I buduť v Páně domu přebývati,
po všecken svůj věk jej oslavovati.

Žalm XXXV
Boha na pomoc bráti proti nepřátelům — nejlepší zbraň

Vstup na odpor mým odpůrcím,
boj vyhlas se mnou válčícím,
ó Pane, štít svůj a odění
pochytě, vstaň mi k spomožení!
Zašermůj kopím přede mnou,
protivníci ať se zpět hnou!
K mé duši smutné se ohlas,
tvůj spomocník jsem v každý čas!

Ó by byli zahanbeni
dychtící po mém zkažení,
ó by se zpět museli hnouti
s chytrostí svou, kterouž mne rmoutí!
Jako prach, jímž chumelice
zatáčí převelmi prudce,
tak je anjel Páně stíhej,
v rozptýlení semtam vydej.

Cesta jich každá plzkostmi
ať jest hrozná, i temnostmi,
Páně anjel vždy bez přestání
pomstou ať se za nimi shání,
neb svou síť na mne rozpáli,
též i jámu vykopali,
bez příčiny jakékoli
mého hledali bezhrdlí.

Ó by bezbožník v rychlosti
nemoudře sám všel v ty pasti,
té léče, v níž mne chtěl stíhnouti!
Ó by sám nemohl zniknouti!
I do jámy mně vybrané
ať se sám s hřmotem dostane!
Já pak bych chválu vzdával
Pánu, že mne tak retoval.

Tuť, Pane, řeknou mé kosti,
kdo tobě rovný v milosti?
Ješto přispíváš souženému,
by jej vytrhl z ruky silnému,
ježto bídou znuzilého
zprošťuješ dráče pyšného.
Ač pak od lživých svědectví
snáším nyní křivdy množství,

za dobré mi zlým směňují,
duše mne zbaviti chtějí,
ješto já, v čas jejich nemoci,
smutek sem nosil dnem i nocí,
pytlem sem se přiodíval,
za ně s postem i modlíval,
jako bratra a přítele
želeje jich zlého cele.

Netajil sem svého smutku,
jako kdož stratí svou matku.
Oni pak se spolu rotíce
a z mého neštěstí těšíce
i tajně mi utrhali,
též se i zjevně rouhali

nemajíc k tomu příčiny,
bez všelijaké mé viny.

Tak jedovatě se měli,
že zuby na mne skřipěli,
spojujíc se s zlopověstnými,
svá břicha jen pásti chtivými.
Dokudž se, Pane, dívati
budeš? Rač mi spomáhati,
mou duši v té samotnosti
vyprosť od těch lvů vsteklosti!

Pausa.

Jáť tě budu velebiti,
v spolku svatých snažně ctíti,
i uprostřed lidu mnohého
ukážiť vděčnost srdce svého.
Ať se z bíd mých neradují,
jenž bezprávně mne sužují,
pobočně na mne vzhlédajíc,
svou ke mně zlost prokazujíc.

Aniž mluví ku pokoji,
mysl jejich měří k rozbroji
tak, aby trápili chudého,
na světě pokoje chtivého.
I mrzká na mne svá usta
rozdírají, křičíc zhusta:
„Ha, ha, jižť sme uhlédali
to, čehož sme mu žádali!“

Ty, Pane, to vše když vidíš,
žádám, že se neodmlčíš!
Stresci zlá jich usilování
přítomen jsa mně bez přestání,
Bože můj, prociť a povstaň,
vyřkna sám ortel mne ochraň,
mé pře dobré k obhájení,
nepřátel všech k zahanbení!

Ať neříkají s radostí:
„To čistě, to nám k líbosti!“
Až by se dali v pochloubání,
že sem jim vydán již k sežrání,
nechť se zahanbí raději,
kteříž mé zkázy hledají,
v hanbu ať jsou zobláčeni
hledající mne k zlehčení.

Ti pak ať se vždy radují,
mého mi kdož práva přejí,
ať vzdadí čest Bohu věčnému,
jenž pokoj služebníku svému
působí z pouhé milosti.
Protož můj jazyk s vděčností
hlásati jeho spravedlnost
bude v každý den na věčnost.

Žalm XLV
Krista s cirkví snoubení

Mé srdce vzácných věcí k zvěstování
zažžene Králi, jich na čest k zpívání.
Svými ho chci rty oslavovati
víc, než umělý písař můž psáti.
Tobě ť z synů lidských není žádného
v kráse a spanilosti podobného,
též rtové tvojí sladnou milostí,
jíž tě naplnil Bůh bez mírnosti.

Ej, reku, všechněch jiných nejslavnější,
svůj připašiž meč k ozdobě hojnější
tak, aby všechněm se zjevil právě
v královské důstojnosti a slávě,
v níž udatně při všem sobě počínej,
řádu, spravedlnosti, pravdy zastávej,
i budeť ruka tvá vítěziti,
nejdivnějších věcí dovoditi.

Čím by i zpouru trestal svých nepřátel,
máš, ostrost břidkou nahotově svých střel,
pročež lidé před tebou padati
budou, se i tobě poddávati,
neb, Bože, trůn tvůj na věky jest stálý,
jest nejvyšší, jest hodný cti a chvály,
berla království tvého upřímá,
berla soudů, i milostiplná.

Ty spravedlnost máš předně v líbeznosti,
bezbožnost každou zase v ohavnosti,
neb tě, Bože, olejem veselé
Bůh tvůj nad jiné pomazal cele.
Z roucha tvého vůně libá pochází,
když milost tvá z paláců svých vychází
slavně vzdělaných z slonových kostí,
v nichž slouhy tvé ctí tě s ochotností.

Tuť jsou i dcerky rodu královského
krásně odíny, vše z pokladu tvého,
mezi nimiž tvá chot, patříc na tě,
jest po pravici tvé v ryzím zlatě.
Ej, dcerko ctná, rozvažůjž to s pilností,
jak si ty došla veliké vzácnosti,
vypusť z mysli svůj lid a rodinu,
neteskli po otce svého domu!

Tak budeš Králi mnohem milostnější,
krásy také tvé on žádostivější.
Slušně tedy Pánu jako svému
s poddaností se klaněj samému!
Tuť k tobě přijdou Tyrští s dary svými,
i jiní národové mnozí s nimi,
i budeš v každý den okrášlena
rouchem drahým, jsouc v ně obláčena.

V té okrase roucha tak ozdobného
půjdeš před Krále, milovníka svého,
tvé i panny, jenž chodí za tebou,
též slavně budou vedeny s tebou,
a to s plésáním a mnohou radostí.
Tuť Král vyjde vám vstříc svou milostí

a na důstojný svůj hrad uvede,
kdež radosti přítrže nebude.

Tu pak, ó Králi, hojnosti synů ctných
místo předků a otců nabudeš svých,
byť po tobě slavně kralovali,
všecken svět mocně opanovali.
I bude tvé jméno oslavováno,
v národech jedněch po druhých hlásáno,
všickní tebe budou vyznávati,
chvály tobě na věky vzdávati.

Žalm XLIX
Marnost světa a slávy jeho

Všickní národové pozorůjte,
kteříž v světě kdekoli bydlíte,
tak dobře nízcí, jako i vyšší,
bohatí, chudí, nakloňte uší:
má usta zvláštní vynesou moudrost,
mé srdce vůbec skrytou rozumnost.
Pilně to též sám chci rozvažovati,
týchž věcech nábožně i zpívati.

Nejvíc každý bojí se bíd časných.
Já proč bych tak bál se velmi dnů zlých,
byť mne pak i nepřítel obklíčil,
nýbrž i na mé paty nastoupil?
Ač pak mnozí v svá zboží doufají
i na chudé pyšně se schápají,
však nevykoupí žádný bratra svého,
aniž Bohu dá mzdu za život jeho.

Nebť není v lidech mzdy za duše jich,
aniž zbožím znikne kdo smrti z nich
tak, aby živ byl vždy bez skončení
a nemusil též do porušení.
Takť se moudrým i bláznům přihází,
že smrti žádný z nich neuchází,
a což zboží pracně nashromažďují,
to po nich cizí často uchvacují.

V mysli však slepě tím se vždy kojí,
že domové jich věčně ostojí,

hradové, města od nich vzdělaná,
i nejedna jmény jich nazvaná.
Ješto ač slávy zde mají mnoho,
však jim to všecko netrvá dlouho:
jako nejchudší musejí zemříti
a hovadům teměř podobni býti.

Neb snažnost jich pouhé jest bláznovství,
avšak jejich vždy potomků množství,
jakož usty svými to schvalují,
tak i skutkem téhož následují.
I budou v peklo spolu vtrženi,
jako brav vlkům smrti k sehlcení,
ale kteříž jsou srdce upřímého,
dočekají jitra potěšeného.

Tudiž nádhernost oněm přestane,
byt od světla vzdálený nastane.
Své pak zbavě Bůh místa takého
půjme je do příbytku jasného.
Proč tedy máš se báti bohatých,
pýchou a slávou světa nadutých?
Neb každý z nich zde všeho zanechává,
nejdeť za nim v hrob ani jeho sláva.

Nechť pak zde sobě, jak chce, lahodí,
i těm, kteříž v týchž marnostech chodí,
za předky svými vždy odsud půjde,
světla božího věčně pozbude.
Summou, každý, kdož jest v poctivosti,
nemaje boží pravé moudrosti,
tenť jistě hovadům podobný bývá
a k životu slávy práva nemívá.

Žalm LXXIV
Vroucí k Bohu upění v čas hrozného cirkve soužení

Proč nás tak dlouho, Bože, opouštíš,
proč's tak zapálil přísnost hněvu svého
na stádce tebou lidu zvoleného,
že ho i žráti vlkům dopouštíš?

Buď pamětliv na své shromáždění,
jehož si zdávna dobyl i vykoupil,
viz dědictví své, kteréž zlostník zloupil,
horu Sion, tvé na níž bydlení!

Ó nemeškej rychle pospíšiti,
všecky aby shladil ty bezbožníky,
jenž s hroznými své roty pomocníky
tvůj usilují chrám podvrátiti!

Neb, kdež sme prv chvály tvé slýchali,
slýcháme již hlas řvání ukrutného,
tam znamení již pohanství mrzkého
vystavivše, tvou čest pošlapali

nešanujíc nic, ani stavení,
zdávna k tvé slávě krásně vzdělaného,
tak jako les roubají vazby jeho
a přivodí všecko na zkažení.

Již vstekle též i na jeho řezby
sekery své i palice chápají,
krásu jich všecku jimi otloukají,
a jiné jakékoli ozdoby.

Ach, jižť sou i oheň založili
v svatyní tvého, Pane, přebývání,
jména tvého příbytek v porouhání
uvedše, z gruntu jej vyvrátili.

Takť sou v radách svých pyšně mluvili,
řkouce: „Vyhubme směle z nich každého!“
Protož všecky stánky Boha živého
již v zemi této ohněm spálili.

Jižť lásky tvé žádného znamení,
ni koho z svatých proroků nemáme,
aniž ovšem z nás komu jest to známé,
jak dlouho státi má to soužení.

Pausa.

Ach, Bože, dokudž vždy chceš slýchati
našich odpůrců tobě utrhání?
Tak-liž nepřítel bude bez přestání
tvému se jménu zlostně rouhati?

Proč ruku svou tak dlouho zdržuješ
a nepopléníš těch nešlechetníků?
Proč pravicí svou nás, svých milovníků,
vztáhna ji zhůru, neochraňuješ?

Však jsi pak náš král od věčnosti,
jenž’s nás v své zprávě milostné vždy míval

(na čež se i často všecken svět díval),
vytrhuje nás ze všech úzkostí.

Tys v bezcestí nám cestu ukázal
tak, že sme mohli i moře projíti,
hlavy pak draků ráčils hned potříti,
jak's se vodám zas stéci rozkázal.

Tu's potřel též i Leviatana
ukrutnost přílišnou provodícího,
tu všeho vojska tvůj lid honícího
těla k sežrání šelmám vydána.

Z skály tvrdé proti přirození
potokové vyšli k rozkazu tvému,
přicházely též na odpor k náhlému
i veliké řeky k vysušení.

Ty když velíš, den se přibližuje,
též když velíš, zase i noc přichází,
k tvé vůli časem i měsíc vychází,
tou se i slunce vždycky zpravuje.

Tys velmi moudře krajinám země
rozměřil sám jisté meze a cíle,
i to, že v rozdílného času chvíle
obcují všickní létu i zimě.

To všecko když jest v tvém zpravování,
rač, Pane, též na to pamatovati,
jakť ten nevážný lid smí utrhati
tvému vždy jménu čině rouhání!

Ó neračiž smutné vydávati,
tak sšelmilým, své hrdličky, k sežrání,
nýbrž svého stádce k obhajování,
znaje chudé, sám rač přispívati!

Měj v paměti smlouvu své milosti,
neboť není svět, než stok všeho zlého,
každý plný kout neřádu hrozného,
předčí faleš všudy s ukrutností.

Nedopouštěj býti zahanbenu
prv znuzilým svým, když k tobě volají,
dejž, ať s radostí lásku tvou vždy znají,
jméno tvé ctíce v každou hodinu!

Ach, Pane, již aspoň rač povstati,
spravedlivé své pře aby zastával,
ó by hanby té za nic nepokládal,
kteroužť smějí blázni vždy dělati!

Ó nenechávej v zapomenutí
těch všech zlostníků, jich vykřikování,
pyšných řečí, zlostného se vstěkání,
nedej se jim v tom více síliti!

Žalm CII
V dlouhé těžkosti a tesknosti
Modlitba

Slyš mé, Pane, tě vzývání,
nech, ať ho nic neodhání,
ať též před trůn tvůj vejde,
tvář tvou ochotnou najde!
V taký den soužení mého
nakloň ke mně ucha svého,
vyslyš rychle mé žádosti
a naplň je z své milosti!

Neb, aj, všickní dnové moji
náhle jako dým mizejí,
mé kosti jako hlavně
vyprahly hrozně ve mně,
srdce jako sťatá tráva
truchlí, svadne a ustává,
takže již i chleba jísti
zapomínám v své těžkosti.

Od ustavičného lkání,
bídy a hořekování
má kůže tak skrčena
i k kostem přisušena,
jsem co pelikán na poušti,
tesklím sedě v temné houšti,
co pták noční, kterýž kvílí
v pustých místech v každou chvíli.

Žádného odpočinutí
nemám, ani oddechnutí,
jako vrabec na domě
želející své rovně,
neb se moji protivníci
na mne brousí dnem i nocí,
i ty, na něž se hněvají,
mým příkladem proklínají.

Pročež popel co chléb jídám,
nápoj pak, rovný svým bídám,
se slzami směšuji,
jenž z mých očí padají
pro čitedlnost hněvu tvého,
neb, ač si mne za slavného
zvýšil, však zas nenadále
shodiv, tlačíš k zemi stále.

Jižť sem jako stín nachýlen
v ten čas, když preč odchází den,
jako tráva z kořene
sťatá, když schne a vadne.
Ty pak v své, Pane, bytnosti
že zustáváš na věčnosti,
slavná pověst též slibů tvých,
tož mne těší v zámutcích mých.

Ty svým časem ráčíš vstáti,
sám lítost svou ukázati
k svému lidu věrnému
v svém městě na Sionu.
Aj, již jest čas uložený,
zdávna tebou ohlášený,

protož rač se odhliviti
a k milosti nakloniti!

Ať se tvoji služebníci,
lítost srdečnou mající
nad rumem města tvého,
zase potěší z něho!
Jinde pak mezi národy
tvá bázeň ať roste všudy,
i králové s uctivostí
ať se bojí tvé jasnosti

vidouce, že Pán vzdělává
Sion, a v něm jeho sláva
zase se vyskytuje,
víc než prve spatřuje,
an k upění lidu svého
popatřil, potlačeného,
na modlitbách jich volání
že jest neměl v pohrdání.

Pausa.

Budeť to všecko zapsáno,
pro budoucí zanecháno,
byť to měli v známosti,
ovšem pak u vážnosti.
I ti, jenž by z nich povstali,
byť Páně skutky a chvály
vděčně připomínajíce
z celého slavili srdce,

že jest popatřil z výsosti,
z trůnu své divné svattosti,
dolů z nebe pohleděl,
byť vše na zemi viděl,
by slyšel vězňů vzdychání,
jenž k smrti byli oddáni,
a tak z vězení těžkého
by vyprostil z nich každého,

na Sionu jméno Páně
byť hlásali všickní snažně,
chvály v Jeruzalémě
zpívajíc jeho zřejmě,
zvlášť když se budou zbíhati
lidé, Pánu čest dávati,
i králové jich s radostí
sloužíc též jeho milosti.

Ač v dlouhém na to čekání
přicházím již na stýskání
okoušeje trápení
i dnů svých ukrácení,
však říkám: „Bože, v bídách svých
nebeř mne uprostřed dnů mých,
ty, jenž vždycky od věčnosti
zustáváš bez proměnnosti!

Neb dávno, ač si založil
zemi, i nebesa stvořil,
avšak v jejich bytnosti
není k tvé podobnosti —
onať pominou v jistý čas,
ty pak na věky zustáváš!

Jako roucho tak zvetšejí,
své krásy nezachovají.

Všecko podle tvé mocnosti
vezme proměnu v prudkosti,
jak v častém obláčení
béře oděv změnění.
Ty pak trváš jednostejně,
i tvá pravda neomylně,
tvá sláva, tvůj byt nezhyne,
časy, lety nepomine!

Protož silného doufání
tvé slouhy jsou bez přestání,
též i s svými potomky,
že ostojí na věky!
Ty k nim v sobě známou chvíli
lásky dokážeš a síly,
byť již, utvrzeni jsouce,
nebáli se zlého více!“

Jobovo v netrpělivost upadnutí a nad narozením svým naříkání

(z kap. 3. v. 3.-26)

Ó by byl zahynul ten den,
té noci by nikdy nebylo,
v nížto se dítě počíť mělo!
Neb, když se narodiť sem měl,
mrákota kéž přikryla ten den,
ať by nebyl světla učasten!

Ó by byl z propastí nevstal,
stínem jsa smrti hned zachvácen,
bych byl i já mračnem přikváčen
a v mlčení věčném zustal!
Ó by nebyl k počtu měsíců
počten, zbaven jsa světla klíčů!

Ó by byla osaměla,
žádného zpěvu nemající,
radši žalostně upějící,
má ta noc první nemilá!
Kéž jí kdo proklel, učastenství
byť neměla, jen zlořečenství!

Ó by se byly zatměly
s oblohou hvězdy na výsosti,
bez všeliké jsouce jasnosti!
Ó by se byly zavřely

mé mateři dvéře života,
bíd by mi zhasla byla psota!

Proč jsem neumřel hned v matce
neb z jejího života vyjda,
byť konec hned má vzala bída,
proč sem hned neumřel prudce?
Proč sem na klín vzat a pěstován,
k bídě mateřským prsem chován?

Jižť bych ležel a měl pokoj
v svém tam tichém odpočívání
s králi země, jich s radami;
teď pak nic nemám než zlý boj.
S knížaty již bych byl pod zemí,
v místě tichém tam u mlčení.

Proč světla Bůh nešťastnému,
a kdož jest ducha truchlivého
nic nemaje nikde libého,
proč přeje světla bídnému?
Ještо by mu smrt cele milá
nad světa poklad všeho byla,

an by se veselil z hrobu,
své všecko tam maje plésání,
kdež věci již tak nejdou mání
jak tu, na zemi, v zlou dobu,
kdež pokrmem mým jest vzdychání,
jak voda bíd mých plyne řvání.

Já čeho se lekal často,
v svém srdci pokoje nemívav,

na strany všecky se ohlédav,
s tím sem se potkal, teď jest to:
nic v světě tom nejni než bída,
jakž se to při všech všudy vídá.

Modlitba Šalomounova za moudrost

(Z Králov. 3 a Moudr. 9)

Otců mých Bože, milosrdenství
jenž's k člověku, svému tvoru, dokázal,
zvýše ho nad všecky slavné tvory,
nad vším tím's panovati jemu kázal,
svět aby moudře zpravoval a svatě,
soud v upřímnosti konaje a v pravdě,

dej moudrost, Pane, mně, sluze tvému,
tu, kteráž tvým jest trůnům přísedící,
z sluh nezamítej mne svého domu,
nebť sem já syn děvky tvé, člověk mdlící
v této mladosti věku kratičkého
a špatný k rozumění soudu tvého!

An sic byť kdo byl i dokonalý
ze všech lidí, tvá byla-li by moudrost,
nepracujíc s nim, se vším tím malý
prospěch bral by, všecko bez toho marnost!
Tys mne za krále zvolil lidu svému,
tak outlého, představiv mne sám jemu,

chrám slavný vzdělati na hoře své
mně's poručil v městě obydlí tvého,
též i oltář, dle podobnosti té,
jíž's byl dávno ukázal díla svého

tam, Pane, Mojžíšovi na počátku,
mustru svého jemu podada stánku.

Moudrost pak, Pane veliký, s tebou
jest, sama všech tvých povědoma skutků,
přítomná jsuc, když's stvořil svět, sebou,
věčných svých neproměnně dle usudků.
Tať sama ví, coť tobě líbezného
a v tvých též přikázáních co přímého.

Tu z svattého nebe, Pane, sešli,
tak, aby se mnou pracovala šťastně!
Z trůnu velebnosti sám jí pošli,
až bych všecko činiti uměl snažně,
jak co ty kde sám libovati ráčíš!
Všechněm nám ty poraditi sám stačíš!

Tváť moudrost sama všemu rozumí
a mne v pracech mých povede opatrně
cestami jistými, tak, jakž umí,
až by všecko vykonalo se slavně.
Tak šetře já všudy spravedlivě soudu,
Otce svého stolice hoden budu.

Kdož by z nás lidí znal vůli boží
neb se domyslil toho, co chce Bůh sám?
Jakkoli kdo myšlení rozmnoží,
nic, nic předce nebude, leč až on nám
dá ducha — bídná jsou přemyšlování,
důmyslů naších opravdu s nic není,

nebť náše tělo porušitedlné
obtěžuje svými břemeny duši,

mysli, starostmi mnohými plné;
byt zemský tlačí dolů víc, než sluší.
An sotva můžem věděť, co na zemi,
kdož pak vystihne to vše, co jest v nebi?

O tvé pak vůli kdo by co věděl,
kdyť by ji nám tvá nezjevila moudrost
neb přesvatý tvůj duch nám nepověděl?
Oňž patříme k tobě, Bože, na výsost
k napravení cest na zemi bydlících
a tvé vůli vyrozumívajících.

Píseň písní Šalomounových

v níž se pod příkladem Šalomouna, krále izraelského, a choti jeho, dcery faraonovy (jako i v Žalmu 45), vypravuje milost srdečná mezi věčným ženichem Kristem a nevěstou jeho cirkví, kterouž sobě z Židů i pohanů shromažďuje a k věčnému veselí strojí. Kdež se pod způsobem rozmlouvání jejich s sebou a s jinými o sobě společná jejich láska a po sobě toužení, někdy se shledávání, na sebe vzhlédání i s sebou pohrávání, a z toho zase sebe z očí sobě stracení a pak zase se nalezení (vše pro hojnější v sobě milosti rozněcování) vypisuje. Dělí se podle osmera rozmlouvání na osm kapitol, z nichž my osmeru písničku složíme; aneb raději tuto píseň jednu na osm pauz rozdělíme.

Rozmlouvání I. Z kap. 1.

Církev na světě v rozličném trýznění jsuc, chotě svého, Spasitele světa, aby ji těšil, prosí, naříkajíc na vedro pokušení těžkých. On laskavě se ozývaje, těší ji až do sňátku společné lásky.

(Cirkev)

Ó by mne můj Ženich věčný,
s milostí svou mně sám vděčný,
políbením ust svých poctil,
z mých teskností mne vyprostil!

Neb jsou milosti tvé sladší
než víno, než mest nejlepší;
protož tě panny milují,
srdcí co ctných ostříhají.

Ach táhni, táhni za sebou
mne, srdce mé, ať sem s tebou!
Uveď, uveď mne do vnitřních,
tam, kdež jsi sám, pokojů svých!

Poslyšte mne, milé sestry,
spolné naší matky dcery,
černáť sem sic, milostná však,
ač mne přistřel nyní soumrak.

Snědá sem od opálení,
od slůnce bíd obhoření,
synů cirkve podle těla
zlost na mne když se vylila.

Oznam, kde, můj milý, paseš,
ovcem kde stínu svým přeješ,
abych, bludem jsuc zmámená
stád tvých ovcí nestratila!

(Kristus)

A což nevíš, z žen nejkrašší,
kde rozkoš mám svou nejdražší?
Nevíš-li, šetř pastýřů ctných,
těch, jenž šetří šlepějí mých!

K vozům slavného krále tě
přirovnal sem — v celém světě
nic nad tě, ó milostnice,
nic nehledám sobě více!

Ušlechtiláť mi líce tvá
stkvějí se, aj, ozdob plná!

Halží plné ač hrdlo tvé,
ještěť přidám ozdoby své!

(Cirkev)

Dokud stolí tu u mne Král,
nard můj libou mu vůni dal.
Svazkem mi mirry Pán bývá,
když v mých loktech odpočívá.

Milý můj jest sladký hrozen,
na vinnicich Engad zplozen;
žádná sladkost se nevrovná
té, jíž milý v sobě můj má.

(Kristus)

Ach, krása tvá jak jest libá,
ó přítelkyně má! Hýbá
duchem, hle, mým zrak tvých očí,
zrak ten milý holubičí.

(Cirkev)

Ó sám ty, kráso má věčná,
ó záři mým očím vděčná,
milosti lůže, aj, náše
jak rozkošně zelená se!

A dům, hle, náš, v němž bydlení
byť má naše bez skončení,
jak trámy má vše cedrové
a pavlače cyprisové!

Rozmlouvání II. Z kap. 2.

Kristus sebe a chot svou vychvaluje. Ona, jemu se těšíc, pléše. On zase ji, jako choti své, přelibými slovy k sobě volá a před chytrými nepřáteli vystříhá. Načež ona se jemu cele oddává.

(Kristus)

Já, růže z sáronských polí,
já, lilium všech oudolí,
však též chot má mi růže jest,
v hustém trní kveta, má čest.

(Cirkev)

Co jabloň mezi dřevem v lesi,
to můj milý mezi mládenci,
planoť mi všecko bez něho,
neb mám pokrm i stín z něho.

Na své mne, Pán, uvedl hody,
jež připravil pro národy,
tu rozvinuv korouhev své
lásky ke mně neproměnné.

Očerstvěžť mne flašemi,
posilňte jablky vonnými,
neb, aj, umdlévám vroucností
své k Pánu svému milosti!

Ač vím, že sám vždy při mně jest,
věrnosti své on má tu čest,
silnou mne nesa svou levicí,
milou objímá pravicí.

Vás přísahou zavazuji,
dcery Sálem, jež miluji,
nebuďte ze sna milého,
až jak chce sám, chotě mého!

Avšak slyším libý hlas již
beroucího se ke mně blíž,
již skáče, již po těch horách
můj, ach, jelen přemilý, ach!

Již, aj, teď za stěnou stojí,
již, již navštíviť mne strojí,
mne k spatření oken hledá,
skrz mříží na mne pohlédá!

(Kristus)

Povstaň, povstaň, ó má choti!
Vracímť se již s libou chuti,
zimní tvrdost již přestala,
moc přívalů již ustala.

Kvítíčko se v naší zemi
ukazuje k rozveselení,
hrdličky hlas slyšeť se dá,
hned léto již se uhlédá.

I fík pustil holičky své,
pupence kmen vinný libé,
poď, kráso má, milostnice,
poď, lásky své podámť více!

Vím, kam‘s se skryla před přívaly
co holubice v příkré skaly,

do rozsedlin sem tam s strachem!
Aj, již strach preč, zase poď ven,

nechať slyším libý hlas tvůj,
jemuž se již těší duch můj.
Oblíčej tvůj viděť žádám,
dej se spatřiť — i já též dám!

Avšak zlapejte prv ty tam
škodící zrádně lišky nám,
vinic naších zle záhubné,
lestné dělníky a bludné!

Milý můj můj jest, já jeho,
žádný již nezmění toho!
On ovce své v polích vonných,
ktvoucích slávou, pase, hor svých.

Ach, kéž mi jen již zasvitá
den žádaný a ti světa
smutní odejdou stínové
k radosti nám truchlým nové!

Navrať se, navrať, můj milý,
z hor svých Beter během čilý
co laň! Učiň konec vděčný
mým tesknostem, Pane věčný!

Rozmlouvání III. Z kap. 3.

Cirkev lekši se, jako by Pána svého stratila, hledá ho všudy tužebně; ješto on mezitím věrně o ní pečuje. Dcery jeruzalémské (oudové cirkve živí) vychvalují moc Pána jejího k ozdobě ji podobenstvím královské Šalomounovy slávy.

(Cirkev)

Na ložci svém v bíd svých moci
milého hledala sem s mocí,
duší po něm sem toužila,
avšak nikdež ho nenašla.

Vstanuť (řku já), schodím město,
každé rynků, ulic místo,
spatřím, kde jest, kde se chrání
Pán, mého srdce kochání.

Najduc tedy ponocné já:
„Viděli-li ste, kde rozkoš má?“
Nadarmo však, kde nic, tu nic,
žádný nemohl povědíť víc.

A jakž sem jich jen pominula,
hned má rozkoš se namanula,
kteréhož miluje má duše,
proňž bych umříť chtěla spíše.

Chopila sem jej, aniž pustím,
aniž se sama ho již spustím,
až jej do matky své domu
uvedu, v vnitřní jeho schranu.

Vás přísahou zavazuji,
dcery Sálem, jež miluji,
nebuďte ze sna milého,
až jak chce sám, chotě mého!

(Kristus)

Kterážto jest, jenž z pouště tam
vstupuje co dým horních do stran?
Okouřená kadidlem mým,
mé zásluhy prachem vonným?

(Cirkev)

K tobě vstupuji, ó vůně ctná,
věčný Šalomoune, slávo má.
Máš vůkol lůže státi svých
šedesát reků, vše udatných,

s mečem vycvičených k boji,
každý z nich po boku tvém stojí.
Palác vzdělal z dříví Libán
k svým rozkošem libě můj Pán.

V kterémžto z stříbra sloupové,
postel pak z zlatta, kmentové
jest přistření, ozdob dosti
dcerkám božím k ctné milosti.

Ó poďte sem, dcery z Sion,
popatřte, váš jak Sallomon
slávou třpytí se pod korunou
v den svadby své s zvolenou svou!

Rozmlouvání IV. Z kap. 4.

Věčný ženich krásu choti své po všech oudech a ve všech jejich ctnostech zvelebuje. A ona zase, že všecko od něho má, vyznává a jeho na vlastní jeho hody zůve.

(Kristus)

Ach, kráso má! Přítelkyně má!
Nic nad tě, nic duše má nemá!
Všecka's milého vzezření,
nic nad tě v tom světě není!

Oči sprostné co holubičí
vzhledáním se k nebi cvičí,
vlasů kadeře na tvé hlavě
jak stádo koz na Galádě,

zubů dvojím řadem stkvělost
co rouna vypraná bělost,
rtové tvoji tak se rdějí
jak hedbávné premování,

z kterýchž libé plynou řeči
slov ozdobných, rovných meči.
Židoviny tvé čela tvého
co jablka kus zrnatého,

a hrdlo tvé co Davidova
věže slavná, kteráž chová
zbroje mnoho, ta zbrojnice,
v níž jest pavéz na tisíce,

prsy co blíženci srní,
jenž se květem pasou v trní.

Až by utekli stínové,
odejdu k hoře mirrové.

Všecka jsi krásná, má choti,
poškvrn na tobě neviděti.
Se mnou z Libánu poď, milá,
pohleď na svět z hor Amana!

Jalas mne, sestro, má choti,
jalas mi srdce mé mocí,
okem libého vzezření,
halží drahou v otočení!

Jakých útěch plná milost,
ó sestro má! Radosti dost
nedá tak víno, mast nedá,
vonnost když svou z sebe dává!

Strdí tekou rtové tvoji,
jazyk mne jak medem kojí,
tvých vůně rouch na mne vane
jak vůně hor na Libáně.

Ty zahrada jsi zamčená,
před škůdci dobře opatřená,
ó má choti, má studnice,
ctností co dál v tobě více!

Výstřelkové milí tvoji,
však štípením drazí moji,
jak ktvou, jak již ovoce hojně
nám dávají obopolně.

Jablek granátových dosti,
šafránu, mirry v hojnosti
s jinými věcmi zvláštními,
vonných chutí všelikými.

(Cirkev)

Ó sám ty studnice pravá,
ó studnice všech vod živá!
Z tebeť, Libáne můj, nové
věční tekou pramenové!

Povaň, větříčku půlnoční,
povaň, větříčku půldenní,
provaň mi tak zahrádku mou,
ať její vonné věci tekou!

Do své ať přijda zahrady
chot můj, drží se mnou hody
a rozkošné ovoce své
jí, maje tu rozkoše svatté!

Rozmlouvání V. Z kap. 5.

Kristus k choti své jda a hostinu s sebou nesa, tluče k ní. Ona však, nespěšně odvírajíc, ztratila jej, a teprv potmě běhajíc, hledala ho. Ale od ponocných zbita byvši, po svém milém předce se ptá, krásu jeho nade všecko velebíc.

(Kristus)

Přišel, hle, sem do zahrady
dle vinše tvého, mé rady,
ó sestro má, milá choti,
dámť svých utěch již užiti!

Hle, mirru svou, med, mléko své
zbírám, strojím, ó mé milé
přátelstvo, jezte pak, pijte,
láskou se mou i opijte!

(Cirkev)

Spávámť časem, však srdce bdí,
milého tlouc slyším, kdy dí:
„Otevři, sestro má milá,
přítelkyně má upřímá!“

A já: „Hle, svlékla sem se již
a zas se mám obléc? Tudiž
i nohy bych zase skálela,
kteréžto sem již umyla!“

I sáhl milý můj do dveří,
řka: „Sestro, sestro, odevři!“
A tu vnitřnosti mé ve mně
teprv se pohnuly mocně.

Vstanuc, běžím — odvírajíc,
vidím z rukou mi mirru týc.
Odevru, Pána však není,
již byl ušel, mé kochání!

A tuť sem já hned omdlela,
probravši se jeho hledala,
nikdež ho — k mému volání
aniž jaké kde ozvání.

Nalezše města strážní mne,
zbitím mi ran dali hojně,
i rouchu ze mne mou vzali,
posměch mi tak udělali.

Dcery Sálem, zavazuji vás,
která milého mého zas
uzří, o mé mu tesknosti
prav, že umdlévám milostí!

(Družičky)

Co má milý tvůj nad jiné,
ó z žen nejkrásnější, milé,
že velmi tak tesknís po něm
a vždycky jen mluvíš o něm?

(Cirkev)

A ptáte se? Ach, můj milý
všechen jest červený, bílý.
Deset tisíc reků jiných,
nevrovná mu nižádný z nich!

Hlavať jeho všecka zlatá,
vlasy stkvoucími přistřetá,
bystrého zraku libé oči,
v krásném stojící obočí.

A líce jak se pak svítí!
Jak v zahradách saté kvítí!
Rtové jeho jak lilium
vůni libou naplní dům.

A prstenů netřeba jeho
rukám zlatých aneb čeho,
neb všecky jsou samy zlaté
mého chotě ruce svaté!

Život jeho z kostí slonových,
zafírem libě okrášlených,
mramor sílou jeho hnátové,
krásou zlatí podstavkové!

Oblíčej jeho jest jak Libán,
co cedr spanilý všechen můj Pán!
Přesladká usta též jeho —
nad líbeznost světa všeho!

Taký, hle, jest milý ten můj,
o němž se ptáte! Ach, miluj,
miluj ho, kdo co ctného znáš,
kdo ctnost jakou v srdci svém máš!

Rozmlouvání VI. Z kap. 6.

Cirkev izraelská s dcerami jeruzalémskými rozmlouvá o svém milém. On opět vychvaluje krásu její, oznamuje však, že se láskou uchýlí k jiným národům. Nicméně volá ji zase.

(Družičky)

A kdež zašel ten tvůj milý,
ten tak krásou ušlechtilý,
kde jest? Pověz, s tebou půjdem,
věrněť hledať ho pomůžem!

(Cirkev)

Milý můj všel do zahrady,
kdež sobě posál vonné hřady,
sličné tam kvítky zbírati,
pak vonnostmi sebe pásti.

Ach, můj milý milý mi jest
a já jemu, vše má to čest,
kterýž v kvítí pěkném pase,
spolné to rozkoše náše!

(Ženich)

Ach poď, milá, poď, kráso má,
které kde slávu město má,
ty máš ovšem, ty vojsko mé
s korouhvemi libě hrozné!

Odvrať oči od patření
milosti mé k roznícení!

Vlasů kadeře na tvé hlavě
co stádo koz na Galádě,

zubů dvojím řadem stkvělost
co rouno vyprané v bělost,
židoviny tvé čela tvého
jak jablka kus zrnatého.

Ač královен jest šeddesát,
také ženin osmdesát,
mladic jiných bez počtu, však
žádná se mi nelíbí tak,

jak má holubice jediná,
nevrovnáť jí žádná jiná!
Protož jiné ji chválejí,
o ní sobě vypravují.

(Družičky)

Která to jest co dennice
chodící v blesku měsice,
nybrž podobnost má k slunci
neb jistě vojsku s praporci?

(Kristus)

Do zahrady, hle, sem přišel,
zda bych ovoce své našel,
a víno mé zdali kvete
neb vinné jablko zrnaté,

a když nic ještě nebylo,
se srdci mému zachtělo

na vůz vsednouť a národům
v známost se dáť, veda v svůj dům.

Avšak navrať se, ó Sulamit,
navrať, navrať, tu máš, hle, míť
tu slávu svou dřevní zase,
poď, vojsko mé, vystup, stkvěj se!

Rozmlouvání VII. Z kap. 7.

Ctnosti nebeské nevěsty opět se vychvalují. Ona prosí ženicha, aby s ní do pole vyšel k spatřování nových cirkve výstřelků, jak po národech všecko kvete.

(Ženich)

Jak tvé okrášlené nohy,
ó dcerko knížecí, drahý
bedr tvých svazek ušlechtile
v jedno spojen přeuměle!

Pupek je tvůj koflík zlatý,
v něm nápoj k rozkoši vzatý,
život jako pšeničný stoh
kvítím vonným všudy obrostl.

Na<d> křtalt srních dvou blíženců
ušlechtilost jest tvých prsů,
z kostí sloních pěkná věže
jest hrdlo tvé, tak se víže.

Tvé oči rybníci Ezzebon,
nos tvůj jak bašta na Libán,
Karmel hlava, šarlat vlasy,
král se přerád k tobě hlásí!

Ach, jak si všecka tak milá
a krása divně tvá libá!
Podobna palmě postavou,
hroznům pěkným milostí svou!

Ó nech mi palmy té vrchů
dosáhnout lze a tvých prsů!
I vůně tvých chřípí milých
nech jest mi jak jablek vonných!

Tvá usta víno výborné,
ustům pro lahodu příjemné,
jenž působí, aby i ti
spící se zdáli mluviti.

(Nevěsta)

Milého já budu svého,
když ke mně tak žádost jeho!
Poď, můj milý, na pole jděme,
poď, tam ve všech přenocujme!

Vstanouce ráno, k vinnicím
přihlédnem, již-li svým vonným
přistřel se kmen vinný květem —
tamť čas naším, hle, milostem!

Ach, vůně na mne již vane
v dveřích naších, milý Pane,
všech právě rozkoší dosti,
starých, nových, vše v hojnosti!

Rozmlouvání poslední. Z kap. VIII.

Nebeská chot, křesťanská cirkev, vinšuje, aby ženicha svého vně mezi ostatními pohany políbiti mohla. Zatím se duchovní té milosti vroucnost vypisuje a o mladší sestru pozustávajících ještě národů rada drží s tužebnou žádostí, aby věčný ženich brzo přišel.

(Nevěsta k ženichu)

Ó kéž jsi mým bratrem vlastním
a matky mé prs učastným,
abych tě vně políbila,
však se proto nehanbila!

Vedlať bych v dům tě matky své,
kteráž učí tě znáti mně,
a jáť bych vína píť dala,
kteréž ti sem přichystala.

(Nevěsta k družičkám)

Ó jak jest laskav na mne Pán!
Již lásku ke mně právě znám!
Levá jeho pod mou hlavou,
druhou jsem objata, pravou.

Hle, přísahu od vás beru,
od dcer Sálem, dobrou věrou:
nebudte ze sna milého,
až jak chce sám, chotě mého!

(Družičky)

Kterážto z pouště té světa
vycházejíc, s chotěm sňata,

zpolehši naň jak na svého,
plésá radostí, milého?

(Nevěsta k ženichu)

Pod jabloní budím tebe,
ó bratře můj, choti z nebe,
tu, kdež tě matka tvá byla
dávno se mnou porodila.

Polož mne jak pečet sobě
na srdce své, dávámť tobě
své srdce též: vem mne co ten
zlatý na svou ruku prsten!

Neb jest co smrt silná milost,
tvrdá co hrob i horlivost.
Uhlí její plamen boží,
čím dál se víc sílí, množí.

Aniž vodou býť můž zhašen,
řekou, mořem, ten náš plamen.
Statek, jmění světa všeho
nic neplatí k ceně jeho.

Hle, máme ještě sestřičku,
malou a mdlou děveččičku!
Což s ní činiť budem, o ní
když nastane rokování?

(Kristus)

Jestliže zed jest, tedyť na ní
palác vzděláme stříbrný;

pakliť jest dveřmi, deskami
obtaflujem cedrovými.

(Cirkev)

Já sem ta zed, na mne stavěj!
Mé prsy co věž, a mdlým hověj.
Nechať se mým mlékem kojí,
tak vše stane u pokoji.

(Kristus)

Šalmoun měl vinnici, jiným
kterouž najal, ovoce jim
pustiv odtud k užívání,
díl však nechav sobě k brání.

Mně pak milá jest velice
vždycky nade vše vinnice,
jinam ji nic nedám, sobě
chci všecko míť k své ozdobě.

Protož, milá, ty v zahradách
kteráž bydlíš, po všech stranách
svým přátelům mne ohlašůj
i sama též na mne pamatuj!

(Cirkev)

Ach, ráda, však nedli, prosím!
Pospěš, pospěš, nech vyprosím!
Pospěš srním skokem z těch svých
hor, až sem k nám všudy vonných!

(Zavírka jest vinšem, jakýž i nová cirkev činí. Zjev 22. v. 20.)

Víra o Bohu Otci a skutku stvoření

Věčně Bůh jsa nepočatý,
podstatou stkvěle svattý,
rozkoší a radosti
měl v samém sobě dosti.
Však se Pánu slíbilo,
aby něco učiněno bylo,
v čemž by slávu zjevil svou.

Takž vzdělán jest tento svět
v kráse své co sličný květ,
v němž se stkví boží divná
sláva, ač nevidědlná,
sláva moci i moudrosti,
sláva dobroty v hojnosti,
jednoho Boha v trojici!

Bůh jeden jsa, svět jeden
postavil veliký ten,
však jsa trůj, z trojí věci
jej složil Všemohoucí.
Tré to jesti podstata,
v ní skrytý duch života,
též oheň vše rodící.

(Dílo dne prvního, trůj ten počátek všeho, v. 1, 2, 3, 4, 5)

Neb se předně s svou mocí
sám vyskytl všemohoucí
Bůh Otec, z ničeho tvoře
grunty nebe, země i moře.
Jenž mhla jsuc tmavá, hustá,
pár, dýmů propast pustá,
všech tvorů světa základ.

Hned se duch boží vylil,
hned propast tu naplnil,
jí dchnutím provívaje,
svůj život v ní vlévaje.
Ten život, kterýž potád
tu v tvořích trvá pořád,
rozveden v pramenech svých.

K rozvodům pak již toho
tak ducha stvořeného
moudrostí boží oheň
jest vyslán a zanícen.
Řeklo neb boží slovo:
„Světlo buď mi hotovo
form všech k rozdělování!“

Takž vynikla zář jasná,
mrák osvítila krásná,
moc majíc v sobě hřetí,
z níž i moc také hnutí
hned se zjevila pálajíc,
vůkol světa se válejíc:
dnů, nocí tu začátek.

(Dílo dne druhého, z v. 6, 7, 8)

Z zahřetí šlo řednutí
té mhly, kudy bylo jíti
světla vůkol oblohy.
Tak se dálo den druhý
prostředem vyjasnění,
po stranách se sázení
té mhly již v vody hustost,

takže hned dvojí voda,
vzdálená sebe, pošla:
jedna zhůru kraj světa,
dole druhá tu shrnutá.
Pod kterouž se kal usadil,
hlíny hromady způsobil,
sehnané v kuli vůkol.

(Dílo dne třetího, z v. 9, 10, 11, 12, 13, a Ž. 104, v. 6, 7, 8)

Tak, hle, tím u prostředek
země zavěšen okršlek,
ještě vodami přistřený,
jejž chtě míť osušený
k potřebám živých tvorů,
způsobil tu věc novou
dne třetího milý Bůh.

Ohně díl vzav obloze,
dal dovnitř země, kdež se
horka boj s zimou začal,
tam v střevách země bouchal.
Hrombití tu nastalo,

hor vzdutí vně vyvstalo:
ach, boží čine divný!

Kdež se hory vyvýšily,
rovinu jinde znížily,
vody se hned neomylně
od vrchů hnaly silně.
Tak svrchek odkryt země,
kdež stromů, bylin símě
hned zrostlin dalo hojně.

(Dílo dne čtvrtého, v. 14 - 19)

V den čtvrtý boží mocí
rozděleno všemohoucí
světlo nahoře zustalé,
řády již aby stálé
tam majíc i svět také
v řádu drželo všeljaké,
ozdob všech jeho původ.

Napřed slunce přestkvělé,
vůdce nám nyní již dne;
pak měsíc, k zpravám noci
oddaný, se blyštící
nám ne svým vlastním světlem,
než půjčným (slunce) bleskem;
hvězd menších na tisíce.

Odkudž jest času všeho
odměna ušlechtilého:
dnů, nocí, hodin pořád
z oblohy plyne nám řád.

Léto, podzim, zima, jaro
tam odtud se začalo,
potřebné roku částky.

(Dílo dne pátého, v. 20, 23)

Řádu toho ucítila
hned voda i země celá,
když živý se hmyzící,
létavý i plovoucí
tvor vyšel: Ptactvo, ryby
Bůh stvořil, i velryby,
k slávě sobě, potřebám nám.

(Dílo dne šestého, v. 24. etc)

Dále Bůh řekl k zemi:
„Nuž, odevř se, vydej mi
čtvernohou zvěř a hovada
hor, polí, všudy stáda!“
Hned se duch živý v zemi,
vládnoucí živly všemi,
hnul a dal životčichy.

Ještě Bůh zasedl v radu,
míť chtě v světě plno řádu,
řka: „Přidejme k skutkům svým
vrch — a jako korunu — ctným:
k svému obrazu tvor stkvělý
dejme, mysli a světla plný,
nad světem k panování!“

Vzav tedy hlinu v ruce,
formoval tělo, Tvůrce,
rozličnými oudy je
vnitř, zevnitř ozdobuje.
Pak živou duši v něho
vliv dechem ducha svého,
tožť povstal rozumný tvor,

nazvaný slušně „člověk“
jménem svým pro celý věk,
neb stvořen k nesmrtedlnosti,
učastník i věčnosti.
K níž mu v srdce dal toužení
skrz věrné sobě sloužení
v řádu a poslušenství.

(Odpočinutí boží dne sedmého. Z kap. 2, v. 1, 2, 3)

Tak vše Bůh až zas k sobě
v svých skutcích doprovodě,
odpočinul dne sedmého
a na věky zasvětil ho.
Ó budiž, předobrý náš
Tvorče, až na věčný čas
s námi tvé požehnání!

Děkování za všelijaká boží dobrodiní

Má duše, Pána svého chval,
vzdej jemu děkování,
péči svou všecku naň uval,
v něm slož celé doufání!
Onť má dost cest, plný svět jest
divné jeho moudrosti.
Jakť on ráčí, tak vše kráčí
k vůli jeho mocnosti.

O čemž tobě, Bože, nyní
můj chce jazyk zpívati,
tvá přemnohá dobrodiní
s vděčností vyznávati.
Neb's mi toho činil mnoho,
což důvodem tvé lásky
bylo při mně, což upřímně
hlásat chci z každé částky.

V své ty radě, ach, přetajné,
nežli svět založen byl,
v zásluze Kristově hojné
mne's k spasení oblíbil.
Mé pak jméno, byť změněno
nebylo, což's uvažil,
v knihy živých zvolených svých
vepsati's míle ráčil.

Potom's pro mne a své tvory
svět překrásný postavě
k časnému pobytí zemi
a nebe k věčné slávě
    sličně stvořil a v nich složil
    hojnost drahých rozkoší,
    aby jimi mé s jinými
    pásl tělo i duši.

Však štědrého opatření
že zle užívu, věda,
od zůřivosti zdráždění
by mi nebylo běda,
    za mne svého přemilého
    Syna's vydati ráčil
    a pro něho v smrti jeho
    zas mi život navrátil.

Když pak uložený čas můj
mého na svět vyjíti
přišel, tu ty mne, trupel svůj,
svou ráčils mocí slíti.
    Oudy těla, plně zcela
    sformovav mne, věrnými
    hned rodiči k jejich péči
    opatřils, přemilými.

Z matky pak života mocí
byv tvou vyveden věčnou,
k světlu po té smutné noci
vynikna směnou vděčnou,
    hned v té době zase tobě
    tvé do klína milosti

jsem uvržen, kdež jest stvrzen
křtem usudek věčnosti.

Jehož's mi též potom vbrzce
ráčil i výpis dáti,
víru v Krista pravou v srdce
když si mi ráčil vsáti,
a vnitř sobě mne ozdobě,
utvrdil u vůli ctné,
bych tvým býti, tebe ctíti
toužil na časy věčné.

Ač pak koli tytýž klesám,
prach jsa a popel bídný,
však ty pozdvihuješ mne sám,
mé jsa mdlobě pomocný.
Hříchy snímáš, špinu smýváš
krví Syna přemilého,
což's mi svědčil i spečetil
často svátostí jeho.

Jsem tedy, Bože, tvůj vlastní,
kdož mne tebe odsoudí?
Oddán jsa tobě, jsem šťastný,
žádnýť mne nezarmoutí,
krom jen ty sám, aby byl znám,
v řádu své spravedlnosti,
někdy smutíš, tělo nutíš
k Zákona poslušnosti.

Neb ač na mne časem také
nepřátely dopouštíš,
též i strasti všelijaké,

však v ničemž neopouštíš.
Jižť sem toho zkusil mnoho,
zkusil bez omylnosti,
tvá že zpráva vytrestává
nás sobě k své líbosti.

Tváť umí ruka švihati,
když toho potřebu znáš,
též umí i objímati,
neb srdce otcovské máš.
Protož sobě k vůli tobě
státi sem já umínil
myslí mírnou, stálou, věrnou —
dejž, bych se neuchýlil!

Však když sem v uzkostech býval,
kam, nevěda, se díti,
jen tebe srdcem sem vzýval,
hneďs mi pomocník býti
ráčil cele. Protož směle,
Otče můj, v tebe doufám,
mne sobě měj, děj se co děj,
jáť v naději nezoufám.

Ty mne vždy po cestách svých veď
můj Bože z vysokosti,
mé činy duchem svým sám řeď,
mé i všecky vnitřnosti!
Své dle rady proveď všady
slouhu vyvoleného
až do nebe, kdež by tebe
ctil věčně, Boha svého!

Má duše, svého Pána chval,
vzdávej mu děkování,
péči všecku naň již uval,
v něm slož celé doufání!
Coť při tobě začal sobě
k slávě své velebnosti,
on vyvede, tě přivede
k světlu věčné jasnosti.

Rozkoš duše věřící, Krista milovné, s nebeským chotěm svým

(Z německé: Wie schoen leichtet der Morgestern, etc.)

Ó má dennice přemilá,
jakť mi svítí záře libá
jasného tvého líce!
Hlas vzní sladce v mém uše tvůj,
ó králi můj, ó choti můj,
ty jals mi láskou srdce!
    Zdárný,
    krásný,
    slunce krašší,
    zlatta dražší
    jestiť můj Pán,
    všech nebes mnohem vyšší sám.

Ach, má perlo, koruno má,
sladší jest srdci milost tvá
než ustum ten sladký med!
Ach, vonné duše lilium,
tvé milé evanjelium
není než máslo a stred!
    Tys květ,
    můj svět,
    hosianna,

vnitřní manna,
hody věčné,
slunce srdci mému vděčné.

Vpusť, ó přejasný jaspise,
hluboce, žádám, v mé srdce
plamen své lásky žhoucí!
Ať při tvém zustávám cele,
oud živý, duchovním těle
a ať s radostí vroucí
sloužím,
toužím
vždy po tobě.
Vem mne sobě,
nebť umdlévám,
ach, milostí již plápolám!

Z tvéhoť samého vzezření,
tvých očí ke mně sklonění
božská mi svítí záře.
Ó můj Ježíši přemilý,
slovo a duch tvůj mne sílí,
neskrývejž své mi tváře!
Vem mne
jemně
do svých ramen,
lásky pramen
ať mne projme,
ach, s sebou na věčnost spoj mne!

Však pak dřív, nežli ten svět byl,
mne's sobě již byl vyvolil
v Synu svém, Otče věčný,

zasnoubil za svou sobě chot
i on mne a já za klénot
jej sem přijala vděčný.
Slávu
pravu
slíbil dáti
a já bráti,
jemu chvála
kdež by ode mne se dála.

Bijtež na citaře struny,
libá i na všecky strany,
muziko, vzněj radostně,
s svým já ať ženichem pravým
procházejíc se, předrahým,
hrám s nim milým milostně!
Hlučte,
zvučte
zpívajíce,
říkajíce:
Veliký pán
jest Bůh náš, Bůh v lásce nám znám!

Ach, plésám, milý můj že jest
alfa, oméga, jemuž čest
náleží světa všeho;
onť časných zprostě mne strastí,
půjme do věčných radostí,
do ráje půjme svého.
Amen,
amen,
přiď, slávo má,

koruno ctná,
neprodlévej,
tesknostem se mým nedívej!

Toužení duše věřící po svém nebeském choti

Ach, smutku můj, což od světa
mne v bídy všecko zapletá!
Uzkou k věčné cestou vlasti
musím, plnou všudy strastí.

S tělem jaké vystáť boje
o své, duch můj, věčné stoje!
Ach, kdož pomůže, jen ty sám,
Ježíši! Těť toliko mám.

Radost jsi má, pomoc, rada,
kdokol se v péči tvou dada
nemá zhynouť, spasen bude
a zámutků všech pozbude.

Ty sám jsi pán divné rady,
ty, Bůh, člověk jsa bez vady,
smrti's se stal, div nad divy,
i pekla vítěz pravdivý.

A nás jaté vyvedls vězně
až k trůnu slávy vítězně.
Ježíši, pán's a Bůh ty můj,
pavézo má, jen při mně stůj!

Každého smutku hořkosti
hned jména tvého sladkosti

pamět sladí a mé duši
všech proud ihned slz osuší.

Tělo s duší byť umdlelo,
předceť by tvých plnost mělo
posil; tě, jen tě kdož zde má,
věčným věkem dobře se má.

Ty můj jsi, já se též cele
se vším na tvou milost směle
kladouc, tak hřích, s smrtí peklo,
vše pošlapám, byť se vsteklo.

Neb kdož tě má, drží s tebou,
ten vítězí, ten jist sebou.
Cesta's ty, pravda, bezpečný
ty máš i dáš život věčný.

Ježíš radost, sytost i čest,
věrných srdcí poklad on jest,
nevymluví jazyk toho,
jak v něm darů skryto mnoho!

V kom víry, lásky plápolá
oheň, kde Duch svatý volá:
„Ach, abba!", k ctným nebes domu
skusiv, svědčí, věř jen tomu.

Ježíše kdož se přídrží,
pro něj celý ho svět mrzí,
o tom to vpravdě říc mohu,
že jest v samém bohat Bohu.

A byť kdo měl plný jmění
svět a vše s nim, to nic není —
nemá-li Krista v svém srdci,
hynouc neví, kam se vrci.

On bídu, on bolest, žalost
vnitřní i pláč mění v radost.
Vše když se tmí, tratí, chvěje,
nedbej — Ježíš tvá naděje!

Ježíši, můj drahý choti,
tys klénot, krása má! Dosti
zdraví, potěch, nebes, zboží
i ráj s tebou máme boží.

Myslí, spěvem, čtením svatě,
i vzdechna jen, vspomním na tě —
odlehne hned bolest duši,
mysl má s Bohem dobře tuší.

Jednom na tvou pomoc, Pane,
spolehna, dím: Nech se stane
se mnou vše, co chce, neškodí,
k dobrému Bůh to vyvodí!

Z tebeť živý v život plyne
věčný pramen; každý zhyne,
nemá kdo té, by čist, vody,
s tebou věčné držel hody.

Ó má korunko, perlo má,
že tvým jsa, mé tě srdce zná,

svatý svědek mi bezpečný
duch tvůj, že mám život věčný!

I nechť se, jak chce, již vstěká
smrt, peklo, kdo chce, jich leká,
tě já se živ mrtev chopím,
buduť s tebou v nebi, to vím.

Pročež pokud zde živ budu
a trápení nepozbudu,
ty nésti kříž dodej moci,
ať svítězím s tvou pomocí!

V každém boji a soužení
dodej mi, Kriste, naučení
i sil! Věrou uzbroj stkvělou,
moc tvá vyveď tu při celou!

S tělo, s tu krev mi býti dej,
v každém potkání svého znej,
běh ať, jakž tvůj mi hlas velí,
konám, ó můj Spasiteli!

A tak po tom krvavém shonu
pomoz do svých věčných stanů,
ženichu můj slavný z nebe,
ó bychť již blíže byl tebe!

Život náš na světě jen pout

Všechen život všech nás lidí
jest pout, jakž sám každý vidí,
v přecházení strastí divných,
dnů nemnohých, ale bídných.

Z hlubin věčného mlčení
vycházejíce k bydlení
mezi tvory, první svůj byt
každý v temnosti musí mít,

pod matky své srdcem skrytě
trupel malý; odkudž hbitě
na světlo pod nebem jdeme,
když k svým pracem se rodíme.

Tu pak den po dni dále jdouc,
věkem se výš a výš nesouc,
to tam, to sem točíme se,
dál nás každý kročej nese.

S mnohým se stále jen mění
vlastního místa v nejmění,
zjinud jinam přecházeti
los jest něčí až do smrti.

Kteráž kde pak čeká koho,
starosti netřeba mnoho,
jak tam — osud každého sám
cestou jistou zprovodí tam!

A tam hned jakž se dostane,
jiná mu cesta nastane,
preč již z světa do stran věčných,
v čas tento nespatřitedlných.

V kterémž s světem rozloučení
duch má k Bohu navrácení,
bydliště pak jeho v hrobě —
lehne pro vydchnutí sobě,

až přijda Pán při vzkříšení
zpraví zase stran spojení
a v dům věčnosti uvede,
kdež poutě své duše zbude.

Tak všecky Pán vodil svaté,
teprv skrz smrt k sobě vzaté.
Zde nic, než průby čas, není
v zdejším celém putování.

Zde nemnozí, než zlí dnové
jen právě bíd jsou ostnové,
rozumně ten, onen mání
svá podniká lopotání.

Ježíši, vůdce náš v nebe,
prosíme již všickní tebe,
pomoz, retuj, zpravuj a tam
nás veď, doveď, kde bydlíš sám!

Žehnání se duše věrné s světem

Již se z tebe ubírám,
bídný, marný světe!
Z strany těla umírám,
duše má však zkvete.
    Zkvetne teprv k pravému
    rozkošně životu,
    v nebesích trvalému
    beze všech klopotů.

Klopotů v světě dosti
všudy se nachází,
víc hoře než radosti
všechněm se přihází.
    Sobiť se tu proč není,
    všecko jest omylné,
    všecko plné mámení
    i práce usilné.

Ovšem pak plno hříchů
a rozpustilosti,
zlých veselí a smíchů
i prostopašnosti.
    Není, kdo by Boha dbal,
    všickní ve zlém leží,
    není, kdo by v ctnostech stál,
    v hrdlo smrti běží.

Ujmi mne za mou ruku,
Kriste, boží synu,

a vyveď pro svou muku
z pastí, ať nezhynu!
Vyveď z těch kolotání
mne k portu věčnosti!
S námi zde vše jde mání,
chvátám k bezpečnosti.

A ač mi smrti bránu
přijde prv projíti,
zduté toky Jordánu
v cestě k vlasti míti,
však tě maje předchůdcí,
za tebou jíť umím,
věčného maje vůdcí,
šťastně že projdu, vím.

Tys řekl: „Já s tebou budu,
já sám spomocník tvůj!
Skrze oheň i vodu
provedu, však jsi můj!“
Ach jsem, Pane Ježíši,
jsem i věčně budu,
jen mne sám veď k své říši,
ať strachu pozbudu!

Strachu smrti lekám se,
jakž’s se i ty lekal,
když’s v našem těle na se
trpké smrti čekal.
Když’s ale svítězil již,
čeho se báti mám?
Čím dál jdu k smrti, tím blíž
vítězství tvé seznám.

Seznám, jen mne do svého
zavři, Pane, boku,
tak nic nedbám vsteklého
nepřátel utoku!
Pujdu, průjdu bezpečně
skrze smrti tmavé
udolí v světlo věčné,
k té radosti pravé.

Tamť s Petrem všickní díme:
„Dobře nám tu býti!“,
a s Davidem: „Nevíme,
po čem víc toužiti!“
Lepšíť jest tu jeden den
nežli v světě tisíc,
avšak se nám každý ten
v jiných obrátí víc.

Víc sobě již nežádám,
můj Ježíši Pane,
jen ať mi má, jíž strádám,
hodinka nastane!
Ach, přiď, Pane Ježíši,
vem mne do svých ramen,
v svou šťastně přenes říši,
amen, amen, amen!

O desíti pannách, pěti moudrých a pěti bláznivých

Aj, Ženich jde! dí z nebe hlas,
kdo moudrý, nech procítí,
lampu popraviti má čas,
kdo chce hanby ujíti.
Když Pán o půlnoci přijde,
svým radost chtěje dáti,
kdož bláznivou pannou bude,
ten vně zůstane státi.

Lampa ta jest svědomí tvé,
v ní olej víra v Krista,
láska pak s nadějí, to dvé
dá, aby byla jistá.
Čistý olej býti musí,
má-li hořeti jasně,
sic se plamen sám zadusí,
zachystejž se jim časně!

Jestliže se zde opozdíš,
nedbaje skutku ctného,
darmo potom jinému díš:
Uděl oleje svého!
Neb tam kdo má, pro sebe má,
strom nedává jinému
stromu ovoce, každý dá
to, což má, Pánu svému.

Chceš-li býti z počtu svatých,
musíš znamení míti

kříže Kristova v činech svých
i v srdci platnost číti.
Nic platen Beránek není
kozlu, jenž ctnosti nedbá,
nic též tvrdému kamení
dešť plodistvosti nedá.

Mámiti se nedej světu,
jenž tebe k sobě vábí,
nastav mu statečně hřbetu,
však ti ho nerozdlábí!
Jednom nebuď rozmazaným,
choulostivě se maje,
srdcem ale rozvázaným
zlé vše rozšlapávaje!

Pakliť se udá chybiti,
jakž bývá i moudrému,
od pravdy se uchýliti
k něčemu nedobrému,
jen v tom nelež a dál nelez,
upamatuj se zase!
Pakli vlezeš, dlouho nevěz,
v témž hned dobuď se čase!

Obrať se k Bohu rychle zas,
suď, žeť orloj vybíjí.
„Dnes“ dokud slove, ještě čas,
ten, kterýž prudce míjí.
Když pak přejde, nevrátí se,
daremně se ohlédáš,
k pokání jiného více
na věky neuhlédáš!

FELIX KADLINSKÝ
Zdoroslavíček

Nevěsta Ježíšova vychvaluje svého milého laskavým zpíváním

Nikdý tak ranní denice
    nebyla okrášlená,
nikdý na jaro květnice
    kvítím tak ozdobená,
nad sníh labutí bílejší,
    nejsou také bělosti
paprškové nejjasnější,
    nemají té jasnosti,

jak jest tvář, čelo Ježíše
    okrášleno milosti,
sama jej láska nejspíše
    ozdobila s pilnosti.
Již, již jest mé srdce zranil,
    již ve mně střely vězí,
kdo by se jemu obránil?
    Onť raní, jak chce brzý.

Co světlé perly vejchodní
    slzy mi z oči plynou
a jako krůpěje vodní
    tvář smáčejí, když kanou.
Ó lásko čisté milosti,
    v těch slzích svlaž tvé střely,
nebť od té prudké horkosti
    ve mně kosti zemdlely!

Tvůj oheň jest pronikavý,
    střely jsou velmi rychlé,
dopřej jim, prosím, zastavy
    v těch slzích za půl chvíle!
Snad tak tvou přísnost snadnější
    snesu a strpím rány,
bys mne tim ohněm častější
    pálil, z které chceš strany.

Ó ruce nad sníh bělejší,
    ó prsty Ježíšové!
Mne, mne se chopte, měkčejší
    nad peři labuťové!
Jen se chopte tůze čistě,
    ať mé srdce ucíti,
vím, žeť se rozplyne jistě,
    byť mělo tvrdší býti!

Ach, Ježíši, reku krásný,
    dlouhá chvíle již mrzí,
láska tráví život časný,
    ach, kyž ty příjdeš brzý!
Ach, kyž tebe již objímám,
    kyž tě na prsích držím!
Všeckna žalost, kterou jen mám,
    zmizela by, toť věřím.

V toběť mé odpočinutí
    jest, můj Pane, nejlepší,
tuť mne tvá láska raniti
    může, i ta největší,
neb v tobě, s tebou umříti
    sobě za zisk pokládám,

ach, dejž mi toho dojíti,
    můj Bože, když tak žádám!
        Amen.

Nevěsta Ježíšova vypravuje svou srdečnou horlivost

Hned rychle, jak se zrána
    den poukazuje
a noc ze tmy setkaná
    slunci ustupuje,
láska oheň v mém srdci
    pilně podpaluje,
byť hořel dnem i noci,
    o to usiluje.

A bychť chtěla zbouřiti
    snad větry ze všech stran,
nedá se uhasiti,
    chce sám být v srdci pán.
Ach ouve, tomu ohni
    kdož může odolat?
Bude-li tak den po dni,
    musím touže volat.

Když se pak nachýlený
    den blíží k skonání
a slunce unavený
    jde k odpočívání,
můj však oheň nehasne,
    hoří každou chvíli,
pravíc mé srdce šťastné,
    když se plamen silí.

Ten plamen, jejž já miním,
jest jméno Ježíše,
toť tráví pronikáním
mocnosti mé duše.
Ó sladkosti s bolesti!
Ó bolest s sladkosti!
Ach, zůstávej v mém srdci
na věčné věčnosti!

A ač tak v tom trápení
můj život pomíjí,
když tak bez ulevení
ve mně střely číji,
však od lásky Ježíše
víc síly nabývám,
než ji potrati duše,
když od ran umdlívám.

Ó plamene libezný,
smíšený s hořkosti,
ty mi kvasy tělesný
činíš k ošklivosti!
Když mysl zapaluješ,
srdci žalost plodíš,
a když krev ochlazuješ,
zas radost uvodíš.

Žehnám se s tebou, světe,
zatim na tisíc let,
nechť ti tvé štěstí kvete,
nevrátím se nazpět.
Již v lásce Ježíšové
živa věčně budu,

té milosti stredové
nikdy nepozbudu.
Amen.

Píseň milostná
nevěsty Ježíšové v podletí

Již jest zima pominula,
    havránek se navraci,
již jest studenost zhynula,
    již zas zpívají ptáci,
dříví se listem pomalu
    již zase přiodívá,
můž vzdat člověk Bohu chválu,
    když se jen na to dívá.

Kvítičko již se rozvíji
    a polehku rozkvětá,
již ostrý vítr pomíji,
    již jest po zimě veta,
již hojnější potůčkové
    od hor se dolu zpoušti,
již ustydlí pramínkové
    dokonce se rozpoušti,

již se pozorní lesové,
    od zimy obnaženi,
oblíkají v šaty nové,
    nádherně přistrojeni.
Dyána, lesní bohyně,
    zas nabývá své krásy,
již i její přítelkyně
    dryades mění vlasy.

Již libější větřičkové
    svá křídla zas rozvíjí,
již ti bouřliví vichrové
    své měchy v chundel svíjí,
již muziku začínají
    v tom přemilostném háji,
stromy pomalu hejbají
    a co na housle hrají.

Ptactva rozličnì kůrové
    svou muziku zpívají,
jakou největší králové
    v svých palácích nemají.
I t<i st>romové svým hnutím
    jakýs zvuk vydávají,
ty větve lehkým kynutím
    libeznost přidávají.

Všecko radosti oplývá,
    všecko jest v veselosti,
všecko zas s létem okřivá
    a nabývá čerstvosti.
Já jednom sama v kvílení
    pro tě, Bože, zůstávám,
když na tě, mé potěšení,
    samého očekávám.

Já sama musím volati:
    Ach, ach! sobě stejskajíc,
sama musím naříkati,
    potěšení nemajíc,
nebť krom tebe, Bože z nebe,
    nic mne nemůž potěšit,

leč mi ukážeš sám sebe —
    nedám se ani těšit.

Byť se celý svět vysnažil
    mne smutnou potěšiti,
všecku rozkoš na to vážil,
    chtíc mne rozveseliti,
nic dokonce nedovede,
    nebť jsem všecky rozkoše,
jež sobě draze vede,
    povrhla pro Je<žíše>.

Co mi ta jasnost sl<uneč>ná,
    co ty papršlky zlaté,
co pomůž světlost měsíčná,
    co ty hvězdy rohaté?
Co lahodní větřičkové,
    co ten libý slaviček,
co stříbrní potůčkové,
    co zelený hájiček,

co pomůž barevné kvíti
    s tou svou vší rozličnosti,
jenž se tak v své kráse svíti,
    co hvězdy na vysosti —
leč tebe najdu, Ježíši —
    což mi po té marnosti?
Tys má kratochvíl nejlepší,
    ty má rozkoš v tesknosti!

Jaro od kvítí bohaté
    jak v zahradách, tak v poli,
ozdobnější tisickráte

nežli král kterýkoli,
ačkoliv tou svou pěknosti
mnohým rozkoš dodává,
já však nemám na tom dosti,
když Ježíš se nedostává.

Ach, Ježíši, můj poklade,
již mdlím od toho lkání,
již se síla dolu klade,
již táhne na skonání!
Avša <k j> estli jen tu tvou tvář
okem zahlídnu, Pane,
krásnější nad slunečnou zář,
hned zas čerstvá povstane!
Amen.

Nevěsta Ježíšova hledá svého ženicha a nachází jej na kříži

Ještě krásné sluněčko
   vězelo v temnosti,
jeho ohnivé líčko
   bydlelo v skrytosti,
když jsem z domu vyšedše
   vzkřikla: „Můj poklade!
Tebe hledá má duše,
   ach, ctnosti příklade!“

Pod rozloženým stromem
   sedla jsem na trávě,
co pod nějakým domem
   v chladném stínu právě.
Vtom jsem počala zdřímat
   a hned zas procítě,
počnu Ježíše všímat
   ještě na usvítě,

an se již ke mně blíží,
   z jehož jasné tváře
papršlky na mne tíží
   a směřuje záře.
Z jeho očí vychází
   plné ohně střely,
tyť mé srdce prochází,
   nebť jim láska velí.

Ty dvě oka světlejší
nad slunečnou jasnost,
nad křišťál čistotnější,
pěknější nad pěknost,
tak mi do srdce mého
střílejí milosti,
že mi z oka obého
plyne slzi dosti.

Tak jsem se domnívala,
že jej již dosáhnu,
a když bych jej již měla,
milostně obsáhnu —
a hle, odběhl co střela
z lučiště zpuštěná,
dřív, než jsem pomyslila,
jsem jeho zproštěná!

„Vy, vy dcery sionské,
krásné a výborné,
vy ozdoby panenské
nad jiné pozorné,
povězte zarmoucené,
zdaliž jste viděly
mé zboží potracené,
milého, spatřily?

Jehož já všudy hledám,
jak ve dne, tak v noci,
pokoje sobě nedám,
pokud stačí moci.
Kyž vy mi, kyž povíte,
kde on často bývá!

Kyž to místečko víte,
kde se někdy skrývá!“

„Kdo jest“, řekly, „tvůj milý,
to nám nejprv pověz,
v němž máš svou kratochvíli,
chceš-li jej mít, to věz;
neb sice ptáš se darmo,
kde tvůj bydlí milý,
a činíš marné lármo
maříc čas a chvíli.“

„Milý můj jest bíličký
a spolu červený,
co pížmové kuličky
vůní naplněný.
Hlava jeho skořicí
a ambrou zavání,
šťastní jsou milovníci,
jež on láskou raní!

Ta krásná ranní záře
co rubín červená,
jen stín jest jeho tváře,
k ní připodobněná.
Slunce, měsíc i hvězdy
ve vší své světlosti
zdají se příliš bledý
proti té jasnosti.

Nohy jeho a ruce
jako mramor bílý —
ach, jak mi raní srdce

tou krásou můj milý!
Ten, ten kam jest odešel,
povězte ztrápené!
Byť pak za hory zašel,
ozveť se soužené.

Na jeho rty když patřím
drobet pozornější,
a na tu barvu šetřím
nětco bedlivější,
nic červenost korální
v pěknosti neplatí,
tu s krásou růže polní
nemůže obstáti.“

„Jestliže jest tvůj milý,
na něhož se tak ptáš,
červený, také bílý,
jak sama povídáš,
barvu červenou nabyl
s svou velikou tíži,
když jest víno vytlačil
červené na kříži.

Nyní se o něm dovíš
(a měj za věc pravou),
jdi jen (však nezabloudíš)
na cestu křížovou!
Tamť on začasté bývá
a krví se potí,
tam krev slzami smývá,
tam hned Otce krotí.

Tamť on i růže trhá
   z trpkého bodlačí,
tamť všecku sílu mrhá,
   pokud mu jen stačí.
A ač bodláčí píchá,
   když se trhá růže,
on však s radosti vzdychá,
   že trpěti může.“

Jak jsem na cestu kříže
   nejprv natrefila,
a že bych měla blíže
   milého, spatřila,
zvolala jsem na něho.
   A mimo naději
spatřují zbarveného
   nad kvítí hojnější.

Vůně z něho plynoucí
   jest co z vonných růží,
ta mne k sobě vší moci
   přitáhla a drží.
Tuť mne můj milý objal
   oběma rukama,
tu i za ruce pojal,
   jak jsem chtěla sama.

Tu se na mne spolíhal
   jako unavený,
který na dřevě líhal
   postem utrápený,
tu mou hlavou k levému
   boku přiviňoval,

pro lásku zraněnému,
tak mne zamiloval.

Ó stredová sladkosti
s bolesti smíšená,
již jsem tou tvou milosti
dokonce zraněná!
S tebouť mi tu zůstati
jest radost, Ježíši,
tu můj život nechati
jest rozkoš největší!
Amen.

Zrcadlo lásky na Maří Magdaléně, která po židovském velikonočním svátku v Bílou sobotu ráno svého Ježíše v hrobě hledala, představené

U sv. Jana v 20. kap.

Ještě krásné slunéčko
   včera unavené
pozůstalo malíčko
   ve tmách zakuklené,
když jsem již Magdalénu
   u hrobu stojící,
tu láskyplnou ženu
   spatřil a plačící.

Jako když slunce zjara
   své ohnivé střely
na zem pouští, tu pára
   jde z lesu a rolí,
též sníh od té horkosti
   v vody se obráci,
tekou vody v hojnosti
   plníc tak svou práci,

tak Maří Magdaléna
   jsouc ohněm milosti
dokonce rozpálená,
   plná horlivosti,
všecka od té horkosti
   co vosk se rozpouští,
tekou slzy v hojnosti,
   jež oči vypouští.

„Ach, ouve!“ musí volat
   tím ohněm zemdlená,
byť se mohla dovolat
   od lásky zraněná.
Slunce ji, příliš smutné,
   dlouho nevychází,
noční lucerny temné
   dlouho nezachází.

„Ach, vzejdí, oko zemské!“,
   volá s horlivosti,
„ukaž to světlo panské,
   již’s se krylo dosti!
Osvěť okršlek zemský
   a nejvíc to místo,
bych zhlidla ten hrob panský,
   co jest v něm zajisto.“

A vtom dálejí k hrobu
   drobet přikročila,
byť milého podobu
   tím lépe spatřila.
A nachýlíc se málo,
   vidí dva anjely,

což se ji divné zdálo,
an v hrobě seděli.

Ne vás, ach, ne vás hledá,
ó milí anjelé!
Ne vás to srdce žádá
od lásky zranělé!
Jiný jest a jediný,
po němž ona touží,
pro nějž každé hodiny
tak se těžce souží!

Volá a bez přestání
sem i tam ho hledá,
plná jsouc naříkání
a od slzi bledá,
jednák do hrobu hledí,
zdaliž by tam nebyl,
jednák zdaleka sedí
a patří, kde by byl.

Však to její hledání
u hrobu prázdného
jest marné pachtování
srdce horlivého,
nebo života hledá
v příbytku umrlých,
tamž se najíti nedá
ten život všech živých.

Hledá v temnostech světla,
hledá v smetích zlata
a lilia rozkvětlá

z bodláčí počatá,
hledá na trní hrozny
a na vrbě růže,
mysli věci nemožný —
co láska nemůže!

Ó ženo, od milosti
dokonce zmámená,
nečiň si víc těžkosti
jsouc dost unavená!
Zdaž nevíš, že vzkříšený
Pán víc neumirá?
Takť nás učí, křesťany,
všeobecná víra!

Mohla jej smrt přemoci
jeden tolikokrát,
nad tim provest své moci
a život mu pobrat,
ale již nad nim více
nikdy nesvítězí,
to oslavené srdce
střelou neprorazí.

Darmo lučiště, střely
na něj chystáš, Smrti,
nebť jsou příliš zetlely
k jeho zahynutí!
Jeho tělo a kosti
jsou nad ocel tvrdší,
jiné všecky mocnosti
nad měď trvalejší.

Přestaň tehdy, ó ženo,
přestaň od truchlení,
žalostná Magdaléno,
přestaň od kvílení,
přestaň v hrobě živého
vyhledávat Pána,
nebť nesluši na něho
víc smrtedlná rána!

Ach, předce lkaje kvílí
magdalénská Máří,
čeká, až by ji milý
potěšil svou tváři,
ptá se na svého Pána
a má za to jistě,
že jest jej někdo zrána
složil v jiném místě.

A nechce dál od hrobu,
jak by jistá byla,
že Ježíše podobu
tam uzří docela.
Tuť její všecky smysly,
vůle i žádosti
jen na Ježíše mysli
plní truchlivosti.

Sem i tam se obráci
na rozličné strany,
tak sobě množí práci
obnovujíc rány.
Volá s mnohým vzdycháním
na svého milého,

táže se s naříkáním,
kdo by ukryl jeho.

Byť jeho mohla dostat,
víc sobě nežádá,
chtěla by na něm přestat
s celým srdcem ráda.
A byť měla za sto let
u hrobu čekati,
nic ji to nemá bolet,
můž-li ho dočkati.

Pláče, naříká, kvílí,
co vdova hrdlice,
když ji manžel rozmilý
hyne od mrtvice.
Mohly by se pohnouti
od toho kvílení
nebesa, rozpuknouti
i zemské spojení.

A že nemůž dostati
svůj poklad stracený,
nechce na sebe dbáti,
ač jest ozdobený,
řkouc: „Co mi jest po kráse,
kterou nebe vládne,
leč mám Ježíše zase,
všecka má moc zvadne!“

A že ji její světlo
jest snad ukradené,
byť slunce víc nevzešlo,

nedbá to stvořené,
že jest ji den snad zašel,
jenž vnitř světlo dává,
nedbá, byť den nevyšel,
jejž slunce vydává.

Od přílišného lkání
jsouc již unavená,
není spůsobná k stání,
na zem posazená,
sem i tam truchlé oči
bedlivě obráci,
je na vše strany točí,
zdaž se milý vráci.

A že opět nevidí
milého Ježíše,
novou žalost uvodí
na smysly své duše.
Zas srdce smutné vzdychá
a očí slzejí,
zase k hrobu pospíchá
a hledá pilnější.

A zase jako prvy
hrob prázdný nachází,
od Krista ani mrvy
z těla nenachází.
Tuť jako bez života
život prodlužuje,
smrt bez smrti, robota
nová následuje.

„Ó smrti, lidský kate,
živých nepříteli!
Ó ohni, dílo zlaté,
vodo, živle smělý!
Ó země i povětří,
hory, pole, doly,
nakloňte uši k mé pří,
kam se vrhnu koli!

Ví-li, ach, ví-li z vás kdo,
kde jest se mi poděl
(ach, když mi poví někdo,
ač by jistě věděl!),
jenž jest nedavno v hrobě
ležel usmrcený,
zdaliž jest zas sám sobě
dal život stracený?

Povyšte svého hlasu
a povězte jemu,
že pro tu jeho krásu,
podivnou každému,
hořím od prudké lásky
jsoucí roznicená,
těmi zlatými svazky
všecka zapletená!

Sem, sem vonného kvítí
v hojnosti dodejte,
co se může najíti
od růží, přidejte!
Tim mne vůkol obložte
a lože posypte,

tak mne, zemdlenou, složte
a listím zasypte!

Za to jsem vždycky měla
(láskou navedená
a snad v tom příliš smělá),
že jsem ujištěná,
že mi ho neukradne
víc na světě žádný,
ach, mé domnění zrádné,
když hrob vidím prázdný!

Velí se hledat zrána,
kdo by ho chtěl najít,
ach, opět nová rána,
kdož ji může tajít!
Dříve než ráno přišlo,
jeho jsem hledala,
ještě slunce nevyšlo,
nic však nehledala!

Málo sic před tim časem
byl mi dost náchylný,
když ho Šimon svým kvasem
byl velice pilný.
Od té chvíle, jak, nevím,
a z jaké příčiny
(na komž se toho dovím?)
stratil se, jediný!

Pod křížem jsem vždy stála
slzy prolívajíc,
s nim sobě umřít přála

nohy mu líbajíc.
Jeho donesla k hrobu
s jinými přátely,
plná smutku v tu dobu,
když jsme jej pohřbili.

Po vykonaném pohřbu
zas jsem préč odběhla,
od zavřeného hrobu
do města doběhla,
bych více vonných masti
sobě opatřila,
jež bych na svaté kosti
Ježíše vylila.

A jen že jsem přes svátek
tu v městě pobyla,
nebť jsem na Velký pátek
ještě v hrobě byla,
když se navrácím k hrobu,
víc nevidím Pána —
ach, jaká mé v tu dobu
srdce bodla rána!

Ach, sama jsem tim vinna,
že jsem ho stratila!
Ta má naděje mylná
mne k tomu nutila.
Kyž jsem se s nim společně
do hrobu složila,
byla bych snad konečně
jeho nestratila!

Kyž jsem se zavřít dala
v té kamenné skrejši!
Byla bych ho hlídala
v čas nebezpečnější,
a kdybych ho beroucím
obránit nemohla,
však bych okem vidoucím
za nim kráčet mohla.

Nespustila bych se ho,
jdouc za nim bych lkála,
pokudž bych odjatého
zase nedostala.
Tim mým toužebným lkáním
byl by se ukojil,
jenž by jej před svitáním
byl z hrobu vystrojil.

Nyní pak ustraněný,
nevím, kdeť zůstává,
jsa tak velmi zraněný,
zdaliž zas povstává.
Co jsem jeho odešla
v hrobě složeného,
všecka jsem pláčem sešla
rmoutíc se pro něho.

Mé ustavičné lkání,
nímž vše naplňují,
větrové préč zahání
a v nic uvozují.
V městě ani na poli
nelze se dovolat,

v lese ani v oudoli —
bych chtěla touž volat!

Ještě však nechci zoufat,
vrátím se k hrobu zas,
budu-li v něho doufat,
skusím pomoci včas.
Snad jest posavád v hrobě,
snad jsem se zmejlila,
neb jsem slzením sobě
oči pokazila,

snad ležel někde v straně
rouchem přioděný
a ta velebnost Páně
skryla se zděšeny,
snad oko zkormoucené
nedo<b>ře patřilo,
když srdce zarmoucené
zřetel zakalilo.

Můž být, že ti mládenci,
jenž v hrobě seděli,
bleskem podobní k slunci,
jej září zastřeli,
aneb že na svitání
hrob ještě byl tmavý,
odtud toto mé zdání
jest velmi vrtkavý.“

V tom svém přemyšlování
magdalénská Máří
k hrobu své putování

obnovuje v stáři,
ale však předce Pána
v hrobě nenachází —
tu zase nová rána
ji srdce prochází —

jen zase dva mládence
slávou ošacené,
z blesku na hlavě věnce
majíc postavené,
an k ní „Co pláčeš, ženo?“
mravně promluvili,
„Proč kvílíš, Magdaléno?“
jak by se divili.

Odpověděla smutná:
„Vzali mého Pána,
pro něhož mé ukrutná
svírá srdce rána,
aniž vím, kde ho děli;
snád vy o něm víte,
když jste tuto seděli,
ach, kyž mi povíte!“

V tom se tak těžkém lkání
drobet obrátila,
a ejhle, stojí za ní,
po němž tak dychtila!
Však v oděvu neznámý,
co zahradník jeden,
tak se ukázal samý,
láskou k tomu veden.

Řka: „Proč pláčeš, ó ženo,
proč tak hořce kvílíš?
V čemž jest ti ublíženo,
proč na se tak sílíš?“
Odpověděla řkoucí:
„Ach, vzali mi Pána!
Jestli’s ty byl beroucí,
kde’s ho složil zrána?

Jehoť já vezmu zase,
nechť jest pak kdekoli,
vložím milého na se,
vím, žeť mi dovolí!
Byť byl mezi žoldnýři,
i tam se proderu,
nezbraníť mi vartýři,
když se s nim poberu!

Než co kdyby řetězy
tůze byl svázaný
a mnohými provazy
k sloupu přivázaný?
Řetězy bych roztrhla
i všecky provazy,
a tak bych jej vytrhla,
nechť co chce zavazi!

Než co kdyby ze všech stran
byli lvi, nedvědí?
Nebála bych se jich ran,
aneb že mně snědí!
Lvi, nedvědí zůřiví
mně by nezbránili,

byť mé krve žížniví
   mne na smrt zranili!

Co kdyby jej za moře
   někdo přestěhoval,
anebo v pusté hoře
   hluboce pochoval?
I za moře bych zašla,
   i do hory pusté,
abych jen jeho našla —
   kdo nevěří, skuste!

Již buď otázek dosti,
   již pověz ztrápené,
kdež's složil jeho kosti
   z hrobu vyzdvížené?
Neb tě mám v podezření,
   že's ty jej vzal skrytě,
k němuž jsem v prvním bdění
   přišla na usvítě."

Dobré jest podezření
   tvé, ó Magdaléno!
Onť jest jej v prvním bdění
   vzal z hrobu, ó ženo!
Jeho se jen nespouštěj,
   on jest toho původ,
v tom se svest nedopouštěj,
   seznáš pravdy důvod!

Hleď se k nohám přiblížit,
   bys se jich chopila,
nemáš si tím ublížit,

bys je zachytila!
Jsou tobě dobře známé,
ach, jsou i prospěšné,
tvéť srdce poví samé,
jak jsou užitečné!

Ach, dopusť, milý Pane,
té horlivé duši,
ať se ji žádost stane,
rač naklonit uši,
ať tebe zase pozná,
své žádosti původ,
a před vším světem vyzná,
že's ji lásky důvod!

Jest potřeba jednoho
jen slovíčka tobě,
a hned srdce smutného
známost zejskáš sobě.
Budeť na tom mít dosti,
když ji pojmenuješ,
okřejí její kosti,
že ji tak miluješ.

„María!" Ježíš vetce,
a ona to slyší,
to slovo její srdce
proniklo, i duši.
Tu pro radost hojnější
neví, co má činit —
pohleď, co nejmilejší
můž slovem učinit!

Kdož vypíše tu sladkost,
   niž jest oplývala,
kdož vysloví libeznost,
   kterou požívala!
Žádný nemůž vypravit,
   kdo toho neskusil,
co jest se láskou bavit,
   leč by křivdit musil.

Není možné barvami
   lásky vymalovat,
nelze vlastnost larvami
   její vyspytovat!
Můž se skusiti sice
   a v srdci cítiti,
však kdo ji vypsati chce,
   má se rozmysliti!

Ecloga aneb Pastýřské rozmlouvání, kdež dva pastýři, Mavon a Davon, své dary vypravují, které Kristu Pánu obětovati chtějí

Když jsou z vejchodní strany
   tři králi přijeli,
a jakž sluší na pány,
   drahé dary měli,
nímiž narozeného
   Ježíše poctili,
jehožto složeného
   v jesličkách spatřili,

nahodili se k tomu
   dva dobří pastýři,
Mavon a Davon, z domu
   jdoucí po večeři,
a hned se namluvili,
   byť to krásné dítě
také dary poctili
   zejtra na usvítě.

Dary tehdy sebrali
   sedlské a domácí,
co jsou, jsouc lidé dbalí,
   zejskali svou práci.

Na cestu se vydali
a jdouce společně
o dařích rozmlouvali,
řkouc takto srdečně:

Mavon:

Jáť dám narozenému
dítěti beránka,
rovného nemám jemu
v svém stádu hovádka.
Jest jako sníh bíličký,
však na levé straně
má flíček červeníčký
nápodobný k ráně.

Davon:

Já jemu dám telátko,
jejž matka kojila
dýl, než mnohá jehňátko
tvá ovce krmila.
Sváží je a svázané
přednesu malému,
založím se, Mavone,
že se zlíbí jemu!

Mavon:

A já mu přidám k tomu
kozlatko s mateři,
bude moct v jeho domu
bydleti za dvéři.
Ač ještě z prsův žije
a jej matka živí,

však když se proskakuje,
všickni se mu diví.

Davon:

A já mu ještě přidám
jelínka mladého,
kdykoli na něj vzhlídám,
vidím spanilého.
Jehož jsem na oulici
dopadl, zelené,
v horách. Dal se oblíci
v konopě skroucené.

Mavon:

Já jemu ještě přidám
králička bílého,
jehož obzvláštně hlídám,
z tisíc vybraného.
Umí provádět skoky,
umí i bubnovat,
naučil se měnít kroky,
trefí i tancovat.

Davon:

Já mu darovat myslím
veverku červenou,
tak se jistě domejšlím,
že ji nemá rovnou
v skákání a v louskání
vořechů všelikých,
nic ji tvrdost nezbrání,
malých i velikých.

Mavon:

A já daruji jemu
zajíčka krotkého,
jehož jsem přinesl domu
ještě maličkého.
Ten se dá maličkému
chytit, když jen ráčí,
bude tancovat jemu
a skákat nejradčí.

Davon:

Já jemu přidám k tomu
psíčka pozorného,
byť hlidal jeho domu
a dobytka všeho.
Jest naučen hlidat stáda,
naučen hlidat domu,
onť i na vlka vpadá,
můžeš věřít tomu!

Mavon:

A já daruji jemu
přelovné koťátko,
nebude víc mít v domu
myší to paňátko.
Truc bude tvému psíku
o ně se pokusit,
leč by chtěl jeho zvyku
dráplavého skusit.

Davon:

A já mu přidám k tomu
   nětco podobného,
nesnadno povím komu,
   krom tě jediného:
dám jemu past koženou
   vlastnosti kočičí,
tať polapí myš každou,
   jak po ní poskočí.

Mavon:

Já k tomu ještě přidám
   holoubka pěkného,
jehož sám pilně hlidám,
   s tovaryškou jeho.
Oba dva barvu mění
   za den velmi zhusta,
nemám v svém celém jmění
   tak hovádka čistá!

Davon:

Já mu ještě darují
   pár čistých hrdliček.
Ač je velmi milují,
   nechť jsou u jesliček
a svým toužebným hlasem
   nechť lkají za chvíli!
Snad znamenají časem,
   proč to dítě kvílí.

Mavon:

A já ještě přiložím
kohouta hrubého,
o něho se založím,
že nemáš rovného!
Jest vysokého stavu,
pyšně vykračuje,
co labuť nesa hlavu,
všem jiným zdoruje.

Davon:

A já mu ještě naddám
s slavíčkem pěňkavu,
budu mít, jak já hádám,
z nich nemalou slávu.
Neb když jim intonují
písní třebas devět,
hned za mnou opakují,
mají dobrou pamět.

Mavon:

A já mu ještě přidám
pěkné tři sejkorky,
a ať se z všeho vydám,
dám i dva skřivánky!
Ty mně přinesl nedávno
můj kmotr z číhadla,
šťastná jej tehdáž ráno
hodinka napadla!

Davon:

Mně ještě pozůstává
kletečka bílička,
kterouž má ruka pravá
zdělala z dřívička.
Tuť já mu ještě přidám
s ptáčky naplněnou,
snad jeho zas uhlídám
tvář ke mně náchylnou.

Mavon:

Já ještě hůl nacházím,
kterou mohu dáti,
ač s ní často zacházím,
však mi mnoho platí,
neb jest mistrně rytá
a černě zbarvená,
chlapa se hodně chytá,
jako která jiná.

Davon:

Já jemu ještě kompas
slonový darují,
jakej nejradčí u nás
dvořáci kupují.
Jest v něm jakýs jazýček,
jenž se vždycky točí,
bude moct ten synáček
v něm kochat své oči.

Mavon:

A já mu ještě přidám
   pěknych věcí mnoho,
co budu mít, to vydám
   pro stůl Pána toho:
slivy, vořechy, višně,
   sejr, máslo, koláče,
hrušky a jablka z Mišně —
   přestaneť od pláče!

Oba spolu zavírají:

A ať nic nezustane,
   co bychme nedali,
ejhle, přemilý Pane
   a anjelský králi,
sami se ti dáváme!
   Rač nás přijít vděčně
a dej, ať s tebou máme
   radost v nebi věčně!
      Amen.

Toužebné rozmlouvání Krista Pána na kříži visiciho

Jsa trápením obklíčený
milý Ježíš na kříži,
s lotry jako zločečený
snáší velikou tíži
a rty již skoro umrlé
k mluvení zhotovuje
a své hoře ustaralé
všem vůbec vypravuje.

Ach rty, málo před trápením
nad korally pěknější!
Usta před lstným obviněním
nad růže červenější,
ach, jakou jste nyní barvu
smrtednosti oblekly,
jakou jste bledosti larvu
na tu krásu uvedly!

K mluvení se hotovite,
pomalu rozvíjící,
šťastní to, co vy povíte,
budou poslouchající!
Sem, sem, lidé, bez prodlení
ze všech krajin pospěšte,
Ježíšova naříkání
s bedlivosti poslyšte!

Ježíš naříká na hřebíky:

Ach, vy krutí hřebíkové,
tak-li jste mne poctili?
Jsouc mojí vlastní tvorové,
ruce, nohy probili!
Vás jsem, ješto jste nebyli,
z ničehehož způsobil,
a byste stálejší byli,
tvrdším tělem ozdobil.

Ach, jak jste se zapomněli
nad tim mým dobrodiním!
Jak jste se odměnit směli
tak ukrutným trápením!
Jak jste mne mohli raniti,
znajíc mne nevinného?
Jak ruce, nohy probiti,
vidouc prv ztrápeného?

Vy ze mne krev vytáčite,
kde která v těle vězí,
vy celé tělo smáčíte,
vy vytiskáte slzy!
Vy všecky moje mocnosti
ven z těla vyvádite,
vy, vy, smrtedné tesknosti
na mne již uvádite!

Hřebíkové odpovídají:

Ach, my bídní hřebíkové,
co jsme my přečinili!

Bezdušní právě kovové,
jak bychom prohřešili!
Neb jak jsme tvé nohy, ruce
utrápené spatřili,
zděsili jsme se velice
a naspět ustoupili.

Pokusit jsme se nesměli
tvého těla prorážet,
ač jsou snad katané chtěli
nás nechtící dorážet.
Vtom opovážné kladivo
nás mocně k tomu mělo,
bychme ještě, málo živo,
tvé provrtali tělo.

Ach, jak ukrutné násilí
musili jsme vystáti,
když jsme se semtam chýlili,
nechtíc tě proníkati!
Však kladivo, jsa mocnější,
nás vší sílou prohnalo,
a tak, Pane nejmilejší,
ono vinným zůstalo!

Ježíš mluví ku kladivu:

Ó kladivo, tvore tupý,
ty-li's se pokusilo,
bys mé nohy, bys mé ruky
tak hrozně prorazilo?
Ty-li's tak trpké trápení
přidat se nestydělo,

když's mne prv v těžkém soužení
jak mrtvého vidělo?

Mohlo-li's nechtící hřeby
tak mocně dorážeti,
že jsou mne z těžké potřeby
musily prorážeti?
Ta-li jest ta tvá odměna
za moje dobrodiní,
že jsem poctil tvého jména
v bibelním obsažení?

Kladivo odpovídá:

Ach, já kladivo nešťastné,
ach, jak bych to dovedlo,
že bych v tak věci podstatné
tak nevážně zavedlo?
Ješto nejsem z přirození,
jen člověčí nádobí,
jenž mne podle zalíbení
užívá, kde potřebí.

Z kusu železa a dříví
jest má všecka podstata,
a ač se mé síle diví,
jestiť však bez života.
Aniž co dovesti mohu,
leč lidská moc přispěje,
a jak bych přibilo nohu,
jenž jest hříšných naděje?

Člověk mne v ruce pochopil
srdce právě krutého,

až bije hřeby pokropil
mne krví těla tvého.
Tak mne dohánět na hřeby
vší svou sílou a moci,
že jsem musilo z potřeby
tě prorážet pomoci.

Co jsem činilo z mušení,
jsouc k tomu přinuceno,
to, Pane, má vina není,
mám být v tom omluveno!
Než ten, kdo jest mne užíval,
jest tim trápením vinen,
on tvou krev z těla vylíval,
on můž býti obviněn!

Ježíš mluví ku křížovníku:

Ach, člověče zkamenilý,
nad železo tvrdější,
tyrane v zlosti zplodilý,
nad zvíře ukrutnější!
Zdaž jsem já tebe nestvořil,
tvor ze všech nejkrásnější,
vůli, rozumem obdařil,
bys byl mně nejmilejší?

Pro tebe jsem plodnou zemi,
a co v ní jest, učinil,
tak jsem tě miloval velmi,
že jsem tě ctit uminil!
Ano z pouhé lásky k tobě
za syna jsem tě zvolil,

bys někdy v věčné ozdobě
se mnou v nebesích stolil.

Ta-liž jest tehdy odměna,
za ta má dobrodiní,
že mi probijíš ramena
i nohy v mém trápení?
Bolest k bolesti přidáváš,
zarmouceného rmoutíš,
zjevné svědectví vydáváš,
že mne z života loupíš!

Křížovník odpovídá:

Nechtěj, ó dobrý Ježíši,
mně vinu přičítati!
Já jsa člověk nejšpatnější
musím rozkaz konati.
Mojí pání a knížata
to činít poručili,
všecka židovská jednota,
tobě kříž vyvolili.

Nepochybně žeť jsou tobě
příčinu oznámili,
proč tě protivného sobě
na tu smrt odsoudili.
Oni vinní budou, Pane,
je proto stíhat můžeš
pro poručení mně dané —
a tak si snáz pomůžeš!

Ježíš mluví k vrchnosti židovské:

Ó vrchnosti nerozsoudná,
plná pošetilosti,
v obnažení mne nestoudná,
rozpustilá ve zlosti!
Já jsem tě nad jiné zvejšil
podle své libeznosti,
v moci a slávě vyvějšil,
bys byla v počestnosti,

ty pak za ta dobrodiní
mne na kříž odsuzuješ,
abych měl větší trápení,
probiti rozkazuješ?
Města i vsi procházeje,
všechněm jsem dobře činil,
nyní pak tak se mi děje,
jako bych tim zavinil.

Židovská vrchnost odpovídá:

Že's podle našeho práva
na smrt kříže odsouzen,
samo Písmo to vyznává,
že's tak měl býti souzen.
Matka tě k tomu zplodila,
sám Simeon to vyznal,
k trápení tě porodila,
i král David to uznal.

Svou tehdy matku viniti
můžeš a naříkati,
že musíš nyní trpěti,

ji samé přičítati!
Ona ti to tělo dala,
byť muky mohlo nésti,
ona příčinu podala —
nechť se hledí vyvesti!

Ježíš k své milé matce mluví:

Ó matko má nejmilejší,
původe těla mého,
viz mne v těžkosti nynější,
viz mdlobu syna svého!
Ach, jaké oudy trápení
po všem těle proníká,
ve všech článcích místa není,
jehož se nedotýká!

Mohla-li's, ó matko milá,
mne k těm mukám počíti?
K těm bolestem jak jsi směla
malého poroditi?
Jak's mohla prsí kojiti,
bys k vzrostu vychovala?
Jak vyrostlého živiti,
bys k kříži dochovala?

Do Egypta's utíkala
v zimě kruté a v noci,
bys malého zachovala
před Herodesa moci.
S tou tvou všelikou starosti
to jsi mi způsobila,
bych zmocněl k této žalosti —
ach, cos to učinila?

Matka zarmoucená odpovídá:

Ach, synu můj nejmilejší,
ta tvá žalostná slova
jsou mi nad kopí ostřejší
a proníkají střeva!
Nepřičítej mi tu vinu,
mé nebylo minění,
bych ti tu smutnou hodinu
způsobila trápení!

Přišel ke mně ušlechtilý
z nebeské slávy legát,
jako mládenec spanilý,
chtě u mne nětco hledat.
Propověděl pozdravení
a hned potom doloží,
že skrz Ducha zastínění
mám býti matkou boží.

Ten že bude královati
v království svého otce,
mocně lidí spravovati
maje vládu bez konce.
Jestliže jest on pochybil
přinesa to poselství,
a neplní, co jest slíbil,
viň ho, synu, z tyranství!

Ježíš mluví k anjelu Gabrieli, legátu:

Ó, sice dobře zvedený,
plný krásy, slíčnosti,
Gabrieli, postavený

v mého otce radosti,
jak's mohl býti příčinou,
bych na se tělo přijal,
a tak bolesti rozdílnou
jsa trápen na smrt vydal?

Jak jsi mohl zvěstovati
mé na svět narození,
jak mé matce slibovati
od Ducha zastínění,
bys mne někdy, dorostlého,
v trápení mohl viděti,
na hrozný kříž přibitého
s lotry a se styděti?

Kdo by se byl na tě nadál,
že ty k mému trápení
(leč by byl před časem hádal)
učiníš spomožení?
Ta-li jest vlastnost věrného
panského služebníka,
že pána v moc ukrutného
vydává křížovníka?

Odpovídá anjel Gabriel:

Ó králi a pane milý,
ač tě vidím v trápení
a v bolestech v tuto chvíli,
neni to z mého chtění!
Já jsem tě sice zvěstoval,
že se máš naroditi,
a jakž prorok prorokoval,
že máš i králem býti.

Tak mi bylo poručeno
od nebeského otce,
aniž jest co proměněno,
když jsem mluvil k tvé matce.
Nic jsem jiného neminil,
než rozkaz vykonati,
a jak bych tim byl zavinil?
Rač to sám rozeznati!

A pokud snad pochybuješ,
zdaliž mi máš věřiti,
a na tom se zastavuješ,
jak by to mohlo býti,
zeptej se sám otce svého,
na něm se jistě dovíš
a seznáš mne nevinného,
když mu to všecko povíš!

Ježíš mluví k svému nebeskému otci:

Heli lamma Sabactany,
můj nejmilejší otče,
viz mé oudy potrhaný,
nebe i země tvorče!
Viz, jak jsou mne obstoupili
vůkol hltaví vlci,
krev z všech oudův vycedili
a pronikli až k srdci!

Viz, an zůřiví nedvědí
z mého krev těla ssájí,
mých kostí špík, sílu jedí
a mne za posměch mají!
Ach, otče, můžeš-li vidět

mne, syna, v tom trápení?
An se musím za to stydět,
že trvám v obnažení.

Ach, v čem jsem tě, otče milý,
kdy tak těžce rozhněval,
bys můj věk ještě spanilý
k těm mukám obětoval?
Jestli jsem v něčem provinil
proti tvé velebnosti,
byl bych se jináč přičinil
učinit za to dosti!

Otec nebeský odpovídá:

Můj milý synu Ježíši,
nechtěj si stěžovati,
nechtěj k bolesti prvnější
bolesti přidávati!
Jak bych já tebe opustil,
ješto's můj syn jediný,
neb's se mne nikdy nespustil,
se mnou v lásce nedílný!

Rozpomeň se sám na sebe,
na tvou lásku hořící,
která popudila tebe,
bys nechal mou pravici
a na zem vstoupě vzal tělo
v životě čisté matky,
které by za lid trpělo —
ty obnovůj památky!

Tys mne sám k tomu přinutil,
   ať povím pouhou pravdu,
a celé nebe zarmoutil,
   že's sobě vzal tu radu!
Nebo bez tvé přitomnosti
   nebe za nic nestojí,
ani v své všecké radosti
   bez tebe neobstojí.

Ano (zdaž nepamatuješ?)
   sám jsem tě napomínal:
„Viz, synu, oč usiluješ!",
   častějí připomínal,
„ten tvůj oumysl horlivý
   uvede tě v těžkosti,
pro lid hříšný a zlobivý
   poddáš se utrpnosti.

Moha býti bez trápení,
   v ně se chtěje vydáváš,
pro vždy nevděčné stvoření
   sám se k mukám oddáváš!"
Ale mé napomenutí
   nemohlo postačiti,
bys se k svému zahynutí
   neměl z nebe zpustiti.

Tehdáž tebe omrzeli,
   vím, měšťané nebeští,
a více se zalíbili
   hříšní synové zemští.
S nimi's sobě bydlet žádal,
   aniž jsem mohl obránit,

to's si za rozkoš pokládal,
tak's se dal lásce ranit!

Teď vidíš nyní odplatu
té tvé přílišné lásky,
že's poddán k trápení katu
a v přeukrutné svazky!
Sobě tehdy a tvé lásce
tu svou žalost přičítej,
a mne, nevinného otce,
z té stížnosti vymítej!

Ježíš mluví k lidem:

Poslyšte tehdy, ó lidé,
cestou kamkoliv jdoucí,
křesťané, pohané, židé,
mne na kříži vidoucí!
Sečtěte mé všecky rány,
jestli to dovest můžte,
pohleďte na všecky strany
a to k srdci připusťte!

Jsa od lásky podvedený
království jsem zanechal,
syn otce jednorozený
z nebe na zem pospíchal.
Rozkoš nebeskou opustil
samochtě dobrovolně,
na zem do bídy se spustil
(musím tak říct) svývolně.

Jsa v těch bídách postavený
musím na se samého

naříkati, zarmoucený,
neb jsem příčinou všeho.
Tak jsem lidí zamiloval,
že jsem zapomněl na se,
na ně samé pamatoval
v svém někdy šťastném čase.

Kyž to, ach, kyž považíte,
ješto mne, ztrápeného,
na dřevě kříže vidíte,
ukrutně probitého!
Kyž to k srdci připustíte,
že to vše z lásky činím,
a skutečně uvěříte,
že vám tim sloužit miním!

Kyž, ach, kyž ta má upřímná
k vám láska, mne soužící,
proníkne vaše urputná
srdce v zlosti vězící!
Kyž se láskou odplatite,
mou láskou popuzeni,
kyž tim ohněm roznítite
vaše ke mne dychtění!

Ty muky i ta trápení,
v kterých tak těžkých trvám,
způsobí mi potěšení,
když vás vděčný uhlídám!
Ruce držím roztažené,
jsem vás hotov objíti,
hříchy těžkými ssoužené
zas na milost přijíti.

Toť před světem osvědčuji,
bude svědkem i nebe,
že tuto smrt podstupuji,
ó člověče, pro tebe!
Práci jsem pro tě dokonal
a již vypouštím duši,
bys to sobě připomínal
a mne zas ctil, jak sluší!
Amen.

Ecloga aneb Pastýřské rozmlouvání o Kristu ukřižovaném pod osobou Daffnysa vysvětlené, příkladem mladého zvířete od myslivce zabitého a na dubě zavěšeného

Brzý zrána, jak žádaná
   slunečná světlost vzešla,
a noc tmavá svého práva
   víc na světě nenašla,
pojma střely s lukem, celý
   šel jsem po myslivosti,
vtom náhodou, ne s mou škodou,
   ranil jsem zvěř v rychlosti.

Bylo v houští co na poušti,
   tak zavisla na dubě,
z jejichžto rán hned ze všech stran
   krev se prejštila hrubě.
Přišli k tomu jdoucí z domu
   mně známí tovaryši,
jak Palaemon, tak Phidaemon,
   v muzice nejzběhlejší.

Řekl jsem k nim: „Co vám povím:
   Kdo pěknějí zahraje,
toho bude zvěř na dubě,

která visí u kraje!
Protož sobě hned v té době
spravte vaše housličky,
ať libě zní v houští lesní
všelijaké písničky!“

Sotva jsem to vyřek všecko,
a hned se k tomu mají,
housle berou rovnou měrou,
k muzice se chystají.
Palaemon sic v tom zběhlý víc
nejprve hráti začal,
však hned za nim libým zněním
Phidaemon kráčet počal.

Palaemon:

Palaemon dí: Mně se vidí,
kdo jest to zvíře zranil,
že měl srdce nedvědíce,
an se z toho nehanbil!
Ten luk, střely příliš smělý
musily jistě býti,
jenž jsou srdce toho srnce
mohly tak proraziti.

Phidaemon:

Milé zvíře, že’s pastýře
snad při sobě nemělo,
tak jsi bídně a nevlidně
skrz střelce oněmělo!
Ukrutný byl, kdo tě ubil,
an’s nic neprovinilo,

aniž's komu v jeho domu
co škoditi minilo.

Palaemon:

Na tě hledě v té tvé bídě
na Daffnysa vzpomínám,
jeho bití a zabití
nevinné připomínám.
V těch tvých ránách, smrti bránách,
jeho rány spatřuji,
v tvých modřinách, rozsedlinách,
jeho muky spytuji.

Phidaemon:

Zdá mi se tak a nejinák,
když tě zraněné vidím,
že na mého ztrápeného
právě Daffnysa hledím.
Jemuž lotří kříž v povětří
strašlivý připravili,
a naň jeho, nevinného,
ukrutně přirazili,

Palaemon:

Ó srnečku, na dubečku
od rány zavěšený,
krev vylíváš a umdlíváš
ode všech opuštěný!
Již krev ušla, duše vyšla,
ven s krvi vytlačená,
již tvou krvi tráva, dříví,
i zem jest dost smáčená.

Phidaemon:

Tak ukrutně, tak urputně
Daffnys na dřevě hyne,
tak krev z něho, zraněného,
a život s krvi plyne.
Jeho rány, bok proklaný,
mé srdce mi probijí,
jeho smutky a zármutky
ztrápeného zabijí.

Palaemon:

Z tvého těla již jest zcela
krev, srnče, vycezená,
po všem dřevě již se leje
všudy barva červená.
Již jest veta, již tvá léta
mladistvá tu dokonáš,
u tvých oči smrt se točí,
dříve než miníš, skonáš!

Phidaemon:

Ze všech oudův jako z proudův
Daffnys ven krev vylívá,
všecko barví, tak mu zdraví,
tak i život zemdlívá.
Není místa, jest věc jistá,
na všeckém jeho těle,
byť zbarvené, zčerveněné
nebylo krví cele!

Palaemon:

Jsi zbarvený a červený
vnitř i zevnitř, srnečku,
však že se již smrt loudí blíž,
bělíš se pomaličku!
Již rty blednou, všecky vadnou
od smrti obkličeny,
již přestává jejích barva,
již jsou co usmrceny.

Phidaemon:

Ač jest skropen Daffnys všecken
červenou barvou všudy,
však od smrti, jenž jej škrtí,
nabývá barvy bledý.
Již odchází a zachází,
Daffnyse, tvá okrása,
již jest padla a uvadla
jako od větru řása.

Palaemon:

Sem, ptáčkové, slavíčkové,
pěňkavy i hrdlice,
stehličkové i čížkové
sleťte se, i pěníce!
Vůkol tudy sednouc všudy
smutné písně zpívejte,
žalost vaši, bolest naši
vší zemi znáti dejte!

Phidaemon:

Vás pak nejvíc, lidé, zůvíc
sem přijíti žádáme,
k tomu pohřbu, k tomu hrobu
vaších slzí čekáme!
Tuť plakati, stále lkáti
na vás, rozumné, sluší,
kdež na dřevě opravdově
Daffnys vypouští duši.

Palaemon:

Již se valí hrubí, malí,
k pohřbu zvaní ptáčkové,
již sedají, již se mají
k toužení, spěváčkové.
Ej, již kvílí k mému cíli,
až srdcem pohybují,
jejich lkání, naříkání,
ve mně žalost vzbuzují.

Phidaemon:

Kdož nevidí, jak se lidí
sem velký počet valí,
staří, mladí, jdou sem rádí,
vesměs hrubí i malí,
aby lkáli, oplakali
smrt Daffnysa milého,
jej pohřbili, v slzích zmyli,
do hrobu složeného.

Palaemon:

Když zraněné, usmrcené
toto zvíře spatřuji,
zahynutí a zabití
Daffnysa rozvažuji.
Jeho pamět jest mi podnět
srdečného kvílení,
pro něj v smutku a zármutku
živ budu a v truchlení.

Phidaemon:

Já sebe sám, i to, co mám,
v smutný oděv obleku,
cink, pišťaly, housle malý
černým suknem povleku.
Smutně hráti, truchle lkáti
budu Daffnysa mého,
jeho muky, jeho půtky
vypravovat, samého.

Závěrek.

Tak jsou hráli a spívali
tito dva muzikanti,
že rozeznat nebylo, znát,
kdo by měl základ bráti.
Oba dobře to své hoře
jistě vypravovali,
oba hodní, byť vejchodní
za to perlu dostali.

Jejich lkání, naříkání
nad srncem a Daffnysem
učí lkáti a plakati
tebe nad tvým Ježíšem!
Neb to čině skutkem pilně
mzdu vyzejskáš konečnou,
když okřivat a oplyvat
budeš radosti věčnou!
Amen.

Na den Božího těla o nejsvětější svátosti oltářní

Sem, sem, ó dcero sionská
    ozdobně přistrojená,
tě miním, duše křesťanská,
    tebe žádám zejména,
pospěš rychle a nemeškej,
    jest tu příčiny dosti,
tvého štěstí nezameškej,
    pospěš k vzáctnému hosti!

Dnes chce vzláště poctěn býti,
    když z zrna pšeničného
chce na sebe oděv vzíti
     (ach, což to jest nového?).
Chlebem za pokrm zůstává,
    ač tu víc chleba není,
nebť Bohem být nepřestává,
    aniž svou bytnost mění.

Sází se za stůl s dvanácti,
    jim své tělo rozdává,
tak je před svým trápením ctí,
    avšak celým zůstává.
Bere chléb, bere i víno,
    je v tělo, krev obráci,
komuž to nemá být divno,
    kdož postíhne tu práci?

Chléb se vidí, avšak není
tu víc chleba žádného,
než jest hned po posvěcení
tělo Krista živého.
Zdá se víno, však tu vína
žádného více není,
ta jest mocnost Hospodina,
že se ty věci mění.

Ó lásko, kdož z nás vypraví
tvou velkou všemohoucnost?
Kdo její sílu zastaví,
kdo uhasi tu vroucnost?
Slovo věčné jedním slovem
chléb v pravé tělo mění,
víno v krev, chtě tim způsobem
nám zřídit posilnění.

A aby vždy víc prokázal
k nám svou nestíhlou lásku,
apoštolům svým přikázal
to činit na památku.
Tu moc jim zanechal vlastní,
ta trvá podnes ještě
při pravých kněžích — ach, šťastní
jsou ji oučastní jistě!

Tuť tělo a krev Kristova
hned se najíti dává,
když kněz pořádný ta slova
posvátná z ust vydává.
Tuť se trpká obnovuje
umučení památka,

když se při mši obětuje
tato obojí částka.

Od rána až do večera
kněží tu obět činí,
rovně dnes jako i včerá,
zde ti a jinde jiní.
Sotva se najde hodina
(krom Velikého pátku),
v niž by smrti Hospodina
kněz nesvětil památku.

Podstata chleba a vína
svou přirozenost tratí,
v tělo a krev Hospodina
když se slovem obrátí.
Chuť, barva chleba a vína,
ačkoliv se tu číje,
však tu sama Krista Pána
bytnost s podstatou žije.

Pouhé se tu připadnosti
chleba, vína nachází,
neb podstaty a bytnosti
jich dokonce zachází.
Sám Bůh Člověk již tu bydlí,
neni-liž to věc divná,
že se tak v těsném obydlí
klade bytnost nesmirná?

Co prv bylo, víc tu není,
co nebylo, již tu jest,
samé zůstává znamení,

ač to má smysl za lest.
Neb to, co smysl znamená,
již tu víc nemá místa,
a co smysl neznamená,
jest tu, toť jest věc jistá!

Tělo pravé požíváme
ne pod spůsobou těla,
krev Ježíše přijímáme,
byť se krev neviděla.
Všecko se to skrytě děje,
pouhé jest to tajemství,
sama tu víra prospěje
v nestíhlém odporenství.

Ten, jenž pod chleba spůsobou
Bůh a člověk se krýje,
on též pod vína podobou
bez pochybnosti žije.
Obě částky kdo přijímá,
nic víc nemůž přijíti,
jako kdo jemu pojímá —
tak má křesťan věřiti.

A bys na drobty nejmenší
podobu chleba zlámal,
však bys částky nejskrovnější
těla Páně nezlámal.
Zůstává celý v zlámání,
tak jako v celé částce,
nemůž být víc polámaný,
nechť jej kdo láme, jak chce.

Jak se na nebi spatřuje
    Bůh Člověk pravý celý,
tak se v těch částkách zdržuje —
    toť víra smejšlet velí!
V mnoha tisících kostelích,
    víc než tolik oltářích,
v kouskách i celých hostyjích
    jest jednostejný v dařích.

V jednom čase a hodině
    zde i tam pozůstává,
v domnělém chlebě a víně
    sebe za pokrm dává.
Tu svou moc smyslové tratí,
    neb co jest, to nevidí,
samá tu jen víra platí,
    kdož to pochopí z lidí?

A sice kdož té svátosti
    v hříchu těžkém požívá,
ten beze vší pochybnosti
    peklo sobě dobývá.
Kdo pak čistým srdcem k tomu
    stolu Páně přichází,
ten šťastně do jeho domu
    po časné smrti vchází.

Nu, tehdy si to tajemství
    pobožně rozvažujme
a na Páně člověčenství
    s vděčnosti pamatujme!
Ctěme tu svátost velebnou,
    jak můžeme nejvíce,

často smrt jeho nevinnou
sobě spomínajíce!

Sem růže, lilia dejte,
rozmaryn, žluté kvítí,
z nich krásné věnce uvějte,
tak chce ta svátost míti!
Před ni to všecko metejte,
kam se koliv obrátí,
nábožné písně zpívejte,
hojněť se vám odplatí!

Trouby, hudebné nástroje
ať zní jak nejlibější
tomu knížeti pokoje,
byť byl uctěn vroucnější!
Ó mano z nebe seslaná,
jenž dáváš život věčný,
buď ode všech velebená
na časy bezkonečný!
Amen.

JAN IGNÁC DLOUHOVESKÝ
Zdoroslaviček na poli požehnaném

Slaviček na poli požehnaném hlas líbý vydává a královně staroboleslavské k jejimu zalíbení samému zpívati začíná

Miluji tebe velice,
Matičko boleslavská,
neb jsi ta krásná dennice!
Praví to všem tvá láska,
kterou vždycky ukazuješ
každému přichozímu,
jenž se všem stejně zjevuješ,
chudému, bohatému.

Kohož bych více miloval
nad tebe, Matko zlatá,
a s čim se lépe radoval,
než s tebou, Panno svatá!
U tebe nebes rozkoše
jsou vždycky plné, stálé,
můž se nasýtit má duše,
nebere jich namále.

Co mne může ošemetný
svět tento, medle, dáti,
neb bratr jeho podvodný,
mámon, přípovidati?
Nestojím o nic jinšího,
mám dosti, ó Matičko,

aniž žádám co lepšího,
tys mé zlaté srdýčko!

Neníť v světě tak upřímný,
jako ty, Panno zlatá,
aniž v jednání příjemný
kdo více, Matko svatá!
Každému ve všem hotový
nenajde se ve světě,
k dobrým i zlým přívětivý,
jednostě v zimě, v létě.

Hledal jsem často přítele,
věrného tovaryše,
a v zármutku těšitele
smutně ztrápené duše.
Všichni při mně v létě stáli,
dokud štěstí sloužilo,
ale v zimě utíkali,
protivné když nastalo.

Měl jsem naději všelikou
v světě tomto širokém,
troštu, spolehu jedinkou,
létos ještě před rokem.
Na třtinu větrem kláticí
bezpečně se podpíral,
oklamán ve všem, trpící,
v čem jsem marně jen doufal.

Již dosti, světe podvodný,
šálils mé smysly, mámil,
bychť sloužil, nejsi cti hodný,

byť's mne víc loudil, vábil!
Neslyším, aniž nevidím
co jiného před sebou,
předešlých skutkův se stydím,
padám, Matko, před tebou!

Že jsem kdy jen dříve neznal
tebe, ó Matko zlatá,
aneb spíše nemiloval,
má rozkoš, Panno svatá!
Ostatní léta daruji,
ó pěkná holubičko,
všechno od sebe varuji,
jen tě, zlaté srdýčko!

Kyž nyní smrt mne pochyti
v lásce, v té horlivosti,
ať se duše tak nasýti
po dávní vyprahlosti!
Má samé s tebou kochání,
Královno boleslavská,
tak setrvá do skonání,
neproměníť se láska.

Proč jsem pak ještě zde dýle,
ve zdejší pohostině?
Jak by bylo umřít míle
pod pláštěm tvým a stínem!
Přijdiž a mne neopouštěj,
ó Matičko zlatičká,
pádu, hříchu nedopouštěj,
má ze všech jediníčká!

Budeš-li ty při mne státi,
moc žádná neobstojí,
smrt, peklo, ďábla zahnati
můžeš slovem; se bojí,
míjí rychle, utíkají
strach, bázeň, temnost, škoda,
jak tobě „Zdrávas“ říkají,
plynou rychle co voda.

Živ jsem já s tebou, Matičko,
ve všem spolu, i mrtev,
ukázal jsem to maličko
skrze sprostý tento spěv.
Dejž, ať tě spívám bez hlasu,
v srdci mém tim líbezně
vzbůdím, by znali tvou krásu
všickni lidé upřímně!

Poďtež, poďtež (což meškáte
se mnou jíti k Matičce? —
u ni se všeho dočkáte)
co kuřátka k slepičce!
Onať vás vezme pod křídla,
pod stín, pod svou ochranu,
ukáže nebeská bydla,
otevře zlatou bránu.

Ej, což hledí přivětivě
k nám zlatičká Matička,
na některé žalostivě,
rani obě srdýčka!
Bolest slaví, radost tají
před naší skroušenosti,

jak slze z oči padají,
má na tom ihned dosti.

Na nás se tehdy, Matičko,
obraťˇ okem milostivým,
ať vzroste v zemi kvítičko,
na tom poli vejnosným,
v kterým tebe byl vynašel
upřímný tvůj milovník,
neb sem v důvěrnosti přišel,
ať jsem ten následovník!

Náš slaviček, příliš toulavý a svatovšetečný, mínil dálejí letěti a jiné ještě krajiny opatřiti a shlídnouti. Do čtyrydcíti obrazu počítá zázračných království naše české, v nichžto Pán Bůh skrze matku svou nejsvětějši podivné věcí působiti ráčí. Ty on zde všecky v originálu a začátku jich přednesti a spěvem svým vychvalovati mínil, ale ještě jsa cest nepovědomý a neznámý, daleko se pouštěti nesmí. Zdaleka toliko z Vyšehradu když vyhlíží, jednu horu přemilou vidí a ji podál sedm míl od Prahy jako hvězdu ve tmách svíticí jasně znamená, k nižto on srdečně vzdychá, křidýlka svá i sebe vzhůru zdvíhá, hlas tento vydává:

Svatohorská Panno krásná,
divotvorce hvězdo jasná,
ty jsi ta ranní dennice,
všechna's hříšných milovnice,
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Oudole, polí miluješ,
horu vysokou zvoluješ,
bys všem v známost, v pamět přišla,
do srdce všech lidí vešla.
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Slepí, hluší, nedůživí
u tebe jsou, mrtví, živí,
jich bolest hnedky odnímáš,
srdce vše lidská zajimáš.
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Skroušení, litost vzbůzuješ,
lidé vábíš, potahuješ,
by svých hříchův, nepravostí
káli se v svaté žádosti.
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Ach, kyž mne raníš zdaleka,
srdce tvým ať službám zvyká,
tebe ctí na Svaté Hoře,
v naději, lásce, u víře!
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Lásku svou ke všem ukazuj,
svaté tváře neodvracuj,
tvým Hory Svaté poutníkům,
milosti následovníkům!
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Krásy, pěknosti nezměňůj,
svých hříšných dítek politůj,
budiž dobrá, litostivá,
srdcech lidských žádostivá!
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Dovol svých potřeb složiti,
darův svatých rozmnožiti,
nesou srdce pozlacené
tobě, v světě kdy stracené.

Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Přijmi od svých lepší žádost,
k prospěchu dej k ctnostem snážnost,
nás od sebe neodlučuj,
ať jest na nás laskav Syn tvůj!
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Kde jste lidí, sem chvátejte,
na Horu Svatou putůjte,
najdete vše zde v hojnosti,
darův, ctnosti, pobožnosti!
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Povstavší ušla na Hory
Maria světu navzdory,
z něho duše vytrhla,
lepší vnadou potěšíla.
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Za ni vzhůru pospíchejte,
v pláči, v zármutku vzdychejte,
uděli svaté pomoci,
osvíti vám v temné noci!
Královno hory nebeské,
uděl milost vlasti české!

Slaviček, když toto odzpíval, jsa celý v Matce boží zamilován a zapálen, toto ihned bez oddechnutí ještě před západem slunce zvůčně a hřmotně s křikem vydává:

Láskou silnou plápolám,
když na tě jen vzpomínám,
ó rozkoše pravá!
Sotva živý zustávám,
pro milost již umírám,
budiž, Panno, zdráva!
Mé jsi celé bohatství,
nebes, země dědictví,
celé potěšení.

Nechtěj se víc tajíti
před mnou, v zemi skrývati,
ó poklade drahý!
Dej mně sebe najíti,
Čechům všem vyjeviti,
tři míle od Prahy,
budou tě milovati,
v lásce, v víře vzývati,
všickni lidé věrní!

Místo v zemi rozkošné,
pěkné, svaté, pobožné,
jestiť v Boleslavi,
všem tam jdoucím prospěšné,
zlým, dobrým užitečné,
dávno o tom praví.
Tuť já budu zpívati,

chvály, díky vzdávati,
za vše dobrodiní.

Nad lesy, nad řekami,
polními zrostlinami,
místo jest slavička,
rolí a pasekami,
obory a loukami,
bydlí s nim Matička.
Z pole, z roli vychází,
prostřed země se sázi,
prostřednice světa.

K ni přistoupim důvěrně,
promluvím hned upřímně,
neb mně neoslyší,
dobré zření má ke mně,
srdéčko tahne silně,
tak lásku mou skouší.
Kdož by déle prodléval
a svou žádosti odkládal,
v tak věrném spříznění!

Kde jste, tovaryšové,
pokladu dědicové,
přiďtež jej zdvíhati,
panny i panicové
z rodiny slavičkové,
ji ctít pomáhati!
Vemtež malý obrázek,
slavný nebeský dárek,
drahý nad klénoty!

Z rukou vyšel pohanských,
přišel zas do křesťanských,
kontrffekt Marie,
došel korun královských,
ozdob pěkných a panských,
triumf provozuje.
Vznikla z místa malého,
dosáhla vysokého
v Čechách oslavení.

Třikrát z místa odchází,
když ji v chrámě tak sází,
v svém malém obrázku
zas na roli přichází,
srdce tvrdé proráží
a má větší lásku.
Na poli chce zustati,
užitek vydávati,
více než třidcátý.

Ej, toť pravá Dyána
mezi lesy jest, Panna!
Jděte k ni zvířátka!
Bude od vás slavená,
vícejí zvelebená —
k slepičce kuřátka!
Vezme vás pod svá křidla,
způsobi věčná bydla
vám, ó lidé hříšní!

Když vás trápí bolestí,
napadají ouzkostí,
k ni se utíkejte,

neb jest bez falši, lesti,
každému dává štěstí,
na ni spolíhejte!
Vytrhne vás ze všeho,
neoslyší žádného,
dá hned spomožení.

Ó přemilá Matičko,
zlaté rájské jabličko,
naše potěšení!
Noemská holubičko,
obrať k nám se maličko
v posledním tažení!
Dej větví olivovou,
pokoje žádostivou,
s Synem tvým smíření!

Uděl nám zde milosti
tvé svaté příznivosti
skrz své zasloužení,
srdce zřeď k pobožnosti,
k míru, k lásce, k svornosti,
světem rozloučení!
Ať nám nebeská radost
jde k srdci, svatá žádost
duší všech spasení!

SBORNÍČEK ANNY VITANOVSKÉ

Jiná, též pěkná

Ach, mé koťátko,
zlaté holátko,
prosím, rozpomeňte se na mně,
nebo mé srdce,
raněné prudce,
pro vašnosti uvadne,
umře v žalosti,
jestli lékařství
od vašnosti nedostane!

Račtež přijeti,
nebo dnem nocí
na vašnosti spomínám,
líbeznou krásu
každého času
sobě mile rozjímám,
řeči vaší <milosti>
s mnohou žalostí
k srdci svému předkládám.

Jáť doufám v Boha,
žeť žalost mnohá
ode mne preč odstoupí,
potěší panna,
šlechetná dáma,
když jen ke mně přistoupí,
své ruky bílé
podá mi mile,
žádnýť mně nezarmoutí.

Pojeď, pachole,
kůň vraný kolem
ať vesele poskočí!
Mé dámě k vůli
v zeleném poli
ať se zčerstva obrací.
Koníček skáče,
mé srdce pláče,
že mně při ní jiný sočí.

Ještě, můj vraný,
pro zdraví dámy
učiň skůček nebo dva,
hleď, jak okýnkem,
zeliným vínkem,
na tě milá vyhlídá!
Zjednej mi lásku,
když na pomlázku
přijedu, ať ruku dá.

Na lidi nedbám,
když to dobře znám,
že mi přeje upřímně.
Mám tu naději,
na sliby její
že se zas rozpomene —
tak mé srdéčko
okřeje všecko,
když dá řeči příjemné.

Prosím vaší <milosti>
se vší snažností,
račte mně svého znáti!

Já do mé smrti
věrný vaší <milosti>
služebník chci zůstati,
a tak odměnnost
za mou upřímnost,
milost mohu poznati.

Víc upřímnosti
nežli bohatství,
mé srdce, při mně znejte!
Pán Bůh jest zboží
on sám rozmnoží,
koho chce zbohatiti —
máť mnoho statku,
bez nedostatku
může nás obživiti.

Ej, již musím pryč,
dosti nerad sic,
smutný v hoři pojedu.
Dej sem, pachole,
kůň můj, pistole,
ať se ještě projedu,
mile poskočím,
než se rozloučím —
ach, žalostivá chvíle!

Dopusť smrt, Bože,
hrob — stlané lože —
bychť byl pohřben <s> svou dámou!
Rači umříti
chci, v hrobě býti,
než se rozloučit <s> svou dámou.

Ach, máry strojte,
nás pochovejte,
než nešpory nastanou!

Jiná, veselá

Veselá býti nemohu
nikdy žádnou chvíli,
jest toho hodná příčina,
proč mé srdce kvílí,
neb ten starý muž nevrlý
má mně po své vůli.
Bože, rač proňho smrt poslat,
ať mám s mladejm zvůli!

Ach, ach, veselého srdce
švarný kavalero,
slyšíc od svého srdce
cosi veselého —
kýž jest možná, bych tam s váma
nyní veselila,
nebo bych tam ráda s váma,
ráda diškulírovala.

Ponechejtež ho nyní,
nebť leží strápený!
Upadne brzy z domu ven,
kdo jest sám nevinný.
Již umírá, kšaft udělá
a já se raduji!
Zejtra jej pochovají,
žákům oběru dají.

„Amen“ spívajíc vesele,
dejte na buben práti!

Již můj muž v hrobě leží,
nechciť já naň víc dbáti!
Již vesele poskakujíc,
chci se s vámi bráti,
s ochotností kdekoli
s vámi maršírovati.

A s tím já již dobrej kontent
a srdce potěšení —
můj pak hotový lozument
k vašemu diskurýrování.
Nechť trubači sou v tom štěstí
… dovésti.
Poroučím Bohu přátely,
chci se pryč od nich vésti.

Jiná písnička

Klus, klus, klus, klus, zaklusej,
má nejmilejší, spomínej!
Když ty mi švarně zaklusáš,
skůček nebo dva uděláš.

Klus, klus, klus, klus po druhý,
můj milý koníčku vraný,
když ty mi švarně zaklusáš,
skůček nebo dva uděláš,
tuť mi švarnou dámu zednáš.

Klus, klus, klusej po třetí,
máť o tom každej věděti,
žeť já vás věrně miluji
a všeho dobrého přeji.

Klus, klus, klusej po čtvrtý,
ať se podkovky přitvrdí,
by ta láska mezi námi
trvala až do skonání!

Klus, klus, klusej po pátý,
nebude nám lát paní máti.
Však ona vo tom dobře ví,
žeť já ji věrně miluji.

Klus, klus, klusej po šístý,
jistě bude naše štěstí,

nebo Fortuna mně těší
tím, vašnost má nejmilejší.

Klus, klus, klusej po sedmý,
ach, můj milej, s koně sejdi,
ať já vás mile obejmu
a svůj vínek z hlavy sejmu.

S tím tu písničku zavírám,
panenkám ji odevzdávám,
ať by mně památku měly
a mládencům dobrého přály!
Amen.

Mé srdce tajně trápený…

Mé srdce tajně trápený
velikou žalostí
proti mně se postavuje
svou vysokomyslností,
od něhož sem střelou
prostřelen v rychlosti.

Ach, tisíce naříkaní
na to zlostné dítě!
Jeho střely nastrojené
na vše strany hbitě —
jeho moc já již znám,
proti mně musí vyhnouti,
zde naděje nemám.

Vysoce sobě stěžuji,
bohové, slyštež mně,
spravedlivost vám oznamuji,
neboť jest náramně
raněno mé srdce!
Kupido máte trestati,
jenž mně trápí těžce.

Aurora vám postavuji
na svědomí toho,
nechť ona ortel vypoví,
jak já snáším mnoho.
Když již přivodí den,

neslyšeti nic jiného
než ode mně pláč ten.

A když již zase odchází
Aurora z tichosti,
tu v rouše bílém přichází
bohyně rychlosti,
Diana jméno má.
V plášti bílém vycházeje,
každému jest známá.

Nemohu pokoje míti,
tesknosti se množí,
dříve nežli den pomine,
velmi srdce touží.
A když noc přichází,
někdy ode mně trápení
se dnem neodchází.

V noci pak, když mám spáti,
žalost při mně stojí,
láska dává práce dosti,
Amor mi hrob strojí.
Toť bude poslední,
za mé věrné milování,
těžké zaplacení.

Orfeus se moh zmocniti
všechněch zvířat v lese
harfou hráním, je spívaním
svolal v brzkém čase
přes hory, kamení.

Ach, mého pak naříkaní
nechce slyšet žádný!

Libá orfejí harfa —
žalostný jest můj hlas,
kterýž smutně vypouštím.
Venus, slož hněv svůj zas
skrz Adonam, tvého
raddu a nejmilejšího,
potěš souženého!

K pomoci životu mému
pošli Fortuna teď,
ať vytrhne z srdce mého
přeostrou střelu hned!
Venus, bohyně ctná,
tvůj syn raději svou střelou
zvěř lítou střílet má!

Odvrať hněv svůj ode mně,
nechtěj mne trápiti,
popřejž mně živu býti,
neb již smrt chce míti
mé srdce v tu chvíli.
Jižť Kupido proměnilo
v hroznou smrt své střely.

Ve mně jest slyšet bíti
přesmutné hodiny
kladivo — jest naříkaní
po jednom stvoření.
Zbudiž její srdce,

to, které nejvíc v tom světě
trápí mně velice.

Hotovť sem již umříti,
čině poručenství,
mé srdce odkazuje
nyní, před mou smrtí,
což jest prvé její,
neb sem jí je odevzdal
<s> životem v naději.

Poněvadž umříti musím
z lásky a z toužení,
za to vás služebně prosím,
ach, mé potěšení,
chtějtež poslyšeti,
zač já vás budu smutný
poddaně prositi!

Nejprvé: já vás prosím,
srdce mé vyřežte
a do kamene tvrdého
vložiti je dejte.
Tím dává znamení,
žeť vás kámen dorodil
skrz ženu na zemi.

Druhé: mříži nad kamenem
udělati dejte,
ať každý můž uhlídati
smutné srdce skryté,
jenž Amor milostí

život od něho odňal
rychle, bez lítosti.

Třetí: k hrobu mrtvé tělo
moje vyprovoďte
a z hořkého koření
věnec uvít dejte!
Toť jest rozloučení —
nechť ten se mnou v hrobě leží,
ať přijde k zmaření.

Naposledy již vás prosím,
to v paměti mějte,
fijalový barvy smutek
po mně nésti chtějte!
Taťbarva znamená
tu milost tajně ukrytou,
tať se mnou v hrob jít má.

S tím tu písničku zavírám,
tý dámě odsílám,
jenž jest příčina žalosti.
Od ní sem smutný já
opuštěn v tu dobu,
ta stálost při mně bude
až právě do hrobu.

Ačkoliv mne pak rozloučí
přehořká smrt s vámi,
však zůstávám, nebo srdce
strápený od vás neodpadne.
Nemohu-li zde s vámi být,
ať se v nebi stane!

Žaltář v krátkosti sebraný

Ach, klenote můj,
zde v světě
potěšení života mého,
vašnosti, živé jest srdce mé,
račtež litovat mne, ztrápeného,
poněvadž račte bejt ustanovená
za vrchnost mou zde v světě,
prosím, račtež mít poručené
k lásce mé upřímné srdce!

Vaší <milosti> osoba
jest radost má, naděje ta
zbaví mne žalosti. Přeščastný den
a chvíle ta, když sem přišel
s vaší <milostí> v známosti,
zas neščastný, ach přeneščastný,
ach, ach, ach nejneščastnější,
kdyžto musím býti zbavený
postavy nejspanilejší!

Letní záře
vašnosti tváře
očí mých smutných k osvícení
v ten čas, když sem vaší <milosti> zbaven —
všecka má kratochvíl pomíjí,
jako kvítí času nočního,
souce slunce zbavený,

svou okrasu, ozdobu skládá,
které sic užívá ve dni.

Ach, nemožné
chvíle každé
s vaší <milostí> mně přítomnu býti,
však srdce a myšlení mé
při vašnosti má vzdy býti!
Tak se s vašností, smutný, žehnám,
nyní na čas zbavený,
upřímný sem a vzdy zůstávám,
nikdy neproměnitedlný!

Jiná pěkná

Ach, já neščastný kavalír,
což mám počínati?
Však <u> velké melankolijí
již nelze trvati!
Ach, ty sperancí jediná,
cos mně nyní oklamala,
v žalosti's nechala!

Ó ty štěstí nestálé,
kde si se podělo?
Však's mně od narození hned
defendýrovalo,
nyní mne molestýruješ,
kontentýrovati nechceš —
proč mně nelituješ?

V tak stálé lamentací
snáším paciencí,
štěstí mně kasíruje.
Ach, jak jest tyranský,
šperancí žádné dát nechce,
radosti zbavilo srdce —
ach, to povereto!

Štěstí, ty, jenž's mně tak
věrně sloužilo,
pročež's ukrutnému
neštěstí mně dalo?
Per pas a tempo to činíš,

se mnou svůj špás míti musíš —
do hrobu mně vložíš.

Fortuno nemilostivá,
jak se proměnila!
Však si mně vždycky
mnoho připovídala,
ze všeho's mi nic učinila,
radost v žalost vobrátila —
ach, proč's tak nestálá!

Svou velkou nestálostí
mnoho lidí trápíš,
však jim svou šperancí
vzdy dávati umíš,
že kontentýrovati chceš,
lepší remedium najdeš,
k trápení přivedeš.

Ó ty štěstí zrádné,
kdež si se podělo?
Za mou velkou upřímnost
trápení's mi dalo!
Ach, Fortuno, nespi více,
potěš mé zemdlelé srdce
dřív, než skonám brzce!

A tak lamentýruji
na své narození,
žádné mé radosti
pro malkontent není.
Ach, Fortuno, již svou zlostí

činíš konec mé radosti —
pošli smrt v rychlosti!

Ej, již se žalostně žehnám
v svém velkém trápení,
smrti radostně čekám,
zde té chvíle není.
Ach, ach, zrádní lidé mnozí
mnou svůj špás míti musí,
tak mně stále trápí.

Ach, kýž má všecka radosti
se mnou umírá!
Všecka má kratochvíle
tu se dokonává,
smrtí se kontentýruji
a šperancí se zbavuji —
více nečekám jí!

VÁCLAV JAN ROSA
Discursus Lypirona

Lypironeus v krásném oudolí se procházeje a mnoho o milosti své, kterou k jedné krásné dámě velmi raněný jest, rozjímaje, v srdečné bolesti a melancholiji lamentýruje.

Ó nestálosti lidská,
odkudž máš práva svá?
Ó proměno spěšná,
jak si mi odporná!
Ó jak, způsobe jiný,
ty panuješ nyní!
Proč's, mé srdce, tak smutný,
proč tak zarmoucený?

I proč nemám věděti,
kdož panuje se mnou?
Spomož, ach, všemohoucí
Bože, jenž's nade mnou!
Rovně co umrlý chodím,
zemdlený truchlením
a jako bez rozumu,
kvůli nevím komu.

Kolikrát kratochvíle
na místech rozdílných
hledám, v hájích zelených,
při vodách rozkošných,
nic nemůž potěšiti,
lamentu zbaviti,
žádné spěvy, muziky
poobveseliti,

ani krásný čas jarní,
v němž všeckno stvoření
plesá a se veselí
každé pokolení,
slunce jde jasně vzhůru
a libě v svém běhu
všeckno obveseluje,
k radosti vzbuzuje.

Vesele spívá ptáček
a se proletuje,
raduje se slavíček,
silně prokřikuje,
i ty zvířátka polesní
na trávě zelený
radostně poskakují,
rozkoš provozují.

Stromové občerstvují
a se zelenají,
všickni živobytové
i polní kvítkové
v nynější čas obživují,
radost ukazují.
Ach, já kavalír nešťastný,
jsem vzdy zarmoucený!

I což mám v mé mladosti
živ býti tak smutný,
lépe jest mi umříti
než být zarmoucený.
Ó Bože, mocný pane,
tobě ť se poroučím,

přijmiž duši mou milou,
když ji ven vypustím!

Což jsem v světě učinil,
že's na mne dopustil
takové zarmoucení,
v srdci mém trápení?
Polituj mé nevinnosti
z nebeské výsosti,
neb musím učiniti
konec mé mladosti!

Ó má milá mladosti,
živať si v nemoci!
Volám hlasem velikým,
žádného k pomoci
nemohu naleznouti,
by moh potěšiti.
Nalezl sem doktora,
tenť nechce hojiti.

Poněvadž v mé nemoci
nižádné pomoci
žádný dáti nemůže,
smrt sama spomůže.
Ach, ach, mé srdce přesmutné,
srdce zarmoucené,
nechť jsem života zbaven,
když mám být zarmoucen!

Srdce Lypironovi k smrti žalostně pospíchajícímu se ozvalo, jej těší, a aby k Kupidovi aneb Amoru suplikoval, jemu radí.

Ach, ach, nepospíchej,
nevěda příčiny,
života tvého nechtěj
žádat ukrácení!
Ovšemže jsem žalostné,
všeckno zkormoucené,
však dost v pěkném obrazu
uvnitř obklíčené.

Litujiž tvé mladosti,
posečkej maličko,
můžeť se naleznouti
přítel věrný, někdo,
který by mohl spomocti
a mne uzdraviti:
pro koho chceš umříti,
můž sebou dát hnouti.

Ach, zrádný Kupido
opět tě podvedlo
a mně střelou svou ostrou
smrtedně ranilo.
Stvoření jedno vznešené
aneb sličnost jeho
chytila a zavřela
do revíru svého.

Šikujiž žádosti své
k té překrásné dámě,
kterážto v svém posesu
a mocnosti má mně.
Ať ona sebou hnouti dá,
neboť má býti tvá;

když jenom chce Fortuna,
paní ve všem mocná.

Lítost, ach, nade mnou měj,
víš můj intent celej
a co od tebe žádám,
aneb kontent jakej,
že jsem (vinny mně nedávej!)
já zamilovalo,
milovat poručilo,
co vidělo oko.

Venuše, ctná bohyně,
Kupido, pachole,
mohouť v tom raddu dáti,
státi za přítele.
Amor ať jesti patron tvůj,
za to žádej časně,
onť může spůsobiti
vše, co v světě možné!

Ach, ty milá mladosti,
volám v mé bolesti,
tak-liž více užiti
nemáš veselosti!
Ó kdož jesti tak ukrutný,
Srdce zarmoucený,
kdož tě žádá zkaziti,
kdož chce zahubiti?

Lypiron na řeč Srdce svého se pozastavil, a raddy jeho poslechnouce, pomoci při Amoru hledati umínil, k němu dlouhou řeč, příčinu bolesti a milosti své skrze narací a sny alegoricský oznamujíce činí a orací má.

Hotov jsem byl teď umříti,
hotov jsem a chci vzdy býti,
pro člověka jedinkýho,
víc mně než sobě milýho,
jestliže mi v mé nemoci
nedá žádný žádné moci.

Pročež na řeč tvoji, Srdce,
čekám déle na smrt předce,
půjdu hledat v paciencí,
hledat ještě kondolencí,
raddy tvé chci poslechnouti,
moudře dám sebou pohnouti.

Půjduť rychle k Kupidovi,
pospíším hned k Amorovi,
za pomoc budu žádati,
bolesti mé předstírati,
onť můž, dobře vím, pomocti
(když jednom chce), uzdraviti!

Začíná se oratio Lypirona k Amoru aneb Kupidovi.

Kupido, všem puer slavný,
monarcho, mocnáři hrozný!
Aniž kdy byl tak silný rek,
aneb koho kdy spatřil věk,
který pod tvou nebyl mocí,
tvoji jsme všickni ojáci!

K trůnu tvému, ponížený,
Amor silný, Amor mocný,
přicházím, všecken zemdlený,

milostí těžce raněný,
chtíce přednést mé žádosti,
které činí mé bolesti.

Pročež žádám tvé milosti,
že je před tvou velebností
budu mocti předestříti,
příčinu jich povědíti,
laskavě vyslyšán býti,
žádám kontentu dojíti.

Když jsem se v zeleném háji
procházel v měsíci máji,
přeplavil přes moře velký
na ostrov převelmi pěkný,
abych spatřil položení,
poslechl ptactva spívaní,

ostrov byl převelmi velký,
na němžto dříví vysoký,
ty nejpěknější stromové
a nejvonnější štěpové,
cedrové listí, bobkové,
myrtové a jesenové,

lípy, kteréžto studený
vydávaly velmi stíny,
na nichžto prokřikovali
ptáčkové, se prolítali
čížkové a slavíčkové,
ti překrásní stehlíčkové,

a jinší překrásní ptáci
našli se tu všelijací.
Uprostřed louka zelená,
na níž tráva velmi pěkná,
rozkvětaly pěkné kvítky,
všeliké vonné bylinky,

po nichž hovádka maličký
poskakovaly, včeličky,
jinší čtvernohý zvířata
měly v lese své doupata,
na pastvech se procházely,
sem i tam proskakovaly,

a jinší věci všeliké
byly v tom ostrově divné,
kterých jazyk nejmluvnější,
žádné pero nejčerstvější
nemůže dost vymluviti,
krásu ostrova vypsati.

Na tom tak rozkošném místě
procházel jsem se vesele,
hlasem zvučným sobě spíval,
aneb zas ptactva poslouchal,
které přelíbezné špásy
formovaly, divné hlasy.

Až potom, když slunce k hoře
pospíchalo velmi prudce
a ptactvo na své sedadlo
všeckno se již ubíralo,

navrátil jsem se domů zas.
Zdál mi se být kratičký čas.

Odkud jsem byl z lodky vyšel,
na to místo jsem zas přišel,
ale neštěstí veliké
přišlo na mně nenadále,
neb tu lodička nestála,
nevím, zdaliž pryč uploula.

Ó sladké lidské naděje,
jakž se divně v světě děje!
Toho jsem se nedomníval,
nikdy neštěstí nenadál,
abych tu v veselém háji
smutným býti měl, v tom ráji.

Hle, musil jsem tu zůstati,
nemohouc přes moře plouti.
Vrátil jsem se odtud zase,
chodil smutně v noci v lese,
takže veselost prvnější
smutek přemáhal nynější.

Pominula noc, přišel den,
nebyl žádný na očích sen,
dočkal jsem se druhé noci,
nenalezl jsem pomoci —
ach, můj smutku, ó bolesti,
nenadál jsem se žalosti,

abych měl v líbezném háji
zarmouceně zahynouti!

Tak jsem tu často naříkal,
hlasem zarmouceným volal,
an se v lesích rozlíhalo,
že mne ptactvo litovalo.

Osum dní a osm nocí
v takové jsem lamentací
musel na ostrově býti,
s zvěří lesnou trávu jísti.
Když pak devátý den nastal,
co umrlý jsem se toulal,

padl jsem uprostřed louky,
kdežto stály lípy velký,
tak jsem mněl, že tu zůstanu
na tom místě, hnedky umru.
Vtom se nenadále ptáček
na strom posadil, slavíček.

Pěkně sobě prokřikoval,
divné spěvy provozoval,
kteréhož jsem tak poslouchal,
na něj často smutně vzhlédal,
až jsem v dřímotu upadnul,
pod tím stromem tuze usnul.

Divné se mi věci zdály,
divné sny mi přicházely,
viděl jsem na nebi předně
jasnou hvězdu podle slunce,
kterážto se jasně stkvěla,
ve dne v noci vzdy svítila.

Mněl jsem, že by Venus byla,
ale divná věc se stala,
neb když potom velmi brzce
stalo se zatmění slunce,
blesk svůj potratila všecken,
nesvítila žádný víc den.

Až potom po dlouhým čase
jasnost mnohem větší zase
dostala a ve dne v noci
svítila v slunečné moci
tak, jako by slunce nové
nastalo anebo druhé.

Které vzdy nad zemí stálo
v horizontu našem bylo,
ale na moře svítilo,
tam svou jasnost obracelo,
takže kteří jsou na zemi,
ve tmách choditi museli.

Viděl jsem více, že krásný
přišly jsou ke mně tři panny,
z nichžto jablko zlaté jedna
v bílé ruce <s> sebou nesla,
které do mý ruky dala,
takto k druhým promluvila:

„Podme zas, neb cestu tento
nalezne, když vstane, snadno.
Nechtíť laskaví bohové,
aby umřel v tomto místě!“

Řekla, a hned bez meškání
zmizely na oka mžení.

Lek jsem se, kde jsou <se> děly,
vtom se oči probudily.
Vstanu, hledím, co se dílo —
vůkol nikdež nic nebylo,
hledím, kde jest jabko zlatý,
které daly do mé ruky,

nemám v ruce nic jinšího,
než malé nití klubíčko,
a to roztočené ještě,
od něhož šly dlouhé nitě.
Nad tím sem se lek náramně,
však že není fantasie,

těšil jsem se, a ty niti
počal na klubíčko víti,
a kde byly roztaženy,
šel jsem všudy vzdy za nimi
tak dlouho, až jsem to klubko
navil jako velký jabko.

Ó marné naděje lidské,
jak jsou divné soudy božské!
Ó bozská prozřetedlnost,
jak dá divně smutným radost!
Tak jsem za těma nitma šel,
až jsem ven z ostrovu vyšel.

Přišel jsem do velkých polí,
které podál k městu vedly,

hledím, kde by vody byly,
spatřím, an se za mnou bělí;
pospíchám k městu radostně,
vzdávám Bohu díky vděčně.

Jakž do města vejdu rychle,
potkala mně nenadále
jedna velmi krásná panna,
ješto k ní všeckna podobna
byla, kteráž mi pomohla
a ven z ostrova vyvedla.

Kterou jakž jsem rychle uzřel,
tak jsem milostí zahořel.
Ji srdce dřív milovalo,
než se se mnou poradilo,
ji miluje, jí vinšuje
více, nežli sobě přeje.

Po ní touží a ji vskutku
chce milovat na památku,
že jest mně taková dáma,
jestli ne ta, k ní podobná,
zprostila těžké bolesti,
dala zdraví mé mladosti.

Ale že se v tom zjeviti,
jí se nesmím ohlásiti,
hořiť ve mně láskou srdce,
jakžto ohněm Etna prudce,
takže nemohouce srdce
lásce odolati více,

mně jest k tomu přinutilo,
hledati mi poručilo
kontentu při tvé milosti,
pomoci při tvé mocnosti,
které jestli neobdržím,
umřít pro ni jistě musím!

Onať, onať mne vzdy trápí,
k velké žalosti přivodí,
takže nemám místa stání,
hledám její milování,
dnem i nocí zarmoucený,
toužením velmi soužený.

Ó přesilný lásky ohen!
Ó prudký milosti plamen!
Mněl jsem, hladem na ostrově
umru — láskou v tomto místě,
jestliže v mý toužebnosti
nepřijmeš mne k své milosti!

Ale mámť já to doufání,
že jest velké slitování,
a tou se těším sperancí,
že v mé velké paciencí
skrz tvé milé panování
dojdu dámy milování.

Silnýť si ty, silný Amor,
každýť o tom ví amator
a to povídati musí,
kdyžť nevěří, dobře skusí,

žádný ještě v světě nebyl,
který jest tě nepocítil!

Jestliže ne, jsou tím jisti,
že tě ti dobře pocítí!
Kdož jest byl silný tak v světě,
an přemožen není ještě?
Nechci říct, co jest byl Samson,
ví svět dobře, co jest byl on.

Přemáhal všeckny silností —
přemožen však tvou mocností!
Hroznýť jest rek byl Herkulles,
přeudatný muž Achilles,
avšak ti silní ojáci
co jsou mohli proti moci?

Silný Paris, silný Hektor,
Amor však nad nima viktor.
Ale nač mám jmenovati,
více jich vypravovati?
Minul by dříve celý den,
počet než bych zavřel jich ten.

Nic též nedím tu o jinších,
jakožto v síle špatnějších,
ačkoliv svatých a moudrých,
však nic nechci říci o nich,
neb vím a to patřím světle,
nic nemůž proti tvé síle!

Než co dím o nejsilnějších,
to dím též i o špatnějších:

silnýť si ty, silný Amor,
každýť o tom ví amator,
silný ohen — silnější ty,
prudký plamen — prudčejší ty!

Plamen mohou uhasiti,
kdož můž lásku zastaviti?
Oheň pálí, když jej chopíš
aneb jestli naň co vložíš,
láska pak zdaleka pálí,
nepřistoupíš, an tě bolí.

Přijdeš anebo odejdeš,
vzdycky bolest míti budeš,
budeš patřit neb nepatřit,
vzdycky bude srdce trápit.
Silnýť jest ten živel ohen —
silnější jest láska plamen!

Ačkoliv jsi puer malý,
ve všem mocnou máš však vůli,
ty můžeš každého srdce
mocně přinutiti k lásce,
tvýť se bojí velcí, malí,
báli, budou báti střely!

Pročež tě, Kupido mocný,
potentáte v světě hrozný,
já, kavalír, velmi soužen,
na mysli, na srdci ztrápen,
takže nedá láska stání,
nedáť místa milování,

žádám, skrz tvé velké moci
popřej smutnému pomoci!
Slituj se nade mnou mile,
nebť musím umřít té chvíle,
jestli tvého slitování
nedosáhnu, spomožení!

Jdižiž, prosím, jdižiž hbitě,
mocný pane v celém světě,
vezmi střelu, nížto mírně
oheň, nímž podpálíš silně,
raniž krásné dámě srdce,
ať v něm dá mé místo lásce!

Oznam jí mou velkou věrnost,
nezměnitedlnou upřímnost,
oznam jí, jak každé chvíle
obligírovaný k službě
chci býti a ji amare,
krásné líčka basiare.

Já z tak veliké milosti
budu vzdy tvé velebnosti
děkovati a chváliti,
pokud mi slunce svíti
bude, dokad řeky v moře
půjdou a ven z něho zase.

Zatím pak v té paciencí,
maje v tobě tu sperancí,
budu čekat spomožení,
mého srdce potěšení,

toť mám v srdci mém doufání,
že dosáhnu milování!

(Amor však Lypirona odmítá, Lypiron chce zemřít, ale Srdce ho z toho zrazuje. Lypiron dále „rozjímá“, zda má tedy jít za dámou svého srdce, ale tu k němu promluví Nevěra.)

Diffidentia aneb Nevěra Lypironovi radí

Nevěra, všem paní známá,
bohyně dost moudrým vzáctná:
„Kteří mně chtí poslouchati
a mé raddy užívati,
nikdy toho nelitují,
že někdy marně věřili,
u víře sklamáni byli.

Tvůj jsem, Lypirone, smutný
slyšela hlas, přežalostný
a nad tebou se pohnula,
raddu dáti umínila.
Nevěř člověku každýmu,
než u víře skušenýmu,
v obyčeji svém stálému!

Jestliže raddy poslechneš,
moudrým jsi a moudrým budeš,
neb toho, co chceš činiti,
nebudeš potom želeti.
Mysli, že jest nebezpečna
a málo se zachovává,
jestliže jest v světě, víra.

Když při které krásné dámě
hledati servicí míníš,
nejní při veliké kráse
velká víra — to znát musíš!
Krása není vzdycky stálá,
tak taky i při ní víra
panování malé mívá.

Mnoho já vím slavných pánů,
ctných, udatných kavalerů,
kteří mou raddu tupili,
potom srdečně želeli;
když sobě nejvíc věřili,
hory zlaté slibovali,
byli zklamáni v naději.

Však těch nechci jmenovati,
kteří toho zakusili,
ale to dím jen v krátkosti,
že v mnohem větší žalosti
potom byli, litovali,
že v tak velké důvěrnosti
panenské lásce věřili.

Ale však ti povím tento
příklad jeden, jak se stalo
v Styryji, vzácné krajině:
V městě, řečeném Betově,
byl kavalír jeden vzáctný,
hrdina zmužilý, statný,
Midamon jménem řečený.

Ten miloval Aknemonu,
jednu ušlechtilou dámu,
její lásce srdce celé
svěřil a jí věřil silně,
jí sloužil pořád sedum let,
k ní svou ve dne v noci pamět
obracel, činil velkou čest.

S ní vzdyckny konversíroval,
smutný byl, když jí nevídal,
s ní vzdy sobě bej ti žádal.
Aniž jest se nedomníval,
by se mohlo jináč státi,
neb mu slíbila do smrti
s ním bydleti, věrnou býti.

Ale dobře řek poeta:
Všudy nebezpečná víra!
Tento nepomněl nic na to,
by se s ním tak díti mělo.
Hle, přišel kavalír jiný,
bohatý a velmi vzáctný,
Barthalero jmenovaný!

Ten, jakž famulírovati
počal, se dámě zjeviti,
kortesí prokazujíce,
častý dar odsílajíce,
hnedky ho falešná dáma
srdci svém zamilovala,
Midamonem opovrhla.

Midamon, jsouc sám upřímný,
mněl, že ona jiná nejní,
nevěry se neobával,
za hru sobě to pokládal.
Ale když pak poznal dále,
že se s ním jináče děje
a že se změnila mysle,

rozhněval se hnedky hrozně,
že jí věřil tak upřímně.
Hořce sobě opakoval,
že ji tak věrně miloval,
řkouc: ‚Ach, ty falešná dámo!
Ty nešťastná Aknemono,
kde jesti mé milé jméno?

Tobě jsem vzdy věrně sloužil,
to-liž jsem sobě vysloužil?
Za mou upřímnou servicí
tu's mi dala kompensací?
Nelituji já tvé lásky,
lituji mé víry stálý,
to mně víc než láska pálí.

Ach, dobře poeta mluvil,
když jest vers tento učinil,
že ten, který víru stratí,
všeckno již dobré potratí!
Tak ty ovšem, Aknemono,
s věrou tvou potratíš, znám to,
cos měla a co máš všeckno!

Stratilas víru, stratíš mne,
stratíš druhého, i sebe!
Nemohuť déle čekati,
abych neměl křivdu mstíti —
jsemť já ještě kavalero!
Půjdu hledat Barthalero,
s ním se budu potejkati!‘

Řek to a šel hned hněvivě,
nejsouc sám přítomným sobě.
Najdouc svého nepřítele,
dí k němu takto prchlivě:
‚Ty nevážný Barthalero,
smíš člověka mně milého
šiditi, jeho podvésti?

Nebudeš ho víc šiditi,
aniž mne více trápiti!‘
Řek to a hnedky hněvivě
prohnal jej kordem smrtedně —
odešel ho zabitého.
Padnul na zem Barthalero,
pozbyl tu života svého.

Ale jakž se často stává,
že křivda lásku rušívá
a že se v hněv obracuje,
když se láska potupuje,
tak se jest v hněv obrátila
láska velká Midamona,
když ji dáma potupila.

A jakž prv velkou lásku měl,
větším hněvem nyní hořel,
pročež jak ji rychle spatřil,
takto k ní hrozně promluvil:
‚Zdráva buď" (prý) ‚Aknemono,
stratilas víru, mé jméno,
musíš s tím stratiti všeckno!

Slíbilas mi tvou upřímnost,
prokázalas mi falešnost.
Slíbilas se mnou vzdy býti,
ano i se mnou umříti,
toť mi musíš prokázati,
jáť chci teď nyní umříti,
musíš se mnou z světa jíti!'

Náramně se dáma lekla,
strachem se velikým třásla,
hněvu jeho se bojíce,
promluvila takto, řkouce:
‚Ach, Midamon nejmilejší,
mámť já v srdci lásku vaši,
jméno vaše v paměti mý!

Víryť jsem já nestratila,
coť jsem prvé slibovala,
slibuji, a chci dokonce
věrná zůstávati v lásce!
S tebou do smrti bydleti,
ano chci s tebou umříti,
nechtěj hněvu místo dáti!'

Midamon řeči falešné
odpověděl velmi strašně
řka: ‚Což slibuješ, slíbila,
chci, abysi zachovala!
Jáť nechci déle živ býti,
ale chci hnedky umříti.
Musíš se mnou tehdy jíti!

Umřemť spolu v jednu dobu,
budem ležet v jednom hrobu,
budem spolu zůstávati
dýl nežli do naší smrti!‘
Neřek více — hnedky dámu
prohnal kordem, Aknemonu —
stříkala krev smutně vzhůru.

Když ji zabitou na zemi
spatřil v krvi své ležeti,
probod týmž mečem tělo své,
vylil krev a padnul na ni.
A tak oba v jednu chvíli
umřeli spolu a byli
v jednom hrobě položeni.

Tímto příkladem naučení
vemte sobě, k víře snadný.
Pamatujte na ty slova:
Všudy nebezpečná víra!
Toť jsem chtěla oznámiti
tobě, Lypirone smutný,
který nevíš, co činiti.“

(Dále hovoří s Lypironem Nestálost, Smělost, Pobožnost, Upřímnost a znovu Pobožnost, které podle svých povah buď radí, aby své dámě nevěřil, nebo aby raději zemřel, nebo aby vytrval, až nakonec Pobožnost nabádá Lypirona, aby „suplikoval" k Venuši. U té však Lypiron neuspěje.)

Lypiron, poznavši žádost svou při Venuši býti marnou, srdečně lamentýruje, a co učiniti má (poněvadž od žádného žádné pomoci míti nemůže a života se zbaviti Pobožnost zbranuje), smutně s sebou diskurýruje.

Hledal jsem pomoci v světě všeliký,
Venuše jsem žádal, Amora taky,
žádný v mé nemoci
nechce nic pomoci
smutnému srdci.

I což tehdy počnu, kterak zármutku
ukrutného zbudu, velkého smutku?
Jestli si živ ještě
někdo na tom světě,
dejž, prosím, raddu!

Ale nejní žádný, o tom vím prvé,
nechtí litovati mne lidé v světě.
Co učiním dále,
o tom mysle stále
diskurýruje.

Což tehdy činiti? Kam se obrátím?
K krásné dámě jíti sobě nevěřím.
Umříti nemohu,
Pobožnost způsobu
odpírá tomu.

Zajdu do ňákého lesa pustýho,
kdežto líté zvěři probíhá mnoho,
do ňáké jeskyně,
kamž nesvítí žádné
světlo nebeské.

Tamť budu želeti mého neštěstí,
nečekám již v světě žádného štěstí.
K kamení a k horám,
k stromoví a k skalám
budu volati,

budu povídati lesním zvířatům,
budu žalovati všem živobytům,
kterak se mi vede
a na světě děje,
víro, naděje.

Budou mně slyšeti aspoň lesové,
politují hoře mého stromové,
bude litovati
mého zarmoucení
stvoření němé.

Kamení se pohne nad mou žalostí,
budou truchly skály nad mou bolestí,
bude se rozlíhat,
smutný echo dávat
každé oudolí.

Tamť mezi němýma hladem zvířaty
a nerozumnýma umru hovady,
anebo ukrutné

provede kvalt na mně
zvíře některý.

Ach, ty nejmocnější Bože na nebi,
prosím tebe, smutný, vzhlédni na zemi!
Tresci ošemetné,
v lásce neupřímné
lidi, falešné,

kteří nenávidí milosrdenství,
ale těm překáží, kteří milují!
Zarmutiž je, Pane,
ať ten kámen na ně
naspět upadne!

Ty vidíš mé hoře, mou lamentací,
prosím tebe, Bože, v mé paciencí,
přijmi ty mně k sobě,
když umru na světě,
do tvého ráje!

Tak mi torment velký a žalost smutná
v ráji se dokoná — v ráji počala.
Jenom žádám toho,
abych, smutný, brzo
šel z světa toho!

Patientia k trpělivosti Lypirona hortýruje a nabízí, jemu všelijaké naučení a exempla trpělivosti předstírá a svou pomoc mu připovídá.

I proč, Lypiron, naříkáš
a v té časné žalosti

živobytí tvého žádáš
ukrácení v mladosti?
Snášej mile paciencí,
ját jsem v každé lamentací
remedium nejlepší
a pomoc nejsilnější!

Lypir<oneus>:

Lépeť jest jednou umříti
nežli vzdy smutným býti,
když nechce pomoci žádný
učiniti nejmenší!
Ode všechněch jsem opuštěn,
od neštěstí k zemi snížen,
chodím jako zmámený,
život všecken ztrápený.

Patientia:

Praví o tom filosofé,
nejmoudřejší stoici,
že ctnost jest nejlepší dobré
lidem k všeliké věci.
Pročež chtěj užívat ctnosti,
ta ti dá pomoc v bolesti,
která Patientia
slavné jméno v světě má!

Lypironeus:

Znám já dobře paciencí,
ji jsem zakusil perně
a zakouším v lamentací,
jakožto vidíš na mně!

Byl jsem trpělivým dosti,
snášel veliké bolesti,
nechciť jich víc trpěti,
ale raději umříti.

Patientia:

Mluvil to Aristoteles
a mluví filosofi,
že ten nejní trpělivý,
který zoufá v bolesti,
který z cesty své naděje,
když se mu zle málo děje,
vystoupí a v nemoci
hned padá, v desperancí.

Lypironeus:

Ach, ouve, všecken ztrápený
kavalír já mizerný
jsem a trápí se vzdy více
dnem i nocí mé srdce!
Ty se pak chceš disputovat,
divné mi básně předstírat —
znám já ty prvé v škole
filosofský fabule!

Patientia:

Dobře díš, že si mizerný!
Jsiť! A proto samotný,
že smíš života lidského
reguli a pravidlo
fabulemi nazývati,
nad které nemohou míti

lidé nic vzáctnějšího
a nic v světě lepšího!

Lypironeus:

Vím, že nic nad to lepšího
nemá filosofije,
a vy též nic vzáctnějšího
nenalézáte v škole!
Zvučný jsou to slova u vás,
ale snázeji se od vás
mluví a povídají,
nežli se dokazují!

Patientia:

Jsou to věci v školách slavný
a lidem užitečný,
neb jim mnoho prospívají
v bolesti a trápení.
Ale kterým nejsou známý,
nemohou být užitečný,
kteří nemají v srdci
nižádné paciencí!

Lypironeus:

Ach, netrap víc ztrápeného,
prosím tě, Paciencí!
Trpímť já bolest největší,
zanechej disputací!

Patientia:

Ta tvá bolest bude jistě
umenšena v krátkém čase,

jednom jediné cnosti
žádá: Trpělivosti!

* * *

Lypironeus:

Víš o tom, bohyně, dobře,
a to v školách učíte,
že nejsme žádný bohové,
ale smrtední lidé!
Pročež těla smrtedlný
nižádné věci odporný
nemohou rádi nésti
a moc bolesti snésti.

Patientia:

Že smrtedný těla lidský
jsou, tomu neodpírám!
Než tak nejsou hrubě křehký,
toť já jistě povídám!
Ale byly by dost mocný
snášeti všeckno odporný,
kdyby nebyly větší
mnohem mysle nemoci,

nemoci, které truchlivou
působí lamentací,
kterážto na kavalíra
statného nenáleží!
Co jest medle nemožného
člověku, neb prvé toho
lidí dost učinilo,
a vidíš činit mnoho?

Lypironeus:

Běda mně, zarmoucenýmu,
stojím mezi neřestmi
vprostředku, však mi přichází
ještě s historijemi!
Sám se sotva pamatuji —
ta mně táhne na paměti
příkladů starožitných,
nemohu znát přítomných!

Patientia:

Zdaliž velké v zarmoucení
a přetěžké bolesti
nepřináší potěšení
starožitné paměti?
Když si na ně vzpomínáme,
skutky jejich rozjímáme,
kteří věci podobný
snášeli silnou myslí.

Lypironeus:

I proč ty jednou pokoje
nedáš mi, Paciencí,
zdaliž mně nezarmucuje
žalost ve dne i v noci?

Patientia:

Jáť chci raděj pokoj dáti,
žalost tvou tobě odníti,
však jestli nechceš, nejní
možné mně to činiti.

Lypironeus:

I co jest medle nového,
to, co mohu činiti?
Zdaliž bolest, kterou cítím,
nemohu ji cítiti?
Aneb nedím, že zlá věc jest
ta přeukrutná má bolest,
kterou vidím nejzlejší,
vždycky víc a víc horší?

Patientia:

Abys bolesti necítil,
tomu nic neodpírám,
neb jest proti přirození,
ale druhou věc žádám,
proti čemu přirození
nejní, ani nepřekáží,
než toliko blud lidský
proti tomu se staví.

Lypironeus:

I proč mluvíš marný slova,
tvý etický fabule?
Nemoc, vím o tom dokonce,
že není vada mysle,
nejní lest (o tom vím) bolest,
a že vzdyckny jinší věc jest
želeti než spívati,
aneb na loutnu hráti.

Neb zlá věc jest vzdycky bolest,
byť to nemluvil žádný,

kterou abych mohl poznati,
nepotřebuji raddy,
než abych ji mohl snésti
aneb jí raděj pozbejti.
Znám ji, však bych vinšoval,
abych ji byl nepoznal!

Patientia:

Znám též, kavalír, že bolest
jest věc velmi ukrutná,
žalostná a velmi těžká,
přirození odporná,
ale však skrz pomoc cnosti
mohou být každé bolesti
lehké a velmi lehce
může je snášet srdce.

Lypironeus:

Tehdy já, poslechnouc tebe,
veliké mé trápení
bude mý srdce snášeti
bez všeho naříkaní?

Patientia:

Ovšem dost učiníš dobře,
jestliže uposlechneš mně,
neb brzo potěšení
dostaneš v zarmoucení!

Neb jestliže mi ukážeš,
že tvoje naříkaní
prospěje nětco v nemoci
a v tvým velkým trápení,

budu radit sama k tomu,
jestli pak není tak tomu,
proč přidáváš žalosti
vzdyckny více k bolesti?

Lypironeus:

Ach, já kavalír nešťastný,
mám-liž tomu věřiti,
který nejhorší věc v světě
vzdycky mi chce chváliti?

Patientia:

Nechválím já věc nejhorší,
vychvaluji paciencí,
chválím mysle zmužilost,
nebo jest hrdinská ctnost!

Nic ti neradím těžkého,
ale co švarných mnoho
kavalírů učinilo
a činí dosti toho.
Trpěl dost Severianus,
snášel mnoho Marcellinus,
vystál moc Theodorus,
však více Anaxarchus.

Lyp<ironeus>:

Ty mně sic přemáháš slovy,
ale nemoc má skutkem!
Nevěřímť já filozofským
slovům ani fabulím!
Ale v té věci já mému
věřím bezpečněji smyslu,

vím dobře, co on říká
a na to odpovídá.

A tak proč mému trápení
činíš další tedium?
Jestliže mi chceš pomoci,
povídej remedium,
nebo nikdá ani s tebou
mudrci nic nedovedou,
by necítilo srdce
toho, co cítí těžce.

Patientia:

Dobře jest, již o tvém zdraví
mám velikou naději!
Uposlechni ty mé raddy
a nechtěj naříkati,
měj nedlouhou paciencí
v té tvý těžký lamentací,
dosáhneš spomožení —
měj zatím potěšení!

(Lypiron prosí Paciencí o pomoc a Patientia se slituje.)

Patientia činí přímluvu k Venuši za Lypirona

Bohyně milosti, vzáctná Venuše,
vyslyš suplikanty, žádosti naše,
kterou Paciencí
a v těžké nemoci
pacient činí!

Za něho já prosbu, Patientia,
činím k tobě, Venus, vím, že milost tvá
neodepře toho,
ale nemoc brzo
uzdraví jeho.

Dosti jest ho trápil Kupido, syn tvůj,
v srdce jeho střelil přeostrý šíp svůj,
a to pro milého
člověka jednoho,
velmi krásného.

Provedouce nad ním ten kvalt ukrutný,
nechtěl mu pomoci učinit žádný,
by mohl dojíti
lásky krásné dámy,
známým jí býti.

Ale trápil srdce svou mocí stále,
takže neměl více veselý chvíle,
ale ve dne v noci
v těžké lamentací
naříkal smutně.

Jsouc ztrápený všecken velkou milostí,
chodil co umrlý v těžké žalosti
a některou dobu
padal často v mdlobu
všecken zmámený.

A když dál nevěděl, co má počíti,
počal s desperancí na smrt mysliti,
chtěl raději umříti

nežli smutným býti,
dýl se trápiti.

Ano byl by toho dovedl brzo,
kdyby ho nesvedla Pobožnost z toho
a druhá Upřímnost,
na světě velká cnost,
které za něho

též k tobě volají a prosbu činí,
toho dokládají, že jest upřímný
tý, kterou miluje,
a jí více přeje
nežli sám sobě.

Ale o tom mnoho nechci mluviti,
o milosti jeho a upřímnosti,
víť dobře Kupido,
jaká mysl jeho
času každého,

že nejní hodinka, nejmenší chvíle,
aby na svou milou nemyslil stále,
že vzdyckny spomíná,
kdyžkoli nevídá
to dítě zlaté.

Ano někdy nejní sobě přítomným,
když jeho myšlení jsou v srdci jejím,
chodí co zmámený,
všecken obklíčený
milostí její,

takže se na něho dobře trefuje,
což pověděl Cato, že více duše
tam jest, kde miluje,
než kde obživuje —
s nímť se tak děje.

Pročež ty, Venuše, jak jest upřímný,
vidíš, jeho srdce k té dámě krásný,
netrápiž ho více,
jeho smutné srdce,
ale slituj se

a učiň přímluvu k tvému synovi
a oznam též prosbu mou Amorovi,
ať ho polituje,
víc nezarmucuje
v těžkém trápení,

ale ať ji raní, pro kterou trpí,
jestliže mu bude chtíti dát zdraví,
a ať jí oznámí
jeho srdce smutný,
kteréžto pro ni

láskou velkou vadne a touží po ní,
žádajíc s ní v lásce do smrti býti,
jedno srdce míti,
jestli bude chtíti
upřímnost znáti.

Jestli nechceš pro něj to učiniti,
učiň aspoň pro mně a mně k libosti,
jáť sem ho těšila,

tu sperancí dala
jemu v žalosti!

Venus:

Ach, Patientia, slyším tvou prosbu,
stane se dost tobě i kavaleru,
jenom ať ji poznám,
tebe se nyní ptám,
ať se nemeškám!

Půjdu k synu mému hned, k Kupidovi,
a oznámím ctnému to Amorovi,
onť pomůže jemu,
pacientu tvému,
z jeho zármutku.

Toť pro tebe činím a jeho věrnost,
vidím já jeho k ní velkou upřímnost.
Pročež oznam tvému
Lypironu ctnému
dobrou novinnu!

Patientia:

Tvé milosti, Venuš, vděčně děkuji,
poroučím se tobě, již odstupuji.
Jsou litery této
nejmilejší jeho,
poznáš z nich jméno!

Patientia litery tyto Venuši dala:
A.A.A.A.A.A.A.A.B.C.D.E.
E.I.I.I.K.K.L.L.L. M.N.N.
N.N.N.O.O.P.R.T.W.Z.Z.

Venus z liter, které jí Patientia dala, anagramma učinila a v něm jméno té krásné dámy zavřené poznala; které Kupidovi oznamuje a za Lypirona intercedýruje.

Kupido, pachole malý,
vem luk a tvé ostrý střely,
střelu, nížto raníš mírně,
oheň, nímž podpálíš silně
ty každého, když jednom chceš,
raniti šípem tvým můžeš,
milostí všeckno přemůžeš!

Žádný nejní nalezený,
ješto nebyl přemožený
tvou milostí, tvou mírností,
tvou střelostí, tvou mocností.
Ale co o tom rozprávím
tomu, jenž o tom ví, mluvím?
Nic já o tvé chvále nedím.

Snad to, co míním, obdržím,
aniž mi odepřeš, smejšlím,
neb jestliže raníš jiný,
an tě v tom nežádá žádný,
mnohem to spíšej prošený
způsobit můžeš, žádaný,
co žádám od tebe nyní!

Kupido:

Kdo mě volá, kdo mně žádá,
nechť mi se přitom ohlásí!
Nevěřím křiku žádnému —
nějaký amant být musí!
Snad chce sprost býti mé rány,
ještě mně nezbude žádný,
všech mocný jsem já jediný!

Venus:

Jestliže Venuš, jméno mé,
tobě víc známo není,
žádný, kdo živ a kdo miluje,
jsa od tebe raněný,
nebude cítit bolesti
střely tvé, žádné valnosti,
ani žádné vášnosti.

Kupido:

Teď jsem, Venuš, co chceš míti,
máš tvého služebníka!
Ač postavy dosti malý,
každého však člověka
když poručíš navštíviti,
mohu vůli oznámiti,
k milosti přinutiti.

Venus:

Tvoje volnost mně se líbí,
kuráže též své místo má,
protož máš spíše věděti,

že jedna spanilá dáma,
nevím sama kterou dobu,
a to VIERAU SIC NESELŽU,
mohu to dát jméno jemu,

tak ho zranila velice,
trápí jeho smutné srdce,
takže v těžké paciencí
touží po ní ve dne v noci,
chtěl by s ní do smrti býti
a srdce s ní jedno míti;
ale když to nemůž býti,
tak jest milostí ztrápený
těžce, až k smrti leží,
žádá, abych šíp vstřelený
vyňala, jenž v srdci vězí,
takže jestli nepřispěji,
jsouce živ ještě v naději,
život svůj stratiti musí!

Pročež za něj činím prosbu,
za kterýho svou přímluvu
ke mně též činily vzáctné
a slavné v světě bohyně,
Pobožnost a Paciencí,
Upřímnost — a sám v nemoci
volá ke mně ve dne v noci.

Věřím, že dáš v tom zármutku
remedium pacientu,
však víš, že jest doktor jeden,
od něhož může být zhojen!
Žádej, ať má kondolencí,

nebo co on říká té věci,
zdaž mu hotov spomoci.

Neb ten doktor jest ta dáma,
jenž srdcem jeho vládne,
k ní volá a ji vzdy žádá
kavalera srdce smutné.
Oznam jí příčinu všeho,
jestli bude chtíti jeho
znáti lásku, upřímného!

Kupido:

Vzáctná Venuš, rád učiním,
teď všeho zanechávám,
vůli tvou dobře rozumím
a na cestu pospíchám.
Jednom ještě vědět žádám,
kde pěknou dámu hledat mám,
ať se jen dlouho nemeškám!

Venus:

Jest jedno místo rozkošné,
v veselým kraji leží,
vally dobře opatřené,
v nichž vůkol voda běží.
Tam jakžto v rychlosti přijdeš,
na dveřích nápis nalezneš,
jméno, rod, sídlo znát budeš:

VIZ ZÁPAL, ČÍM TAK NENADÁLE BOK RANILA ONNA?

Kupido:

Ten titul jestli znamená
jméno té švarné dámy,
neb toliko položení
konnotýruje samý,
kterak tomu rozuměti,
neb se může přitrefiti
divné jméno složiti?

Venus:

Kupido, hloupým se činíš,
tomu rozuměti nechceš!
Když slovo od slova rozdělíš
a přeložíš, snadno najdeš,
že ten titul anagramma
jest, v němžto vznešená dáma
jméno, rod a své sídlo má.

Kupido:

Ach, Venuš, znám po správě tvý,
znám ji i srdce její,
neb jsem z tvého poručení,
dobře se pamatuji,
dva nedávno ranil mírně,
jim, by milovali, přísně
přikázal, pěkné stvoření.

Málo dáma zatvrdilá
na služby jejich dbala,
nic žádostem ještě větším
sobě škodit nedala,
je propustila ztrápené.

Bojím se, aby podobně
tomu též neučinila!

Nicméně přičinit se chci
a jí o tom oznámím,
o jeho upřímném srdci
relací dobrou učiním,
zapálím srdce studený,
aby láskou okřál její
ten, který vzdy touží po ní!

(Patientia oznamuje Lypironovi, že Venuše s Amorem slíbili pomoc.)

Patientia:

Víš prv o tom dobře, že jsem slíbila
pomoc učiniti, tebe těšila,
bys byl mysle dobré,
že všeckno přemůže
Patientia!

Za tebeť jsem prvé suplikovala
a k Venuši prosbu dlouhou činila,
dovedla sem toho,
že k tomu Kupido
svolil, i ona,

a že chtějí tobě v tom činit pomoc,
zakázali se mně, a že tvá nemoc
nebude stát dlouze —
a hnedky své tuze
natáh lučiště

Kupido a hbitě šel k krásné dámě,
aby moh v milosti sloužiti tobě.
Věř tomu dokonce,
že jí on tvé srdce
zjeví upřímné!

Pročež nebuď smutný, ale raduj se
z tvého zarmoucení, neb obrátí se
v radost nemluvnou,
jestliže tvou jmilou
spatříš náchylnou!

Lypiron:

Ó, jest-li tak tomu, Patientia,
že toužení mému bohyně vzáctná
chce dát remedium,
est meum cor laetum
a to medium

s veselostí slyším a tobě vděčně
děkuji a chvály dám nesmrtedné,
jestli tady lepší
bude sloužit štěstí
při dámě krásný!

Půjduť i já taky s mou k ní peticí
a oznámím já svou též lamentací,
kterou pro ni snáším,
a jak po ní toužím,
ve dne i v noci.

Snad se nad mou pohne těžkou bolestí
a polituje mý velké žalosti,
    poručím se štěstí,
    většího neštěstí
    nemohu míti.

Ach, ty nejmilejší dámo na světě,
volám k tobě smutný v noci i ve dne!
    Uslyš upřímného
    amanta věrného
    času každého!

Nechtěj zarmoutiti mou suplikací,
ale poníženou přijmi rogací,
    k tobě srdce volá,
    s tebou býti žádá
    láska má stálá!

Nežádám já jiný, žádat nebudu
do mý smrti žádný, krom tebe samu!
    Nechť se, jak chce, děje,
    tomu se tak stane,
    pravím upřímně.

Neboť ty budeš má, anebo žádná —
jinší cor mé nezná, ani nepozná,
    buď že mně potěšíš,
    anebo zarmoutíš,
    vzdy jednostejná

zůstane má láska a bude rovně
milovati tebe tak jako prvé,
    buď že ty budeš mně

milovati, neb ne —
toť jest při tobě!

Ale mysli na to, jak jsou rozličnì
na tom světě lidé, a jak falešnì!
Kdyby světlý srdce
bylo jako sklejnce,
poznal by každý

upřímnost každého, a kdo co myslí,
faleš nevěrného a jeho mysli,
ale jest zatmělý,
v němž dobrý, též i zlý
jsou věci skryty.

Pročež jestliže máš amantů mnoho,
jednoho jen musíš vzít, však kterýho
sobě máš zvoliti,
musíš pozor dáti,
dobře mysliti!

Nebo milovníci chodí vopravdu
jako falešníci v jednom habitu,
musí moudrým býti,
kdo chce rozeznati
všechněch povahu!

Na to mysli vzdyckny a tuto raddu
měj někdy v paměti, patři na vodu,
vidíš ji, že běží,
nevíš, kam se točí,
odkud přichází.

Pramen dobré vody, ze skály který
vnově se vyprejští, neběží hnedky
    ponejprv tak prudce,
    ale čím dál více
    vzdyckny množí se.

Tak taky i dobrý pramen milosti,
který z upřímného srdce se prejští,
    jde nejprvé lehce,
    ale potom prudce
    vychází z srdce.

A nikdy nevyschne, jde v míře jedný,
ani nepřestane jako některý
    potůček, ven který
    ponejprvé velký
    z země vyskočí.

O tom praví mnozí filosofové,
a to jméno „pramen“ dávají lásce,
    ale o tom dále
    vy diskurýrujte,
    dámy upřímné!

Já konec učiním a nechci více
diskurýrovati, mluvit o lásce,
    co jsem řek, učiním,
    Bohu tě poroučím,
    milá, i sebe!

Však jednu věc ještě žádám od tebe,
jestli jsem nehodný já milosti tvé,
    vzpomeň jednou na mně,

že jsem aspoň tebe
miloval věrně!

Jáť budu vzpomínat vzdyckny na tebe,
buď to mé veselý neb smutný srdce,
VIERAU SIC NESELŽU,
věrným jsem a ZESNU
U VÍŘE, LÁSCE!

Pastýřské rozmlouvání o narození Páně

Karduba:

Již denice brunátná noční z nebe zplášila blesky, slunce horoucími na nebí vystoupilo koňmi a na horách černých, v rovinách, dolinách všudy jasnýn světlo činí bleském. Vlnatá pastýřove stáda vyhnali a v čerstvých křovinách veselí se prochází.

I velicí i malí jsou všickni vzhůru pastýři, jednomyslnými hlasy každý velebnému křičíce chválu Bohu, a nový, veselý rádovánky voláním prozpěvují, křičejí, velikou plesajíce radostí.

Tento sobě zpívá, jinší sobě kejdy nadejmá, v pišťalu ten dejchá a onenno na šalmaji vejská, trouby znějí rohový a hučí nadmejchane dudky, housle zvučí tanečný, břinčí kolovrátky, modlánky, takže běží po horách, dolinách a lesích všudy hrozný hláhol a černá v širokým hřmot mračna povětří rozráží a modrá zvučnou hřmí obloha hudbou, jak by Peron hřmějicí na nebeském tloukl okršku neb zlobivý Ládoň strašnou mohl hřímati střelbou!

Všechno radosti plné, velikou plno všechno radostí, chvály Bohu vzdává i samá take, Bárto, jehňátka jsou veselý a skáčí, na nebi také jasněji slunce nežli prve svítí. Všickni maličkému děťátku se radují, jemužto nebeští dali jméno Ježíšek anjele a pravili, když jsme naše hlídali nočním stáda časem, že se nám narodil Spasitel světa mocný a pastýř dobrý, hlásitým volajíce plesáním:

Sláva Bohu na výsosti, pokoj na zemiť lidu hojný vůle dobré! A sedíš línej ty tu, Bartoni, smutně?

Bárta aneb Bartoň:

Což to mluvíš? Co to díš, rozprávíš, Kordubo, medle?

Kýž to Bůh takovou ráčil vám dáti veselku?

Karduba:

Nejni jináč, tomu věř, já sám to děťátko, kterému vůl a osel slouží, spatřil jsem v chlívě ležící!

Tenť jest Bůh, jenž nám ráčil tuto dáti zahálku, neb nám on bude vždycky Bohem, jeho často zapálí často měké skálí voltář z mej ovčiny jehně.

On moje — jsem tomu jist — bude vždyckny chrániti ovce, neb, když chvály Bohu vzdávám a jméno nebeské vzývám, hned veselej si vedou jak starcové velcí, tak i jehňátka malý, skáčí sobě bujně kozlátka, vlk pak zpátky běží, škodní toho jmína mrzáci se strašejí; tak buď moje stráž, moje láska Ježíšek.

Tuť jsem já to viděl pachole, nevěřil by, k němužto z vejchodních bohatí přijeli tří králové končin, velike nesouce dary a tomu pacholátku malému jsou je dali: jemu se klanějíce, králi mocnému.

Bartoň:

Ó šťastný stařečku! Šťastný, dím vpravdě, pastýři!

Tys to děťátko viděl? Ty na to zrozenátko milostný patřil? Hle, šťastnější vůl a osel, nežli já jsem!

Ó, kdyby dáno bylo takového malého pastušku nám viděti, zanechám v chalupi všeho, hnedky pospěšným půjdu během a darem jemu nejlepšího beránka chci dát, an by na mých se mohl naleznouti ovčíních.

Mám holubičku doma krásnou, vrkavýho holoubka, hůl přemilou, strakatou, řemesnýho kunstu a díla, za níž mně onehdá dvý tučných, věř mi, skopíků dávali — tať se hodí dobře pro malého pastušku!

A k tomu jsou některý v kabeli mé kaštany dobrý, máme planých jablek, tlačenýho v hojnosti sejra!

Vezma toho, co mohu, a dámť maličkému Ježíšku.

Jen, kde to Páně malý, dej, Kardubo, medle, našinci?

Karduba:

Město Betlém jmenují, <v> slaměným to holátko maličký chlívě leží a tupý jehožto oslátko, volátko zahřívá a chrání; v těchť jsou také králové jeslích to pacholátko ctili. Dáváť každému se rádo, poupě zlatý, viděti, milujeť obzvláštně pastušky, neb z našeho nemohou jeho dosti vychváliti řádu!

Já sám půjdu s tebou, a chciť take jedno kozlátko vzíti sebou a malou pro malého synáčka kolíbku.

Hle, všudy již sedlský kouří k nebi vzhůru komíny a černý padají z vysokých hor na střechy stíny!
Dnes již pozdě bude, vzejtrat sobe přivstana rano, půjdeme. Měj se zatim, upřimný Bartoni, dobře!

Ediční poznámka

Česká poezie barokní doby promlouvá i k dnešnímu čtenáři srozumitelným jazykem. Přesto knižní vydání jejího výboru, jež připravila Zdeňka Tichá v nakladatelství Odeon v roce 1970 a z něhož jsme vycházeli, přináší řadu věcných poznámek a vysvětlivek a stručný slovníček staročeských výrazů. Spolu s předmluvou jsou čtenáři s hlubším zájmem k dispozici ve zmíněné publikaci.

Redakce MKP

Růže, kterouž smrt zavřela
Výbor z české poezie barokní doby

Edice Stará česká literatura
Vybrala Zdeňka Tichá
Ilustrace na obálce Vera Petruk/Shutterstock.com
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 21. 8. 2018

ISBN 978-80-7602-163-1 (epub)
ISBN 978-80-7602-164-8 (pdf)
ISBN 978-80-7602-165-5 (prc)